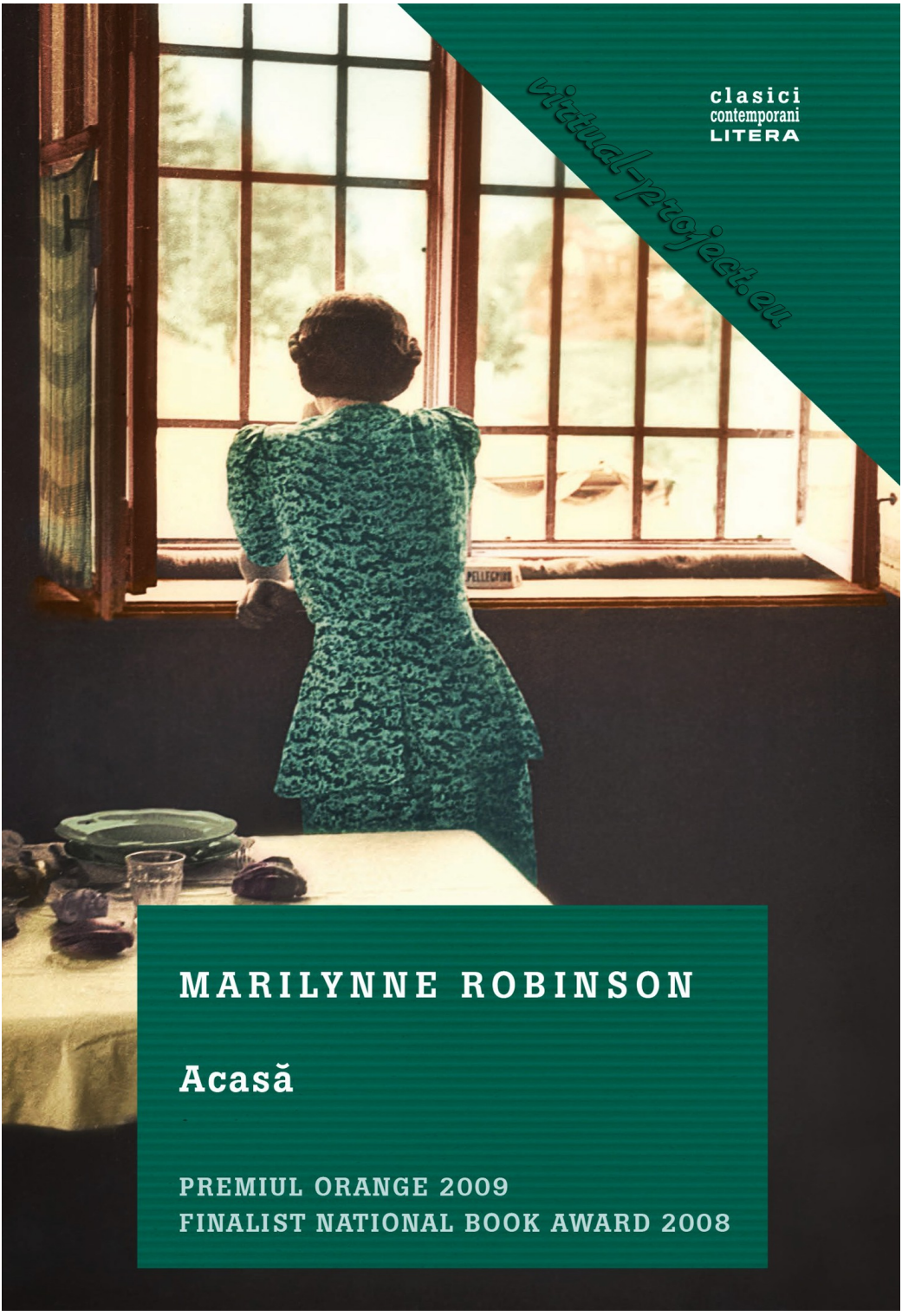

virtual-project.eu

clasici
contemporani
LITERA

MARILYNNE ROBINSON

Acasă

PREMIUL ORANGE 2009
FINALIST NATIONAL BOOK AWARD 2008

MARILYNNE ROBINSON

ACASĂ

Original: *Home* (2008)

Traducere din limba engleză
IRINA-MARINA BORȚOI

virtual-project.eu

2017

Marilynne Robinson este o romancieră și eseistă americană. S-a născut în 1943 în Sandpoint, Idaho și a absolvit magna cum laude, în 1966, cursurile Pembroke College, fostul colegiu pentru fete de la Brown University. Are un doctorat în engleză obținut la University of Washington în 1977.

Robinson a scris patru romane, *Housekeeping* (1980), *Galaad* (*Gilead,* 2004), *Acasă* (*Home,* 2008) și *Lila* (2014), toate foarte bine primite de critica de specialitate. Romanul său de debut, *Housekeeping,* a primit PEN/Hemingway Award și a fost finalist la Premiul Pulitzer, *Galaad* a obținut Premiul Pulitzer și National Book Critics Circle Award, iar *Acasă* a câștigat Premiul Orange și a fost finalist la National Book Award. A scris numeroase articole și eseuri, publicate în *Harper's Magazine, The Paris Review* și *The New York Review of Books.* Romanele lui Marilynne Robinson tratează teme precum viața rurală și credința, iar articolele sale ating subiecte diverse, cum ar fi relația dintre religie și știință, poluarea nucleară și politica americană contemporană.

În noiembrie 2015, *The New York Review of Books* a publicat o conversație în două părți între președintele Barack Obama și Marilynne Robinson despre istoria americană și despre rolul credinței în societate.

— Te-ai întors acasă ca să rămâi, Glory! Da! spuse tatăl ei, stârnindu-i o tristețe profundă. Licărirea de bucurie din ochii lui fu repede înlocuită de compătimire. Ca să rămâi o vreme de data asta! se corectă el, și îi luă geanta, trecându-și mai întâi bastonul în mâna mai slabă. „Doamne Sfinte, se gândi ea, Tată Ceresc”. În ultimul timp, așa începeau și se sfârșeau toate rugăciunile ei, care erau de fapt strigăte de uimire. Cum putea să fie atât de fragil? Și cum putea să fie atât de nesăbuit de hotărât să aplice regulile de curtoazie pe care le elaborase singur, agățându-și bastonul pe balustrada scărilor pentru a putea, Doamne, Dumnezeule, să-i ducă geanta până în cameră? O făcu însă, iar apoi rămase lângă ușă, încercând să-și revină.

— Asta e cea mai drăguță cameră. Așa spune doamna Blank. Arătă spre ferestre. Ventilare încrucișată. Nu știu. Toate mi se par drăguțe. Râse. În fine, e o casă bună. În ochii lui, casa întrupa binecuvântarea generală a vieții sale, care era limpede, cu totul de netăgăduit. O recunoștea întotdeauna fără greș, mai ales când era încercat de o anume mâhnire. După moartea mamei lor începuse să vorbească tot mai des despre casă de parcă ar fi fost o soție bătrână, frumoasă datorită fiecărei mângâieri pe care o adusese, fiecărei clipe de grație, în toți anii aceia lungi. Frumusețea aceea nu i se vădea oricui. Era prea înaltă pentru cartier, cu o față plată, un acoperiș turtit și sprâncene ridicate deasupra ferestrelor. Stil italian, spunea tatăl ei, dar era numai o presupunere, sau o încercare de a-i găsi o justificare rațională. În orice caz, izbutea să arate atât austeră, cât și pretențioasă, în ciuda verandei construite de el ca să dea satisfacție gustului local pentru socializare în serile calde de vară. Era o casă bună, spunea tatăl ei, însemnând că avea o inimă blândă în pofida aspectului bizar. Acum, grădinile și tufărișul erau în paragină, după cum sigur știa și el, deși rareori se aventura mai departe de veranda năpădită de vrejurile lulelei-turcului.

Nu că ar fi fost deosebit de prezentabile chiar și în vremurile bune. Joaca de-a v-ați ascunselea lăsase urme, la fel și crochetul și badmintonul și baseballul. „Ce v-ați mai distrat!” spunea tatăl ei, ca și cum ușoara paragină de acum însemna confetti și ambalaje de bomboane rămase după trecerea vreunei parade minunate. Și mai era stejarul din fața casei, mult mai bătrân decât cartierul sau decât orașul, care vălurea caldarâmul de la

poalele sale și își azvârlea ramurile imponderabile deasupra drumului și peste curte, ramuri mai groase decât trunchiul oricărui copac obișnuit. Era o răsucire în trupul său care le amintea de un derviș uriaș. Tatăl lor spunea că dacă ar fi putut să vadă cum vede Dumnezeu, într-un timp geologic, l-ar fi văzut țâșnind din pământ și întorcându-se către soare și întinzându-și brațele și desfătându-se cu bucuria de a fi un stejar în Iowa. Odinioară, de ramurile acelea fuseseră agățate patru leagăne care anunțau lumii rodnicia casei lor. Stejarul încă era verde, și pe lângă el viețuiau merii și cireșii și caișii, liliacul și luleaua-turcului și crinii sălbatici. Câțiva din stânjeneii mamei sale reușeau să înflorească. De Paște, ea și surorile sale încă mai puteau aduce în casă brațe de flori, iar tatăl lor clipea înlăcrimat și spunea: „Ah, da, da”, ca și cum ar fi fost vorba de o amintire, ca și cum florile acelea nu erau decât o amintire plăcută a florilor.

De ce această casă credincioasă și integră trebuia să-i pară atât de abandonată? Atât de tristă? Ochii privitorului, se gândi ea. Și totuși șapte dintre copiii tatălui său veneau acasă cât de des reușeau, și sunau, și trimiteau mesaje și daruri și lăzi cu grepfrut. Copiii acestora, de când puteau să țină în mână un creion și să mâzgălească, erau învățați să-și amintească de bunicul, apoi de străbunicul. Enoriașii și copiii și nepoții acestora îl vizitau pe tatăl ei cu o loialitate care i-ar fi pus puterile la încercare dacă noul preot nu le-ar fi atras atenția. Și mai era Ames, alter ego-ul tatălui ei, căruia el i se destăinuise atât de sincer și un timp atât de îndelungat, încât acesta devenise un al doilea tată pentru toți, nu în ultimul rând pentru că știa mai multe despre ei decât le-ar fi convenit lor. Uneori îl puneau pe tatăl lor să le promită că nu va spune nimănui, iar asta însemna să nu-i spună reverendului Ames, deoarece era mult prea discret ca să repete vreo confidență în altă parte decât în confesionalul bucătăriei ascetice de burlac a lui Ames, unde, presupuneau ei, rezervele obișnuite erau date uitării. Și ce nu trebuia să spună tatăl lor? Că îl pârâu pe Jack, că îi relatau ce zisese Jack, ce făcuse Jack sau ce părea că are de gând să facă.

„Trebuie să știu, spunea tatăl lor. Pentru binele lui”. Așa că îl pârâu pe bietul lor frate netrebnic, însă el era conștient de asta și, deopotrivă iritat și amuzat într-un fel sumbru, avea grijă ca ei să fie informați sau dezinformați și le trezea deliberat suspiciuni

pe care simțeau că trebuie să le dea mai departe, oricare le-ar fi fost îndoielile, pentru a evita ca tatăl lor să mai aibă de-a face cu șeriful. Nu erau genul de copii care să bârfească. Din contră, respectau un cod strict care le interzicea acest lucru, și făceau o excepție pentru Jack numai pentru că le era frică să procedeze altfel. „O să-l bage la închisoare?” se întrebaseră speriați atunci când fiul primarului își găsise pușca de vânătoare în hambarul lor. Dacă ar fi știut, ar fi putut s-o dea înapoi, scutindu-și tatăl de surpriza neplăcută și de umilință. Sau măcar ar fi putut să-l prevină, ceea ce l-ar fi ajutat să-și recapete calmul, să simtă ceva mai puțin supărător decât frica pură.

Dar nu, nu-l băgaseră la închisoare. Jack, stând alături de tatăl său, își ceruse iertare încă o dată și fusese de acord să mătură treptele primăriei în fiecare dimineață timp de o săptămână. Și chiar plecase de acasă devreme în fiecare dimineață. La primărie se strânseseră frunze și semințe de arțar până la sfârșitul săptămânii, când primarul le măturase singur. Nu. Tatăl său îi luă mereu apărarea, și de obicei faptul că tatăl său era tatăl său elimina necesitatea oricărei alte intervenții. Iar băiatul își putea cere iertare la fel de fluent cum rosteau Crezul apostolic ceilalți membri ai familiei Boughton.

Deceniul de trădări, minore și majore, fusese cu atât mai greu de suportat în condițiile în care fiecare tabără știa că stăteau cu toții la pândă să surprindă vreo abatere sau vreo tentativă în acest sens; mai grav, Jack nu le plătea niciodată cu aceeași monedă, poate pentru că năzbâtiile lor erau pur și simplu prea neînsemnate ca să-l intereseze. Dacă am afirma că aveau conștiința încărcată din cauza lui Jack ar însemna să exagerăm puțin. Cu siguranță că avusese motivele sale ca să stea departe în toți acei ani, refuzând orice contact cu ei. Asta presupunând, rogu-Te, Doamne, că era în viață. Ar fi fost ușor de imaginat în retrospectivă că Jack se săturase de toate, deși știau că nu făcea decât să practice un joc sumbru. Uneori, tot ce părea să-și dorească era să aibă pur și simplu încredere într-un frate, într-o soră. Își aminteau că i se întâmpla să fie chiar candid, să vorbească aproape cu sinceritate. Apoi râdea, dar se poate să fi fost doar stânjeneală.

Erau atenți cu tatăl lor după tot acest timp în parte pentru că erau conștienți de amărăciunea sa. Și erau foarte îngăduitori unii cu alții, și joviali, și le plăcea să-și amintească de vremurile

bune și să se uite pe fotografii vechi, astfel încât tatăl lor să râdă și să spună: „Da, da, era ceva de tras cu voi”. Toate acestea pot să fi fost mai acute din cauza poverii de pe cuget, sau, dacă nu, din cauza unei mâhniri pe care o resimțeau ca pe o vinovăție. Frații ei cuminți, îngăduitori și joviali erau cuminți, îngăduitori și joviali în mod conștient și vizibil. Chiar și în copilărie fuseseră cuminți cu adevărat, dar și pentru a fi percepuți astfel. Era ceva care aducea tulburător de mult cu ipocrizia în toată această situație, deși o făceau doar ca să compenseze atitudinea lui Jack, a cărui nesupunere era atât de ostentativă, încât le umbrea întregul cămin. Erau atât de fericiți pe cât își putea dori tatăl lor, ba chiar mai fericiți. Atâta veselie! Și tatăl lor râdea, dansa cu ei pe muzică pusă la fonograf, cânta cu ei în jurul pianului. Ce familie minunată formau! Iar Jack, dacă era acolo, se uita zâmbind și se ținea deoparte.

Acum, ca adulți, aveau atâta grijă să se strângă de sărbători, încât Glory nu mai văzuse casa goală și tăcută de ani de zile, din copilărie. Când ceilalți plecaseră la școală rămăsese mama ei, iar tatăl, încă în putere, făcea zgomot venind, plecând, cântând, mormăind. „Nu știu de ce trebuie neapărat să trântească ușa aia!” spunea mama ei când el era plecat să-și vadă de treburile lui preoțești sau să joace dame cu Ames. Aproape sărea treptele când cobora. Necazul cu Jack și iubita lui și bebelușul îl șocase, îi încovoiase umerii, dar încă mai era destul de robust, plin de țeluri. Apoi, când slăbiciunea îl copleșise în cele din urmă, și după ce murise mama lor, încă mai exista agitația familiei, verișorii care glumeau și se ciondăneau, care distrăgeau și întrerupeau conversațiile adulților destul de des încât să țină departe întrebările referitoare la situația ei. Încă mai predai, ești tot logodită, da, logodnele lungi sunt cele mai bune. De două ori logodnicul său o însoțise, strânsese mâinile tuturor și zâmbise sub privirile lor atente și pline de tact. Fusese la ei acasă. Nu putuse să stea mult, dar îl cunoscuse pe tatăl ei, care afirmase că îl simpatiza, ceea ce ușurase oarecum suspiciunile. Ale lor și ale ei. Acum iat-o singură aici cu bietul, bătrânul papa, tristul, bătrânul papa, pe umărul căruia mulți prezbiterieni de peste douăzeci de ani din Galaad plânseseră la un moment dat. Nu era nevoie să spună nimic, dar nici nu spera să poată ascunde ceva.

Orașul îi părea diferit, acum că se întorsese ca să locuiască acolo. Era obișnuită ca Galaad să fie subiectul și scena unor

amintiri nostalgice. Tuturor fraților și surorilor cu excepția lui Jack le plăcea să vină acasă, dar întotdeauna erau dornici să plece din nou. Le erau tare dragi locul acesta și vechile povești, și totuși se împrăștiaseră în cele patru zări. Trecutul era un lucru foarte frumos, atât timp cât rămânea departe. Dar acum că se întorsese ca să rămână, după cum spusese tatăl ei, amintirile deveneau apăsătoare. Să le lase astfel să iasă din matcă și să se transforme în prezent și poate chiar și în viitor – cu toții știau că era ceva ce urma să regrete. Tremura la gândul că aveau s-o compătimească.

Majoritatea familiilor își demolaseră clădirile de mult și își vânduseră pășunile. Case mai mici, în stiluri mai recente, răsăriseră între ele în număr destul de mare cât să facă bătrânele construcții să pară din ce în ce mai stinghere. Casele din Galaad stătuseră odinioară pe terenuri mici, cu straturi de flori și tufe de zmeur și cotețe de găini, cu șuri de lemn, căsuțe de iepuri și șoproane pentru o vacă sau două, un cal sau doi. Acestea erau pur și simplu lucrurile necesare vieții. Automobilul era cel care schimbase situația, spunea tatăl ei. Oamenii nu mai trebuiau să se aprovizioneze la fel ca înainte. Era o pierdere – pentru flori nu exista îngrășământ mai bun ca găinațul de pasăre.

Familia Boughton, care păstra totul, își păstrase pământul, șopronul gol, șura nefolositoare, livada necurățată și pășunea fără cal. Acolo, pe terenul de nestrămutat al copilăriei lor, frații și surorile ei puteau rememora acei ani în cel mai mic detaliu, și chiar o făceau; făceau apel la propriile lor amintiri, dar mai adesea la amintirea comună pe care nu simțeau vreo nevoie specială să o fragmenteze. Se uitau la fotografii și își aminteau de vremurile de odinioară și râdeau, iar tatăl lor era foarte mulțumit.

Proprietatea Boughton se întindea în spatele casei într-o fâșie lată care făcea cât două străzi, acum că orașul crescuse și se întinsese îndeajuns cât să aibă străzi. Ani de zile un vecin – încă îi spuneau domnul Trotki pentru că Luke, întors acasă de la facultate, îl poreclise așa – plantase lucernă pe jumătate din parcelă, iar tatăl ei își căutase uneori cuvintele pentru a-și exprima iritarea. „Măcar dacă m-ar întreba”, spunea el. Ea era prea mică la vremea respectivă ca să înțeleagă puciul lucernei, și abia la facultate începuse să priceapă ce voiau să spună

vechile povești, că era vorba de fapt de aţâţarea și arderea mocnită a unor focuri care arseseră cu furie altundeva, altcândva. O bucura gândul că Galaad era o parte din lumea despre care citea și își dorea să-i fi cunoscut pe domnul Trotki și pe soția sa, însă, chiar atunci când ea termina anul doi, bătrânii abandonaseră orașul Galaad nebuniei sale într-o criză de indignare ale cărei detalii nu le aflase nimeni.

Pământul care făcea obiectul controversei ar fi rămas pârloagă dacă vecinul nu l-ar fi lucrat, iar lucerna era bună pentru sol; gluma, poate cu un grăunte de adevăr, era că vecinul, care părea altfel șomer și critica aspru rolul primordial al banilor în economia capitalistă, își dona producția unui văr de la țară, care îi dona la schimb o anumită sumă de bani. În orice caz, tatăl ei nu se convinsese niciodată pe deplin că se impunea să obiecteze. Vecinul era și agnostic, și probabil abia aștepta o discuție în contradictoriu pe teme de etică. După toate aparențele, tatăl ei nu voia să riște să mai piardă vreo astfel de dispută, după episodul stânjenitor în care încercase să interzică municipalității să construiască un drum pe pământul lui, pentru simplul motiv că tatăl lui s-ar fi opus, și bunicul la fel. Își dăduse seama de acest lucru într-o noapte lungă în care credința în justețea poziției sale se risipise precum ceața, fără o analiză prealabilă temeinică. Pur și simplu înțelesese, puțin după ora zece, și apoi reflectase cele șapte ore până în zori. Cazul său nu arăta mai bine la lumina zilei, așa că îi scrisese primarului o scrisoare simplă și demnă, evitând să facă vreo aluzie la expresia „ipocrit hrăpăreț” pe care avusese senzația c-o rostise primarul pe sub mustăți în urma lui, la finalul unei discuții pe care el o considerase destul de plăcută. Le vorbise despre această situație la masa de seară și o utilizase de mai multe ori ca să-și ilustreze predica, deoarece credea cu tărie că atunci când Domnul îi dădea o lecție morală nu i-o dădea doar pentru folosul propriu.

În fiecare primăvară, vecinul cel agnostic conducea tractorul de împrumut cu spatele drept și umerii ridicați ai unui om gata să răspundă la provocări. Deși era nesociabil din fire, îi striga voios pe trecători ca să arate că nu avea nimic de ascuns, vrând probabil să-i demonstreze reverendului Boughton, și orașului întreg, că tocmai îi greșea încălcându-i proprietatea. Aceasta era exact acțiunea împotriva căreia creștinii își puneau la bătaie

soarta propriilor suflete, deoarece, dacă își ascultau propriile rugăciuni, erau obligați să-i ierte pe cei care le greșeau.

Tatăl ei trăia într-o stare vizibilă de iritare până când dădea colțul ierbii, dar era gata să renunțe la ceartă. Știa că vecinul lui îl făcea de rușine în public an după an, la însămânțare și la cosit, nu doar ca să-i păstreze vie amintirea opoziției sale prost gândite față de construirea drumului, ci și ca să fie răzbunat într-un oarecare grad pentru veacurile de ipocrizie religioasă, după cum vedea el lucrurile în agnosticismul său neabătut.

Odată, cinci din cei șase tineri Boughton – Jack era altundeva – se jucaseră înverșunați, fără bucurie, de-a vulpea și gâștele în lanul de lucernă, lucerna cea frumoasă, atât de verde că era aproape albastră, atât de suculentă că îi lucea rouă pe frunzulițe chiar și în miezul zilei. Nu fuseseră conștienți de dorința de represalii înainte ca Dan să fugă în lan după o minge de baseball; Teddy fugise după el, iar Hope și Gracie și Glory se repeziseră pe urmele lor. Cineva strigase „Vulpea și gâștele”, și alergaseră de jur-împrejur ca să formeze un cerc mare, și apoi ca să facă diametrele, cu răsuflarea tăiată, cu trifoiul rupându-se atât de fraged sub tălpile lor, încât le stârnea regrete pentru răul pe care-l săvârșeau chiar atunci. Alunecaseră și căzuseră în mlaștina vegetală și își pătaseră genunchii și palmele, până când satisfacția răzbunării fusese depășită în inimile lor de convingerea că erau într-o mare belea. Se jucaseră în continuare până la ora cinei. Când dăduseră buzna în bucătărie într-un damf de sudoare de copil și lucernă tăvălită, mama lor scosese un sunet ascuțit din gât și strigase: „Robert, ia uite ce-avem noi aici!”

Ușoara mulțumire de pe chipul tatălui lor le confirmă temerea: era bucuros să poată face o demonstrație de smerenie creștină într-o formă atât de neechivocă, încât vecinul n-o putea resimți decât ca pe o mustrare.

— Desigur că va trebui să vă cereți iertare, le spuse. Părea aproape sever, doar puțin amuzat, doar puțin satisfăcut. Ați face bine să mergeți mai iute, adăugă el, deoarece, după cum învățaseră, o scuză oferită de bunăvoie avea un efect mult mai mare decât dacă ar fi părut constrânși de partea ofensată, și, cum vecinul era un om iute la mânie, balanța dreptății relative putea să se încline cu ușurință împotriva lor. Așadar, cei cinci copii porniră spre casa din cealaltă parte a străzii. Undeva pe

drum Jack îi prinse din urmă și se alătură alaiului, ca și cum penitența trebuia întotdeauna să-l includă și pe el.

Bătură la ușa căsuței maronii, iar soția vecinului le deschise. Părea destul de încântată să-i vadă, și deloc surprinsă. Îi invită înăuntru, scuzându-se într-o doară pentru mirosul de varză gătită. Casa era mobilată sumar și aglomerată cu cărți, reviste și broșuri, aranjamentele dând o senzație de provizoriu, deși cei doi locuiau acolo de ani de zile. Pe pereți erau agățate fotografii înfățișând oameni cu barbă care nu zâmbeau și femei cu părul ciufulit și ochelari fără rame.

— Am venit să ne cerem iertare, spuse Teddy.

Ea dădu din cap.

— Ați tăvălit lucerna. Știu asta. Și el știe. O să-i spun că ați venit.

Vorbi în capătul scărilor, probabil într-o limbă străină, ascultă vreme de un minut ceva ce nu se auzea, după care se întoarse la ei.

— E mare rușine să distrugi. Să distrugi fără motiv.

— Dar este lanul nostru, spuse Teddy. Adică tata e proprietarul.

— Bietul de tine! zise ea. Nu știi altceva decât asta, să vorbești despre proprietatea asupra pământului atunci când nimeni nu-l folosește. Să fii proprietarul unui teren doar ca să nu-l ia alții. Asta e tot ce învățați de la popa ăla care vă e tată! Al meu, al meu, al meu! În timp ce el își câștigă banii de pe urma ignoranței oamenilor! Flutură în aer un braț subțire și un pumn mic. Își îndrugă fără contenire minciunile, în timp ce săracii suferă pretutindeni!

Nu mai auziseră pe nimeni vorbind astfel, cu siguranță nu la adresa lor sau cu referire la familia lor. Femeia îi pironi cu privirea ca să-și transmită mai bine mesajul, iar în ochii ei de un albastru apos se citeau furia și sentimentul dreptății. Când Jack izbucni în râs, ea se răsti:

— O, da! Știu cine ești tu. Micul hoț, micul beției! Asta în timp ce taică-tău le spune oamenilor cum să trăiască! Te merită! Ce ești așa tăcut? N-ai mai auzit adevărul până acum?

— N-ar trebui să vorbiți așa, zise Daniel, cel mai mare dintre frați. Dacă ați fi bărbat, probabil ar trebui să vă lovesc.

— Ha! Da, voi, buni creștini, veniți la mine în casă și mă amenințați cu bătaia! O să depun plângere la șerif. Mai e puțină dreptate, chiar și în America! Și își flutură iarăși pumnul în aer.

— E în regulă, spuse Jack râzând. Să mergem acasă.

— Da, ascultați-l pe fratele vostru, zise ea. El îl știe pe șerif!

Așa că ieșiră în formație, ușa fu trântită în urma lor, iar ei se întoarseră acasă în lumina serii, asimilând ceea ce auziseră. Se puseră de acord că femeia era nebună, la fel ca bărbatul ei. Totuși, răzbunarea fierbea în sufletele lor, și vorbeau să spargă ferestre, să înțepe cauciucuri. Să sape o groapă atât de mare și de bine ascunsă, încât vecinul să cadă în ea împreună cu tractorul său. Și pe fundul gropii aveau să fie păianjeni și șerpi. Și când striga după ajutor ei aveau să-i coboare o scară cu treptele tăiate cu fierăstrăul, ca să se rupă sub greutatea lui. Ah, ce veselie teribilă era pe capul celor mici, în timp ce frații mai mari cugetau asupra faptului că auziseră insulte la adresa familiei și nu făcuseră nimic.

Intrară în bucătărie, unde părinții lor așteptau să audă ce aveau de zis. Le spuseră că nu vorbiseră cu bărbatul, dar că femeia strigase la ei și-l făcuseră popă pe tatăl lor.

— Bun, zise mama, sper că ați fost politicoși.

Ridicară din umeri și se uitară unii la alții. Gracie zise:

— Practic am stat și n-am făcut nimic.

— A fost răutăcioasă, adăugă Jack. A zis chiar că mă meriți.

Pe tatăl lor începură să-l usture ochii.

— A zis ea asta? Păi, foarte frumos din partea ei. O să am grijă să-i mulțumesc. Sper că te merit cu adevărat, Jack. Că vă merit pe toți, desigur.

Acea blândețe neobosită a lui, și tăcerea impenetrabilă a lui Jack în fața sa.

Domnul Trotki plantă cartofi și dovleci anul următor, porumb anul celălalt. Un nepot al vărului de la țară veni să-l ajute la recoltă, și cu timpul primi câmpul spre folosință și își construi o căsuță într-un colț și își aduse o nevastă, iar apoi avură copii. Mai multe straturi de gălbenele, încă o sârmă de rufe care flutura, încă un acoperiș ridicat sub ceruri pentru a adăposti speranța și fragilitatea omului. Familia Boughton renunță tacit la orice pretenție.

•

La câteva săptămâni după întoarcerea ei, Glory și tatăl său reușiră să se adapteze unul cu celălalt. Menajera, doamna Blank, care era destul de în vârstă, fu fericită să se pensioneze, știind că-l lăsa pe reverend pe mâini bune. Atenția obișnuită pe care i-o arătau vecinii și enoriașii se domolise, devenind foarte discretă. Glory simțea cât de miraculoasă și temporară era această oprire. Era ca și cum s-ar fi dat un semnal, ca și cum apele unei mări s-ar fi despărțit, ținându-se departe ca niște ziduri. Odată când erau mici, sora ei Grace spusese la cină că nu pricepea cum se putea întâmpla așa ceva, cum stătea apa pur și simplu atât de calmă, iar Glory, care răsucise întrebarea pe toate părțile în minte, replicase că probabil era ca aspicul. Nu încercase să explice miracolul, ci doar să-i descrie efectul. Dar toată lumea de la masă râsese de ea. Inclusiv Jack. Uneori simțea că lui îi era mai milă de vârsta ei fragedă decât celorlalți. Așa că observase atunci și își amintise după aceea că el râsese. Oricât ar fi râs ei, tot i se părea că a-ți introduce degetul într-un perete de apă nu e chiar așa de diferit de a ți-l introduce într-o salată în aspic – ceea ce avusese nenumărate ocazii să încerce, fiind fiică de preot. Fusese prinsă în fapt de mai multe ori. Dar se gândi că era inevitabil ca, dintre toate acele mulțimi, un israelit sau un egiptean să nu facă același experiment, și că atingerea unui pește în acele împrejurări nu putea fi prea diferită de atingerea unei felii de banană. Ce amintire stranie. Venea la pachet cu întoarcerea acasă.

În fiecare zi mătura și punea lucrurile în ordine – muncă ușoară, întrucât casa era aproape nelocuită. Făcea puținele lucruri de care tatăl ei avea nevoie pentru a se simți confortabil. El stătea la fereastră sau pe verandă, mânca biscuiți sărați și bea lapte și studia ziarul *The Saturday Evening Post.* Și ea citea, gazetele și orice altceva mai găsea. Uneori asculta radioul, dacă era vreo operă sau vreo piesă de teatru, sau dacă voia doar să audă o voce omenească. Radioul mare și vechi se încălzea și emana un miros de pomadă râncedă. Îi amintea de un comis-voiajor emoționat. Și scotea un șuierat morocănos și pârâia dacă se mișca de lângă el. Era tipul de tovarăș neplăcut pe care singurătatea ți-l face bine-venit. O lecție despre succesul curtării stângace, despre tenacitatea într-o căsnicie nereușită. Îl învinovățea și îl ierta pentru obsesia sa pentru „Zborul

bondarului”[1] și *Boleroul* lui Ravel. Pentru a împăca radioul, stătea lângă aparat când citea. Îi trecu prin cap chiar și să se apuce de lucru manual. Putea să încerce iarăși să tricoteze, piese mai mari, mai simple. Primele ei încercări fuseseră un pulover și o bonetă de bebeluș. Nu ieșiseră bine, însă o neliniștiseră pe mama ei. Aceasta spusese: „Glory, pui prea mult lucrurile la suflet”. Asta spuneau întotdeauna despre ea. Hope era senină, Luke era generos, Teddy era strălucit, Jack era Jack, Grace avea ureche muzicală, iar Glory punea lucrurile la suflet. Își dorea să-i fi spus cum să facă altfel, ce altceva ar fi putut să facă.

Plângea cu ușurință. Asta nu însemna că avea trăiri mai profunde decât alții. Cu siguranță nu însemna că era fragilă sau sentimentală sau gata să folosească acest avantaj lichid pentru a face față umilințelor asociate cu statutul de mezină a familiei. La patru ani plânsese trei zile după moartea unui cățel dintr-o piesă de teatru radiofonic. De fiecare dată când îi dădeau lacrimile, frații și surorile ei își aminteau că plânsese după Heidi și Bambi și Copiii din pădure. Îi citiseră poveștile acelea de zeci de ori, ca și cum mai aveau și alt rost în afară de a stârni o durere copilărească. Era foarte enervant, însă nu avea ce face în privința aceasta. Învățase să-și înghețe chipul, astfel încât de la distanță să nu se vadă neapărat că plângea, dar apoi ei inventaseră un joc, să o prindă în fapt – „lacrimi”, spuneau. Ah, lacrimi. Se gândea cât de politicos ar fi fost din partea naturii să permită eliberarea sentimentelor prin palmă sau chiar prin talpă.

Când era mică încurcase, de fapt unise, cuvintele „secret” și „sacru”. În biserică n-ai voie nici să șoptești. Există cuvinte pe care nu trebuie să le spui niciodată. Există lucruri care îți vor fi explicate când vei fi destul de mare să înțelegi. Șoptise obsesiv, în biserică și în afara bisericii. Surorile ei mai mari ziceau: „Asta e secret. Nu trebuie să spui niciodată, promite că n-o să spui. Pe cuvânt de onoare, să mori tu”. Apoi îi șușoteau la ureche ceva lipsit de importanță sau evident sau complet neadevărat și o urmăreau cum se chinuia cu povara secretului timp de zece sau cincisprezece minute. Gluma era că nu putea să păstreze un secret, că șoptea la adăpostul palmei făcute căuș în prima

[1] Bucată muzicală compusă de Nikolai Rimski-Korsakov pentru opera *Povestea țarului Saltan*, între anii 1899-1900 (n.tr.).

ureche care avea chef să asculte ce mai rămânea din lucrul irelevant care îi fusese mărturisit. Dar „să mor eu” și „dacă mor până să mă trezesc” se legau în mintea ei, conștientă cum era că își încălca permanent jurămintele. Odată, când era prea mică să meargă la școală și Jack trebuia să fie la școală dar nu era, îl văzuse în livadă și se dusese la el, plângând sub imperiul unei frici de nesuportat. El se uitase la ea și zâmbise și spusese: „La naiba, pitico, nu fi copil!” Apoi o întrebase: „O să mă spui? O să mă bagi în bucluc?” Nu-l spusese. Fusese primul secret pe care-l păstrase. I se părea că atunci învățase ce e onoarea, poate pur și simplu pentru că avea o vârstă și era predispusă la asta. Poate că în toată viața ei nu distinsese prea bine secretul de sacru, și îi plăcuseră tactul și discreția mai mult decât ar fi trebuit. Până la urmă nu era de mirare, dat fiind că aparținea familiei Boughton.

Totuși, la treizeci și opt de ani încă era circumspectă cu privire la cântecele country și poveștile de viață. Era circumspectă cu privire la anumite gânduri, anumite amintiri, deoarece tatăl ei nu suporta s-o vadă nefericită. Îi pica fața când vedea vreun semn de nefericire. Așa că nu-și permitea să cadă pe gânduri, oricât de puternică ar fi fost această dorință uneori. L-ar fi întristat.

Părinții ei o priviseră cu îngrijorare în vremea când dizgrația lui Jack atinsese cel mai jos nivel, din câte știau ei, și îi trataseră sentimentele cu o seriozitate care o impresiona. Pe atunci, sentimentele ei abia dacă fuseseră puse la încercare. Era pe cale să intre în al șaisprezecelea an al unei vieți plăcute într-un loc liniștit, ceea ce însemna că pasiunile și convingerile ei erau necomplicate și puternice, că se zbăteau împreună ca personajele dintr-o alegorie. Adevărul trebuia să fie necondiționat, Loialitatea absolută, Generozitatea darnică, în timp ce Aparența și Convenția erau odraslele uriașei Ipocrizii și trebuiau puse pe fugă. Nu avusese timpul sau ocazia să se gândească prea mult la implicațiile loialității sau ale generozității. De fapt nu prea știa la ce se gândea în acel cocon protector. Cum se întâmplase că Jack avea un copil, de exemplu. I se părea un lucru minunat, deși era o opinie pe care o ținea pentru sine. Știa din cărți și din fragmente de zvonuri că era o greșeală să privească problema într-un mod atât de simplu. Părinții ei erau ultimii oameni de pe pământ care să lăcrimeze și

să vorbească în șoaptă la nașterea unui nepot, și știa că trebuia să ia cumva în calcul și mâhnirea lor. Erau atâtea lucruri care nu-i fuseseră explicate niciodată! Erau acel gen de familie. Lucrurile care trebuiau știute erau trecute de la frate la frate, de la soră la soră, și era suficient în general, în ciuda inevitabilelor erori și momente de senzaționalism. Lanțul comunicării se rupsese însă când Grace se mutase la Hope în Minneapolis, iar părinții ei uitaseră de problemă, după ce se bizuiseră atâta timp pe copiii lor ca să se uimească unul pe altul cu informațiile respective.

Părinții săi erau, în felul lor, la fel de neprihăniți ca ea; renunțaseră parțial la inocență din motive practice, nu din convingerea că ar fi fost discreditată, ci pentru că acceptau termenii vieții în această lume ca pe un tratat preferabil conflictului, deși deloc ideal în sine. Experiența îi învățase că adevărul are margini ascuțite și colțuri tari, și poate fi în contradicție serioasă cu bunătatea. Învățaseră că devoțiunea excesivă față de până și cele mai înalte lucruri pare și probabil este ipocrită, și că o măsură suficientă a excesului este acea privire de enervare, confirmată în ei înșiși de un tremur de jenă, însemnând că s-a întrecut limita. Recunoșteau harul în disponibilitatea păcătosului de a accepta o glumă, câteva vorbe modeste, drept scuză. Acesta era un lucru pe care tatăl său, mai ales, care era un moralizator neobosit, dar și un om sociabil, învățase să-l aprecieze din suflet. Erau într-adevăr pericole de fiecare parte a vieții pastorale, iar tatăl ei le trata pe toate cu precauție. Cu rigoarea teribilă a unui copil integru, Glory îi observase compromisurile, oricât de minore sau de acceptabile, și reflectase asupra lor. În parte, acesta era un efect al faptului că se afla într-o casă redusă brusc la tăcere și nu avea alt subiect de gândire în afară de părinții ei.

Cu toate acestea, viziunea lui Glory asupra lumii li se părea demnă de luat în seamă tocmai pentru că era naivă. Un bebeluș e un dar minunat de la Dumnezeu, până la urmă. Tatăl său nu botezase niciun copil fără să rostească aceste cuvinte. Iar dacă Jack se purta rușinos față de mama acestuia – „E atât de tânără, atât de tânără!” șoptea tatăl ei – asta nu schimba faptul simplu că bebelușul era un vlăstar al familiei, care merita să fie primit cu dragoste și îmbrățișat. Glory nu înțelesese prea bine de ce sărăcia era o parte importantă a reacției părinților săi. Fata nu

era probabil cu mult mai tânără decât Glory, iar ea era destul de sigură că n-ar fi deranjat-o să aibă un copil. Așa prostită cum era la vremea respectivă de singurătate și adolescență, nu putea pricepe de ce tatăl ei simțea că aroganța sau cruzimea aveau vreo legătură cu asta. Sau de ce șoptea acele vorbe cu atâta amărăciune. În fiecare duminică, atunci când băieții erau acasă, tatăl ei stătea în fața bisericii, așteptând să se umple stranele. Frații ei intrau în șir indian, trei dintre ei, iar tatăl său mai aștepta o clipă, cu ochii la ușă, apoi în sus către balcon. În cele din urmă, capul îi cădea într-o parte, regret și iertare într-un singur gest. Uneori, rar, dădea din cap ca pentru sine și zâmbea, iar atunci știau că Jack era acolo, și că predica avea să fie despre bucurie și despre bunătatea Domnului, indiferent care ar fi fost textul. Nu-l auzise niciodată pe tatăl său rostind vorbe atât de grele – ce cruzime! ce aroganță! – și nu-l mai văzuse niciodată meditând și mormăind zile în șir, ca și cum încerca să cuprindă faptul că anumite abateri depășesc capacitatea de iertare a unui simplu muritor. Cât de des îi veniseră în minte aceleași vorbe grele, necesare!

Dar în acele vremuri își trăiau viețile atât de public, încât i se părea că ar fi putut la fel de bine să recunoască ce știau cu toții oricum. Nu i se dăduse niciodată vreun motiv să creadă că părinții ei aveau alte intenții, însă i-ar fi ajutat, credea ea, dacă li s-ar fi oferit ca subiect de îngrijorare. Amândoi credeau cu tărie în puterea exemplului. Ar fi fost un act măreț de învățătură morală. Trebuiau să se poarte pe măsura credinței lor. Trebuiau să se gândească la felul în care se aplică aceasta în împrejurarea respectivă. Da! Privea cum tatăl ei își făcea curaj. „Domnul a fost foarte bun cu mine!” spunea el, amintindu-și că obligațiile sale erau la fel de mari, ba chiar nesfârșite. Era un gând pe care îl găsea mereu însuflețitor. Jack își lăsase cheile de la mașină pe pian și luase trenul înapoi spre facultate. Ea era aproape destul de mare cât să conducă, și era aproape sigură că știa cum se face. Așa că îl dusese pe tatăl său la țară să vadă bebelușul. Amintirea fericirii pe care o simțise atunci, în mijlocul celei mai profunde mâhniri a tatălui său, o tulbură.

Își amintea din cauză că era acasă, că era singură înconjurată de atâta tăcere, sau că stătea lângă radioul enervant încercând să citească din cartea pe care o alesese ca fiind cel mai puțin de necitit dintre sutele de cărți vechi din mulțimea de corpuri de

bibliotecă și rafturi care îngustau camerele mobilate în exces. „Dansul săbiilor”[2], desigur. „Uvertura 1812”[3]. „Sunt Gabriel Heatter și vă prezint știrile”. Tatăl ei se mai trezea din când în când pentru un joc de dame sau Monopoly. Asta de dragul ei. În copilărie, când varicela, rujeola, oreionul sau gripa o țineau în casă, în pat, tatăl ei venea în camera sa cu o pungă de bomboane de mentă, o sticlă de bere de ghimbir și jocul de Monopoly, și jucau o partidă scurtă și amuzantă; ba scotea din mânecă o carte de ieșit din închisoare, ba își pierdea pionul în cuvertură și-l găsea după urechea ei. Din când în când mai trișa ca să-i ofere un avantaj. Se oprea viclean fix înainte să aterizeze pe Boardwalk, pe care avea destui bani să-l cumpere, și în plus avea deja Park Place. Asta o întrista. Din același motiv nu aveau încredere în el să țină banca.

Când el stătea pe verandă după-amiezile, ea lucra în grădină. Orele acelea treceau plăcut. Curăța straturi pe care voia să planteze mazăre și salată.

Dar vai, serile erau tare lungi. „Am treizeci și opt de ani, își spunea ea în timp ce strângea după cină. Am o diplomă de master. Am predat engleza la liceu treisprezece ani. Am fost o profesoară bună. Ce-am făcut cu viața mea? Ce s-a întâmplat cu ea? E ca și cum aș fi avut un vis despre viața de adult și m-aș fi trezit din el tot aici, în casa părinților mei”. În dulap îi atârnau rochii simple, respectabile, potrivite pentru sala de clasă. Mai erau cardiganele și pantofii cu toc jos din cealaltă viață. Nu avea niciun motiv să nu le poarte.

Uneori visa că se întorcea la școală. Era o copilă care se prefăcea că predă, sau o profesoară care își dădea seama, spre rușinea ei, că se transforma în copil. În ambele vise nu avea nicio idee despre ce vorbea și inventa în disperare. Simțea zâmbetele afectate și ranchiuna din clasă, murmurele și privirile ciudate. Elevii se îmbulzeau spre ieșire, ignorând-o, și nu știa cum să-i facă să rămână. Ce umilință! Striga peste râsete și zăngănitul ușilor de la dulăpioare, apoi se trezea în Galaadul întunecat, plin de greieri. Mai bine așa decât să se trezească în Des Moines, știind că de dimineață avea să fie tot în clasă.

---

[2] Bucată muzicală din baletul *Gayaneh,* compus de Aram Haciaturian în anul 1942 (n.tr.).

[3] Uvertură compusă de Piotr Ilici Ceaikovski în anul 1880 pentru a comemora victoria armatei rusești în fața Marii Armate a lui Napoleon din anul 1812 (n.tr.).

Visele ei îi aminteau că nu-i plăcea cu adevărat să predea, deși în timpul zilei era de altă părere. Spinul din inimă pe care îl simțea la trezire și gândul înfricoșător că nu era stăpână pe propria viață, că eșuase, că era o impostoare – asta era o tristețe pasageră pe care o putea înlătura aprinzând lumina și citind o vreme. Obișnuia să se întrebe: „Ce mi-aș mai putea dori?” Dar întotdeauna îi era teamă de întrebarea aceea, deoarece, după cum se lămurise, experiența ei avea niște limite care nu-i permiteau să știe exact ce putea să-și dorească.

Dacă ar fi fost bărbat, poate ar fi ales preoția. Asta l-ar fi bucurat pe tatăl ei. Luke îl urmase, dar numai după ce fusese limpede că Dan nu avea să o facă. Pe vremea aceea Jack era deja Jack, iar Teddy era prea tânăr ca să poarte pe umeri speranțele cuiva, oricât de dornic ar fi fost să încerce. Ea părea întotdeauna să fi știut că, în opinia tatălui lor, marea trudă a lumii era treaba bărbaților, a unor bărbați tandri, serioși, care cunoșteau temeinic Scripturile și care se rugau cu elocvență, sau, în orice caz, care erau hirotonisiți într-o confesiune destul de respectabilă. Ei erau păzitorii lucrurilor supreme. Femeile erau creaturi de grad secund, oricât de pioase, oricât de iubite, oricât de cinstite ar fi fost. Tatăl ei nu i-ar fi spus asta niciodată. Hope îi zisese că membrii clerului erau numai bărbați și întotdeauna bărbați, cu excepția lui Aimee Semple McPherson[4], care întărea regula. Dar știuse cum stăteau lucrurile înainte să i se spună. Orice copil isteț ar fi izbutit să-și dea seama. Nimic din toate acestea nu contase prea mult în timpul anilor de studiu și de predat la clasă, dar acum, în miezul oricărei nopți, făcea parte din singurătatea pe care o simțea, ca și cum ideea că totul ar fi putut să fie altfel era un întuneric tangibil. Întuneric vizibil. Acela era Milton[5].

Elevii își aplecau, aproape toți, capetele asupra temelor date de ea, deși trupurile le erau stângace și nerăbdătoare să ajungă la maturitate, soarta li se strecura prin vene și glande și foliculi ca o otravă nemiloasă, făcându-i copii ale părinților lor și niște străini față de ei înșiși. Situația avea o notă de umor care putea să ridice întrebări legitime cu privire la umorist.

---

[4] Predicatoare și vedetă media americană din anii ’20 și ’30 ai secolului XX, printre primele femei pastor din Statele Unite (n.tr.).

[5] Aluzie la descrierea Iadului din *Paradisul pierdut* de John Milton (n. red.).

„De ce trebuie să citim poezie? De ce «Il Penseroso»[6]?” „Citește-l și o să vezi de ce. Dacă tot nu știi, mai citește-l o dată”. Unii dintre ei îi puneau la inimă cuvintele, așa cum făcuse și ea odinioară, când le auzise de la alții. Îi ajuta să-și asume umanitatea. „Oamenii au făcut poezie dintotdeauna, le spunea. Aveți încredere că va conta pentru voi”. Îi mișca pe unii până la lacrimi cu zăngănitul pompos al „Șarjei brigăzii de cavalerie ușoară”[7], iar apoi le vorbea despre poezia proastă. „Cine are dreptul să spună ce e bun și ce e prost? Eu. Deocamdată. Nu trebuie să fiți de acord, ci să ascultați”. Unii dintre ei ascultau. Lucrul acesta i se părea de-a dreptul miraculos. Nu-i de mirare că visa noaptea că nu le mai putea atrage atenția. Cum să le-o atragă? Oare cei care își ridicau fețele spre ea atât de creduli o făceau pentru că afirmațiile ei, că erau ființe umane, păstrători ai cunoașterii populare, făuritorii acesteia, erau adevărate? Oare de fapt ei cereau ceva de la ea? Tatăl ei își învățase copiii, fără să se îndoiască vreodată, că era o singură cale de la Antichitate la eternitate. „Învață psalmii și reflectează la căile bisericii timpurii. Cunoaște ceea ce trebuie să cunoști.” Tații din Antichitate își învățau copiii din Antichitate, care își învățau copiii din Antichitate exact aceste lucruri. Puritanul Milton cu muzele lui păgâne. E ca o voce auzită din altă cameră, cântând de dragul cântecului, și apoi îl știi și tu, și prin tine se transmite din greșeală și necesitate de la o generație la alta. Atunci de ce să cânți? De ce găsești plăcere în cântec? Și de ce simți binecuvântarea clipei când se aude altă voce, visând pentru sine? Era tatăl ei, fredonând „Veche sută”[8] în timp ce se rădea. Era John Keats[9] în Cheapside, călătorind prin tărâmurile sale pline cu aur. Nu era nevoie să fii preot. Să fii profesor era un lucru excelent. Acele priviri goale puteau fi un semn de introspecție. Poate că tinerii ar fi fost neliniștiți în jurul oricărui foc primitiv unde vreun bătrân spunea: „Cunoaște asta”. Cu siguranță ar fi fost neliniștiți. Trupurile lor erau ocupate să-și lungească mâinile și picioarele, să-și crească părul, să se pregătească pentru procreare. Chiar și așa, uneori simțea în

[6] Poem compus de John Milton în secolul al XVII-lea (n.tr.).

[7] „The Charge of the Light Brigade”, poem compus de Lord Alfred Tennyson în anul 1854 (n.tr.).

[8] „Old Hundredth”, imn compus de francezul Loys Bourgeois (1510-1559), folosit ca linie melodică pentru Psalmul 100 (n.tr.).

[9] Poet englez (1795-1821), reprezentant al romantismului (n.tr.).

clasă o tăcere mai profundă decât tăcerea obișnuită. Cum de putuse părăsi acea viață? Pentru ce o părăsise?

Presupusul ei fost logodnic de atâția ani îi spusese într-o scrisoare că știa cât îi datora până la ultimul penny. Păstrase un fel de registru. Probabil notase în el de la bun început, când o scosese la cină și apoi își dăduse seama că își uitase portofelul. Glory roși la gândul acesta. El îi spusese că avea să-i restituie totul până la ultimul bănuț, imediat ce situația i se îmbunătățea. „O să dureze ceva până te pot plăti integral, fiindcă totalul e destul de mare", îi zisese. Ce puseu oribil, răzbunător de sinceritate îl făcuse să țină evidența acestor „datorii"? Ea nu păstrase nimic de forma vreunui registru, nici nu-i trecuse prin cap, nu simțise niciodată că dădea ceva. Nimic nu mai conta acum. Conta că fusese atât de fraieră. În acea scrisoare el îi spusese: „Îmi pare rău dacă dau impresia că te-am indus în eroare". Nu-și permitea să-și amintească plăcerile solitare pe care le găsea într-un trai atât de simplu, în bucuria renunțărilor și a economiilor care ar fi făcut într-o bună zi posibilă – ce? – fericirea obișnuită. Genul de fericire pe care îl vedea la restaurant, pe lângă care trecea pe stradă.

Știa că trebuiau să fie cărți de Shakespeare și Dickens prin casă, Mark Twain era precis pe undeva. Kipling era pe comoda din camera lui Luke și Teddy, ca de obicei, dar îl detesta pe Kipling. În cele din urmă îl întrebă pe bătrânul reverend ce se întâmplase cu cărțile pe care îi plăcea ei să le citească; tatăl ei dădu un telefon, și în două săptămâni sosiră șase cutii de la șase adrese, conținând titlurile ei favorite, dar și câteva romane noi sobre și respectabile, *Andersonville*[10], *Atotputernicii*[11], *Un lucru de valoare*[12]. Puse zece volume într-un teanc lângă radio. În acest moment nu putea hotărî nimic legat de viața ei. Nu voia să se gândească la viața ei. Deschise *Andersonville.* „Băiatul care a scris-o e din Iowa, îi zise tatăl ei. Am uitat din ce oraș. E celebru acum. Am uitat cum îl cheamă." Ea știa de MacKinlay Kantor din Webster City. *Andersonville* era lungă și notoriu de tristă. Frânsese inima tuturor locuitorilor din Des Moines. Hotărî

[10] Roman scris de americanul MacKinlay Kantor, publicat în 1955 (n.tr.).

[11] *The High and the Mighty,* roman scris de aviatorul și scriitorul american Ernest K. Gann, publicat în anul 1953 (n.tr.).

[12] *Something of Value,* roman publicat de autorul american Robert Ruark în anul 1955, despre răscoala tribului Mau din Kenya (n.tr.).

să o citească până la capăt. Putea plânge fără să-l supere pe tatăl ei.

Apoi veni poșta într-o zi, o factură sau două, un bilet pentru ea de la Hope și o scrisoare adresată tatălui ei, care intrase în bucătărie pentru un pahar cu apă. „Scrisoarea asta e de la Jack, exclamă el. Îi știu scrisul. E scrisul lui”. Se așeză și puse scrisoarea pe masă. Murmură: „Ce surpriză”, apoi stătu atât de nemișcat, încât ea se temu să nu aibă vreo sincopă, vreun atac. Dar el doar se ruga. Întinse mâna și atinse un colț al plicului. „Cred că o să am nevoie de o batistă, Glory, dacă nu te superi. Sunt în sertarul din dreapta sus”. Și acolo erau, într-un teanc gros, aranjat perfect. Ținea mereu la îndemână o batistă frumoasă, deoarece în munca sa nu știa niciodată când avea să se dovedească necesară. Glory îi aduse una, iar el se șterse pe față. „Deci știm că trăiește. Asta e ceva”.

„Doamne Sfinte, dacă se înșală? Dacă e o greșeală adusă de dor și de bătrânețe?” se gândi ea, după care îi spuse:

— Te superi dacă mă uit la ea?

— E o scrisoare de la fratele tău! Normal că vrei să te uiți la ea! Cum de nu m-am gândit?

O luă. Era subțire, doar o foaie de hârtie, într-un plic cu adresă și ștampilă poștală din St. Louis. „Reverend Robert Boughton” cu o caligrafie elegantă, delicată.

— Să o deschid?

— O, nu, draga mea, îmi pare rău, dar ar trebui să o deschid eu, în caz că e ceva confidențial. Ar aprecia, să știi, respectul față de intimitatea lui. Nu știu. Măcar trăiește. Se șterse la ochi.

Grace lăsă plicul la loc pe masă, iar bătrânul își puse mâna lângă el. Din când în când îl mai ridica să se uite la scris și la ștampilă. „Da, sigur e de la Jack. O scrisoare de la Jack”.

Poate că tatăl ei o aștepta să iasă din cameră, însă îi era teamă să plece. Poate avea să fie dezamăgit, sau poate că biletul chiar era de la Jack, dar oarecum neliniștitor, scris dintr-un pavilion pentru jignitorii cronici, pentru nepăsătorii terminali. Din pușcărie, pentru numele lui Dumnezeu. Trebuia să aibă un motiv bun ca să trezească acest tumult de emoții în sufletul tatălui său. Trebuia să aibă o scuză convingătoare pentru posibilitatea unei dezamăgiri inexprimabile. Chiar dacă era mort.

— Glory, cred că va trebui să mă ajuți. Așteptam să mă liniștesc puțin, dar cred că n-o să se întâmple. Ar trebui să folosești un briceag. Nu vrem să stricăm adresa expeditorului.

Găsi un cuțit de cojit și desfăcu plicul, apoi îi întinse tatălui său foaia de hârtie îndoită. El își drese glasul.

— Da. Să vedem ce are de spus. După ce își puse batista la îndemână, deschise biletul și îl citi. Ei bine, află tu că vine acasă. Zice aici: „Dragă tată, sosesc la Galaad într-o săptămână sau două. Voi sta o vreme dacă nu deranjez. Cu respect, Jack”. Să deranjeze! Ce idee! Trebuie să-i scriem. O să-i scriu chiar eu, dar mai întâi trebuie să mă odihnesc. Nu cred că aș putea ține în mână stiloul acum. Râse. Ce mai zi! Nu eram sigur că voi trăi să văd ziua asta. Ea îl ajută să se așeze pe fotoliul din dormitor, îi scoase pantofii și îl înveli cu un pled. Îl sărută pe frunte. El ținea scrisoarea în mână. Spuse: „Ames probabil va vrea să știe”.

Prin urmare, în timp ce el dormi, apoi se rugă, își recăpătă calmul, lăsă deoparte doleanțele și îndoielile, suferi junghiurile anticipării, căută sprijin în binecuvântarea generală a vieții sale pentru postura de clemență eroică și părintească și, foarte posibil, evită în ultima clipă ruptura vreunei părți din senzoriu abandonate marilor emoții – tăcerile tatălui ei nu erau niciodată doar tăceri –, ea se duse la casa lui Ames.

Arăta exact ca întotdeauna, dar măturată, lustruită. Semăna cu orice casă modestă de fermier din regiune, fără alt ornament decât stâlpii fusiformi ai verandei și balustradei. În copilărie fusese convinsă că bătrânul Ames locuia în biroul său de la etajul al doilea. Noaptea vedea mereu lumină la fereastra aceea, iar ziua, când era trimisă la el cu vreun bilet sau vreo carte, aștepta în bucătărie până când el, auzindu-i vocea, termina paragraful pe care îl scria sau citea și cobora scările. Bucătăria mirosea a curat, niciodată a folosit, ca și cum linoleumul ar fi emanat o esență care umplea vidul lăsat de cuptorul inactiv și de cămara goală.

Acum erau mușcate în fereastră, iar perdelele albe și apretate sugerau o anume voioșie. De-a lungul aleii fuseseră plantate straturi cu flori. Toți membrii familiei Boughton veniseră acasă pentru nunta lui Ames, mai puțin Jack, desigur. Era ultima nuntă la care avea să slujească, spusese tatăl ei, și cea mai plină de bucurie dintre toate. Se răzgândise de câteva ori, mai cununase șase sau șapte perechi pentru care simțea o afecțiune specială.

Se așteptase să o cunune pe Glory, dar ea îi explicase într-o scrisoare că, din impuls, ca să rezolve lucrurile, se duseseră la un judecător de pace. Tatăl său mai oficiase câteva botezuri în afara celor pentru propriii nepoți. Cu toate acestea, spunea că nunta lui Ames era apoteoza slujirii sale. Lila, mireasa neverosimilă, cu pălăriuță și costum galben de satin, zâmbea ușor jenată, stând la poză, făcându-le pe plac. Brațele sale erau pline de trandafiri pe care îi îngrijise și culesese singură. Trandafirii aceia erau mândria ei. Încă o mai tachinau pentru că nu voise să arunce buchetul. Precum casa parohială, bătrânul Ames părea să se fi transformat fără a se schimba. Acum nu doar se purta părintește, ci era părinte, nu era doar curtenitor, ci cavalerul unei soții care, în permanență conștientă de politețurile lui, le accepta cu prefăcută emoție.

El stătea în leagănul de pe verandă citind o carte, dar când o văzu pe Glory venind se ridică și o aștepta în picioare cu galanteria pe care o arăta oricărei persoane peste doisprezece ani, și de care ea se simțise întotdeauna flatată. Acum percepea un fel de condoleanță în atitudinea lui, deși încerca s-o refuze. Nu voia să se întrebe ce știa Ames.

— Ce după-amiază splendidă, spuse el. Ce mai faci? Ce mai face tatăl tău? Vrei să iei loc?

— Suntem bine, cred. Pot să stau doar un minut. Azi-dimineață, papa a primit o scrisoare de la Jack. A vrut să-ți spun. Adică de la Johnny.

— Ah, da. O scrisoare de la Jack.

— Spune că vine acasă.

— Hm. Serios. Cum suportă tatăl tău vestea?

— Îi e greu, cred. Să știe la ce să se aștepte. Jack n-a fost niciodată prea demn de încredere.

Tăcere din nou.

— A spus când vine? A spus de ce?

— A zis că vine peste o săptămână sau două. Asta e tot.

— Ei bine, e minunat. Rostise cuvintele fără vreo urmă de convingere. Crezi că tatălui tău i-ar plăcea o vizită în după-amiaza aceasta?

— Cred că da.

În timp ce venea în urma ei pe alee ca să-i deschidă poarta, Ames spuse:

— Cred că ar fi cel mai bine să nu-și facă mari speranțe. Mă rog, nu prea avem ce face în privința asta, adăugă el când amândoi râseră. Dar Glory avea speranțele ei, care erau la rândul lor prea mari – că această vizită avea să aibă loc, că avea să fie interesantă, și că Jack nu avea să-și amintească de ea ca de cea mai insuportabilă, cea mai insinuantă, cea mai nevrednică de încredere dintre frații și surorile lui. Poate că nu avea să-și aducă aminte de ea defel.

*

Când se întoarse acasă văzu că tatăl ei terminase scrisoarea de răspuns, trecuse adresa pe plic și-l lipise.

— Da, am pus și un mic cec înăuntru pentru siguranță. E scump să călătorești zilele astea. Sper că n-o să-l jignesc, dar m-am gândit că e un mod de a sublinia cât de dornici suntem să-l vedem. Una peste alta, mi-am zis că e o idee bună. O să-l scot dacă crezi că ar trebui…

— N-o să-l jignești, papa. Mereu ai trimis mici cecuri.

— Mi-e teamă că nu o să-și mai amintească, știi tu, de excentricitățile mele. Ar fi trebuit să aștept să te uiți peste ce am scris. M-am gândit doar că vrem să o punem la poștă. Probabil așteaptă să-i scriem. Dacă „nu deranjează”. Închipuie-ți! Nu vrem să-și facă griji în privința asta!

— Sunt sigură că era doar politicos.

— Foarte politicos. Da. Parcă îi scria unui străin. Dar caut nod în papură.

Îl sărută pe obraz.

— O s-o duc la poștă.

— Sper că e destul de lizibilă. Adresa e destul de clară, cred. Mi-am făcut griji din cauza asta, la cum îmi tremurau mâinile. Ar fi trebuit să te las să te uiți peste ea. Sper că o s-o poată citi.

— O să fie în regulă, zise Glory. Dar știa că el nu voia o asigurare pe deplin suficientă, complet convingătoare. Dacă era dezamăgit și dacă Jack nu venea acasă, își putea spune că era vina lui, asumându-și amărăciunea și scutindu-și fiul ticălos. Ar fi făcut la fel pentru oricare dintre ei, ar fi făcut la fel pentru ea, știa asta. Dar pentru Jack imagina și punea în aplicare cele mai complexe strategii de – cum să-i spui – salvare. Spunea: „Cât m-a mai ținut în genunchi băiatul ăsta!” Părea să se fi convins singur că aceasta era încă o binecuvântare.

Ames sosi, și cei doi își apropiară capetele peste tabla de dame. Aveau atâtea glume doar ale lor. Odată, când erau elevi la seminar, mergeau pe un pod, dezbătând un aspect al doctrinei. Vântul îi zburase pălăria tatălui ei în apă, și el își suflecase pantalonii și se dusese în râu după ea, fără să o ajungă, discutând în continuare, în vreme ce pălăria era luată de curent.

— Eu câștigam disputa aceea, să știi! spuse el. Mă rog, râdeam prea tare ca să mai continui.

Pălăria se prinsese până la urmă într-o creangă și asta era toată povestea, dar întotdeauna îi făcea să râdă. După toate aparențele, gluma era că odată fuseseră foarte tineri iar acum erau foarte bătrâni, și că fuseseră la fel zi după zi, însă ajunseseră la capătul drumului complet schimbați.

În timp ce se studiau unul pe altul cu o afecțiune calmă, Ames spuse:

— Înțeleg că vine acasă băiatul.

— Așa zice. A trimis o scrisoare.

— Vin și frații și surorile?

Tatăl ei clătină din cap.

— Am dat niște telefoane. „Iată despărțirea apelor mării”, se gândi ea. Au zis toți că ar fi mai bine să aștepte până când vrea el să-i vadă. Nu s-a simțit niciodată în largul lui cu ei. Cred că a fost vina mea. Sigur, e bine că Glory e aici ca să mă ajute, spuse, amintindu-și că fiica lui era în cameră. Prin urmare, ea se duse în salon, se așeză lângă radioul care bombănea și se apucă de un rebus. Se gândi: „E bine că sunt aici? Se poate să fie adevărat. Trebuie să țin minte să nu mă înfurii”. Își aminti lucrul acesta deoarece probabil Jack avea să fie tot nesuferit, iar ea își consumase răbdarea altundeva.

•

Urmară săptămâni de tulburare, cu suișuri și coborâșuri, în care trebui să facă față anticipării și neliniștii bătrânului și apoi dezamăgirii lui, fiecare trăire sporindu-i agitația, supărarea și nesomnul. Își petrecea zilele convingându-l să mănânce. Frigiderul și cămara erau stivuite cu tot ce-și amintea tatăl ei că-i plăcea lui Jack, și o suspecta pe Glory că voia să renunțe prea ușor și să le mănânce pe toate, sub pretextul că evita risipa. Așa că nu accepta decât un castron cu terci de ovăz sau un ou ochi fiert, în timp ce plăcintele cu cremă făceau pojghiță, iar salata

se fleșcăia. Se întreba ce să facă cu toate dacă Jack nu mai venea deloc. Gândul de a se așeza în fața unui festin stătut împreună cu tatăl său îndurerat era aproape insuportabil, dar nu-l alungase ca să-și aducă aminte cât de furioasă era, și din ce motiv. De fapt plănuise să scoată mâncarea din casă pe furiș, noaptea, în cantități pe care le puteau consuma câinii vecinilor, fiindcă era prea veche ca să le-o ofere vecinilor înșiși, iar aceștia le-ar fi dat-o câinilor oricum, așa mânjită cu amărăciune și mâhnire.

Repetase tirade pline de mânie în așteptarea sosirii lui. „Cine te crezi?” și „Cum poți să fii atât de egoist?” deveniseră, pe măsură ce treceau zilele, „Cum poți să fii atât de meschin, crud, ticălos…” și așa mai departe. Începea să spere că o să vină, ca să-i poată spune exact ceea ce gândea. Sigur că era furioasă, din moment ce checurile cu banane mucegăiau în cămară. „Ce drept ai tu?” tuna și fulgera în sinea ei, știind că tatăl său se ruga numai ca Jack să vină, și ca Jack să rămână.

— Zice aici: „O vreme”! O vreme poate să fie și o vreme îndelungată! Aveau adresa lui Jack după ce venise Marea Scrisoare, cea care îl făcuse pe tatăl ei să plângă și să tremure. Bătrânul mai trimise un bilet și un mic cec, în caz că primul se pierduse. Și așteptară. Scrisoarea lui Jack stătea deschisă pe masa unde luau micul dejun și pe masa unde luau cina și pe masa cu lampa și pe brațul fotoliului. O îndoise și o pusese bine atunci când venise reverendul Ames să joace dame, probabil pentru că nu voia să cadă asupra ei vreo privire neîncrezătoare.

— Da, sigur o să vină, conchidea el, ca și cum incertitudinea asupra acestui punct avea de-a face cu limbajul scrisorii. Trecură două săptămâni, apoi trei zile. Apoi veni Telefonul, iar tatăl ei chiar vorbi cu Jack, îi auzi vocea. Spune că o să fie aici poimâine! Anxietatea lui se transformă în amărăciune fără a-și pierde calitatea de răbdare. Cred că numai o încurcătură serioasă ar putea să explice întârzierea! spunea, liniștindu-se tocmai prin faptul că-și stârnea noi temeri. Încă o săptămână, apoi al Doilea Telefon, iarăși cu informația că avea să sosească în două zile. Apoi trecură patru zile, și apoi iată-l, stând pe veranda din spate, un bărbat slab într-un costum maro, lovindu-și ușor pălăria de pantaloni ca și cum nu se putea hotărî dacă să bată în geam sau să învârtă mânerul ușii sau pur și simplu să plece din nou. O privea ca și cum și-ar fi amintit deodată ceva

iritant sau un obstacol, o privea cu acel tip de sinceritate care uită să se ascundă. Ea era o problemă pe care nu o luase în calcul. „Nu se aștepta să mă găsească aici, își zise Glory. Nu se bucură că mă vede”.

Deschise ușa.

— Jack! Eram gata să renunț. Intră. Se întrebă dacă l-ar fi recunoscut dacă ar fi trecut pe lângă el pe stradă. Era palid și neras, și sub ochi avea o cicatrice ca o ciupitură.

— Am venit, zise el ridicând din umeri. Să intru? Părea să-i ceară sfatul, dar și permisiunea.

— Sigur că da. Nu-ți poți imagina câte griji și-a făcut.

— E aici?

„Unde altundeva să fie?”

— E aici. Doarme.

— Îmi pare rău că am întârziat. Am încercat să dau un telefon, și autobuzul a plecat fără mine.

— Ar fi trebuit să-l suni pe papa.

Se uită la ea.

— Telefonul era într-un bar, spuse el. Era laconic, direct. M-aș fi spălat puțin, dar mi-am pierdut geanta în care aveam briciul. Își atinse țepii de pe obraji cu un fel de îngrijorare, ca și cum ar fi fost ceva abraziv. A fost întotdeauna cusurgiu în privința asta.

— Nu contează. Poți folosi briciul tatei. Stai jos. Îți aduc niște cafea.

— Mulțumesc. Nu vreau să te deranjezi. Glory nu spuse că era prea târziu ca el să-și facă griji din această cauză. Era distant și respectuos și ezitant. Măcar în această privință semăna atât de tare cu fratele pe care și-l amintea, încât știa că o privire aspră l-ar fi izgonit, făcând inutile toate rugăciunile ei, ca să nu mai vorbim de ale tatălui său, care nu încetau. Dacă ar fi venit și ar fi plecat în timp ce tatăl ei dormea, i-ar fi spus vreodată bătrânului că venise și plecase? I-ar fi spus că furia ei îl alungase pe acest bărbat slab, obosit, neîngrijit care șovăia până și să treacă de pragul ușii? Și venise la ușa din spate, un obicei al familiei de pe timpuri, pentru că mama lor era aproape întotdeauna în bucătăria caldă, așteptându-i. Probabil o făcuse fără să se gândească, ascultând de vechile reguli. Ca o stafie, se gândi ea.

— Nu e niciun deranj, zise în cele din urmă. Mă bucur că ești aici.

— Mulțumesc, Glory. E bine de știut.

Ezită când îi rosti numele, poate pentru că nu era absolut sigur cu ce soră stătea de vorbă, poate pentru că nu voia să pară prea familiar. Poate pentru că familiaritatea necesita un efort. Ea începu să pună apă în ibric, dar Jack spuse:

— Îmi cer scuze, pot să mă întind puțin? Își duse mâna la față. Gestul acela, se gândi ea. N-ar fi trebuit să se întâmple. Am fost în regulă mult timp.

— Sigur, du-te și odihnește-te. O să aduc aspirina. E ca pe vremuri, când te ajutam să te furișezi la etaj cu un flacon de aspirină. Voise să sune ca un fel de glumă, dar el o privi speriat, făcând-o să-și regrete vorbele.

Apoi auziră arcuri de pat și pe tatăl lor strigând:

— Avem companie, Glory? Cred că da! Da! Și apoi picioarele cu papuci și bastonul.

Jack se ridică, își dădu la o parte părul de pe frunte, își scutură manșetele și așteptă, iar apoi bătrânul apăru în ușă.

— Aici erai! Știam eu că ai să vii, da!

Glory vedea surpriza și regretul pe care le resimțea tatăl ei. Ochii lui înotau în lacrimi. Douăzeci de ani înseamnă foarte mult timp.

— Tată, spuse Jack întinzându-i mâna.

— Da, e foarte bine să ne strângem mâinile. Dar o să las jos bastonul. Așa, zise reverendul, după ce agăță cârja de marginea mesei. Acum, adăugă el, îmbrățișându-și fiul. Ai venit! Își puse palma deschisă pe reverul lui Jack, ca o mângâiere. Ne-am făcut atâtea griji, atâtea griji. Dar ai venit.

Jack îi cuprinse umerii cu grijă, ca și cum ar fi fost înspăimântat de puținătatea și fragilitatea tatălui său, sau poate stânjenit.

Tatăl său făcu un pas în spate și se uită la el din nou. Își șterse ochii.

— Ca să vezi! Stau și port cravată de zile întregi, mă trezesc și mă culc, să-ți spună Glory cum, și m-ai prins în cămașă de noapte! Și cât e? Aproape amiază! Ah! Își așeză capul pe reverul lui Jack o clipă. Glory o să mă ajute. O să-mi pun pantofii și o să mă pieptăn, și imediat o să mă recunoști! Dar știam eu că ți-am auzit vocea și eram nerăbdător să te văd! Da! spuse el, luându-și bastonul și pornind spre hol. Glory, vrei să mă ajuți puțin? După ce pui de cafea. Acestea fiind zise, porni spre camera sa.

— După toți anii ăștia, tot mai știe când sunt mahmur, oftă Jack.

— Atunci cafeaua o să te ajute. Acum e agitat, dar o să se odihnească după prânz și o să poți să dormi și tu.

— Prânz, spuse el.

Douăzeci de ani ar fi fost destul să transforme într-un străin pe oricine, și pe un om pe care-l cunoscuse mult mai bine decât pe fratele său, și iată-l acum în bucătăria ei, palid și stingher și deloc în stare să primească bunătatea care-l aștepta, lăsând-o să se ofilească și să înghețe în cele mai rele lucruri care puteau să însemne cuvântul „prânz”. Și oricum, ce cuvânt urât era.

— O să-l ajut pe papa să se radă, și apoi o să-ți aduc briciul. Cești le sunt la locul lor, și linguriț ele la fel. Așa că pune-ți singur când e gata cafeaua.

— Mulțumesc. Așa am să fac. Încă stătea în picioare, încă își ținea pălăria în mână. Așa era el, numai respect și bune maniere când se știa în bucluc. Nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase. Auzise pe cineva spunând asta despre el odată, o femeie de la biserică. Jack își drese glasul. A venit vreo scrisoare pentru mine?

— Nu, nimic. Se duse să-l ajute pe tatăl ei să-și pună șosetele și să se radă și să-și încheie nasturii de la cămașă, gândindu-se, cum o făcea adesea: „Măcar știu ce mi se cere acum, și asta e ceva pentru care merită să fiu recunoscătoare”. Îl ajută să-și pună cravata și sacoul și-i făcu o cărare în păr și i-l pieptănă drept într-o parte, așa cum și-l pieptănase și el mereu. Mă rog, nu mai conta, nu mai avea oricum prea mult păr.

Când termină, tatăl ei îi zise:

— Acum o să mă uit puțin peste ziar. Știu că și Jack vrea să se aranjeze.

Glory adulmecă mirosul cafelei care fierbea de câteva minute și o trăsni gândul că poate el plecase, dar era la locul lui, spălându-se la chiuveta din bucătărie cu o bucată de săpun de rufe. Casa mirosise întotdeauna a lavandă și leșie. Se întreba dacă el își aducea aminte. Își agățase sacoul și cravata de spătarul unui scaun, își desfăcuse gulerul și se freca pe față și pe gât cu un prosop de vase, unul dintre acelea pe care brodase zilele săptămânii bunica lor, pe când era bătrână. Nu mai conta.

Stoarse prosopul și începu să se șteargă. Și apoi își dădu seama că Glory era în încăpere și se întoarse s-o privească,

rușinat că îl vedea atât de lipsit de apărare, se gândi ea, fiindcă își întoarse manșetele la loc și le încheie nasturii și își dădu părul de pe frunte.

— Parcă e mai bine, zise el. Apoi scuturǎ prosopul și-l agățǎ de stinghia de deasupra chiuvetei. Pe el scria Marți.

— Ar trebui să-ți bei cafeaua.

— Da. Am uitat de cafea, nu-i așa? Își puse sacoul și își vârî cravata în buzunar.

Sorbiră împreună din cafeaua proastă în timp ce tatăl lor stătea la fereastră în fotoliul său, citind despre situația mondială. Erau cinci ani între ei, și Teddy și Grace, iar el nu-i arătase vreodată prea mult interes, cu excepția rarelor momente când îi ciufulea părul. Nu era vina ei că fusese acasă când se întâmplase totul. Părea rușinat, bărbatul acesta care începea să-i amintească tot mai mult de fratele ei pe măsură ce-l privea. Îi era greu să-și ia ochii de la el, deși știa că el asta ar fi vrut. Își ținea ceașca cu amândouă mâinile, dar tremura oricum. Vărsă cafea pe sub mânecă și tresări de iritare, iar Glory se gândi cât de bun era tatăl ei că îi dădea timp să-și revină. Zise:

— N-ai putea fi mai bine-venit, Jack. N-ai idee cât de mult înseamnă pentru el că ești aici.

— Frumos din partea ta să spui asta, Glory.

— Acesta e adevărul.

Așa. Nu-i ieșea din minte gândul că și-ar fi făcut mai puține griji dacă vocea i-ar fi devenit ușor tăioasă sau dacă și-ar fi pierdut răbdarea, fie și numai câteva clipe.

— Mulțumesc pentru cafea, zise el. Mă duc să mă rad.

•

Își luase geanta la etaj, și coborî cu obrazul netezit și părul pieptănat și mirosind a Old Spice de la tatăl ei. Încă își încheia manșetele. Arătă cu capul spre prosop.

— E marți?

— Nu, spuse ea. Ștergarul acela a luat-o înainte. E tot luni.

El roși, apoi râse. În cealaltă cameră ziarul foșni, apoi auziră bastonul și pantofii rigizi, formali, care trebuiau lustruiți cu migală și care nu aveau să se tocească în lumea aceasta. Apăru tatăl lor, cu o licărire strengărească în ochi, ca de fiecare dată când se simțea în cea mai bună formă.

— Da, copii, e vremea prânzului, cred. Glory s-a ocupat să pregătească totul. A zis că nu-ți place deloc plăcinta cu cremă,

dar eu țineam minte că aveai o anume slăbiciune pentru desertul ăsta, așa că l-a făcut de gura mea.

— S-a cam întărit până acum, spuse ea.

— Vezi, încearcă să te convingă! Ai zice că am pus vreun rămășag!

— Îmi place plăcinta cu cremă, spuse Jack privindu-și sora.

— E pentru cină, în orice caz, spuse ea, moment în care citi o vagă ușurare în ochii lui. Probabil Jack e prea obosit ca să-i fie foame. A mers toată noaptea cu autobuzul. Ar trebui să-i dăm un sandviș și să-l lăsăm să se odihnească.

— Sunt bine, zise el.

Tatăl său îl privi.

— Ești palid. Se vede.

— Sunt bine. Sunt mereu palid.

— Mă rog, ar trebui să te așezi oricum. Glory n-o să se supere dacă ne servește de data asta, nu-i așa, dragă?

— De data asta, nu, spuse ea.

— Mă muncește ca pe hoții de cai. Nu știu ce s-ar face fără mine.

Jack zâmbi îndatoritor și își lăsă capul în mâini când tatăl lor se pregăti să spună rugăciunea.

— Sunt atâtea lucruri pentru care să mulțumim, cuvintele nu sunt de-ajuns – dintr-odată, bătrânul căzu în ceea ce părea un fel de somn. Apoi spuse: „Amin” și, recăpătându-și aerul ștrengăresc, îl bătu pe mână pe Jack. Da, zise el, da.

•

Glory își conduse fratele în camera pe care i-o pregătise, încă îi spuneau camera lui Luke și a lui Teddy. El murmură: „Frumos din partea ta” când ea îi zise că nu-i dăduse camera pe care o avusese în copilărie. Era aceeași bunătate pe care i-o arătase și tatăl lor. Când, după jumătate de oră, urcă la etaj să-i ducă niște prosoape, Jack își agățase deja hainele și așezase cinci sau șase cărți pe comodă, între suporturile cu portretul lui Abraham Lincoln, stivuind într-un colț cele zece volume de Kipling pe care acestea le susținuseră timp de două generații. Din fosta lui cameră luase o mică fotografie înrămată, înfățișând un râu și niște copaci, și o așezase pe comodă lângă cărți. În măsura în care era în stare de așa ceva, părea că se mutase înapoi acasă.

Ușa stătea deschisă, așa că Glory intră în cameră doar ca să pună prosoapele pe comodă. Se opri ca să se uite în jur, iar când

se întoarse descoperi că el o privea din hol, zâmbindu-i. Dacă ar fi zis ceva, ar fi fost: „Ce cauți?” Nu, ar fi fost: „Cauți ceva?” deoarece avea impresia că o prinsese băgându-și nasul unde nu-i fierbea oala.

— Ți-am adus niște prosoape.

— Mulțumesc foarte mult. Ești foarte amabilă.

— Sper că te simți confortabil, zise ea.

— Da. Mulțumesc.

Vocea lui era la fel de delicată ca întotdeauna. Nu ridica niciodată glasul. În copilărie se furișa, părăsea jocul de-a leapșa, pleca din casă, și nu-i duceau lipsa tocmai pentru că era atât de tăcut. Apoi cineva îi rostea numele, primul care-i observa lipsa, iar jocul se ducea pe apa sâmbetei. Nu avea rost să-l strige. Venea înapoi când avea chef. Dar îl căutau, de parcă de-acum jocul era să-l prindă făcând vreo prostie. Chiar și tatăl lor încerca, lua străzile la rând și se uita după tufișuri și garduri și în copaci. Însă prostia era deja făcută, iar Jack se întorcea acasă înainte ca ei să renunțe la căutări. Într-o seară, când dispariția lui oprise un joc de crochet pe care ea era gata să-l câștige, în sfârșit, Glory fusese copleșită de furie și exasperare. Și când aflase că el era acasă dăduse buzna în camera lui și strigase: „Ce drept ai tu să fii așa de ciudat?”

El îi zâmbise, își dăduse părul de pe frunte, nu spusese nimic. Dar ea știa că îl zdruncinase, poate chiar îl rănise. Avea vreo nouă sau zece ani, încă era sora cea mică pe care Jack o tachina sau ignora. Întrebarea i se păruse de oameni mari lui Glory, poate chiar și lui. Nota acuzatoare îi șocase pe amândoi. De acum încolo prudența lui o includea și pe ea – o schimbare ușoară, cu siguranță inevitabilă.

Și acum iat-o, rușinată că fusese prinsă așezând prosoape într-o cameră care fusese goală atâta timp și pe care se străduise s-o pregătească pentru el, ca și cum câteva cămăși și câteva cărți îi acordau lui un drept inviolabil asupra locului, iar faptul că ea îi trecuse pragul era o fărădelege. Nu avea rost să se supere. Ce-și închipuia că voia să caute? Alcool, cu siguranță. Cât de jignitor să-i atribuie un asemenea gând! Pe de altă parte, cât de jignitor ar fi fost față de el dacă i-ar fi căutat de fapt prin cameră! Nu i-ar fi trecut așa ceva prin minte, însă el n-avea de unde să știe asta. Își dădea seama că, fără voia ei, i se contura tot mai tare bănuiala că era vreo sticlă ascunsă pe undeva, sub

pat sau după teancul de cărți de Kipling. Își făgădui că n-avea să mai pună piciorul în camera aceea vreodată.

Alesese să fie acolo, în casa aceea, în Galaad? Nu, sigur că nu. Tatăl ei avea nevoie să fie îngrijit, iar ea trebuia să fie undeva, ca orice altă ființă umană de pe pământ. Ce rușine, să fii undeva pentru că nu ai unde să fii în altă parte. Toți anii aceia de muncă, și nimic cu care să se laude. Dar trebuie să te descurci cu ce ai. Oamenii respectă acest lucru. E o binecuvântare să știi ce se cere de la tine. Și cum putea acest om să-și facă apariția din pământ, din iarbă verde, să ocupe o cameră din casă și un loc la masă, și s-o facă să se simtă că era acolo prin îngăduința lui? Deși în felul lui de a se purta nu era nicio îngâmfare, doar politețe și șovăială. Sigur că nici el nu alesese să fie acolo. I se părea cam enervant cât de vizibil era acest lucru. Sigur că nu era nimic ieșit din comun ca un adult să vrea o cameră doar a lui, mai ales în condițiile în care era aproape un străin în casă. Fiindcă era și un membru al familiei. Glory ieși în grădină, iar soarele care îi încălzea umerii o liniști. Dovlecii plăcintari încolțeau. Voia să se uite la stratul cu rubarbă. Se aplecă să smulgă o buruiană sau două, apoi luă săpăliga și începu să curețe rondul unde avea să planteze roșii. Îi plăcuse întotdeauna parfumul puternic al plantelor la soare, cu bobocii lor micuți și ascuțiți. Grădina îi dădea un motiv perfect să nu fie în altă parte, să nu facă altceva. Și întotdeauna necesita mai mult timp decât putea ea să-i acorde.

Când intră în casă, îl găsi pe Jack spălându-și cămașa la chiuveta din bucătărie. El ridică privirea către ea, acea privire prudentă și ușor jenată, de parcă erau niște străini care împărțeau o cameră prea mică, care vedeau prin cămășile de noapte menite să mențină aparențele.

— Aproape am terminat, zise el. O să mă dau la o parte să nu te deranjez.

— Nu mă deranjezi. Dar, dacă vrei, poți să-ți pui hainele în coșul de rufe. Nu-i nicio diferență pentru mine. Îți arăt cum să folosești mașina, dacă vrei.

— Mulțumesc, spuse el. Clăti și stoarse cămașa, cu grijă și cu mișcări experimentate, apoi o scoase afară, o scutură și o agăță pe sârma de rufe, după care se așeză pe treptele verandei din spatele casei să fumeze. N-avea decât să fumeze, în maiou, clipind la soare, protejându-și intimitatea de parcă ar fi stat la o

pensiune. Când intră în casă spuse „nu, mulțumesc” unei felii de prăjitură, „mulțumesc” unei cești cu cafea. Duse cafeaua și ziarul pe care i-l oferi ea în cameră.

În orașul în care locuise înainte, Glory vedea uneori pe stradă un bărbat și se gândea: „Nu, nu e Jack. Ce anume m-o fi făcut să mă gândesc la Jack?” Rămânea junghiul unei senzații ca un fel de recunoaștere. „E doar mersul lui, își spunea, doar felul cum își înclină capul”. Uneori trecea strada ca să se uite la chipurile străinilor în căutarea unei asemănări, și dădea peste o privire fixă și rece sau o privire fugară și prudentă, nu prea diferită de a lui, puțin amuzată, ca a lui. Întotdeauna știa câți ani trecuseră de când îl văzuse ultima oară, era foarte tânăr pe vremea aceea, și își corecta astfel imaginea pe care i-o păstra în minte. Era ca și cum și-ar fi petrecut anii pregătindu-se să-l recunoască atunci când avea să-l vadă, și iată-l acum, încordat și grijuliu, semănând cu el însuși mai puțin de el decât acei străini fără nume.

•

O luă de la capăt și-i pregăti o cină de bun venit. Masa din sufragerie era așezată pentru trei persoane, cu fața de masă din dantelă, vesela cea bună, sfeșnicele de argint. De fapt, fusese aranjată astfel de zile întregi. Când așeză vaza cu flori la locul ei, observă praful de pe farfurii și pahare și îl șterse cu șorțul. Lalele galbene și liliac alb. Era puțin cam trecută vremea lor, dar încă mergeau. Îi rugase pe cei de la băcănie să-i trimită o friptură de vită, două livre de cartofi noi și un sfert de galon[13] de înghețată. Făcu fursecuri și negrese. Ieși în grădină și culese spanac crud, destul să umple strecurătoarea, apăsat și dând pe afară, cum spunea tatăl ei. Jack dormi. Tatăl ei dormi. Iar ziua trecu în tăcere, emanând acele arome minunate.

Când se întoarse din grădină, casa începuse deja să miroasă a duminică. Îi dădură lacrimile. Acea ordine veche, izolată de orice întrerupere. Sabat și Sabat și Sabat. Copiii care se foiau în hainele de biserică, rochiile și sacourile și pantofii în care pășeau copil după copil, pe care-i puneau și-i scoteau după cum le venea rândul. Prea mari și apoi prea mici, dar niciodată confortabili. Opt copii, sau șapte, îngrămădiți la masă, trei pe băncuța pianului, unul pe taburetul din bucătărie, exersându-și manierele – își țineau coatele acasă, nu-și bălăngăneau

[13] Unitate de măsură a volumului folosită în Statele Unite; 1 galon = 3,78 litri (n. red.).

picioarele, o oră puneau pauză la tachinările și certurile nesfârșite. Așteptau binecuvântarea, așteptau să fie serviți oaspeții – întotdeauna niște bărbați străvechi a căror demnitate ecleziastică necesita interzicerea fermă a oricărei manifestări de comportament copilăros. Așteptau să vorbească până când erau întrebați, până când masa lua sfârșit, din respect față de discuțiile despre crezuri și sinoade. Nici măcar nu începeau înainte ca mama lor să ridice furculița, ceea ce nu făcea decât atunci când orice semn major de nerăbdare fusese înăbușit. Iar Jack era atât de tăcut, dacă era acolo.

Sufrageria era neschimbată, ca restul casei. Dar era apăsătoare în feluri care ar fi putut fi schimbate cu ușurință. Dacă ar fi putut să dea jos draperiile de culoarea prunei care atârnau peste perdelele de dantelă ce acopereau storurile, ar fi făcut-o într-o clipită. Dacă ar fi putut să scoată covorul de culoarea prunei, cu chenarul lui de codițe sau evantaie sau frunze lila. Ar fi eliberat bufetul de harababura mărunțișurilor, daruri ținute la vedere din respect față de cei ce le-au oferit, acum probabil oale și ulcele. Pisici și căței și păsări de porțelan, vase de compot din sticlă lăptoasă. Dar în acest loc destinat serilor veșnic solemne fusese trăită fiecare bucurie a familiei, și aici aveau să sărbătorească revenirea lui Jack acasă, dacă se trezea la timp. Tatăl ei era îmbrăcat de jumătate de oră când spuse: „Poate ar trebui să-i bați la ușă”, și chiar în acel moment îl auziră pe scări.

Trecu de pragul încăperii și se opri acolo. Purta sacoul și cravata. Arăta nesigur, de parcă îi era teamă să îndrăznească, și de parcă ar fi fost mai fericit altundeva. Arăta ca Jack cel dinainte. Probabil și tatăl ei credea același lucru, fiindcă era vizibil mișcat să-l vadă. Trecu o clipă până să spună: „Intră, fiule. Stai jos, stai jos”.

— Poți aprinde lumânările, Jack, zise Glory. Se duse în bucătărie să ia friptura și când se întoarse îi găsi tăcuți la lumina lumânărilor, tatăl ei căzut pe gânduri, Jack jucându-se cu o cutie cu chibrituri. Cu douăzeci de ani în urmă avuseseră o conversație tăcută în camera aceea. Ar fi trebuit să se gândească la asta. Ar fi trebuit să servească cina în bucătărie.

După ce Glory puse fursecurile pe masă și își ocupă locul, bătrânul se ridică din scaun ca să i se adreseze Domnului.

— Tată Ceresc, Tată a cărui iubire și a cărui putere sunt neschimbate, în ai Cărui ochi și noi suntem neschimbați, tot copiii Tăi iubiți, oricât s-ar murdări și toci veșmântul nostru trupesc…

Jack zâmbi pentru sine și își atinse cicatricea de sub ochi.

— Tatăl nostru, spuse bătrânul. Am repetat această rugăciune în minte de mii de ori, această rugăciune de mulțumire și bucurie, cât timp am așteptat o seară ca aceasta. Fiindcă am știut întotdeauna că această clipă va veni. Iar acum văd că nu am cuvinte. Nu am. Fiindcă în timp ce așteptam am îmbătrânit. Nu-mi mai amintesc rugăciunile acelea, dar îmi amintesc bucuria pe care mi-o dădeau la vremea lor, și anume încrederea că într-o zi am să le dau glas aici, la această masă. Dacă aveam să trăiesc. M-am gândit că și buna mea soție avea să fie aici. Ne e dor de ea. În fine, îți mulțumesc pentru bucuria aceasta, care m-a ajutat în vremuri grele. M-a ajutat foarte mult.

Aici făcu o pauză.

— Dar când mă gândesc ce ne aduce la Tatăl nostru, poate fi mâhnire sau boală – o greutate de vreun fel. Osteneală. Și apoi suntem aici, și în aceste clipe e un lucru bun să știm că avem un Tată, a cărui bucurie e să ne primească acasă. Chiar este. Totuși, omenește vorbind, există acea greutate, acea mâhnire, iar un Tată trebuie să o cunoască. Nu are cum altfel. Așa că e o tristețe chiar și în marea binecuvântare, ceea ce poate fi un lucru greu de înțeles.

Părea să cugete.

— Doamne, lasă vălul timpului și al mâhnirii deoparte pentru noi. Adu-ne aproape de cei pe care îi iubim. Și adu-ni-i aproape pe cei pe care îi iubim. Căci tare ni-i dor de ei…

— Amin, murmură Jack. Tatăl său îl privi, așa că el dădu din umeri zâmbind și spuse, ca un fel de explicație: Amin.

— Da, bine, am terminat oricum. Îmi pare rău că m-am întins.

— A, nu. Mie îmi pare rău… N-am vrut… Își duse mâna la față și râse.

— Nu-i nevoie să-ți ceri scuze, Jack! Ești acasă doar de câteva ore și deja îți ceri scuze față de mine? Nu! Nu se poate așa ceva! Își așează mâna foarte ușor pe umărul fiului său. Iar eu las mâncarea să se răcească! Vrei să tai friptura, Jack?

— Poate ar vrea Glory?

— În regulă, zise ea. Tăie friptura, îi dădu prima felie tatălui său, a doua o puse în farfuria ei, iar pe a treia i-o întinse lui Jack, avertizându-l: Mai are puțin roz bucata aceea.

— Arată minunat, spuse el. Mulțumesc.

Cu bărbăție, tatăl lor cârmi discuția spre domeniul sigur al abstracțiunilor nevinovate.

— Cred că amenințarea războiului atomic e foarte reală. E un lucru asupra căruia nu mă pot înțelege cu Ames. El n-a estimat niciodată cum trebuie forța nebuniei absolute care domnește în rândul guvernelor! Se preface că răsucește subiectul pe toate părțile, dar eu știu că are să voteze tot cu republicanii. Fiindcă bunicul său a fost republican! La asta se rezumă totul pentru oamenii de prin partea locului. Bunicul cui n-a fost republican? Dar n-ai cu cine să discuți. Nu că aș fi renunțat să încerc.

— Eu votez cu Stevenson, spuse Jack.

— Da. Excelent.

Glory ar fi trebuit să închidă ochii în timpul rugăciunii, sau măcar să și-i coboare. Dar îl vedea pe Jack de partea cealaltă a mesei, studiindu-și mâinile, apoi privind în sus la ciudățeniile camerei, la draperiile apăsătoare și la stropii de sticlă pretențioși de pe lustră, ca și cum sunetul cuvintelor tatălui său l-ar fi trezit la realitatea locului. Când îi prinse privirea zâmbi și se uită într-o parte, stingher. De ce părea cumva elegantă atitudinea aceea evazivă? Cum ar fi arătat în ochii ei dacă n-ar fi fost, atâția și-atâția ani, povara de pe sufletul familiei, absența nenumită, ca eroul dintr-o poveste tristă? I se părea că ar fi trebuit să fie frumos, și nu era. Avea chipul slab caracteristic Boughtonilor, ochii obosiți și pielea întărită a vârstei a doua. Își duse mâna la frunte ca și cum s-ar fi ferit de atenția ei, apoi o lăsă să-i cadă în poală, poate fiindcă îi tremura. Ea se bucură să-l audă rostind „Amin” cu recunoștință. Când tatăl ei vorbea cu Domnul vorbea cu sinceritate – din adâncuri, așa cum spunea uneori. Dintr-o durere atât de generoasă, încât îi cuprindea pe toți.

La sfârșitul cinei, Jack o ajută să strângă vasele și apoi le spălă, în timp ce ea îl ducea pe tatăl lor în pat. Când intră în bucătărie îl găsi aproape gata, bucătăria era aproape în ordine.

— Uimitor, zise ea. Mie mi-ar fi luat o oră.

El îi răspunse:

— Am o experiență profesională considerabilă, doamnă. Împărtășesc preferința familiei pentru carierele ce nu presupun folosirea forței brute.

Ea râse, și el râse, iar tatăl lor le strigă:

— Domnul să vă binecuvânteze, copiii mei! Da!

*

Glory cugetase deseori ia faptul că Boughtonii semănau foarte bine între ei. Hope era frumusețea recunoscută a familiei, adică nasul Boughton și fruntea Boughton erau mai puțin pronunțate în cazul său. Restul copiilor, băieți și fete, erau, după cum spunea mama lor, drăguți. Cu toții trecuseră de la sugari angelici la copii banali, și apoi de la tineri deșirați la acea stare adultă pentru care mama lor îi consola ori îi lăuda vorbind despre caracter și distincție, Hope fiind singura excepție. Prin urmare, adolescența fusese o perioadă în care priviseră cum niște trăsături banale deviau foarte puțin de la axă, cum articulația nasului și mandibula căpătau o formă ușor pătrățoasă. Inevitabil, și chipul lui Glory se transformase când îi venise rândul. Își amintea sperietura.

Și apoi fruntea. Odată, bunicul lor dăduse peste un frenolog care găsise în frontonul greu care se odihnea pe stâlpul șubred al nasului său atâtea aspecte lăudabile, încât în următoarele luni se apucase de metafizică și se gândise chiar să candideze la o funcție publică. Din fericire, era genul de bărbat care observa lipsa încurajării și trăgea concluziile cuvenite. Însă își făcuse fotografii, de trei ori chiar, de două ori din profil și odată cu fața. Tripticul în sepia era expus în salon într-o ramă de aur încununată cu lauri, ca un certificat de merit, dar și ca o ilustrație de manual. Din portretul cu fața, ochii în sepia încă ardeau cu o siguranță vehementă – el, în persoana sa cumpătată, lăsa moștenire o avere de ordin superior descendenților săi, o sănătate remarcabilă a spiritului și intelectului. Se putea ghici și o anume bucurie stârnită de revelația că trăsăturile pe care le prezenta lumii nu erau doar greoaie și neregulate, cum le-ar fi crezut privitorul neinformat. Trecuseră mulți ani până să aibă măcar un moștenitor, pe tatăl lor, singurul copil dintr-o căsătorie abordată din ambele părți cu o atenție și o deliberare ce demonstrau în cel mai înalt grad că părțile respective se potriveau, sau cel puțin așa era povestea. În orice caz, geniul putea foarte bine să-și facă sălașul într-un

craniu atât de spațios, deși în cazul său, ca și în al lor, locatarul fusese până atunci competența, vicleană într-un caz, roasă de conștiință în altul, extrem de rafinată în altul, dar întotdeauna competență. Poate că speranțele i s-ar fi diminuat dacă ar fi putut să vadă formele pe care le luase chipul său de-a lungul generațiilor. Progeniturile lui erau cu toatele recunoscătoare că fuseseră scutite, în măsura în care simțeau că fuseseră scutite, de ceea ce se numea uneori o ușoară asemănare cu Beethoven, deși își găseau mângâierea, când aveau nevoie de ea, în gândul că poate o predispoziție la geniu își lăsase amprenta asupra lor. Frenologic vorbind, fizionomic vorbind, Jack era un candidat la fel de plauzibil la caracter și distincție ca și ceilalți, după cum probabil știa. Poate din acest motiv părea ușor sardonic când se uita la Glory, știind cu ce interes îl privea. „Da, părea să spună, iacătă-l, chipul de care am râs și de care ne-am plâns și pe care l-am purtat cât de bine am putut, chipul acesta arătos. Înstrăinarea lui te tulbură? Ești surprinsă să vezi cum își poate arăta cicatricile și uzura?”

*

După două zile, rutina deveni clară: Jack rămânea în camera lui până când se trezea tatăl său, iar apoi cobora, prezentabil, respectuos, afabil, și avea grijă de bătrân. Lui Glory nu-i spunea mai mult decât cereau regulile politeții. Probabil că stătea cu urechile ciulite ca să audă vocea tatălui său, sau sunetul papucilor și al bastonului, fiindcă nu apărea niciodată după mai mult de câteva minute. Gândul că el asculta, că rămânea la etaj în timp ce tatăl lor dormea, pe când ea mătura și ștergea praful și dădea drumul la radio – încet, desigur –, pe scurt, gândul că el o evita îi provoca mai mult decât o simplă iritare. „Mă face să mă simt o străină în casa mea. Dar asta nu e casa mea. Are același drept să fie aici pe care-l am și eu”. Așa că hotărî să-i ducă ziarul imediat ce tatăl ei îl termina de citit. Interesul său față de știri o surprinse puțin. Exemplarele din *Time* și *Life* și *Post* migraseră la etaj și se strânseseră într-un teanc lângă patul lui, iar seara cobora să-l asculte pe Fulton Lewis, Jr.[14] Așa că avea să-i ducă ziarul și o ceașcă de cafea. Cu un fursec pe farfuriuță. Se gândi: „Am să-i dau lucrurile acestea și am să plec, și are să vadă totul ca pe un act de bunătate, și are să fie un început. Există o vorbă care spune că a înțelege înseamnă a

[14] Cunoscut realizator de radio american, activ între anii ’30 și ’60 (n.tr.).

ierta, dar e o greșeală, așa spunea papa. Trebuie să ierți ca să poți înțelege. Până nu ierți, te aperi de posibilitatea de a înțelege”. Tatăl ei spusese acest lucru nu o dată, la predici, cu citatele adecvate, dar adevăratul subiect era Jack. Vorbea pentru sine și pentru șirul de membri ai familiei Boughton din banca din față, printre care de obicei nu se afla și Jack, și apoi, desigur, pentru enoriași. Dacă ierți, spunea el, poți totuși să nu înțelegi deocamdată, dar vei fi gata să înțelegi, și asta înseamnă că harul se pogoară asupra ta.

Toată lumea era relativ interesată de aceste predici, deși se repetau, ca fond cel puțin, tot mai frecvent, și deși îi avertizau pe toți să nu se aștepte la controlul părintesc pe care oamenii îl consideră întotdeauna posibil și eficient în alte case decât a lor, și mai ales în casele parohiale. Șapte modele de copilărie, cu toții învățând tabla înmulțirii, cu toții pricepuți la pian, cea mai mare neascultare fiind turbulența voioasă care părea să-i placă tatălui lor. Și Jack. Când începuse să insiste să i se spună așa?

Ușa camerei sale era deschisă. Patul era făcut, iar geamul era ridicat, așa că perdelele tremurau în aerul dimineții. Jack, îmbrăcat îngrijit, stătea pe perne, citind o carte.

— Nu te ridica, îi spuse ea. Nu vreau să te deranjez. M-am gândit doar că poate vrei ziarul.

— Mulțumesc, zise el. Glory se întrebă ce îl făcea să se ridice în picioare când ea sau tatăl lor intrau în cameră. Părea politețe, dar și: „N-ai să mă vezi vreodată relaxat, n-ai să mă vezi vreodată cu garda jos”. Și acel „Mulțumesc” al său. Îl rostea atât de frecvent, încât devenise impersonal, sau cel puțin nu se referea la vreo favoare anume, de parcă s-ar fi antrenat să detecteze orice urmă de amabilitate, oricât de slabă ar fi fost manifestarea acesteia. Fără îndoială, nu era nimic rău în asta. Sigur nu în cazul lui.

— Cu plăcere, răspunse ea, după care adăugă: Lui papa i-ar plăcea să vorbim.

— Ah, făcu el, ca și cum motivația din spatele vizitei era deodată limpede. Își dădu părul pe spate. Despre ce ar vrea să vorbim?

— Orice. Nu contează. Își face griji doar că nu vorbim. Detestă o casă tăcută.

Jack aprobă din cap.

— Da, înțeleg. Sigur. Pot să fac asta.

Trecu un minut.

— Deci, zise ea.

— E ceva despre care voiam de fapt să vorbim. Se duse la dulap și scoase o bancnotă pe care i-o întinse. Zece dolari.

— De ce îmi dai bani?

— Presupun că reverendul nu are prea mulți. M-am gândit că poate ajută la cumpărături.

— O să ajute, sigur. Dar e în regulă. Are un venit de pe urma fermei. Doamna Blank s-a pensionat când am venit eu, așa că nu mai trebuie să plătească o menajeră. Și ceilalți au grijă de el. Și biserica.

— Biserica, spuse el. Iar biserica știe că sunt aici.

— Păi, ieri au fost acele două plăcinte de pe verandă, și azi erau o caserolă și șase ouă.

— Deci s-a dus vorba, văd.

— Da.

— N-o să vină pe aici, nu?

— Doar dacă sunt invitați.

— Bun, zise el. E bine. Se uită la ea. N-o să-i inviți.

— Nu.

— Bine. Mulțumesc. Apoi, ca un fel de explicație: Am nevoie de o vreme să mă obișnuiesc cu locul acesta. Să încerc.

Glory se gândise de mai multe ori că acel „Mulțumesc” al lui avea efectul de a încheia o conversație. Poate nu asta era intenția. Acum, din moment ce discuția decursese destul de bine, se hotărî să nu-l interpreteze astfel. Așa că întrebă:

— Ce citești?

Jack se uită la cărțulia ponosită pe care o lăsase pe pat.

— Ceva ce mi-a dat un prieten. E destul de interesantă, spuse el zâmbind.

— Mă bucur.

Acestea fiind zise, Glory plecă la bucătărie. Nu-i păsa ce citea Jack. Încercase doar să facă conversație. Tatăl lor nu-i spusese în atâtea cuvinte că observase tăcerea dintre ei și că-și făcea griji, dar ea știa că era adevărat, și nu simțea vreun regret că-i pomenise despre asta lui Jack, deși inițiativa o luase prin surprindere. Papa dormea atât de mult, încât îi făcea bine să aibă pe cineva cu care să vorbească. Fusese grosolan din partea lui să o alunge. Chiar și amintirile legate de ea îi păreau supărătoare. Politețea înseamnă mult mai mult decât

„Mulțumesc” și „Ce drăguț din partea ta!” Acesta era printre gândurile pe care spera că nu avea să se audă vreodată rostindu-le cu voce tare. Se întoarse la etaj.

Fratele ei stătea în aceeași poziție, cu cartea în mână.

— W.E.B. DuBois[15], îi spuse. Ai auzit de el?

— Da, am auzit. Credeam că e comunist.

Jack râse.

— Nu toată lumea e? Adică, dacă te iei după ziare? Acum ai să crezi că stau aici și citesc propagandă.

— Nu-mi pasă ce citești. Îmi pasă doar să trăim în casa asta ca niște oameni civilizați.

Auziră scârțâitul arcurilor și apoi pocnetul bastonului care căzu pe podea.

— Vin, papa.

— E greu, Glory, spuse Jack. Știu ce crezi despre mine.

— Ei, bine, știi mai multe decât mine.

— Vorbești serios?

— Foarte serios.

Auziră un zăngănit. Ea strigă: „Vin!” și o luă la fugă spre bucătărie, unde-l găsi pe tatăl lor stând lângă un scaun care se răsturnase pe spate. Purta halatul și un papuc și avea părul ciufulit. Se uita la ei cu un amestec de anxietate și iritare. Ținea în mână setul de Monopoly.

— M-am gândit să ne distrăm puțin cu asta. Un joc sau două. Mai bine mă așez acum. Când ea îl ajută să ia loc, murmură: Știi cum e când te scoli dintr-un somn adânc. M-am gândit că s-a întâmplat ceva rău… Se opri, căzând în acea moțăială a sa care putea fi rugăciune.

Jack scoase tabla de joc, banii și zarurile.

— Eu sunt jobenul, anunță el.

Tatăl lor spuse:

— Ei, eu sunt ceva. Nu știu exact ce sunt. Închise ochii. Cred că o să-mi termin puiul de somn, așa că mai bine mă așez comod.

Jack îl ajută să se așeze în fotoliu, apoi se întoarse în bucătărie.

— Eu sunt gheata, zise Glory.

— Gheata?

---

[15] W.E.B. Du Bois (1868-1963), sociolog, istoric, activist și autor american de origine afroamericană.

— Știu. Dar mie îmi poartă noroc.

El râse.

— Joci des Monopoly?

— Cam de o mie de ori mai des decât am crezut vreodată.

După patru ture, ea cumpărase deja două utilități.

— Ei, bine, zise Jack, pari de neînvins. Înțeleg ce spui despre gheată.

— Ești gata să te dai bătut?

— Și încă cum.

Jack puse jocul la o parte, strângând cartonașele și banii de parcă ar fi contat.

— De unde știi că nu sunt comunistă? îl întrebă Glory.

El râse.

— Ești prea bună. Peste câteva clipe adăugă: Nu că ar însemna ceva. Nici eu nu sunt comunist.

— Mă gândesc să citesc despre asta. Despre marxism.

— DuBois nu e comunist. Nu chiar.

— Nu acolo băteam, zise Glory. Dar asta făcea. Se gândi că dacă îi citea cartea ar fi avut poate un subiect de discuție. M-aș duce la bibliotecă să văd dacă au ceva, dar surorile MacManus lucrează acolo, și n-am curaj să vorbesc cu niciuna dintre ele.

— Te duci la biserică.

— Ultima la venire, prima la plecare. Trebuie. E important pentru papa.

•

Biserica din copilăria lor nu mai era, biserica de șipci albe cu acoperișul abrupt și turla scundă. Fusese înlocuită de o clădire mult mai costisitoare, monumentală ca stil, deși modestă ca dimensiuni, cu o clopotniță în stil normand cu creneluri într-un colț și o fereastră cu rozetă deasupra intrării masive. Cineva cu niște idei destul de buimace despre istorie și-ar fi putut imagina că secole de prădări și degradare lăsaseră această urmă robustă a grandorii trecute, că de fapt clopotnița se adâncise o duzină de picioare în pământ de-a lungul vremii. Clădirea fusese regândită o dată sau de două ori pe măsură ce banii scădeau, dar rezultatul răspundea în general speranțelor comunității. „Anglicanism! spusese tatăl ei când văzuse planurile. Capitulare de-a dreptul!” Obiecțiile sale îi uimiseră pe bătrâni, împingându-i să tragă niște concluzii discrete legate de starea lui psihică. Nimic nu e mai bătător la ochi decât discreția de acest fel,

deoarece presupune că persoana ale cărei sentimente trebuie cruțate este peste măsură de sensibilă. „De parcă aș fi un copil!” exclama tatăl lor când se întâmpla ca tulburarea cuviincioasă a sufletului său să erupă la cină.

Era o durere pe care copiii săi nu o anticipaseră, după cum nu-și închipuiseră că trupul reverendului avea să devină o povară pentru el, și pe deasupra o rușine. Convins că slăbiciunea lui dădea naștere la tot felul de gesturi de bunăvoință, era atent la ele, dornic să arate că nu-i scăpa nimic, înfuriindu-se cu cea mai neînsemnată ocazie. Cei șapte copii îl sunaseră zilnic timp de luni de zile. Avea dureri mai mari decât cele cu care era obișnuit, iar draga lui soție se stingea. Nu era el însuși. Ames stătea cu el ore în șir, deși nici măcar el nu era ferit de suspiciuni. Concepeau împreună strategii ca să-i îndulcească lovitura inevitabilă a pensionării, care ar fi fost o izbăvire dacă ar fi survenit în alte circumstanțe. Într-un sfârșit își revenise, consolat cu ideea pierderii și a suferinței și așteptându-L pe Domnul.

Acum, Glory era emisarul familiei. La sărbători mergeau ca o delegație oficială, ca și cum ar fi dat un semnal de împăcare, dar asta nu-l convingea pe tatăl lor să urce treptele de piatră. Pastorul care-l înlocuise de ceva timp era tinerel, grăsuț, zâmbitor. Admirația sa față de Reinhold Niebuhr[16] îl aducea în pragul plagiatului din când în când, dar avea intenții bune. Ea era întotdeauna obiectul afecțiunii sale speciale, ceea ce o enerva.

Pentru ea, biserica era o cameră albă și aerisită, cu ferestre înalte, care dădeau spre lumea cea bună a lui Dumnezeu, cu lumina cea bună a lui Dumnezeu intrând prin ferestre și căzând asupra amvonului, unde stătea tatăl său, drept și puternic, scrutând inima frântă a omenirii și lăudând inima iubitoare a lui Hristos. Asta era biserica.

*

Puse bancnota de zece dolari de la Jack în sertarul în care țineau întotdeauna banii pentru cheltuielile casei. În fiecare săptămână, cineva de la bancă venea cu un plic. Observă că suma pe care o conținea urcase de la cincizeci de dolari la șaptezeci și cinci. Alt telefon. Nici de cincizeci de dolari nu era

[16] Karl Paul Reinhold Niebuhr, teolog, intelectual, profesor și comentator politic american (1892-1971) (n.tr.).

vreodată nevoie. La sfârșitul săptămânii punea suma rămasă în bancheta de la pian, din niciun alt motiv decât acela că n-o priveau aranjamentele tatălui ei, iar sertarul cu bani ar fi dat pe-afară dacă nu depozita surplusul altundeva. Puse cei zece dolari de la Jack într-un plic separat. Faptul că îi avea pregătiți însemna că stabilise de cât putea să se lipsească. Faptul că i-i dăduse – ei, bine, întotdeauna se purtase ca și când casa nu era tocmai a lui, și nici familia, ca să o spunem pe-a dreaptă. Era o anume seriozitate în gestul lui, în faptul că-l premeditase; știa probabil că suma nu conta pentru nimeni în afară de el, și totuși mândria îi ceruse să-i dea banii. Era ceva inocent în toate acestea. Glory simți că trebuia să aibă grijă să nu cheltuie bancnota respectivă ca și cum ar fi fost zece dolari obișnuiți.

În fiecare zi, Jack aștepta poșta. Indiferent cum își omora timpul, era întotdeauna în preajma cutiei de scrisori când venea poștașul, era primul care se uita la corespondență, deși nu primi ceva decât o dată, la trei zile după ce sosise. Era ziua lui, de care Glory uitase. Erau șase felicitări pentru el, de la frații și surorile sale. Desfăcu una și se uită la ea, apoi o puse împreună cu celelalte, pe care nu le deschise, pe masa din hol.

— Teddy, zise el. Se bucură că sunt aici. Abia așteaptă Crăciunul.

— Teddy se bucură că sunt și eu aici, spuse Glory. Toți se bucură.

El râse. Apoi o întrebă:

— E așa de rău pentru tine să fii aici?

— Să zicem doar că nu era ce mi-am propus.

— Măi, măi, biata de tine.

Era o atitudine frățească, se gândi ea, plăcută oarecum, deși venea cu costul aluziilor la propria-i situație, pe care prefera întotdeauna să le evite. Ce știa el despre asta? „Probabil că papa i-a spus probabil ceva”. Nu-i plăcea aerul de superioritate din „biata de tine”. Dar frații se poartă superior cu surorile lor. E un semn de afecțiune.

A doua zi mai veni o felicitare. Adresa era scrisă cu litere de tipar atât de necizelate, că ar fi putut fi ale unui copil. O văzu fiindcă poștașul ajunsese devreme, înainte ca Jack să coboare. Luă felicitarea și i-o duse în cameră. El o privi lung și culoarea îi

urcă în obraji, însă o strecură nedeschisă în cartea pe care o citea, spunând doar: „Mulțumesc, Glory. Mulțumesc”.

•

Peste câteva zile căpătă obiceiul de a sta pe verandă, citind o revistă. Și uneori, dacă era ocupată cu gătitul, el își aducea revista la masa din bucătărie și citea acolo. Un vagabond, se gândi ea, care învață condițiile domesticirii. Care testează confortul, cântărește costurile. Așa că era plină de tact, avea grijă să nu pară surprinsă. Odată, când deschise o carte de bucate pe masă, el spuse:

— Sper că o să-mi spui dacă-ți stau în drum.

— Deloc. Apreciez compania. Așteptase ocazia să-i spună acest lucru.

— Mulțumesc, zise el. Nu vreau neapărat să mă închid în mine așa de mult. E doar un obicei.

•

Era de fapt o ușurare să mai aibă pe cineva în casă. Și era interesant să privească felul în care acest bărbat, plecat atâta timp, observa un lucru sau altul, ca și cum ar fi fost ușor surprins, chiar puțin jignit, de toate lucrurile care erau exact la fel. Îl văzu cum își lăsă mâna pe spătarul scaunului pe care obișnuia să stea mama lor, cum atinse ciucurii unui abajur, ca și cum ar fi vrut să-și confirme că persistența neobișnuită a obiectelor pe jumătate uitate, toate la locurile lor, nu era vreun truc al minții. Nimic nu se schimba în casă, doar își pierdea culoarea sau căpăta cicatrici ori rosături. Cumpătarea vădită de generația bunicilor lor însemna că vorbele „liber și negrevat de sarcini” putuseră fi pronunțate referitor la casă și tot ce conținea aceasta până în momentul în care îi parvenise tânărului lor tată. Acele vorbe binecuvântau toate lucrurile greoaie și ponosite. Toată mobila aceea mare, apăsătoare și tot acel gust dichisit și îndoielnic comemorau o disciplină eroică și un simț al prevederii care nu putea și nu trebuia să fie vreodată umbrit de alte standarde decât respectabilitatea și utilitatea. Părinții lor le spuneau deseori cât de norocoși erau să li se satisfacă toate nevoile, în timp ce vecinii își construiau viețile cât de bine puteau cu avansuri și rate. Familia Boughton cumpărase cu banii jos radioul mare de lemn și tot cu banii jos pianul și frigiderul electric și cuptorul, fiindcă bunicii, în bunătatea lor remarcabilă, le lăsaseră câțiva acri fără datorii, la

zece mile în afara orașului, pe care îi închiriau unui fermier pentru o sumă convenabilă ambelor părți. Așa că până și lucrurile pe care le cumpărau erau de fapt daruri de dincolo de mormânt, deoarece, neavând lipsuri, se puteau bucura de anumite plăceri și avantaje libere și negrevate de sarcini. Nu mai repede decât vecinii, desigur. Cumpătarea, care le era oricum o a doua natură, era consolidată de grija de a nu părea atât de prosperi pe cât erau, și coincidea plăcut cu afecțiunea pentru lucrurile familiare. De ce și-ar asuma riscul ostentației familia unui pastor? De ce s-ar obosi o familie cu opt copii neastâmpărați să aibă lucruri care s-ar putea strica? Stăteau pe brațele fotoliului mamei lor în timp ce ea le citea, și se atârnau de spătar, și îi ciupeau și piguleau husa pufoasă. Dacă vârful vreunei pene se ițea în afară, o scoteau și se jucau cu ea, un fulg mic și uscat, uneori întreg. Pe măsură ce ascultau povestea învârteau și învârteau abajurul de pergament pictat până când marginea acestuia se murdărea și codițele celor patru mănunchiuri de flori de pe cele patru laturi aproape nu se mai vedeau. Nu conta că erau cărări făcute în covoare, nu conta că lingurile mari erau tocite de atâta folosit și lustruit.

Ea învățase cuvântul „adiere” pe când stătea în fotoliul mamei sale, suflând asupra unei pene. Jack intrase în cameră, iar curentul îi luase pana din mână. Pe vremea aceea băieții îi spuneau Glory B. sau Glory Be sau Glory Albinuță sau Glory Aleluia sau Prăpădita sau Codițe. Uneori, în loc de Grace și Glory, le spuneau surorilor mai mici Justificare și Sfințire, ceea ce aproape îl irita pe tatăl lor. Dar în general frații ei o ignoraseră, Jack nu chiar la fel de mult precum ceilalți. Stătuse în pragul ușii în seara aceea și privise cum pana se rotea spre tavan în aerul pe care îl adusese el în cameră, iar peste câteva clipe se întinsese s-o prindă ușor în palmă și i-o dăduse înapoi. „A fost doar o adiere”, spusese el. Glory avea vreo șapte ani, așa că el avea probabil doisprezece. Deja era el însuși pe atunci, solitar când putea, tandru când avea chef, motiv de îngrijorare pentru toți de fiecare dată când nu era prin preajmă. Apoi fuseseră ceilalți ani, după ce plecase până și Grace, acei ani tensionați când numai ea și mama ei și tatăl ei locuiau împreună în casa aceea, când își pierduseră obiceiul de a vorbi despre Jack spunându-i pe nume. Acum, după sosirea lui Jack, se gândea mai adesea la fata aceea pistruiată care stătuse la masa

din bucătărie, timidă și curajoasă în același timp, care nu asculta ce i se spunea, nerăbdătoare să plece acasă. Fata aceea și copilașul ei.

•

Cu o lună înainte ca Jack și Teddy să plece la școală, Grace se mutase la Hope, la Minneapolis, ca să poată învăța pianul de la un profesor adevărat. Tuturor le dăduse lecții doamna Sweet, o femeie cu trupul moale și un rânjet irascibil, care era foarte pricepută la pocnitul peste mână fără a întrerupe interpretarea unei game sau a unui studiu. Stătea pe băncuță lângă ei, duhnind a lăcrămioare, și făcea o mutră ofensată cu ochii la claviatură. Ageră ca o broască, spunea Hope, și iute ca o broască. Poc! când o notă nu suna cum trebuie, după care se întorcea la veghea ursuză, apoi iarăși Poc! Șase copii trecuseră prin orele ei ca soldații, dăduseră recitaluri, iar la finalul liceului, după ce acumulaseră o competentă muzicală mediocră, se simțiseră ușurați că se încheia încă o inițiere plictisitoare în vârsta adultă. Uneori Jack mergea la ore cu Teddy, ca să râdă cu el după aceea de oribila doamnă Sweet. Dar lui Grace chiar îi plăcea pianul. Exersa mai mult decât trebuia și învăța mai mult decât i se cerea. Odată le spusese părinților ei, plângând, că pocnitul peste mână o distrăgea, așa că mama ei se dusese să discute cu doamna Sweet, care întrebase indignată: „Cum altfel să învețe?” Totuși, de atunci încolo se abținuse, cu greu, când Grace cânta, revărsându-și metoda pedagogică asupra lui Glory.

Hope, care era proaspăt căsătorită, o adusese pe cumnata sa în vizită la Galaad. Doamna o auzise pe Gracie cântând la pian și, fermecată, le expusese avantajele pe care le-ar fi avut un copil atât de înzestrat dacă ar fi locuit la Minneapolis. Glory încă își mai amintea ziua și ora când acel gând se cuibărise în mințile rudelor sale. Cu toții o priveau pe Grace ca și cum apăruse vreun inel sau vreo amuletă care dovedea că un copil găsit era odraslă de regi. „Ar fi minunat”, spusese Hope, iar mama lor cedase. În timp ce se făceau bagajele, Glory stătuse în camera ei, încercând să se împace cu ideea că nu existau argumente de prezentat, contestații de făcut. Jack, observând-o, zisese: „Biata Codițe o să fie singură-singurică”. Atunci când văzuse că fetei îi dădeau lacrimile, adăugase: „Scuze”, zâmbise și îi ciufulise părul.

Poate că tocmai acele cuvinte îi permiseseră să creadă ani de zile că exista o legătură specială între ei, că ea îl înțelegea ca nimeni altcineva. Ei erau copiii excepționali, se gândea Glory – desconsiderați, ignorați. Nu era nimic adevărat în această idee. Jack era excepțional în toate privințele în care putea fi, inclusiv, desigur, în privința chiulului și a fărădelegilor, și totuși reușea să se descurce cu istețimea pe care i-o lăudau mereu profesorii zicând „măcar de-ar pune-o la treabă”. Cât despre ea, era atât de conștiincioasă, încât niciun 10 sau 10+ nu era explicat decât ca o răsplată a hărniciei sale. Era un copil bun în cel mai deplin și cel mai îngust sens al cuvântului, așa cum li se aplică fetelor. Și apoi crescuse devenind exact genul de adult pe care îl prevestise copilăria sa. Ce să-i faci?

Totuși, când avea treisprezece ani și se simțea prost și Jack era plecat la școală, își putea închipui orice voia și găsea mângâiere și satisfacție în acele lucruri, o greșeală pe care n-avea s-o regrete niciodată. Când avea o părere mai bună despre el decât merita însemna că-i lua apărarea, și nu putea regreta nici acest lucru. Ani mai târziu îl auzise pe tatăl ei spunând, din adâncurile mâhnirii sale: „Unele lucruri sunt imposibil de apărat”. Era ca și cum s-ar fi gândit că se deschisese o prăpastie adâncă, astfel că la Jack, aflat pe partea cealaltă, nu puteau ajunge salvarea sau mângâierea. Glory nu putea să accepte acest lucru, mai ales că tatăl ei era cel care părea să se chinuie în infern. Ajunsese la capătul puterii sale de a ierta, în condițiile în care Jack era tot prea departe ca să-l atingă. Așa că stătea pe marginea prăpastiei disperării, în ciuda oricăror îndemnuri pe care i le adresa mama ei ca să-l tragă de acolo și în ciuda fiecărei rugăciuni și a fiecărui text cu care venea bătrânul Ames.

Mama ei îi spusese cândva: „Cred că băiatul acesta s-a născut ca să-i frângă inima tatălui său”. Și altă dată, tratând-o ca pe un adult, îi zisese: „Nu l-am văzut niciodată pe Robert așa de afectat. Mă sperie”. În seara aceea Glory scrisese prima dintre scrisorile sale către Jack, fără să știe prea bine ce avea să-i ceară, cu excepția rugăminții de a da un telefon sau de a face o vizită acasă de dragul tatălui lor.

Îl condusese pe tatăl său peste râu, la țară, încordată de responsabilitate, fiindcă abia începuse să conducă, și entuziasmată și protectoare deoarece dintr-odată părinții ei păreau să depindă de ea. Așteptaseră în mașină în fața porții

până când apăruse o femeie în pragul căsuței neîngrijite și chemase câinii înăuntru. Tatăl ei ieșise din mașină și așteptase cu pălăria în mână. Apoi, un bărbat venise la poartă și stătuse cu mâinile în șolduri, privind mașina. Era decapotabila lui Jack, până la urmă. I se adresase reverendului:

— Cine sunteți? Ce treabă aveți să veniți aici?

Tatăl ei spusese:

— Sunt Robert Boughton. Înțeleg că familia mea are o responsabilitate față de fiica dumneavoastră și copilul ei. Am venit să vă anunț că recunoaștem obligația și suntem gata să ne-o asumăm.

Îi întinsese un plic, cerându-și parcă scuze, dar bărbatul scuipase în țărână și zisese:

— Ce-i acolo? Bani? Puteți să vă păstrați blestemații de bani.

Dar femeia apăruse din nou în prag, de data asta ținând bebelușul în brațe, și, când bărbatul plecase spre hambar, ieșise la poartă și spusese:

— Puteți să-i lăsați pe stâlpul de acolo. Apoi dăduse la o parte păturica de pe fața copilului.

După o clipă de tăcere, tatăl ei zisese:

— Da. Sunt Robert Boughton. Ea e fiica mea. Femeia dăduse din cap, se întorsese cu spatele și se dusese înapoi în casă. O fată în cămașă de noapte albastră ieșise pe verandă și luase copilul în brațe. Îi mângâiase obrazul, privindu-i cum plecau.

•

Jack se întorsese acasă pentru a vorbi cu tatăl lor. Glory fusese de părere că era un efect al scrisorii sale, fiindcă atunci când, după o jumătate de oră de discuții liniștite în spatele unei uși închise, el o văzuse în salon, stând pe scaunul mamei, o întrebase: „Mai ai vreo predică pentru mine?” Poate voia să spună că tatăl lor tocmai îi ținuse o predică, dar poate voia să spună că simțise greutatea și seriozitatea scrisorii ei, care într-adevăr se agăța de fiecare resursă pe care i-o furnizau siguranța tinereții și credința în valoarea morală a sincerității pe care o nutrea la cei șaisprezece ani ai săi. În scrisoare vorbise mai ales despre mâhnirea tatălui lor, deoarece restul era prea delicat și complicat. Dar ajunsese la concluzia că exista o singură soluție, așa că-i replicase:

— Ai să te însori cu ea?

Jack era foarte palid. Zâmbise – acea rușine ciudată, puternică a lui – și zisese:

— Ai văzut-o.

— Și ce o să facă papa?

— Mie? Nimic. Adică o să mă ierte. Râzând, adăugase: Și acum trebuie să prind trenul.

— Nu stai nici măcar la cină?

— Biata Codițe, spusese el, apoi, zâmbind, ieșise pe ușă.

Trecuseră douăzeci de ani. Nu avea cum să știe în ziua aceea că se petrecuse un fapt crucial. Mama ei fusese atât de supărată încât stătuse în camera ei, fără îndoială așteptându-l să vină dornic de împăcare. Nu avea să-l mai vadă în viața aceasta. Când se lăsă seara, nu se aprinseseră lumini, iar ora cinei trecuse neobservată. Când tatăl ei, ieșind din sufragerie, o văzuse în salonul întunecat, îi spusese: „Da, Glory”, ca și cum își adusese aminte de ceva, după care urcase la etaj. Ea își prăjise două felii de pâine și le mâncase uscate, fiindcă îi era groază de sunetul pe care l-ar fi făcut întinzând untul pe ele. Apoi se dusese în camera ei. Nu îi trecuse niciodată prin minte că în căminul lor s-ar fi putut lăsa o liniște atât de dezolantă.

•

Acum era acasă din nou, Jack era acasă din nou. Mobila și stricăciunile aduse acesteia de-a lungul lungii vieți domestice erau toate la locul lor. Și cărțile cele vechi. Bunicul lor trimisese un cec substanțial la Edinburgh, rugând un văr să strângă biblioteca necesară pentru învățarea întru credința cea adevărată și neîntinată. Drept răspuns, primise un cufăr plin cu cărți groase, legate în piele neagră, în care presupuneau cu toții că domnea credința cea adevărată. Uneori contemplau titlurile și se întrebau unii pe alții ce voiau să însemne. *Despre predestinare, un răspuns pentru un anabaptist; Despre suferință; Primul tunet al trâmbiței față de regimentul monstruos al femeilor; Cartea Bisericii Universale a Scoției; De vocatione, tratat asupra chemării folositoare a Domnului; Căpriorul eliberat; Hristos murind și aducând păcătoșii la Sine. Sau o analiză a Domnului nostru în suferința sufletului Său, în singurătatea Sa în moarte, și eficiența acesteia.* Erau mândri și respectau faptul că aveau aceste cărți în casă, de parcă li s-ar fi dat Chivotul Legii să-l țină în siguranță și știau că nu trebuia să-l atingă, cu excepția lui Jack, desigur, care scotea un volum din

când în când și citea sau părea că citește o pagină sau două, poate doar ca să-l îngrijoreze pe tatăl său, care avea la fel de mult respect față de cărțile din Edinburgh ca ei toți și la fel de puțină tragere de inimă să le deschidă, temându-se cu siguranță că le-ar fi putut deteriora.

— Găsești ceva interesant acolo, Jack? îl întreba el, iar Jack răspundea:

— Nu, domnule, nu încă, și părea să citească în continuare, iar apoi, după câteva minute, punea cartea la loc pe raft. Dacă găsise ocazia să strice vreo pagină nu știa nimeni. Erau zeci de mii de pagini. Și tatăl lor n-ar fi vrut să știe, fiindcă, mai mult chiar decât alte pagube inexplicabile și iremediabile pe care fratele ei le lăsa în urmă, aceasta l-ar fi exasperat mai departe de limitele răbdării. Jack găsea o cale să ajungă la toate lucrurile pe care restul copiilor le tratau cu o politețe tacită. Bietul, bătrânul Ames. Mulți ani îi suportase faptele rele fără să se plângă. Multe lucruri trebuie să se fi petrecut între el și băiat, însă Ames nu vorbea niciodată despre asta din delicatețe față de tatăl lor, manifestând doar un regret tăcut, tangibil, răbdător. Acelea deveniră zilele bune în retrospectivă, zilele în care tatăl lor fusese fericit.

•

După-amiaza ieșea să lucreze în grădină. Plantase mazăre și fasole agățătoare și roșii și dovleci plăcintari și spanac. Iepurii erau o problemă, și cârtițele. Totuși, inutilitatea întregului efort nu era încă absolută. Ar fi trebuit să roage pe cineva să ridice un fel de gard, însă asta ar fi însemnat să vorbească cu cineva, ceea ce prefera să nu facă.

După câteva minute ieși Jack și se postă la soare la marginea grădinii, fumând o țigară.

— Mă gândeam că ai putea să mă pui la treabă aici, zise el.

— Sigur. Adică, poți să te pui singur la treabă. Sunt atâtea lucruri de făcut. Mă rog, vezi și tu asta. Mama avea rânduri de stânjenei acolo pe deal…

— Știu. Am locuit aici.

— Voiam să spun că ar fi un loc bun de unde să începi. Sunt năpădite de buruieni. Sigur că ai locuit aici.

— Așa straniu cum pare… O spusese de parcă i-ar fi dus gândul la capăt, sau i l-ar fi împărtășit.

Auziră voci din stradă, iar pe chipul lui trecu o umbră de teamă sau de iritare. Apoi văzură că era un bărbat tânăr mergând cu un copil, fără să se uite înspre ei.

— E băiatul lui Donny McIntire, spuse ea. Și nepotul lui. Poate îți amintești de el. Era de-o seamă cu Luke.

— Și bătrânul reverend Ames are și el un băiat, din câte înțeleg.

— Da. Și o nevastă. Căsătoria pare să-i priască.

— Ce părere au avut oamenii? întrebă el.

— Presupun că s-a discutat ceva. Dar cine putea să-l condamne? Papa s-a simțit cam neglijat. El și cu Ames petreceau atâta timp împreună.

Jack își aruncă mucul de țigară și călcă pe el.

— Atunci să mă fac de folos. Își mai aprinse o țigară și se îndreptă spre stânjenei în pantofii lui de oraș și cu o cămașă albă destul de respectabilă, păstrând cutele de la împăturire. Într-un efort rar pentru el, tatăl lor ieși să stea pe scaunul de pe verandă. După sosirea lui Jack evita să ceară ajutor când putea, străduindu-se periculos să urce scările ca să se radă cu o mână nesigură. Nu era nimic de făcut decât să asculte orice semn de urgență și să se roage, și să ignore barba nerasă bine sau părul de la ceafă, unde nu ajungea cu pieptenele. Din scaunul său de pe verandă putea privi grădina.

Jack se aplecă să smulgă un mănunchi de buruieni și-l aruncă la o parte, scoase altul și-l aruncă. Apoi se duse la magazia din spatele casei să caute o cazma. Când se întoarse, îi zise lui Glory:

— DeSoto-ul din șopron nu-i al tău. Stă acolo de prea mult timp.

— Nu, unul dintre băieți l-a lăsat pentru papa. Dar el nu s-a apucat niciodată ca lumea de șofat. Cred că a avut permis o vreme. Acum mulți ani.

— Pare o mașină bunicică.

— Am încercat să o pornesc o dată.

— Ai lăsat cheile în contact.

Ea încuviință din cap.

— Nu-i nicăieri în lume vreun loc mai sigur pentru ele.

— Păi, niște benzină în rezervor ar îmbunătăți situația. Niște apă la radiator. Niște aer în cauciucuri. Am șters parbrizul s-o

fac să pară mai puțin... umilită. Mă gândeam s-o scot la aer câteva ore ca să mă uit mai bine sub capotă. Dacă e în regulă.

— Nu văd de ce ar obiecta cineva.

— Voiam să fiu sigur, zise el, apoi, terminându-și țigara, începu să sape în pământ.

Locuise acolo, așa că știa cum se făceau lucrurile. Glory nu avusese niciodată impresia că grădina sau casa se bucurau de atenția lui; păreau să-l preocupe mai degrabă strategiile de evitare și ascunzătorile, nu abilitățile necesare treburilor obișnuite, conștiincioase, din care se clădea aproape fiecare viață, și care reprezentau mândria și valoarea acelei vieți, după gândirea din partea locului. Acum însă, dădea la cazma între rândurile de stânjenei cu un aer pragmatic. Își suflecase și mânecile.

•

Îl auzi pe tatăl ei strigând: „Cina, Jack!”, ceea ce era o părere pe care și-o formase singur, fiindcă era patru și un sfert, iar ea nu se apucase să pregătească nimic. Dar Jack propti cazmaua de pământ și se opri un minut, examinându-și mâna, apoi se îndreptă spre verandă.

— Ia să vedem! zise bătrânul. Ah, da, da! Glory o să se ocupe! Glory? Are o așchie aici. De la mânerul acela vechi de cazma! Nu știu de cât timp o avem! Trebuia să spun ceva! Glory?

— Dacă pot împrumuta un ac, mă descurc și singur, cred, replică Jack.

— Nu, nu, e destul de adâncă!

Chipul tatălui ei era însuflețit de îngrijorare. Răsuci încheietura mâinii lui Jack cu susul în jos și se ridică zorit de pe scaun.

— O să punem niște iod acolo!

— Poți să te speli, iar eu o să dezinfectez un ac, propuse Glory.

— Aduc eu iodul! anunță bătrânul pornind în asalt asupra scării.

— E doar o așchie, zise Jack privindu-și sora.

— Nu se întâmplă mare lucru pe aici, răspunse ea smulgându-i un hohot de râs.

Îl făcuse să râdă de două ori. Găsise o anumită satisfacție în gluma despre prosop, dar ca să râdă la această observație minoră însemna că era într-o dispoziție destul de binevoitoare

față de ea, gândi Glory. El nu era genul care să râdă când sperai că așa va face, când alții râdeau. În vremurile acelea de demult, adică. Era un băiat neastâmpărat, distant, dificil, apoi trecuseră douăzeci de ani aproape fără niciun cuvânt din partea lui, și acum era în bucătăria ei, oferindu-i mâna rănită, încă umedă după spălat, mirosind a lavandă și leșie. Se așezară la masă și ea îi luă mâna pentru a i-o ține nemișcată. O mână slabă, încă tremurând, cu câteva bășici care apăreau după munca pe care o făcuse de dimineață. Pete de nicotină.

El observă cum îl cerceta.

— Citești în palmă?

— Nu. Dar dacă aș citi, aș zice că ai o aschie în linia vieții.

— Cred că ți-ai găsit chemarea, râse el.

Glory puse acul jos.

— Mi-e frică. E posibil să doară. Și îți tremură mâna.

— Dacă tremură asta, tremură și cealaltă. Îmi închipui că pot și singur dacă încerc.

— În regulă. Stai cât de nemișcat poți. „Dacă ar fi cu adevărat un străin, nu mi s-ar părea atât de ciudat”, se gândi ea. Auzea cum respiră. Vedea cărările albastre făcute de sângele lui sub pielea albă a încheieturii sale. O secundă… gata. Scoase așchia destul de ușor.

— Mulțumesc, zise el.

Bastonul și balustrada care scârțâia și pantofii tari, alunecoși, apoi tatăl lor intră în grabă în bucătărie cu o sticlă de iod și un sul de tifon.

— Da, o să fie nevoie s-o speli și s-o usuci iar, spuse el. Apoi tamponă cu iod ici-colo, ajungând în cele din urmă și unde trebuia.

Jack zise „Au”, de dragul vremurilor apuse, după cum părea.

— Da, dar e foarte eficient! Cuprins de solicitudine, tatăl lor se duse la frigider și deschise ușa cu aerul că avea un scop precis.

— Cina! exclamă el. Cred că lipsesc plăcintele!

— Erau atât de vechi, încât le-am dat peste gard la câinii familiei Dahlberg, răspunse Glory.

— Serios? La cum merg lucrurile pe-aici, ar fi timpul să investim într-un câine al nostru!

Jack râse, iar tatăl lui îi zâmbi și-l bătu pe braț și spuse:

— Ei, asta-i minunat! Asta-mi place să aud!

În ajun, cineva lăsase șuncă feliată și salată de macaroane pe verandă, unul dintre acele semne care le aminteau că nimic din ce se întâmpla în casa lor nu trecea neobservat. Rugăciunea fu exuberantă – „Inimile noastre sunt prea pline!” zise bătrânul, și căzu în acea reverie care devenise rugăciunea pentru el.

În timpul cinei Jack fu neliniștit, dar răbdător, asistând la încercările tatălui său de a face conversație – „Da, acesta era un oraș foarte diferit pe vremuri, când încă eram pe strada principală! Treceau oameni pe aici. Nu-ți amintești hotelul vechi. Nouă ni se părea foarte stilat. Avea o verandă mare și o sală de bal…” Deveni entuziasmat, dar cuprins de tristețe, gândindu-se la Galaadul de odinioară, iar Jack îl privea cu acea impasibilitate blândă pe care o manifesta acum că stinghereala revederii trecuse mai mult sau mai puțin. Lui Glory îi păru rău pentru tatăl lor, așa fericit cum era. Era greu să discuți cu Jack. Atât de puține lucruri din copilăria și tinerețea lui puteau fi amintite fără o anume jenă, despre tăcerea lui de douăzeci de ani doar el putea vorbi dacă voia, dar ei erau gata să-i aprecieze discreția dacă subiectul i-ar fi provocat disconfort. Apoi mai era întrebarea: „De ce ești aici?” pe care n-aveau să i-o pună niciodată. Glory se gândi: „De ce sunt eu aici? Ce crud ar fi să mă întrebe așa ceva”.

Când tatăl lor începu să obosească după atâta vorbit – „Da, da”, zicea, „da” –, Jack strânse vasele și, luându-l de braț, îl ajută să se ridice de la masă, un lucru pe care bătrânul n-o lăsa niciodată pe Glory să-l facă, și îl duse în camera lui. Îl ajută să-și scoată haina, îi descheie gulerul și-i lărgi cravata, apoi îngenunche și-i scoase pantofii. „Pledul acela vechi”, ceru tatăl lui, iar Jack îl luă de la piciorul patului și i-l întinse peste picioare. Felul în care el făcea toate lucrurile acestea, lucruri pe care ea le făcuse în fiecare zi, luni de zile, sugera politețe mai degrabă decât bunătate, ca și cum era un omagiu adus vârstei tatălui său și nu o concesie făcută acesteia. Și vedea cât de mângâiat era tatăl ei de această atenție, ca și cum durerea ar fi fost apetitul pentru o mângâiere de acest fel.

Ea făcea tot posibilul.

•

Băieții îi spuneau tatălui „domnule”, dar fetele niciodată. Pe la spate, băieții îi spuneau Reverendul, sau Moșu, dar fetele îi spuseseră întotdeauna Papa. „Jack, poți să-mi spui de ce ai făcut

ce-ai făcut, de ce te-ai purtat cum te-ai purtat?” „Nu, domnule”. „Nu ai nicio explicație, Jack?” „Nu, domnule”. Acea politețe era scutul și ascunzătoarea sa. Era curajul său. Tatăl său n-ar fi ridicat vreodată mâna împotriva acestuia, nici vocea n-o prea ridica. „Înțelegi că e greșit ce ai făcut”. „Da, domnule, înțeleg”. „Ai să te rogi pentru un gând mai bun, pentru o judecată mai bună, Jack?” „Nu, domnule, nu cred”. „Ei, bine, atunci am să mă rog eu *pentru* tine”. „Mulțumesc, domnule”.

Când Jack îl ajută pe tatăl său să se ridice de pe scaun, vădi aceeași politețe, iar ea văzu că plăcerea bătrânului venea în parte din surpriza recunoașterii, de parcă ar fi fost o veche promisiune respectată, o veche datorie ce revenise în memorie. Mama spusese: „Băiatul ăla te joacă pe degete!” Iar tatăl ei replicase: „Pur și simplu nu vreau să-l pierdem”. Asta fusese înainte ca părinții ei să-și dea seama că Glory asculta și, într-un fel, înțelegea. Auzind vorbe ca acestea din partea lor, își adunase curajul să-l admonesteze: „Ce drept ai...” și văzuse acea imagine a fricii pe care încă și-o amintea. Probabil Jack își imagina de unde învățase ea întrebarea aceea, inflexiunea aceea. Își amintea cum stătuse cu picioarele bine înfipte în pământ, cu mâinile în șolduri. Biată fetiță proastă! Fiindcă era cea mai mică, părinții uitau că era prea mare ca să vorbească unele lucruri în fața ei. Apoi, de fiecare dată când Jack pleca, ea știa că era posibil să-l fi pierdut. „Pleacă, Glory, îi spunea dacă încerca să se țină după el. Te rog să pleci”.

În timp ce Jack îl pregătea pe tatăl său pentru somn, Glory îi privi din hol. Era ceva frumos, bătrânul nu scotea niciun sunet de nemulțumire, potolit de atenția blândă a lui Jack, învelit ca un copil epuizat.

•

La apusul soarelui, Jack coborî purtând costum și cravată. „Mă întorc repede”, zise el. Se opri pe trepte să-și pună pălăria și s-o aranjeze, după care o luă spre oraș. Tatăl ei se foi când auzi ușa închizându-se. Strigă: „A ieșit Jack?”

— A zis că vine repede. Peste o oră, Glory se duse în camera lui, ca să vadă dacă își strânsese cumva puținele lucruri cu care venise, dar erau unde le pusese, cămășile în dulap, cărțile pe comodă. Evident, nu aprinse lumina, fiindcă ar fi văzut-o din stradă. La fel de evident, auzi ușa de la intrare deschizându-se chiar în acea clipă. Se furișă pe hol, intră în baie și dădu drumul

la apă. El urcă scările și se opri în hol. Apoi îl auzi aprinzând lumina în camera lui. Ușa fusese întredeschisă, își aminti Glory. Iar ea o lăsase deschisă? Se uita după semne că intrase cineva în camera lui? Făcea asta când erau mici. Cineva! „Cine putea să fie dacă nu eu”, se gândi.

Cu atâția ani în urmă, tatăl lor spusese: „Mi-e teamă că o să-l pierdem”. Și acum se întorsese, plecase o oră din casă, iar bătrânul fusese prea îngrijorat să stea locului și ea îi dăduse târcoale prin cameră, îi încălcase intimitatea – când, dacă ar fi fost un lucru pe pământ pe care era dornică să i-l recunoască, lui sau oricui altcuiva, acesta era intimitatea! Era uimitor. Toată viața ei, casa aceea însemnase ori unde putea Jack să nu fie, ori unde nu era. De ce plecase? Unde se dusese? Aceste întrebări rămăseseră atârnate în aer timp de douăzeci de ani, și toți încercaseră să nu le bage în seamă, să se poarte ca și cum viețile lor erau suficient de interesante ca să-i distragă de la faptul că veneau puține scrisori, că de Crăciun nu fusese niciun telefon, că tatăl lor părea încovoiat sub o grijă pe care timpul nu făcea decât s-o mărească. Le era atât de teamă că l-ar fi putut pierde, și apoi îl pierduseră, și asta era povestea familiei sale, indiferent cât de caldă și de roditoare și robustă le părea celor din afară.

Ce se gândise ea? Că își aruncase valiza pe fereastră, ascunzându-se ca unul care fugea fără a plăti chiria? De ce ar fi făcut asta? Dar de ce făcea orice – de ce venise acasă, de exemplu? Îl auzi coborând iar, și pe tatăl ei spunând: „Da, da, începea să ne fie dor de tine Jack! Glory e pe aici, pe undeva. Așa că se duse la bucătărie, unde îl găsi pe Jack studiindu-și rana din palmă.

— Cum e? întrebă ea.

— Se reface bine, mulțumesc. Privirea sa era imposibil de citit. Am ieșit să arunc o privire în preajmă. Ce e de muncă pe aici?

— Ei, asta e o întrebare bună. În afară de agricultură, mai avem alimentara și băcănia și frizeria și benzinăria și banca.

— E nevoie mereu de dascăli! strigă bătrânul din scaunul său.

— Presupun că ar trebui să-l aduc aici, nu? zise Jack.

Tatăl lor era deja la jumătatea holului, dar îl lăsă pe Jack să-i ia brațul. Chiar îi dădu bastonul, ca și cum renunța la orice precauție și orice efort când putea să se sprijine de fiul său.

— Da! N-am văzut niciodată un om educat care să nu găsească de lucru ca dascăl de școală! Sunt tot mai mulți copii! Îi văd peste tot! Jack îl ajută să ia loc la masă. Îi văd trecând pe stradă! adăugă el, ca și cum s-ar fi temut să nu-și slăbească argumentul dacă exagera.

Jack îi dădu un pahar cu apă.

— Nu prea cred că sunt făcut să fiu profesor, spuse el.

— Păi, sper că ai să te gândești la asta!

— Da, domnule, așa am să fac. E ziarul de azi?

— De ieri, cred. Nu că ar fi mare diferență. L-am pus deoparte, pentru că n-am terminat rebusul.

— Bun. Am să-mi citesc horoscopul. Am cam uitat ce-am făcut ieri. Ia uite. Zice că sunt favorizate inițiativele noi. Se pare că mi-am ratat șansa.

— Doar asta spune mereu! Probabil asta spune și la mine!

— Da, domnule, așa e. Avem aceeași zodie. Ia ascultă-l pe al tău, Glory. „Curiozitatea nu e întotdeauna bine-venită. Încercați să vă stăpâniți”. Îi zâmbi, împăturiziarul și îl luă sub braț.

Glory simți cum se înroșea, iar fierbințeala îi cuprinsese urechile. Însă Jack își luă privirea de la ea destul de repede, aproape cât să o facă să creadă că nu intenționase să o stânjenească. Poate că horoscopul era adevărat până la urmă. Hotărî că era mai bine să presupună că era adevărat, fiindcă dacă s-ar fi simțit jignită ar fi mărturisit, și ar fi părut că mărturisea lucruri mult mai rele decât cele pe care le făcuse, nu că ar fi fost ceva greșit în ce făcuse. În plus, dacă afla că horoscopul era fals și el o tachina pur și simplu, totul ar fi fost mai greu. Aceasta era decizia momentului, și când reflectă la ea mai târziu, se felicită pentru c-o luase. „Încercați să vă stăpâniți”, chiar așa, când ea își mușca limba de douăzeci de ori pe zi. Intrase în camera lui doar pentru că voia să știe dacă trebuia să înceapă să-i bată apropouri bietului lor tată că Jack plecase iar. Nu era vina ei că o teamă atât de ridicolă era justificată. Și nu avea de gând să observe acum că nimic nu arăta că el ar fi băut.

— O să ies puțin la o plimbare, spuse ea. Era destul de târziu încât tatăl ei să-și facă griji, dacă ar fi fost atent. Dar se consulta cu Jack cu privire la rebus.

Îi era teamă să se înfurie, și asta o înfuria. Ce drept avea să acapareze casa astfel? Sigur, avea același drept asupra casei pe

care îl avea și ea, singura diferență fiind că ea petrecuse câteva luni îngrijindu-se de gospodărie și de tatăl ei înainte să sosească el. Acum Jack părea înclinat să-l ajute la rândul său pe bătrân, și se descurca, de parcă ar fi fost mai degrabă o ceremonie grațioasă decât o acțiune din spiritul datoriei sau din obligație. Între cei doi bărbați se formase un acord tacit că Jack avea să-l ajute pe tatăl său cu baia și schimbatul, care fusese partea cea mai dificilă a îngrijirii lui, iar asta era o mare ușurare, fiindcă tatăl său ezita să accepte atenția de care avea nevoie. În tot cazul, Glory se consolase cu gândul că sarcina ei era clară și că simțul obligației ședea bine oricui. Dar lucrurile mergeau mai bine cu Jack în casă.

„Insinuant” e un cuvânt urât, șerpuitor. S-ar fi gândit la unul mai bun dacă ar fi putut. El își reluase locul în inima tatălui său, era clar. Glory era de părere că în douăzeci de ani fuseseră patru scrisori, fiindcă la scurt timp după mutarea în casa părintească se dusese la Biblia cea mare cu intenția de altfel nevinovată de a-și liniști mintea cu vreo doi psalmi, iar Biblia se deschisese la patru scrisori, vârâte între Testamente. Plicurile erau destul de roase încât să o facă să creadă că scrisorile erau de interes familial, dar când văzuse adresa expeditorului, le așezase la loc necitite. Orice s-ar fi întâmplat între tată și fiu, tatăl lor nu considerase de cuviință să le spună și celorlalți copii, cel puțin din câte știa ea. Jack încetase să mai fie un subiect de discuție, aproape. Acum era aici, fără o vorbă pe post de explicație, înghesuind-o afară din casa aceea mare și goală, sau așa i se părea uneori. „Ar trebui să plec, se gândise o dată sau de două ori, să savurez gândul că vor fi surprinși, că le va părea rău”. Ce idee copilărească. Apoi Jack ar fi plecat, desigur, ca ea să vină înapoi, așa cum ar fi fost nevoită să facă, iar tatăl ei s-ar fi cufundat într-o suferință a cărei cauză ar fi fost ea în mod direct, și care nu ar fi avut sfârșit în viața aceasta.

Nu mai avea tragere de inimă să se roage ca odinioară. În copilărie, când tatăl ei, pe vremea aceea un bărbat înalt și elegant, pășea în amvon și lăsa capul în jos, se lăsa tăcerea în biserică. Se ruga înainte să înceapă rugăciunea. „Fie ca reflecțiile inimilor noastre să fie primire”. I se părea că rugăciunile ei nu atingeau niciodată acel nivel de seriozitate. Fuseseră disperate din când în când, ceea ce era cu totul altceva. Tatăl lor le spunea să se roage pentru răbdare, pentru

curaj, pentru bunătate, pentru claritate, pentru încredere, pentru recunoștință. Așa că se rugă: „Doamne, dă-mi răbdare”. Știa că nu era o rugăciune sinceră, și nu zăbovi asupra ei. Rugăciunea corectă ar fi fost: „Doamne, fratele meu se poartă cu mine ca și cum aș fi o străină ostilă, tatăl meu pare să mă fi dat la o parte, simt că nu-mi găsesc locul aici, unde credeam că îmi va fi refugiul, sunt tristă și amară mi-e inima, și vechile frici urcă în mine încât tot ce fac înrăutățește totul”. Însă ar fi plâns dacă s-ar fi gândit că situația ei era cu adevărat atât de disperată, așa că se rugă iar pentru răbdare, pentru tact, pentru înțelegere – pentru toate virtuțile care ar fi putut s-o țină departe de conflictele care ar fi rănit-o cu siguranță, toate virtuțile care ar fi ajutat-o măcar să mențină aparența demnității, pentru numele lui Dumnezeu. Chiar se întreba ce-ar fi zis vecinii dacă ar fi văzut-o cineva pe stradă la ora aceea. Ceva destul de corect, fără îndoială.

Pe când se gândea la rugăciunea pe care nu era încă destul de disperată încât să o formuleze în cuvinte, avu revelația, deloc bine-venită, că îl iubea pe Jack și râvnea la aprobarea lui. Acest lucru era, desigur, inevitabil, fiindcă se presupunea că era adevărat în cazul întregii familii, separat și împreună, cu excepția rudelor prin alianță, care poate nici nu-l cunoscuseră vreodată sau nici nu-i auziseră numele, și care nu puteau decât fi ușor uimiți de forța acestui sentiment colectiv, în măsura în care aflau despre existența lui. Jack era oaia neagră, un pierde-vară care nu ieșea în evidență în fotografii. Niciuna dintre puținele povești care îl aminteau nu sugera că pierderea lui ar fi fost pe de-a întregul regretabilă. Era privilegiul trist al rudelor de sânge să-l iubească în pofida tuturor lucrurilor. Glory avea treisprezece ani când el plecase la facultate, după ce o ignorase deja ani la rând. Iar acum, la vârsta a doua, simțea că indiferența lui sensibilă era o judecată la adresa ei, așa i se părea, deși era vina lui, o vină cumplită, iar intruziunile ei din urmă cu atâția ani, excesele ei, oricum le-ar fi spus, nu erau așa ceva – și le justificase în minte de o mie de ori și le-ar fi justificat în fața lui dacă s-ar fi ivit vreodată ocazia, Doamne ferește.

Îi trecuse prin minte nu o dată, chiar și înainte de sfârșitul catastrofei care fusese propria-i aventură în lume, că „în pofida tuturor lucrurilor” era o formulă periculoasă, și că romantismul absenței distrăgea atenția de la bucurii mai palpabile. Anii aceia

de la sfârșitul copilăriei sale, când se simțea atât de necesară, când era atât de sigură că lucrurile s-ar fi rezolvat dacă se depunea destul efort pentru a le rezolva – anii aceia îi erau alături, ca și cum ar fi reprezentat întreaga sa viață. Ceilalți nici nu știuseră – nici Faith, nici Teddy. Tatăl lor zisese că era alegerea lui Jack dacă să le spună sau să tacă, fiindcă s-ar fi putut simți și mai stânjenit față de ei dacă știau, și nu i-ar fi căutat dacă ar fi avut nevoie. Poate n-ar fi venit acasă când ei veneau acasă, de Crăciun și de Ziua Recunoștinței. Tatăl lor îi spusese cu lacrimi în ochi că ei trei i-ar fi putut alina lui Jack sentimentul de culpabilitate și rușinea profitând la maximum de situație. Așa că ea se apucase de tricotat. Era un secret bine păstrat. Lucrau la o salvare extraordinară. Părinții ei vorbeau liber cu ea sau de față cu ea, aveau încredere în ea, iar ea nu suflă niciodată o vorbă, decât bătrânului Ames, care dădea dovadă de o discreție perfectă. Se rușina când își amintea cât de fericită fusese în acei trei ani amari și iuți, până când totul luase sfârșit. Fratele ei nu avea să știe niciodată miile de lucruri pe care le făcuse ea ca să-i asigure o viață tolerabilă.

Frații. Când era mică, i se părea minunat când oricare dintre frații săi îi dădea atenție. Era ceva rar și ironic, ciudat, deloc părintesc. Chiar și Grace, care era mai mare cu nici doi ani, încerca uneori să facă pe mama cu ea, iar Faith și Hope – ce mai nume! – erau iritant de mature și responsabile. Dar când vreunul dintre frații săi o băga în seamă, o legăna de brațe sau o căra în spate sau îi arăta un truc cu cărți sau coaja unei cicade. După ce băieții crescuseră cât aveau de crescut, erau diferențe de vreo doi centimetri în înălțime între ei, niște tineri deșirați cu fețe ascuțite și păr dezordonat. Luke plecase la școală când ea avea patru ani, Dan, când ea avea șapte. Jack și Teddy plecaseră în același an, când ea avea treisprezece, fiindcă Teddy era atât de bun la învățătură, încât sărise două clase. Așa că reuniunile lor, vara și de sărbători, le făceau o plăcere conștientă, și acest lucru era tot mai adevărat pe măsură ce băieții mai mici erau recrutați în rândul adulților. Glumeau și se certau și plecau în Fordul vechi al lui Luke, uneori până la Des Moines, luându-l și pe Jack dacă îl puteau convinge. Erau mândri de libertatea și de bărbăția lor, de istețimea lor și de picioarele lungi, însă erau manierați și mândri de asta. Mama lor le spunea „prinții bisericii”, și arătau bine, pășind în sanctuar împreună în

costum și cravată, cu Biblia în mână, toți trei, uneori și al patrulea. Spuneau lucruri precum *volo, nolo* și *de gustibus* și „Nu-s stăvili două firi când se cunună”[17], iar ea era cuprinsă de înfiorare în fața lor. Văzându-l pe Jack își amintea de acele vremuri. Îi cunoștea pe ceilalți acum, în felul prieteniei adulte. Și oricât de dragi i-ar fi fost, îi era greu să-și aducă aminte că i se păruseră vreodată minunați. Dar Jack era la fel de îndepărtat de ea ca oricând, și, spre marea ei iritare, se trezi așteptând din nou să o bage în seamă și să o aprobe.

După o vreme se întoarse în casă, gândindu-se că tatăl ei o aștepta. Dar Jack îl pusese în pat și urcase în camera lui. Îi lăsaseră aprinsă lumina de pe verandă.

•

A doua zi dimineață se trezi devreme, destul de devreme încât să presupună că Jack dormea încă, și coborî la bucătărie, unde măsură cafeaua și pregăti compoziția de clătite, apoi așteptă să-l audă pe tatăl ei foindu-se, cum făcea mereu cu mult înainte de ivirea zorilor, deși avea obiceiul să nu se scoale decât atunci când cobora ea, o oră sau două mai târziu. Diminețile erau cele mai grele pentru el, iar plictiseala de a sta treaz îl obosea, Glory știa asta. În dimineața aceasta și de acum înainte avea să se poarte mai bine cu el. Îi plăceau mult clătitele. Avea să i le prepare mai des.

Așa că atunci când îl auzi foindu-se, puse ibricul pe foc și porni plita, apoi se duse în camera lui și îl ajută să se ridice, îi luă brațul în timp ce el intra în papuci, îl înfășură în halat. Îi aduse un prosop pentru față și mâini și îi pieptănă părul.

— Gata să întâmpin ziua, mai mult sau mai puțin, zise el.

— Clătite, spuse ea.

— Da, e minunat. Te-am auzit acolo și am crezut că totul făcea parte dintr-un vis. Nu-mi amintesc visul, dar erau și pași în el.

Nu se gândi să se uite la ceas, presupunând că, de vreme ce se trezise cu chef de muncă, cu o intenție bine formată în minte, trebuia să fie foarte devreme. Ceasul de pe comoda tatălui său arăta 3:10. O surprinse privindu-l.

— Clătitele sunt întotdeauna bine-venite! zise el luând-o spre ușă.

---

[17] W. Shakespeare, *Sonete*, Editura Junimea, 1978, traducere de Gheorghe Tomozei (n.tr.).

— Pot să te las să mai dormi câteva ore, papa.

— Nicidecum! Mirosul de cafea mi-a alungat orice gând de somn! Da! Se îndreptă cu hotărâre ezitantă spre bucătărie și se așeză pe scaun, uitându-se alert la nimic anume. Așa că ea îi dădu o farfurie, un cuțit și o furculiță.

— Mi-e teamă că nu vă înțelegeți, copii, spuse el. Această observație era atât de pertinentă și de bruscă, încât îi aduse lacrimi în ochi lui Glory. Se întoarse la clătite și, când fu convinsă că putea să aibă încredere în vocea sa, zise:

— E greu, să știi, după atâția ani… Eram mică atunci când a plecat la școală, și n-am fost niciodată apropiați… Îi așeză o clătită pe farfurie, iar el ridică furculița. În timp ce turna compoziție în tigaie, continuă: Și cred că nu se simte în largul său cu mine. Nici eu nu mă simt în largul meu cu el, asta e clar, și aș putea să fiu sinceră în privința asta…

Așeză a doua clătită peste prima. Tatăl ei murmură: „Dacă vrei să-mi pui piciorul pe sobă acolo”, și încă ceva, iar Glory își dădu seama că adormise. Adormise cu furculița în mână și cu o expresie sociabilă pe chip. Nu avu inimă să-l trezească din nou, așa că opri cafeaua și plita, stinse lumina și se așeză și ea la masă. Când își dădu seama că nu-și mai putea ține capul sus, îl așeză pe brațe, și plânse puțin, și adormi puțin. Și apoi îl auzi pe Jack pe scări.

Încă mai era mult până în zori, așa că aprinse lumina, dar, văzând scena, o stinse la fel de repede.

— Ce s-a întâmplat? șopti el.

— Nimic, serios.

— Plângi.

— Așa e.

— A pățit ceva?

— Doarme bușteан. Poți să aprinzi lumina.

Lumina se aprinse. Jack stătea în ușă, încercând să înțeleagă situația.

— Am simțit miros de cafea.

Tatăl său se foi în scaun, iar Jack îi luă ușor furculița din mână.

— Ar fi păcat să irosim clătitele alea, spuse el.

— S-au răcit.

— Sunt tot clătite. Te superi?

— Nu mă supăr. Și mai e și cafea rece.

— Excelent. Mulțumesc. Luă ceașca tatălui său, o umplu cu cafea și se așeză să mănânce clătitele. E frumos ce se întâmplă, într-un fel. Dar e puțin ciudat. Nu vreau să sune ca o critică. N-o să-mi explici asta, nu? zise el apoi.

— Nu, nu contează. N-am chef.

— În regulă. Râse. Sunt mereu dornic să respect regulile casei. Când terminăm micul dejun, putem să ne întoarcem la culcare?

— Nu.

— Presupun că ar fi trebuit să ghicesc.

— Nu doarme aproape niciodată atât de adânc. N-o să-l deranjez. Dar nu vreau să fie confuz când se trezește. Eu rămân aici. Tu poți să te duci la culcare.

Jack își privi tatăl o clipă, apoi se ridică, îi puse un braț pe după genunchi și pe celălalt pe după umeri și îl ridică de pe scaun. Când bătrânul mormăi, îi spuse: „Ești bine, domnule, sunt eu, Jack”. O mână se ridică să-i atingă fața, obrazul și urechea. Îl duse în camera sa și îl așeză în pat, după care se întoarse în bucătărie.

— Acum poți să mai dormi, zise el.

— Mulțumesc, așa am să fac, răspunse Glory. Și se duse la etaj, se întinse pe pat și își detestă viața până în zori.

•

Când se făcu dimineață, coborî la bucătărie și pregăti cafea și clătite, ca și cum ar fi fost prima dată. Expresia lui Jack era impenetrabilă. Tatăl ei era adormit, sau gânditor. Într-un sfârșit, rosti:

— Am ceva în minte. „Azi-noapte am văzut luna nouă cu luna veche în brațe”. Ce-i asta? M-am tot străduit să-mi dau seama.

— „Balada lui Sir Patrick Spens”[18], spuse ea.

— Bravo ție că ai fost la facultate, zise Jack.

— Nu, îl corectă bătrânul. A fost profesoară de engleză. La liceu. O profesoară foarte bună, timp de câțiva ani. Apoi s-a căsătorit, așa că a trebuit să demisioneze. Așa era regula. „Luna nouă cu luna veche în brațe”. E un cântec foarte trist. Am auzit-o pe bunica mea cântându-l de câteva ori, și era foarte trist. „Pe drumul către Aberdour Sir Patrick zace sub țărână, și-alături, lorzii scoțieni pe veci și ei au să rămână”. Spunea că viața era

[18] Baladă de origine scoțiană, foarte populară, culeasă în volumul *Child Ballads* de Francis James Child (n.tr.).

tare grea în Scoția, dar îi era mereu dor de casă. Spunea că o să moară de dor, și poate că așa a fost, dar nu s-a grăbit. Avea nouăzeci și opt de ani când și-a dat sufletul. Râse. Noi, tinerii, n-o să vedem niciodată atât de multe și n-o să trăim atât de mult. M-ai ridicat și m-ai dus în dormitor, nu-i așa, Jack? Ei, e în regulă. Nu sunt tatăl pe care ți-l amintești, știu asta.

Jack își duse mâna la frunte.

— Sigur că ești. N-am… îmi pare rău…

— Nu contează. Lasă. Nu trebuia să spun nimic.

Lui Jack îi pieri culoarea din obraji. După o clipă își împinse scaunul în spate.

— Ei bine, rămâne multă treabă de făcut. Ieși în grădină și, oprindu-se pe cărarea pe care o făcuse de-a lungul straturilor cu stânjenei, își aprinse o țigară. Glory, care îl privea de pe verandă, murmură:

— Ar trebui probabil să-l ajut.

— Da, dragă, ar fi frumos din partea ta, zise tatăl ei.

Îl ajută să se așeze în fotoliu, cu ziarul, după care merse în grădină. Îl atinse pe Jack pe braț, smulgându-l din meditație.

— Ce e? întrebă el.

— Voiam doar să spun că nu-i nimic rău în ce ai făcut. Detestă să fie fragil. Și îndură situația asta de mult timp.

Jack trase un fum și zise:

— Mulțumesc.

— Serios. Mi s-a părut galant. Un gest frumos. O demonstrație a farmecului tău legendar.

— Păcat. Am observat că oamenii se plictisesc de farmecul meu legendar.

— Păi, cred că n-am avut ocazia să mă plictisesc.

El râse.

— Ziua abia a început. Nu voiam să zic nimic când m-am referit la studiile tale. Nu știu ce a fost jignitor în asta.

— N-a fost jignitor. Vrea doar să se asigure că ai o părere bună despre mine. Îi e teamă că nu ne înțelegem.

Se uită la ea cercetător.

— A zis el asta?

— Da, a amintit ceva.

— Aseară.

— Da…

— Și tu ce-ai spus?

— Păi, am spus că noi nu ne-am cunoscut niciodată prea bine.

— Asta e tot?

— Era prea somnoros ca să vorbim mult.

— Deci își face griji din cauza asta.

— Își face griji din orice. O să fie bine. Ai știut întotdeauna cum să-l mulțumești.

Jack clătină din cap.

— Nu. Puteam fi sigur întotdeauna că el va fi mulțumit de mine. Din când în când. Destul de des. Niciodată n-am înțeles asta. Ridică din umeri și râse. La naiba, cred că n-am înțeles niciodată mai nimic. Aruncă țigara pe jos și se uită la Glory; în ochi avea un fel de iritare, ca și cum ea l-ar fi convins să-i mărturisească un lucru pe care-l regreta deja. Nu-mi caut scuze, spuse el.

— Știu asta. Vreau să-ți aduc un bandaj pentru mână. Vin imediat.

Bătrânul ieșise pe verandă. Îl strigă și îi făcu cu mâna în trecere. Aduse tifonul și leucoplastul și, plasându-se astfel încât tatăl lor să-i poată vedea, se ocupă de rana lui Jack.

— Ar trebui să fie bine.

— Foarte frumos. Mulțumesc, zise el. Cu mâna bandajată, grav și timid, îi ciufuli părul.

•

Îl lăsase să creadă că bătrânul nu dormea noaptea din cauza grijilor. Era greșit, dar nu neapărat cu intenție. Voise să-i spună cât de frumos era că-l luase așa în brațe pe tatăl lor. Se gândise la momentul respectiv și constatase cu amărăciune că nu o ajuta cu nimic să fie atât de tandră, atât de suficientă. Să recunoască această admirație nedorită cu voce tare, în fața lui Jack, îi dăduse o senzație de libertate și putere, se depășise pe sine și primise recompensa pe care o promisese întotdeauna tatăl lor. Simțise asta câteva clipe. Apoi îi văzuse acea privire circumspectă, precauție fără ca natura amenințării să fie identificată clar și fără nicio idee legată de un posibil refugiu. Jack își dăduse seama că nu-l mulțumea pe tatăl său, că nu știa cum să-l mulțumească. Poate i-ar fi plăcut să creadă că greșise, ca să se poată orienta măcar puțin, dar ea îi spusese ceva teribil, că nu făcuse nimic ofensator, că tatăl său îi găsea nod în papură oricum, doar pentru că acum era bătrân și trist, nu era tatăl la care credea el că se întorsese.

Munciră în liniște sub razele soarelui, plivind buruienile și separând stânjeneii. Când lucra, Jack era foarte harnic și foarte preocupat, gânditor. Glory replantă mare parte din bulbi, păstrând câțiva deoparte pentru Lila.

— Sunteți prietene? întrebă el.

— Ne înțelegem bine. E o femeie de treabă. Nu te-ai dus încă pe la familia Ames, nu?

— Prea ocupat, spuse Jack râzând. Mă duc mâine.

— Are o grădină mare și s-a oferit să mă ajute cu asta, dar nu vreau s-o țin departe de soțul ei. Carul înaripat al timpului și așa mai departe.

— Cum o duce bătrânul Ames?

— Tata își face griji din cauza lui. Chiar își face griji din orice. Dar spune: „Ames chiar nu e bine! Îl știu de o viață, și îmi dau seama când ceva nu e în regulă!” Aruncă o privire spre verandă și șopti: Cică ar fi surd, dar pare să audă tot ce aș prefera să nu audă. Trebuie să am grijă.

— M-aș fi gândit că Ames o să treacă pe aici, spuse Jack. Nu-i de mirare că bătrânului i-e dor de el. Nu știam că pot să treacă patruzeci și opt de ore fără o ceartă sau măcar un joc de dame.

— Presupun că-i dă lui papa timp să se bucure de sosirea ta.

— Ah, da. Cine ar putea să înțeleagă mai bine decât reverendul Ames acea bucurie specială pe care o aduc cu mine oriunde merg?

— Serios. Nu-ți dai seama ce a însemnat asta.

— Ce a însemnat până să vin aici, de fapt. Mahmureala a fost o greșeală, asta e clar. Scoase țigările din buzunarul cămășii și își aprinse una.

— Copii! strigă bătrânul. Cred că ajunge pe ziua de azi!

— Ames s-a înmuiat puțin, zise ea. Cel puțin nu mai e atât de cu capul în nori cum era. În mare parte i se trăgea de la singurătate, așa cred. Și i-ar face plăcere lui papa dacă te-ai duce să-l vezi.

Jack se uită la ea.

— Știu. Sigur că da. Așa am de gând. Mergeau înapoi spre casă. Își aruncă țigara și își dădu părul de pe frunte, apoi îi ținu ușa. Rămase acolo, în prag, ca un străin nesigur dacă e bine-venit.

•

Tatăl ei pusese tabla de dame pe masa din bucătărie.

— Jack, mie-mi place un joc de dame serios. Dar Glory mă lasă să câștig.

— Ba nu.

— Ba da. Și știu că are intenții bune.

— Nu te las să câștigi.

— Nu-i place jocul, așa că jumătate din dăți capitulează de la a treia mișcare. E frustrant. Nu pot să-mi ascut îndemânarea!

— Câștig cam la fel de des ca tine, zise Glory.

— Păi asta vreau să spun! În jumătate din dăți mă lasă să câștig! Bătrânul râse malițios și îi făcu cu ochiul lui Jack, care zâmbi. Deschizând cutia, spuse: Prefer negrele. Glory, tu stai jos și te uiți. Poate prinzi niște idei. Băiatul ăsta o fi învățat niște strategii de care nu s-a auzit în Galaad!

— Nu, domnule. Nu la jocul de dame. Jack se așeză și puse damele roșii pe pătrățelele lor.

— Am să fac floricele, zise Glory.

— Da, ca în vremurile bune… Tatăl ei făcu o mișcare.

Ea se gândi: „Da, cam ca în vremurile bune. Copii încărunțiți, tată străbun”. Dacă s-ar fi putut uita în viitor din acele vremuri de demult, când până și un joc de dame în jurul acelei mese era atât de gălăgios încât îl făcea pe tatăl lor să se retragă pentru a-și silabisi ebraica în liniștea deplină a casei lui Ames – dacă s-ar fi putut uita acum prin ușa bucătăriei la ei trei, cum stăteau acolo, le-ar fi venit să creadă ce vedeau? Nu conta – tatăl lor era aplecat peste partea lui de tablă, fals hotărât, iar Jack se lăsase pe spate, cu gleznele încrucișate, ca și cum se putea relaxa într-un scaun cu spătarul drept. Porumbul pocni.

După o vreme, tatăl ei zise:

— Două din trei! Știu când sunt învăluit.

— Ești sigur? întrebă Jack.

— „Sigur”? Dacă fac asta, tu faci aia. Și dacă eu fac aia, tu faci asta, spuse el, bătând cu degetele în tablă. Pare ciudat, în cazul de față, că eu trebuie să o arăt!

— Dacă n-ai fi zis tu, nu m-aș fi gândit.

— Atunci să spunem că e egal.

— E în regulă din partea mea, râse Jack.

— Te-am luat! Lăsând tehnica la o parte, m-a obosit cam tare! Glory, am încălzit tabla. Hai să vedem cum te descurci tu cu băiatul ăsta.

Așa că ea se așeză în fața fratelui său. Acesta îi zâmbi.

— Foarte bune floricelele, zise el.

— Am pus mai mult unt.

El încuviință din cap. Jucară o partidă politicoasă, distrași de speranța tangibilă a tatălui lor că le-ar face plăcere puțin. Pe chipul lui Jack nu se citea nimic în afara unei disponibilități de a se conforma, evidențiată de promptitudinea cu care își respecta rândul. „Oh”, făcu el, când ea sări de trei ori peste piesele lui.

Apoi tatăl lor zise:

— Cred că ai o șansă, Jack. Se întinse și făcu mișcarea singur, o săritură dublă. Acum ai un rege, vezi?

— Nu-i cinstit! protestă Glory. Iar Jack râse.

— Ca în vremurile bune, da! E foarte bine, dar nu pot să fac față la atâta freamăt. Mă duc în camera mea. Nu, voi doi terminați-vă jocul, zise bătrânul când Jack se ridică să-l ajute cu scaunul. E destul timp să mă puneți în pat. Nu plec nicăieri.

Așa că își continuară jocul. Glory spuse:

— Nu-mi amintesc să fi jucat vreodată dame, noi doi. Mereu mă jucam cu cei mici.

Jack începu să-și facă mișcarea, dar mâna îi tremură și îi căzu în poală.

— Ce e? întrebă ea.

El își drese glasul și îi zâmbi.

— Nu m-ai ajutat niciodată să mă furișez la etaj cu o sticlă de aspirină. Erai doar o fetiță.

— Nu, nu voiam să spun că am făcut asta. Voiam să spun doar că știu că se întâmpla.

— Îmi pare rău, nu mi-am dat seama. Nu mi-am dat seama atunci. Că știai ce se întâmpla. Își drese iarăși glasul.

— A fost o prostie să spun asta, Jack. Îmi cer scuze. Sper că o s-o lași baltă.

— Face lucrurile să pară mai grave decât erau. Erau destul de grave, zise el.

— În regulă. N-o să mai spun asta.

— Să spui ce, mai exact?

— Păi, ai dreptate. N-am spus că am fost eu personal cea care te-a dus pe furiș la etaj. Asta e doar ce ai auzit tu.

— Nu m-ar deranja dacă am lăsa baltă subiectul cu totul. Toate astea s-au petrecut acum mult timp.

În momentul acela, Glory își pierdu cumpătul. Se gândi: „De ce îmi cer scuze de la omul acesta pentru ceva ce n-am spus, și pentru ce am spus, care nu era decât adevărul?”

— Ei bine… Sperând că își controla tremurul furios din glas, spuse: La momentul respectiv nu era evident că toate s-au petrecut cu mult timp în urmă.

El își duse mâna la față. „Oh, se gândi ea, ce penibil. Doamne, Dumnezeule, l-am făcut să se rușineze. Cum o să mai trăim sub același acoperiș acum? O să plece, și papa o să moară de tristețe, și o să fie vina mea”. Așa că zise:

— Iartă-mă.

— Da, spuse el. Desigur.

Îi strigă tatăl lor:

— Poate să vină unul din voi să mă ajute puțin?

— Mă duc eu, zise Jack. După ce strânse tabla de dame, Glory se uită în hol, și acolo era Jack, îngenunchind să-i desfacă șireturile bătrânului. Iar tatăl său îl privea cu o tandrețe atât de tristă, încât ea își dori să poată dispărea, ea însăși și fiecare cuvânt pe care-l rostise vreodată.

În acea zi primiră un telefon, o femeie care voia să vorbească cu Jack Boughton. Glory spuse că era în grădină și că avea să-l cheme, dar nu era acolo, așa că se duse în șopron, unde-l văzu aplecat peste motorul mașinii.

— Te sună cineva.

— Cine?

— N-a spus. O femeie.

— Dumnezeule mare! Trecând pe lângă ea, o luă la fugă pe cărare și pe trepte până în casă. Când Glory intră în bucătărie, telefonul era la loc în furcă.

— A închis. Of, Doamne, ies și eu din casă douăzeci de minute…

— Îmi pare rău…

El scutură din cap.

— Nu e vina ta. Ți-a zis cum o cheamă? Ce-a zis?

— A zis că sună din St. Louis. Legătura era foarte proastă. Era mult zgomot. Cred că suna dintr-o cabină telefonică.

— Din St. Louis? A zis asta?

— Da.

Se așeză la masă.

— St. Louis! A spus dacă o să mai sune?

— Păi, nu. M-am gândit că o să te găsesc. Cred că m-am gândit că o să rămână pe fir. Trebuia să întreb.

Jack trase adânc aer în piept și se frecă la ochi.

— Nimic din astea nu e vina ta, spuse el. Avea mâinile unsuroase, așa că se duse la chiuvetă și se spălă pe mâini, și se spălă pe față, apoi luă un prosop și șterse telefonul. Nimic din astea nu e nici vina mea, presupun. Nu găsesc nimic liniștitor în gândul ăsta. Se așeză iar. Sper că nu-ți stau în drum aici. Nu pot să fiu mai departe de un cot de telefon în viitorul nedefinit. Jack Boughton în lanțuri. Îmi mai trebuie un vultur care să-mi ciugulească ficatul, în halul în care este. Ah, făcu el râzând. Măcar am primit un telefon. E ceva. Gândul păru să-l înveselească.

— Nu poți s-o suni? Adică, înțeleg că te-a sunat de la o cabină. Dar nu poți să suni la familia ei și să întrebi cum să dai de ea?

El clătină din cap.

— Am fost încurajat cu căldură să nu fac asta. De tatăl ei, nici mai mult, nici mai puțin.

Ea îi aduse cartea pe care voia s-o citească în curând, *Cărările Gloriei*[19].

— Sunt memoriile tale?

— Fetele din familia Boughton au fost botezate după abstracțiuni teologice, iar băieții după ființe umane, zise ea. E destul de rău ca să nu mai trebuiască să fim tachinate pe tema asta tot restul vieții.

— Îmi pare rău, mi-a scăpat. Gata cu glumele.

— „Cărările Gloriei nu duc decât spre mormânt”. Acum nu trebuie să te mai chinui nici cu dorința de a spune asta.

— Mulțumesc, spuse el. Ce ușurare!

Așa că se așeză în bucătărie să citească, bătând darabana cu degetele. Întoarse cartea la ultimele pagini și citi sfârșitul. „E tristă!” O puse la o parte. Ea îi dădu un castron cu nuci, iar el le decoji. Și măsură camera cu pașii. Și stătu pe verandă, chiar lângă ușa din spate, și fumă.

Trecură două ore până sună telefonul.

Tatăl ei strigă, trezit din somn:

— Răspunzi tu, Glory?

— Cred că e pentru Jack, papa.

---

[19] *The Paths of Glory,* roman scris de Humphrey Cobb în 1935 și ecranizat de Stanley Kubrick în 1957 (n.tr.).

— Nu, Faith a zis în biletul ei că are să mă sune. Nu m-a sunat de câteva zile.

— Ai vorbit cu ea ieri.

Telefonul sună din nou. Îi șopti lui Jack: „Răspunde!”, fiindcă el încremenise, uitându-se la ea. Glory luă telefonul din furcă și i-l întinse, apoi se duse în camera tatălui lor. El stătea pe marginea patului. Părea adormit, dar hotărât să se ridice, așa că îi aduse halatul.

Îl auzi pe Jack cum își dregea glasul:

— Alo?

— E un lucru bun, zise tatăl lor. Ar trebui să vorbească cu frații și surorile lui. Cu fiecare dintre ei. Toți vor să audă vești de la el.

Jack zise:

— Ce e? Nu vă prea aud! Așa a făcut? Când? Vorbesc mai tare! Nu, nu e vina dumitale, știu asta! Da, se supără!

— Măi, nu-mi imaginez că ar avea vreun motiv să zbiere așa! comentă bătrânul.

— E o legătură proastă, cineva sună de la o cabină telefonică, îi răspunse Glory.

— Așa sper. Altfel trebuie s-o sun pe Faith să-i explic. Și chiar nu știu cum aș putea să-i explic de ce țipă așa la ea. Chiar nu știu. I-a fost mereu drag de el.

Avea ochii închiși, dar ea îl pieptănă și-l ajută să-și pună papucii.

— N-ar striga niciodată la Faith, papa. Așa că trebuie să fie altcineva.

— Da. Cred că trebuia să-mi dau seama.

Glory încerca să-i distragă atenția tatălui său de la conversație, și încerca să n-o audă nici ea, deși Jack părea speriat, sau îngrijorat, așa că nu-și putea stăpâni curiozitatea.

— Dacă băieții ar putea să mai caute! strigă el. O să-i plătesc! O să trimit bani! Pauză. Nu, nu asta voiam să zic! Adică sunt sigur că faceți cu toții tot posibilul, doamnă Johnson! Credeți-mă! Sigur că nu vă învinovățesc!

— Da, a zis ceva de o doamnă Johnson, murmură tatăl lor. Strigă la o persoană pe care nici nu o cunoaștem.

— Vă rog, dacă apare, sunați oricând! Sunați cu taxă inversă! Da, mulțumesc, mulțumesc!

Glory îl urmă pe tatăl lor prin hol, spre bucătărie. Jack stătea pe podea cu spatele lipit de perete și genunchii trași spre el, frecându-se pe față. Se ridică și-și netezi părul. Era palid și avea ochii roșii. Zise:

— Nu-i nimic. A fugit un câine. I-am promis cuiva că am grijă de câinele său.

— Ah, da, spuse bătrânul. Toată zarva asta pentru un câine. Clătină din cap.

Se trezea uneori morocănos, sau confuz. Uneori avea nevoie de vreo oră ca să-și revină. Jack nu avea de unde să știe asta.

— *Era* pentru un câine, zise el încet, și zâmbi spre ea, fiindcă petrecuseră acele ore lungi împreună și ea avea să-i înțeleagă amărăciunea. Nu poți să-mi dai pe mână un *câine.*

— Uneori vin înapoi. Cred că mai bine te-ai așeza.

El încuviință și zâmbi, mai palid decât îl văzuse ea vreodată.

— O să trec peste asta. O să fiu în regulă. Luă scaunul pe care i-l trase ea. Mulțumesc. Glory îi dădu un pahar cu apă. Poate o să am ocazia să mă revanșez. Ridică din umeri.

Tatăl său se uita lung la el. Jack ridică privirea și apoi și-o feri stânjenit. Bătrânul zise:

— Ei, bine, oricare ar fi necazul, am să te ajut dacă pot. Cred că știi asta deja.

— Da, domnule, știu.

— În momentul ăsta nu mai pot decât să mă rog pentru tine. Sigur că fac asta oricum. Dacă-ți mai vine vreo idee, să-mi spui.

— Da, așa am să fac.

Când erau mici, tatăl lor evita întotdeauna să le caute nod în papură, dar din când în când vocea lui căpăta un ton dojenitor care depășea blândețea intențiilor sale. Glory nu-l mai auzise vorbind așa de ani de zile, și îl privea pe Jack acceptând acest lucru răbdător, ca și cum ar fi auzit ceva necesar și adevărat, ceva care-l punea la punct. Așa că zise:

— Nu e vina ta, Jack. Telefonul l-a trezit pe papa din somnul său adânc, și e puțin supărat. Asta e tot.

— Pare că nu-i mare deosebire, spuse el rar, ca și cum ar fi fost o observație interesantă. Dacă e vina mea sau nu.

— Da, dacă Glory spune că eram supărat, atunci cred că eram supărat. N-a fost intenția mea, chiar deloc. Nu știu ce-am zis. Cred că am zis că te-aș ajuta dacă pot. Mi se pare în regulă. Nu știu. Tatăl lor clătină din cap.

— A fost în regulă, șopti Jack. Au fost niște cuvinte foarte blânde.

— Da, zise bătrânul. Am vrut să fiu blând cu tine.

Chiar așa.

•

Tot mai des, pe măsură ce treceau zilele, Jack o căuta să stea de vorbă, iar când discuția aluneca spre tăcere îi zâmbea de parcă i-ar fi spus: „Tu și cu mine, dintre toți oamenii, aici, dintre toate locurile, ne omorâm timpul pentru că n-avem altceva mai bun de făcut cu el”. Așa ar fi privit-o un străin, peste plictiseala situației lor, peste tovărășia accidentală care venea cu timpul pe care-l pierdeau împreună, ca să-i spună într-un mod politicos și impersonal cât se bucura de prezența ei.

Și uneori, când lucrau în grădină sau spălau vasele, Glory observa că se dăduse în spate să o privească evaluator, ca și cum deodată ar fi renunțat la toate presupunerile legate de ea, ca și cum ar fi fost o persoană care făcea parte dintr-o intenție a lui și despre care își dădea seama că nu știa nimic pe care să se bazeze sau nimic care să conteze, cineva la care trebuia să se gândească din nou. Ea nu-și aducea aminte din copilărie ticul pe care-l avea el acum, de a-și trece vârful limbii peste buza de jos, dar își amintea acea notă de înstrăinare din ochii lui, acea privire de evaluare urgentă, de atenție calmă și ascuțită. Nu putea fi decât frică, și voia să-i spună: „Poți avea încredere în mine”, dar asta îi spuseseră întotdeauna, iar el râdea și se prefăcea că îi crede, și își dorea să-i creadă, era sigură de asta, însă niciodată nu-i credea. Tatăl lor mereu vorbea despre „singurătatea aceea a lui”, și când o văzu acum la el, se simți singură, chiar abandonată preț de-o clipă, până când atmosfera familiară își reintră în drepturi. Jack tocmai zicea: „Hei, amice”, ca s-o scoată din gândurile sale. Erau niște gânduri foarte triste, așa cum erau probabil și ale lui, iar el, simțind asta, zâmbea, tovarășul ei buimac și improbabil.

Îi cerea sfaturi despre modul în care să se comporte în casa aceea, și de obicei le și asculta. O întrebă dacă, în opinia ei, era bine să scurteze plantele agățătoare care creșteau pe stâlpii verandei, iar ea zise:

— Mai bine nu. Sunt acolo să atragă colibri.

— Moșul abia dacă mai vede cine merge pe drum.

— Păi, nu cred că-l deranjează. Îi plac păsările alea. Și mamei îi plăceau. E și ăsta un motiv.

— Aha, făcu Jack. Când eram mic, credeam că numai nebunii trăiesc într-o casă care arată așa. Atât de năpădită.

Ea râse.

— Îmi amintesc de familia Thrush. Teddy te chema să mergi cu el când își încasa banii pentru ziar, pentru că tufișurile alea bătrâne crescuseră și îngropaseră casa.

— Mă gândeam la asta. În noaptea de Halloween, ea stătea pe verandă și îi striga pe copiii de pe drum. Zicea că are fursecuri și mere pentru ei, iar ei fugeau mâncând pământul.

— Toată lumea îl știe pe papa și admiră luleaua-turcului pe care o are pe casă. Iar casa arată cam ciudat oricum. După părerea mea.

— Adevărat, zise Jack. Dar mai târziu îl văzu uitându-se din nou la plantele agățătoare, și a doua zi începu să taie din crengile mai dezordonate, tot mai mult de la o zi la alta. Ea observă crengile făcute grămadă, ascunse după șopron. Împotriva sfatului ei și spre surprinderea ei, Jack se apucase pe furiș de o campanie menită să reducă din aerul lugubru al casei. Găsise un ghiveci în șopron, pusese în el niște petunii și-l așezase pe trepte.

— M-am gândit că n-are să se supere nimeni, spuse el observând privirea mirată a surorii sale.

•

Treptat Jack renunță la speranța că avea să mai sune telefonul. Începu să-și petreacă timpul în șopron, aplecat peste motorul mașinii DeSoto. A repara o mașină unde te poate vedea oricine era considerat necuviincios în familia Boughton, aproape același lucru cu a o pune pe butuci. Iar Jack era conștient de posibilitatea eșecului, așa că se străduia să ofere cât mai puține ocazii de anecdote sau, mai rău, de oferte de ajutor sau sfaturi. Glory se gândea că buna-cuviință scorțoasă pe care o aplicau cu atâta strictețe membrii familiei sale se suprapunea mai mult sau mai puțin exact cu strategiile lui Jack de a evita umilința. În orice caz, își petrecea o bună parte a fiecărei zile într-o ascunzătoare pământie, umedă, ungând tapițeria de piele întărită sau scufundând tuburi umflate în jgheabul cailor pentru a descoperi pe unde aveau scurgeri.

Avuseseră un cal odată, alb murdar cu șosete și cu capul gri. Îi spuneau Fulg-de-Nea, fiindcă avea o pată aproape albă pe frunte. Era docil când tatăl său îl adusese pentru cei doi copii mai mari. Existau poze cu Luke și Faith la o vârstă fragedă, călare pe cal, cu tatăl lor ținând hățurile. Docil însemna bătrân, iar în fotografii oboseala și uimirea animalului erau deja vizibile. Dar de fapt fotografiile imortalizau doar începutul unei longevități teribile. Chiar și Glory își amintea calul antic, muced, stând în șopron sau pe pășune, cu picioarele crăcănate de parcă se aștepta ca pământul să se încline deodată și se pregătea pentru acel moment. Din nefericire pentru el, era cal, cu destule atribute cabaline evidente, de exemplu, o coamă și cea mai mare parte a unei cozi, iar asta îi conferea, în ochii copiilor, o demnitate și un romantism cavalerești. Prin urmare, an după an, ideea de a pune capăt plictiselii și confuziei vieții sale interminabile nu putea fi nici măcar abordată. Într-o zi însă, calul dispăruse. Băieții făceau glume oribile că ar fi luat-o la fugă, ar fi gonit prin Galaad răsturnând cucoane și cărucioare cu bebeluși în drum spre libertatea pășunilor înalte. Începură să spună Fulg-de-Nea la lipici și la tot ce era lipicios, spre iritarea tatălui lor și nedumerirea copiilor mai mici. Cu toate acestea, gândul că existase un cal în șopronul acela, că jgheabul său încă mai stătea lângă perete și că de cuiul de deasupra încă mai atârna căpăstrul dădea clădirii un aer oarecum romantic. Câteva paie încă mai sclipeau în orice rază de soare. Uneori părea că tatăl ei avusese intenția să păstreze toată această amintire, această putere absolută de a lăsa totul la fel, astfel încât, atunci când ei aveau să se întoarcă acasă, sau când Jack avea să se întoarcă acasă, să nu fie nevoie să spună nimic. Pur și simplu, cu toții ar fi recunoscut fiecare detaliu.

•

Jack încă avea de expediat câte o scrisoare aproape în fiecare zi. Ducea scrisorile la poștă, în spatele drogheriei. Se îmbrăca atent înainte de fiecare drum în oraș, cu sacou, cravată și pălărie. Ținuta îi conferea un gen dubios de respectabilitate, se gândea Glory, dar el persista cu sinceritate în acest obicei, dând multă atenție procesului de lustruire a pantofilor. Uneori îi spunea cu cine se întâlnise pe stradă, dacă recunoscuse pe cineva sau, mai precis, dacă îl recunoscuse cineva. Raporta scurtele conversații de parcă ar fi avut o importanță aparte.

Odată spusese: „Cred că m-aș vedea trăind aici. Jack Boughton, om cinstit și muncitor. O nevastă acasă, un copil – care să se zbenguie cu câinele, presupun. Nu e de neimaginat”. Alteori se întorcea stors și trist, ca și cum ar fi fost alungat sau ofensat. Toate scrisorile acelea, și niciodată nu sufla o vorbă despre cui i le trimitea, și niciodată nu primea vreun răspuns.

Într-o zi, când ea era în salon, ștergând praful de pe mulțimea de daruri și suveniruri care aglomerau polița, el zise:

— Ei, Glory, am făcut cum mi s-a spus. M-am oprit la Ames, mi-am prezentat omagiile. I-am cunoscut nevasta. Râse. Știi, după atâția ani, tot nu suportă să mă vadă.

— E un bătrân amabil. Poate că era doar obosit, o fi stat treaz toată noaptea.

— Ai dreptate. Sunt o brută insensibilă în general, dar, dacă e un lucru pe care știu că pot să-l recunosc, acela e antipatia. Dacă își permite să aibă asemenea gânduri, probabil că stătea pe veranda din față și se gândea: „Ia uite-l și pe Jack Boughton, nenorocitul ăla”.

— Poate. Poate că nu.

— Scuză-mă.

— Pentru ce?

— Limbajul.

— Nu contează.

El clătină din cap.

— E greu să mă acomodez aici. Deschise pianul și atinse do de jos. A acordat cineva pianul?

— Papa l-a acordat când i-am spus că vin acasă. Că mă întorc. A fost primul lucru pe care mi l-a scris, după regrete și rugăciuni și așa mai departe. „O să fie minunat să avem iar muzică în casă”. Nu am cântat, totuși. Nu prea am avut chef.

Jack se așeză pe scaun.

— Nu pot decât dacă mijesc un ochi. Luă o gură dintr-un pahar imaginar, îl așeză la loc și începu să cânte: „*Când inima ți-e înflăcărată, îți dai seama, fumul îți intră în ochi.*”[20]

— Nu suport melodia asta, spuse ea.

— „*Am să te văd, în toate locurile vechi și cunoscute...*”

— Încetează!

El râse.

[20] Smoke Gets în Your Eyes”, cântec al grupului vocal american The Platters, lansat în anul 1958 (n.tr.).

— Îmi pare rău. Chiar îmi pare rău. Ridică din umeri. Am repertoriu limitat.

— Cum poți să ai măcar un repertoriu? N-ai exersat niciodată!

— M-am gândit că pianul are de-a face cu prezbiterienii. Nu mi-a spus nimeni că poți fi și plătit pentru asta.

Vocea tatălui lor se auzi din camera alăturată, stridentă și în registrul corect. *„Când trupul meu va fi-n mormânt, / Iar eu voi fi la Domnul sfânt, / Ca amintire mi-a rămas / Al rugăciunii dulce ceas.*”[21]

Jack zise: „Cred că asta e un apropo”, și cântă imnul până la capăt, înflorindu-l puțin, dar în limite respectuoase. „*Și strigă cât spre cer privesc, / Adio, al rugăciunii dulce ceas.*” Știa versurile, și le șoptea în timp ce apăsa clapele pianului. Acesta fusese întotdeauna imnul preferat al tatălui lor.

— Da! strigă bătrânul. Mi-ar plăcea foarte mult să ascult și „În străvechea Carte Sfântă”[22]. Sau „O, Te privesc, Iisuse”[23], dacă îl preferi pe acela. Mi-e totuna.

Și începu să intoneze cu poftă: „*În străvechea Carte Sfântă / Tot citesc și iar citesc…*” Jack atacă pianul în urma sa.

— A fost înălțător, Jack! Da, cântările vechi. Cred că mi s-a făcut poftă de mâncare. E patru. Aș putea să iau un fursec…

— Îți aduc eu unul, zise Jack. Lapte?

— Dacă nu te deranjează.

Jack îi aduse o farfurie și un pahar.

— Iată, domnule.

— Mereu „domnule”, nu-i așa? Niciodată „papa”. Sau „tată”. Unii îmi spun „tată” acum, unii dintre băieți.

— Presupun că ține de obicei. Te deranjează?

— A, nu, Jack, nu mă deranjează! Spune-mi cum vrei! E așa de bine că îți aud glasul. Că îți aud glasul din nou în casa asta. E minunat. Dacă i-aș putea spune mamei tale, nu i-ar veni să creadă. Îi luă mâna lui Jack și o mângâie.

— Mulțumesc, domnule. E bine că sunt aici.

— Oh, da. Așa sper. Asta e cu totul altă problemă, nu? Așa e. Bătrânul îl bătu ușor pe mână și-i dădu drumul. Nu prea am ce

---

[21] „Al rugăciunii dulce ceas/Sweet Hour of Prayer”, cântare creștină compusă de W.W. Walford (1772-1850) (n.tr.).

[22] Shall We Gather to the River”, imn compus de pastorul american Robert Lowry (1826-1899), tradus în limba română de I. Negruzzi (n.tr.).

[23] The Church’s One Foundation”, imn compus de Samuel J. Stone (1839-1900), traducere anonimă în limba română (n.tr.).

face. Așa stau lucrurile. Știu că Glory a fost rănită teribil. Teribil. Scutură din cap.

Jack o privi de parcă tocmai aflase despre ea ceva care nu era de la sine înțeles. Sau poate ca să-i vadă reacția, să-și confirme că impresia lui fusese corectă. Cum ar fi trebuit să reacționeze Glory? Tatăl lor înțelegea mult mai multe decât suporta fericirea lui, și era foarte bătrân.

— Mă apuc de cină, zise ea.

•

A doua zi dimineață, Jack ieșise devreme în grădină să taie buruienile și să sape pământul. Preria străveche își cerea drepturile imediat ce un petic de teren rămânea neglijat. Deodată apăreau buruieni cât omul, tulpini subțiri de plante cu ciorchini de floricele, lavandă prăfuită, bâzâind de albine. Și apoi margarete galbene și urzici și floarea-fluturilor și sporul-casei și rugi și vreo plantă agățătoare nesătulă care se fleșcăia la soare și se rupea la cea mai mică atingere, lăsând mustăcioare de țepi în mâna care o atingea. Rădăcinile lor erau adânci și tari. Era o caznă să le scoți. Și Jack era afară, în lumina nouă a dimineții, chinuindu-se să smulgă buruienile de parcă ar fi depins ceva de asta. Glory făcu un ibric de cafea și îi aduse o ceașcă.

— Îmi fac poftă de mâncare, spuse el. Azi am să mănânc. Diseară am să dorm. Înfipse cazmaua în pământ și sorbi din cafea. Excelentă. Mulțumesc. Îl văzură pe băiatul lui Ames pe drum, alături de prietenul său, Tobias, scornind vreo poveste sau vreo glumă, dacă era să ne luăm după râsete. Robby îi văzu și strigă:

— Hei, domnule Boughton!

— Cred că ăsta-s eu, zise Jack. Îi dădu ceașca lui Glory și se duse până la capătul grădinii.

— Ce ai acolo, puștiule? O minge de baseball?

— Nu, răspunse el ridicând-o. E doar o minge.

— Merge și-așa. Arunc-o încoace.

Băiatul aruncă mingea la vreun metru în grădină. Jack se aplecă pe un genunchi în țărână și o luă, apoi se prefăcu că i-o azvârle cu putere, dar i-o aruncă ușor în drum. Băieții râseră. Toby spuse: „E rândul meu. Lasă-mă să arunc eu acum”. Din nou, mingea căzu în grădină. Jack o ridică, apoi își luă avânt dintr-o parte, cu gesturi elaborate de matador, duse mingea la piept cu amândouă mâinile și îl viză pe Tobias fix pe lângă

umăr. Băieții chicotiră. Jack ridică piciorul – „se pregătește, și aruncă” – și lansă mingea cu boltă în drum. Copiii râseră și bătură din picioare și strigară: „Mai fă o dată!” și îi aruncară mingea, dar el le-o dădu înapoi zicând: „Îmi pare rău, domnilor. Altă dată. Avem treabă”.

Tobias întrebă: „Ești vărul lui?”, iar Robby îi spuse: „Ți-am spus deja că nu e vărul meu!” și cei doi își luară rămas-bun și porniră mai departe pe drum, pălăvrăgind și râzând.

Jack îi privi.

— Par copii cuminți. Copii buni. Ștergându-și praful de pe cracul pantalonului, murmură: N-ar fi trebuit să fac asta.

Acea grație stranie și deosebită pe care trupul unui bărbat pare să n-o uite niciodată, se gândi Glory. Să culeagă mingea de pe jos și să arunce din lateral. Când frații ei erau acasă, chiar și Jack juca baseball. Poate din acest motiv erau toți atât de captivați. Chiar și Jack putea fi atras în discuții despre recorduri și statistici. Stătea pe lângă radio împreună cu ceilalți ca să asculte meciurile. Și uneori, când juca într-o echipă, făcea o prindere frumoasă sau arunca o minge lungă perfectă, perfect adaptat circumstanțelor așa cum nu era în nicio altă situație, și se stârnea o veselie generală care îl includea și pe el, măcar puțin timp. Glory uitase de toate acestea.

— E bine că faci curățenie aici. Mă hotărâsem mai mult sau mai puțin să las totul să revină naturii, spuse ea. Jack curățase până și buruienile din locul de lângă gard, unde apăreau tigvele de la sine an după an.

— Măcar acum păsărilor o să le fie mult mai ușor să vadă căpșunile.

Avusese întotdeauna un fel de vivacitate agitată care îl cuprindea când trebuia să fie trist, și iat-o din nou, acea sclipire stranie din ochii săi, vechea bruschețe din felul său de a fi. Ce l-ar fi putut întrista? Își șterse din nou pata de pe genunchi, ridică din umeri și zise:

— „Când Adam săpa, iar Eva torcea, cine era atunci gentilom?”[24]

— Dar ai nevoie de haine de lucru.

---

[24] Fragment dintr-o celebră predică ținută de preotul englez John Ball (c. 1338-1381) la începutul Marii Răscoale din Anglia din anul 1381, sugerând egalitatea oamenilor și nu împărțirea acestora în clase sociale și acordarea de privilegii, acestea nefiind lucrarea Domnului, ci a omului (n.tr.).

— Oh, da, zise el. O salopetă. Mereu le-am admirat.

— Știi ce vreau să spun. Ceva ce să pot băga eu la spălat. Sau tu.

El încuviință din cap, scoase o țigară și o aprinse.

— Sunt un străin într-un loc străin. Aș putea să și arăt ca unul, nu-i așa?

— Pentru mine nu contează. Sunt pantalonii tăi.

— Da. Așa e. Bine că mi-ai spus. Și își aruncă țigara, întorcându-se la sapă.

„Cam neserios”, gândi ea. Se duse la bucătărie să curețe cartofi pentru o salată.

După o vreme, Jack veni pe verandă și se propti în ușa de la bucătărie.

— Îmi pare rău.

— Pentru ce?

— Când vorbeam adineauri. Cred că am dat impresia de... neseriozitate.

— Nu. Deloc.

— E bine, spuse el. N-am vrut. Nu știu niciodată. Apoi se întoarse afară.

Când Glory ieși în grădină după arpagic și pătrunjel, îl văzu pe reverendul Ames plimbându-se pe drum. Jack spuse:

— Cred că s-a convins că o să stau pe aici o vreme. N-are rost să încerce să mă evite.

— Papa a strâns în el atâtea nemulțumiri la adresa lui John Foster Dulles.[25] Începeam să mă întreb dacă mai putea trăi vreo zi fără să i se plângă lui Ames.

— Atunci n-o să se aștepte să participăm la conversație. Foarte bine, zise Jack. Sunt murdar.

•

Glory se duse în pod, acel purgatoriu al lucrurilor care fuseseră scoase din uz, dar care nu erau neapărat inutile în cel mai strict sens al cuvântului. În cazul în care civilizația se prăbușea, de exemplu, aveau să se bucure de această grămadă de pantofi vechi și de umbrele îndoite, toate fiind mai bune decât nimic, oricât de rău ar fi dus-o în orice altă comparație.

---

[25] John Foster Dulles (1888-1959), Secretar de Stat al Statelor Unite ale Americii, în timpul mandatului președintelui Eisenhower. Cunoscut pentru contribuția la edificarea NATO și politicile de respingere a expansiunii Uniunii Sovietice și implicit a comunismului în perioada de început a Războiului Rece (n.tr.).

Alte familii pioase dădeau de pomană lucrurile de care nu mai aveau nevoie. Familia Boughton le urca în pod, ca și cum ar fi vrut să facă un experiment, cum s-ar fi descurcat fără ele înainte să se angajeze într-un act ireparabil de generozitate. Apoi, odată cu treburile cotidiene și cu trecerea timpului, cu mirosul înțepător al naftalinei și cu demodarea inevitabilă a oricărui teanc de haine vechi, oricât de elegante ar fi fost când erau noi, devenea imposibil să mai dea lucrurile de pomană. Din când în când, mama lor cobora din pod cu mâna goală, ștergându-se de praf, și scria un cec pentru orfelinat.

Așadar, se gândi Glory, cămășile pe care le purtase tatăl său înainte să înceapă să piardă în greutate și înălțime se aflau cu siguranță în pod. Le găsi într-o ladă de lemn de cedru, spălate și călcate ca și cum erau gata pentru vreun eveniment oficial, poate propria lor înmormântare. Căpătaseră o nuanță mai blândă de alb și emanau, în afară de mirosul de timp și nefolosire, de apret și lavandă și cedru, o notă de Old Spice care îi aduse lacrimi în ochi. Luă șase cămăși, cele mai noi, după croiala manșetelor și a gulerului, și le aduse în bucătărie, sperând să le poată spăla înainte să le vadă Jack. Dar el era acolo, scotocind într-un sertar. Îl închise și spuse:

— Căutam o ruletă. Mă gândeam să pun niște garduri în grădină.

Pe Glory o stânjenea veșnica lui dorință de a-i da explicații.

— Am găsit cămășile astea ale lui papa în pod. M-am gândit că ai putea să le porți dacă vrei. Prin casă. Sunt din țesătură bună.

El făcu un pas înapoi și zâmbi.

— Ce-i aia? Cedru? Apret? Grini? Ceară de lumânări? Expresia nu e „mirosul sfinteniei”? N-aș băga mâna în foc.

— Sunt sigură că mirosul sfinteniei o să iasă la spălat, zise ea, făcându-l să râdă. O să încerc efectele detergentului și ale luminii soarelui, și mai vedem după aceea.

— Te-am pus la treabă.

— Nu-i nicio treabă.

Jack încuviință.

— Chiar ești bună cu mine, rosti el detașat, ca și cum în sfârșit putea justifica acea concluzie la care ajunsese.

— Mulțumesc, zise ea.

•

Hotărî să meargă până la băcănie cât timp cămășile erau în mașină și tatăl lor se bucura de noul număr din *Christian Century.* Era momentul să nu mai evite contactul cu alți oameni. Dacă Jack putea să dea piept cu ei, cu siguranță putea și ea. Era o după-amiază frumoasă, luminoasă, caldă, iar frunzele încă aveau o sclipire de nou. Aproape că uitase de vreme, fiind atentă mai mult la tatăl ei și la romanele ei, manifestând o insistență inexplicabilă de a le citi în cea mai întunecată cameră din casă, cu excepția sufrageriei, lângă acel radio plictisitor. Magazinul era aproape gol, casierul îi întâmpină cordial. Porni înapoi în ziua aceea radioasă, cu o pungă maro în brațe, care mirosea a hârtie, și a varză, și a brânză Cheddar, gândindu-se că-și făcuse un bine ieșind din casă. Hotărî să lase *Andersonville* deoparte o zi sau două.

Jack stătea pe trotuar cu mâinile în șolduri, uitându-se în vitrina unui magazin de bricolaj. Întotdeauna erau două televizoare în vitrină, unul portabil și unul încastrat într-un dulăpior, și mergeau toată ziua, imagini test lângă imagini test. Așa era de ani de zile, de când televizorul apăruse ca o curiozitate. O femeie se opri lângă el și privi un minut. Îi spuse ceva, iar el dădu din cap și vorbi, apoi ea merse mai departe. Când Glory ajunse aproape de el, Jack își atinse borul pălăriei, fără să-și ia ochii de la televizor.

— Montgomery[26]? întrebă ea.

— Da, asta e, încuviință Jack. Apoi, pe ecran apăru un tub de pastă de dinți.

— Lila mi-a spus că biserica lor vrea să cumpere un televizor ca să se uite Ames la baseball. Cred că și tata o să vrea unul.

Se uită la ea.

— E o idee. Îi luă punga din mână și începură să meargă spre casă. Un televizor portabil e câteva sute de dolari. Dar ai putea să-l întrebi.

— Pot să-i rog să livreze unul acasă. Dacă nu-i place, să-l ia înapoi.

---

[26] Este vorba de boicotul autobuzelor din Montgomery din 1955-1956, provocat de Rosa Parks, femeia de culoare care a fost arestată pentru că a refuzat să-i cedeze locul unui alb într-un autobuz, acestea fiind împărțite în locuri pentru albi și negri la vremea respectivă. Timp de mai bine de un an, afro-americanii din Montgomery au refuzat să mai folosească autobuzele publice, mergând pe jos la serviciu sau folosind un sistem de transport finanțat de biserici. Urmarea acestui protest a fost desființarea segregării rasiale din mijloacele de transport (n.tr.).

— Ai putea face asta acum, zise el, dregându-și glasul.

— Da, aș putea. Vrei să mă ajuți să aleg unul?

— Nu chiar. O să aștept aici. Stau deja de vreo oră uitându-mă la ele. Toate par să funcționeze.

Așa că Glory intră în magazin și alese un Philco de 45 cm cu o antenă ca niște urechi de iepure. Vânzătorul întrebă ce mai făceau tatăl ei și frații și surorile și Jack. „E aici în vizită, sau se gândește să rămână?”

Glory răspunse, de dragul conciziei: „E în vizită o vreme”. Dacă ar fi spus că nu știa ce-l adusese înapoi în Galaad, ciudățenia situației l-ar fi interesat pe vânzător, la fel și pe proprietarul magazinului, care ieșise din camera din spate ștergându-și uleiul de pe degete. I-ar fi interesat mai mult decât era cazul. Și-l închipui pe Jack stând printre coșurile cu cuie și centuri cu scule și printre rândurile de rângi, părând să nu bage de seamă că ei îl băgau în seamă, privind televizorul acela care clipocea în peștera plină de mirosuri de piele și lemn și metal uns, nefăcând nimic printre toate acele instrumente ale forței și hotărârii, orășenizat printre bocancii cu vârf de oțel și cămășile de lucru. Un loc ciudat în care să zăbovească un om atât de sensibil, atât de predispus la a simți până și gândul unei ocări. În cele din urmă ar fi plecat din magazin și ar fi rămas pe trotuar, uitându-se la televizorul din vitrină, la autoritățile fulminante și la mulțimile de negri, toate tăcute.

Televizorul Philco avea să fie livrat în acea după-amiază, spuse vânzătorul, iar dacă reverendul se hotăra să-l păstreze, avea să i se instaleze o antenă pe acoperiș oricând ar fi fost de acord. Proprietarul o asigură de exact aceleași etape. Oamenii fuseseră întotdeauna gata să-i facă pe plac tatălui ei și să confere tranzacțiilor obișnuite ca aceasta aspectul unei amabilități excepționale. Așa că era forțată să răspundă la fiecare întrebare și să accepte fiecare asigurare, cel puțin de două ori. Îi spuseră că mulți vârstnici găseau televizorul o alinare. Se puseră de acord că sezonul de baseball devenea interesant. Și trebui să asculte și câteva bârfe.

Jack stătuse mult timp cu brațele pline de cumpărături când Glory putu în sfârșit să plece din magazin.

— Deci s-a rezolvat, zise el. Bun. Mulțumesc. O lăsă să ia o sticlă de lapte ca să mai ușureze puțin punga, și porniră spre casă.

Jack așează televizorul pe o măsuță din salon. Îl bagă în priză, îl porni și mișcă antena într-o parte și în alta până când obținu o imagine acceptabilă. Tatăl lor intră și se așeză în fotoliul pe care Jack îl întorsese și îl împinsese în fața televizorului.

— Iată-l așadar, zise bătrânul. Suntem foarte moderni acum. Privi fără să comenteze o femeie pe tocuri înalte care alerga de colo colo pe o scenă, transportând ouă într-o linguriță în timp ce ticăia un ceas uriaș.

— O să fie știrile în curând, papa, zise Glory.

— Păi, da, chiar voiam să spun că nu-i mare lucru de capul ăsteia. Dar se aude lumea râzând. Sper că le dau bani. Să convingi o femeie în toată firea să se poarte așa!

Sună telefonul și Jack se repezi în bucătărie când răspunse Glory, dar era Luke, așa că se întoarse să vadă începutul telejurnalului. Stătea în mijlocul camerei cu mâinile în șolduri. Pe ecran, niște polițiști albi cu bastoane împingeau și trăgeau de protestatarii negri. Erau și niște câini.

Tatăl lor spuse:

— Nu ai niciun motiv să lași așa ceva să te supere. În șase luni n-o să-și mai amintească nimeni nimic.

— Unii poate că o să-și amintească.

— Nu. Acum nu mult timp, toată lumea vorbea despre senatorul McCarthy[27]. Felul în care se certau oamenii aceia îi pasiona pe toți. Televizorul face lucrurile să pară importante, fie că sunt sau nu. Acum nu mai auzi nicio vorbă despre senatorul McCarthy.

— Păi, asta e important, nu-i așa? întrebă Jack.

— Nu pot să spun. Nu știu. Nu l-am admirat niciodată.

Poliția împingea mulțimea de negri ajutându-se de câini, punând furtunurile cu apă pe ei.

— Iisuse Hristoase! exclamă Jack.

Tatăl său se foi în fotoliu.

— Limbajul ăsta n-a fost niciodată acceptabil în casa noastră.

— Eu… începu Jack, dar se opri. Îmi pare rău.

Pe ecran, un oficial își declara intenția de a aplica litera legii. Jack mormăi ceva pe sub mustață, apoi se uită la tatăl său.

---

[27] Joseph McCarthy (1908-1957), senator american care a dus o politică intens anticomunistă, întreținând o isterie vigilentă îndreptată asupra demnitarilor americani suspectați de simpatii comuniste (n.tr.).

— Cred că e necesar să aplici legea, zise bătrânul. Apostolul Pavel spune că totul trebuie făcut „cu cuviință și după rânduială”[28]. Nu poți să lași lumea să alerge așa pe străzi.

Jack închise televizorul.

— Îmi cer scuze, doar că…

— Nu-i nevoie să-ți ceri scuze, Jack. Tinerii vor ca lumea să se schimbe, iar bătrânii vor să rămână la fel. Și cine are dreptul de a judeca între mine și tine? Trebuie numai să ne iertăm unul pe altul. Dar sper că nu-i nevoie să ne certăm, adăugă reverendul după o vreme. Nu-mi plac strigătele și nu-mi plac înjurăturile. Mai ales înjurăturile. Știu că vorbele astea nu înseamnă mare lucru pentru tine. Dar pentru mine înseamnă. Ai putea să respecți asta.

— Desigur, domnule. Jack se îndepărtă și căută în buzunarul cămășii pachetul de țigări. Îi tremura mâna. Se opri în ușă și se uită la tatăl său. Bătrânul stătea aplecat în scaun, cu capul adus înainte, cu ceafa scobită adânc expusă sub părul rar și ciufulit. Probabil se ruga, dar oricine nu-l cunoștea bine putea crede că era pur și simplu trist și fragil. Jack se uită la Glory.

— E vina mea?

Cicatricea de sub ochiul său era albă.

— E obosit.

— N-ar fi trebuit să spun ce am spus. Dar lucrurile se tot înrăutățesc…

— O să fie bine după ce doarme puțin.

— Nu, nu. Mă refeream la câini. La furtunuri. Furtunurile *cu apă.* Sunt niște *copii…* Îi adresă acea privire distantă, cu care o cântărea, ca și cum ar fi vrut să vadă efectul încrederii pe care i-o acordase până atunci.

— Te gândești să te întorci la St. Louis? Nimic din toate astea nu va fi o problemă pentru tine dacă rămâi aici.

— Ba e o problemă, Glory. Crede-mă. E o problemă.

Se duse la etaj, coborî din nou după o carte, aduse cartea înapoi după jumătate de oră și o așeză lângă radio. Se opri pe verandă să fumeze, apoi spuse: „Mă întorc repede”, și plecă. Ea îi păstră cina caldă. Nu-l putu convinge pe tatăl ei să ia nici măcar o înghițitură.

---

[28] 1 Corinteni 14:40. Unde nu se menționează altfel, toate textele biblice din continuare sunt preluate din Biblia sau Sfânta Scriptură, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a P.F. Teoctist, cu aprobarea Sfântului Sinod (n.tr.).

— Nu l-am auzit niciodată vorbind așa. Nu, a fost mereu respectuos în privința asta. Aici, la mine în casă. Poate că am exagerat. Ba nu, e ceva ce nu cred că trebuie să tolerez.

Când Jack se întoarse, tatăl său încă era la masă, gânditor, cu supa rece în față.

— Nu te deranja, zise el când Jack se oferi să-l ajute cu scaunul. Glory e aici. Are ea grijă de mine.

Când ea se întoarse în bucătărie, fratele ei stătea pe verandă. Îi spuse:

— E frumos aici. Întuneric.

Ea i se alătură. Jack își drese glasul.

— Pot să te întreb ceva?

— Probabil.

— Nu e nimic personal.

— În regulă.

— Să zicem că faci ceva groaznic. Și s-a terminat. Și nu poți să-l mai schimbi. Apoi cum mai trăiești tot restul vieții? Ce spui despre asta?

— Știu despre ce lucru groaznic vorbim?

El încuviință din cap.

— Da, știi. Ieri, când mă plimbam afară, am luat-o pe unde nu trebuia și am ajuns la cimitir. Uitasem că era acolo.

— Făcea parte din familie.

Jack repetă gestul de aprobare.

— Tot ce pot să spun e ce ar zice papa. Ar zice să te căiești, după care poți să o lași deoparte, mai mult sau mai puțin, și să mergi mai departe. Probabil l-ai auzit spunând asta la fel de des ca mine.

— Mai des. Regretul nu contează, presupun.

— Nu susțin că aș ști lucrurile astea. Părerea mea e că regretul ar trebui să conteze. Orice ar însemna asta.

— Dar dacă tocmai ai afla despre asta, indiferent dacă aș regreta sau m-aș căi, ce părere ai avea despre mine?

— Ce pot să spun? Ești fratele meu. Dacă aș fi altcineva, și dacă te-aș cunoaște și aș crede că ești de treabă, atunci asta ar conta mai mult pentru mine decât ceva care s-a întâmplat cu atâția ani în urmă.

— Chiar dacă nu ți-am spus niciodată. Și ar fi trebuit să-ți spun.

— Așa cred.

— Nu te prefaci că ești bună.

— Chiar nu știu.

— Ei, bine, atunci poate am o șansă. Poate lucrurile se rezolvă, spuse el. O să fie rău în cel mai bun caz. Un lucru trist la care trebuie să speri. Durere pretutindeni. Ah, surioară. Nu-i de mirare că nu pot să dorm.

Televizorul rămase pe măsuță. Jack îl deschidea la telejurnalul de dimineață, de prânz și de seară, și îl stingea dacă nu dădeau nimic despre Montgomery. Tatăl său îl ignora complet.

•

Ani de zile, înainte ca Glory să revină acasă și fără legătură cu atențiile pioase ocazionale ale membrilor familiei care-și vizitau locurile natale de sărbători, Lila se dusese la cimitir să curețe mormintele familiei Boughton și ale familiei Ames. Glory observă o afecțiune deosebită față de prima doamnă Ames și copilul ei, care se duseseră pe lumea cealaltă cu mult timp în urmă, și față de cealaltă fetiță pe care Lila părea nici să n-o cunoască și în legătură cu care nici nu părea curioasă, în felul acela blând, uman al ei. Ghiocei, brânduțe, narcise albe. Jack poate văzuse lalele târzii sau brumărele târâtoare. Probabil era bine, se gândi Glory. Avea să-i spună, dacă întreba, că florile erau de la Lila, ca să nu creadă că însemnau un doliu nesfârșit, ci mai degrabă dorința de a despăgubi oarecum un copil fiindcă ratase șaptezeci de primăveri, sau poate de a oferi desfătare copilăriei sale eterne – se întrebă dacă Lila avea să-i explice vreodată ce însemnau toate florile, în afară de bunătate și iubire față de viețile, trecute și prezente, în care alesese să fie adoptată, ca și cum în sfârșit ajunsese acasă. Probabil avea să zâmbească și să spună: „pământul e mai bun aici”, sau „locul acela primește mai mult soare”. Dar Glory era mulțumită că Jack poate se gândise mai întâi cât de frumos arăta locul, și apoi se întrebase cine îl îngrijea cu atâta dragoste. Trebuie să fi fost o alinare pentru el, deși ea știa că nicio alinare nu avea să fie vreodată suficientă.

Poate că mâhnirea sau vina profundă trebuie acceptate pur și simplu ca absolute, ca o revelație. Nedreptatea/pedeapsa mea e mai mare decât pot duce. „În ebraică, spunea tatăl lor, acel cuvânt avea două înțelesuri, iar noi am ales doar unul din ele, ceea ce poate ne face mai greu să înțelegem de ce Domnul l-a iertat pe Cain și l-a protejat, lăsându-l să-și continue viața, să se însoare, să aibă un fiu, să clădească un oraș”. Crima sa îi era

pedeapsa, ceea ce trebuia să însemne că nu era un personaj atât de rău până la urmă. Poate avea să-i spună asta lui Jack vreodată, dacă discuția ar fi ajuns în punctul în care să aibă destul curaj și destulă delicatețe încât să-l compare cu Cain. Râse. Ce mai idee!

*

Glory își păstrase mare parte a obiceiurilor din tinerețea sa de fată credincioasă. Dimineața și seara ieșea cu Biblia pe verandă și citea două-trei capitole. Când ceilalți erau acasă de sărbători, se așezau în jurul mesei în sufragerie și unul dintre ei citea cu voce tare din Psalmi sau din Evanghelii. Ca multe dintre obligațiile lor și multe dintre plăcerile lor, și aceasta era, dacă nu altceva, o reprezentație menită a-i face plăcere tatălui lor, a-l asigura că iubeau viața cea veche, că primiseră toate lucrurile bune pe care el li le oferise. A-i face plăcere era un motiv atât de puternic, încât înlocuia propriile ei motive, printre care s-ar fi regăsit fără îndoială și credința. În anii în care locuise singură, citise Biblia dimineața și seara cu gândul că tatăl ei ar fi fost bucuros dacă ar fi știut, și pentru a-și aminti cine era, a-și aminti căminul din care provenea, a-și trezi amintirea nespecifică a unei alinări de care nu fusese prea conștientă până ce n-o lăsase în urmă. Acum, înapoi în casa tatălui său, în timp ce citea își amintea aceeași alinare, și își amintea deopotrivă privilegiul distanței și singurătății, satisfacțiile celeilalte vieți.

Ce carte veche și ciudată era. Ce loc straniu ocupa sfințenia printre lucrurile lumii, cât de nesfârșit se răsucea și se chinuia creația sub povara propriului sens! „Îmi deschid gura și vorbesc în pilde, vestesc înțelepciunea vremurilor străvechi, ce am auzit, ce știm, ce ne-au povestit părinții noștri”[29]. Da, iată pilda manei cerești. „Toată pâinea e pâinea cerurilor, spunea tatăl ei. Exprimă voința Domnului de a ne sprijini în trupul acesta, în viața aceasta. Oricât de osteniți sau încrâncenați sau tulburați am fi, Domnul are credință. Ne lasă să rătăcim pentru a ști ce înseamnă să ne întoarcem acasă”.

Ce înseamnă să te întorci acasă? Glory crezuse întotdeauna că „acasă” avea să fie o casă mai puțin înghesuită și neprimitoare ca aceasta, într-o localitate mai mare decât Galaad, sau într-un oraș, unde să trăiască alături de un bărbat

[29] Psalmul 78:2–3. Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament, tradusă de D. Cornilescu (1924) (n.tr.).

care să-i fie prieten loial și tatăl copiilor ei, nu mai mult de trei. Apoi avea să-și descopere propriile gusturi, în limitele mijloacelor, desigur. Nu avea să ia nici măcar un băț din vreo mobilă din casa tatălui său, fiindcă nimic de acolo nu s-ar fi potrivit în acele camere aerisite, luminate de soare. Ornamentele din lemn de nuc și draperiile și pilaștrii sculptați, vasele încrustate și florile. Cine s-ar fi gândit să pună picioare scaunelor și bufetelor, labe și gheare? Visase la o casă adevărată pentru ea și pentru cei mici, și pentru logodnicul său, o casă foarte diferită de acest tabernacol bun și binecuvântat și pompos și apăsător, adăpostind integritatea și bunele intenții ale familiei Boughton. Știa, știuse de ani de zile că nu avea să deschidă vreodată ușa casei aceleia, nu avea să-i treacă pragul, nu avea să ridice un copil frumos și să-l așeze în poală și să-l simtă rezemându-i-se de piept și privind lumea din brațele sale cu mulțumirea de sine pe care doar încrederea totală i-o putea da. Asta e.

•

O dată, Jack ieși pe verandă și o găsi citind din Biblie. Păru plăcut jenat și își ceru scuze pentru întrerupere, însă ea spuse că era mai mult decât bine-venit să stea dacă voia, așa că el se așeză pe scaunul de alături și deschise ziarul. Dar se aplecă să vadă ce citea.

— Psalmii. O alegere excelentă.

— Da, spuse ea.

— Îmi pare rău.

— Aproape am terminat. Simțea că Jack era conștient de prezența ei, destul de neliniștit cât să-i distragă atenția, așa că își puse semnul la pagina unde rămăsese și închise cartea. El își încrucișă din nou gleznele și foșni ziarul, așa că hotărî să-l întrebe:

— Ce e?

— Oh. Îmi pare rău. E doar un fel de interes, presupun. Faptul că încă mai faci asta. Că ai făcut asta mereu. Nu că nu m-aș fi așteptat, nu asta vreau să spun. De fapt, sunt mereu puțin surprins de lucruri la care m-aș fi așteptat. Când se întâmplă. Dacă are sens ce zic.

— Cred că da.

— Te mai, ăă, rogi – și arătă podeaua – în genunchi?

— Nu e treaba ta, râse ea.

— Îmi aduc aminte când erai mică și îngenuncheai lângă pat și închideai ochii și șopteai chestii în palme. Secrete. Pisica lui Hope a vomitat pe covor. Johnny a spus un cuvânt urât. Iar noi stăteam acolo și ascultam totul și încercam să fim foarte serioși, spuse el râzând.

— Ascultați când mă rugam?

— Hope asculta, și Dan. Auzindu-i cum se distrau, am venit și eu de câteva ori.

— Nu pot decât să-mi cer scuze.

— N-are rost. Răul a fost făcut. Domnul va folosi informațiile după cum crede de cuviință, la Ziua Judecății.

— Mă mir că ții minte atâtea lucruri, spuse ea.

— Și eu am trăit aici, ridică el din umeri.

— Vreau să spun că de sărbători, când vin toți acasă, depănăm poveștile vechi. Mă îndoiesc că am ține minte jumătate dintre ele dacă nu ni le-am aminti de trei-patru ori pe an.

— M-am gândit la locul acesta. Uneori am și vorbit despre el.

Se lăsă tăcerea. Apoi Jack întrebă:

— Deci. Ai de gând să încerci să-mi salvezi sufletul, surioară?

— Poftim? Să-ți salvez sufletul? De ce aș face asta?

— De ce nu? Pare o ocupație rafinată pentru o doamnă pioasă. M-am gândit că ai vrea să fii atât de bună cu mine. De vreme ce ai ceva timp la dispoziție.

Zâmbea. Glory îl cunoștea destul de bine cât să știe că zâmbea când credea că era posibil să jignească, fie intenționat, fie neintenționat. Părea că râde de el, sau de ea.

— M-aș bucura să-ți fac pe plac, dar n-am idee cum să procedez.

— Ei bine, sunt gata să recunosc că am o anumită sete spirituală. Cred că de obicei acesta e primul pas. Așa că de asta am scăpat.

— Și apoi?

— Și apoi mă gândesc că de obicei reflectezi la marile adevăruri. Asta a fost experiența mea.

— Cum ar fi?

— Faptul că Dumnezeu a fost Tată, de exemplu. Ideea fiind că splendoarea creației și a făpturii omenești dovedește o intenție plină de har ce stă în spatele a tot și a toate, văzând mila și iubirea divină. Intenția aceasta susține lumea în general și e

prezentă în experiența oamenilor ale căror suflete sunt salvate. Sau vor fi salvate.

După o clipă continuă:

— E posibil să cunoști marile adevăruri fără a simți adevărul lor. În asta stă problema. În cazul meu. O privi.

— Sunt perplexă, spuse ea. Trebuie să mă gândesc la asta.

— Da. Bine, e cam mult ce îți cer, știu. Nutresc mereu suspiciunea că oamenii credincioși complotează la salvarea mea. Din când în când, așa a și fost. Nu prea des, să știi. Dar tu ești sora mea. Așa că mi s-a părut că merită să întreb. Ca să economisim timp, încheie el zâmbind.

— Cred că îmi place sufletul tău așa cum e, spuse ea.

Jack se îmbujoră și râse.

— Mulțumesc, Glory. Nu mă ajută cu nimic, dar apreciez sentimentul. Chiar așa.

•

Glory făcu aluat de pâine. Pâinea neagră era preferata tatălui lor. Ceva care să ridice moralul în casă, se gândi ea. Băcanul îi adusese o găină de fript. Deschise ferestrele să răcorească bucătăria și să aerisească puțin sufrageria, iar adierile care intrau erau blânde, cu miros de pământ și de iarbă, cu o senzație de lumină solară.

Jack veni din șopron, aducând cu sine un iz de paie vechi și sudoare și ulei de mașină. Trase adânc aer în piept: „Ah! Pâine!” Ea ridică prosopul pentru ca el să vadă burta pistruiată a aluatului care creștea. Apoi el îi arătă mâinile, care erau pline de ulei și mizerie, și spuse: „Nu te atinge de cartofii ăia!” Urcă la etaj. Se auziră sunete de grabă și abluțiuni, după care apăru cu cămașa pe jumătate descheiată și cu părul ud. Găsi un cuțit. „Bont ca un vătrai”, mormăi el, dar se apucă să curețe. „Arta e cea care ține demonii la distanță!” Asta ca să o facă să înțeleagă sensul unei lungi spirale de coajă pe care o desprinsese intactă.

— Uimitor, zise ea.

— Exercițiul, răspunse el.

— Era un citat?

El aprobă din cap.

— *La Sagesse de Jacques Bouton*[30]. *Bonton de la Rose, adică. Poète maudit. Poète malgré lui*[31]. *Roué*[32] și – ajutor de bucătărie. Din nu se știe ce motiv, nu ne-au învățat cum se spune în franceză la asta, la facultate. Ridică altă spirală de coajă. Păcat, zise el. Totul sună mult mai bine în franceză – *pomme de terre, fainéant, voleur*[33]. Zâmbi. Prietena mea intelectuală era hotărâtă să-și mențină cunoștințele de franceză. Așa că am folosit ce mai știam și eu. Am citit *L'Éducation sentimentale*[34]. Entuziasmul meu față de proiect a fost aproape neprefăcut.

— Prietenii tăi sunt mai interesanți decât ai mei.

— Trebuie să știi unde să-ți găsești prietenii, *ma petite.*

— Și unde se întâmplă asta?

— Dacă ești foarte, foarte cuminte, poate am să-ți spun. Într-o bună zi. Dar trebuie să fii excepțional de cuminte.

— Dumnezeu știe că încerc, râse ea.

— E un început, presupun. Deși nu în fiecare caz.

Glory ridică prosopul și împunse aluatul, din care ieși un oftat prelung de aer drojdios.

După un minut, Jack spuse:

— Am umblat iar la sertarul cu bani. Am cumpărat niște bujii și o pompă de cauciucuri. Cea veche fâsâia atât de mult, că era aproape inutilă. Și o curea de ventilator.

— Nu trebuie să-mi spui lucrurile astea.

— Și o mănușă de baseball.

— Nu sunt nici banii mei, Jack. Și lui papa nu-i pasă.

El încuviință din cap, scoțând delicat o gâlmă dintr-un cartof. Îi zâmbi.

— O căutare zeloasă și umilitoare a unui loc de muncă m-a convins că trebuie să-mi extind cercetările în afara Galaadului, zise el. O să am nevoie de mașină. Dacă e să devin vreodată un tată de familie respectabil.

— Deci te gândești că prietena ta ar putea veni aici?

Jack scutură din cap.

— Numai când încerc să mă mobilizez pentru a mă duce să-mi prezint aspirațiile în oraș încă o dată. Sau când tot cârpesc

---

[30] „Înțelepciunea lui Jacques Bouton” (în limba franceză în original) (n.tr.).

[31] Poet blestemat. Poet fără să vrea. (în limba franceză în original) (n.tr.).

[32] Fără principii, fără moralitate (în limba franceză în original) (n. red.).

[33] Cartof, pierde-vară, hoț (în limba franceză în original) (n.tr.).

[34] *Educația sentimentală*, roman al scriitorului francez Gustave Flaubert, publicat în 1869 (n.tr.).

mașina asta nenorocită. Probabil că nu i-ar plăcea deloc aici, oricum.

— Nu mi-ai spus cum o cheamă.

— O cheamă Della.

— Mi-ar plăcea să o cunosc.

— Ai să fii bună cu ea?

— Ce întrebare!

— Juri?

— Sigur! O să-i fiu ca o soră!

— O să-ți aduc aminte de asta într-o zi. Dacă speranțele mele cele mai fierbinți vor fi îndeplinite. Ceea ce nu se va întâmpla.

Peste câteva clipe, Glory zise:

— Jack, mă întrebam ceva.

— Hmm?

— Cum te porți când ești fericit?

— Am uitat, râse el.

— Serios. Când ai intrat adineauri, m-am gândit că s-a întâmplat ceva bun.

— Oh. Cum să-mi explic moralul ridicat. Gaze de eșapament? Și am înlocuit atât de mult din motorul acela, că în curând rezolv problema. Cu puțin noroc. Când am întors cheia de data asta, a mârâit. Și asta a dat naștere la o fantezie de-a mea, să o iau la goană în DeSoto-ul tatei ca să-mi salvez femeia dintr-un Memphis în flăcări.

— Credeam că e în St. Louis.

— M-am plictisit de St. Louis, zise el ridicând din umeri. Mai degrabă aș salva-o din Memphis.

— Aha.

— Dacă mă gândesc mai bine, tatăl ei e în Memphis. E foarte protector și are o mașină care chiar merge. Și crede că sunt aproape al dracu' de bun de nimic – „aproape al dracu'", pentru că profesia îl obligă să aibă o opinie binevoitoare. Ea are trei frați în Memphis. Așa că mai bine o salvez din St. Louis, presupun. Începu să curețe alt cartof. Lăsând gluma la o parte, poate ar veni în Galaad un timp, să încerce. E posibil.

Luară cina devreme. Ea avea de gând să servească puiul rece, dar hotărî că era mai bine să mănânce pâinea cât era caldă, și oricum, ce mai conta, în condițiile în care puteau să facă orice le venea în minte? Tatălui lor îi plăcură pâinea caldă și puiul, și mazărea cu cartofi în sos de smântână. Deveni volubil,

povesti despre copilăria sa în Galaad, cum nici nu putea să scoată apă din puț într-un fel care s-o mulțumească pe bunică-sa, ce să mai vorbim de tăiatul de iască, așa că nu avea atâtea treburi gospodărești cât aveau alți copii.

— Nu avea încredere în mine nici să aduc ouăle în casă, spuse el. Era felul ei de a mă răsfăța. Da. Vara mă duceam la Ames și-l ajutam puțin, și apoi aveam toată ziua la dispoziție. Toată ziua la râu. Nu știu ce făceam tot timpul acela. Era minunat. Uneori era și bunicul lui, pescuind și vorbind cu Iisus, și atunci noi tăceam, sau ne duceam mai în amonte. Era un bătrân ciudat, dar era o parte a vieții, înțelegeți voi. Ca păsările care ciripeau.

— Și eu petreceam un timp la râu, zise Jack. Îmi plăcea.

Tatăl lor încuviință.

— Mereu m-am gândit că aici e un loc excelent pentru a-ți petrece copilăria. Nu că aș fi avut termen de comparație.

— E un loc bun.

— Jack, mă bucur că gândești așa. Da. Unele lucruri ar fi putut să se rezolve mai bine, știu asta. Dar au fost întotdeauna multe lucruri de care să te bucuri. Așa simțeam, cel puțin. Și încă mai sunt. Mă uit la copii, și mi se par fericiți. Cred că ar trebui să fie fericiți.

*

După cină, Jack coborî cu noua mănușă de baseball, îndoind-o ca s-o înmoaie.

— Mă gândeam să văd dacă băiatul lui Ames vrea să se joace puțin. E o idee bună? E destul de mare. Părea interesat.

— Cred că e o idee bună, spuse ea.

El ieși pe verandă și stătu acolo o vreme, apoi intră înapoi în bucătărie.

— Nu, zise, ridicând din umeri. N-am o reputație bună. Din când în când mai uit. Dar mi-a spus-o o autoritate excelentă. Zâmbi. Bunul reverend n-ar fi de acord. Sunt destul de sigur că o să-ți dea banii înapoi. Întinzându-i mănușa, adăugă: Moralul acela ridicat mă poate băga în necaz.

— Nu înțeleg nimic din toate astea. Cred că îți faci prea multe griji. O să păstrez mănușa până o vrei.

— Trebuie să mă ajuți să gândesc bine lucrurile, Glory.

— Asta înseamnă să-ți amintești că n-ai o reputație bună?

— Așa se pare.

— Cred că-ți imaginezi.

— Este faptul central al existenței mele. Unul din trei, de fapt. Cel pe care trebuie să mă ajuți să mi-l amintesc.

— Serios acum, Jack. Cum ar trebui să fac asta?

— Nu fi atât de bună cu mine, spuse el râzând.

Se gândi la ceea ce Jack păruse să-i ceară, o încercare de a-i salva sufletul. Doamne, Dumnezeule. Cum o mai bântuia ideea asta cu simțul obligației, când nu știa de fapt ce voia să însemne. „Există cuvinte pe care le auzi toată viața, se gândi. Apoi, într-o bună zi, îți iei răgazul să te gândești”. Nu avea să mai aducă vorba despre asta, dar dacă el o făcea, trebuia să aibă un răspuns pregătit. Nu era sigură că vorbise serios, că nu o tachina. Poate chiar s-ar fi simțit jignită la momentul respectiv, dacă ar fi avut vreun sens. „O ocupație rafinată pentru o doamnă pioasă”. Ce aer superior. Dar asta făcea el de fiecare dată când se simțea vulnerabil – găsea un mod de a înțepa, de a clarifica faptul că vulnerabilitatea nu era doar de o singură parte. Bietul de el. Dar avea atâta exercițiu în a recita cât avea exercițiu să respingă în același timp! Poate ar fi atras-o într-un fel de ceartă și ar fi respins-o doar ca să-i arate că putea. Nu se simțea în largul lui. Asta era destul de normal. Însă o făcuse să se simtă rușinată de acel vechi obicei plăcut. Acum trebuia să citească Biblia în camera ei ca să nu se mai simtă ca o ipocrită, ca un om care s-ar fi rugat la colțul străzii. A doua zi, când Jack ieși pe verandă cu ziarul și o văzu citind *Făuritoarea de păpuși*[35], îi aruncă o privire întrebătoare, dar nu spuse nimic.

Ea nu știa ce înseamnă să fii pioasă. Întotdeauna fusese astfel. „Adu-ți aminte de Ziditorul tău în zilele tinereții tale.”[36] Făcuse asta. N-ar fi putut să n-o facă. Tatăl ei nu lăsa să treacă nicio zi fără să le aducă aminte că toată bunătatea venea de la Domnul, toată iubirea, toată frumusețea. Și eșecul și greșeala ne învățau întru voința Domnului prin simplul fapt că se îndepărtau de aceasta. Și mai erau harul și iertarea care compensau totul, care puneau lucrurile în ordine, și aceasta era cea mai mare bunătate a Domnului după creația însăși, în măsura în care putem ști noi, muritorii. Încântarea vrăjită pe care i-o stârnea tatălui lor această convingere o făcea imposibil de pus sub semnul întrebării, fiindcă era atât de intrinsecă firii

---

[35] *The Dollmaker,* roman al scriitoarei americane Harriette Simpson Arnow, publicat în 1954 (n.tr.).

[36] Eclesiastul 12:1 (n.tr.).

sale, iar ei îi iubeau firea și se bucurau de ea, chiar dacă uneori râdeau puțin de ea. Da! Epuizat, dar triumfător, ieșea din birou cu ochii sclipind, după ce rezolvase ghicitoarea, gata să ierte eroic, să facă și acel efort suplimentar. Adevărat, greșelile și punctele slabe pentru care găsea că osteneala era necesară ar fi fost minore sau chiar discutabile în anumite cazuri, dovadă a unei anumite iritabilități din partea sa. Dar curtoazia răspunsului său nu era mai puțin frumoasă din acest motiv.

Cât despre ea, încă se mai ruga în genunchi. Mai rostea sau auzea sau gândea o rugăciune la fiecare masă, chiar și la restaurant sau când era cu logodnicul său. Învață un copil calea pe care trebuie s-o urmeze, și n-o va uita nici când va fi mare. Proverbul era adevărat în cazul ei. Și faptul că se afla acasă nu făcea decât să-i întărească fiecare obicei care îi fusese insuflat aici. Credința însemna pentru ea obicei și loialitate față de familie, o venerare deopotrivă religioasă și literară a Bibliei, admirație față de mama sa și de tatăl său. Și apoi acea liniște emoționantă despre care nu simțea nevoia să vorbească. Tatăl ei spusese mereu: „Domnul nu are nevoie de lauda noastră. Îl lăudăm ca să ne lărgim înțelegerea a ceea ce este sfânt, ca să simțim și să cunoaștem prezența Domnului, care e mereu alături de noi. Totul se rezumă la iubire, o iubire mai măreață, și la bucuria unei prezențe iubitoare”. Era pioasă, cu siguranță, deși nu ar fi ales acel cuvânt pentru a se descrie.

•

Poate că nu mai ținea Biblia la vedere deoarece se temea că, în cazul în care Jack ar fi redeschis discuția, ar fi trebuit să-i spună că nu avea nicio idee clară despre suflet. Nu putea fi mintea sau sinele, orice ar fi fost acestea. Presupunea că sufletul e ceea ce vede Domnul când îi cade privirea asupra oricăruia dintre noi. Dar ce știm noi? Să zicem că iubim și iertăm, și ne bucurăm de frumusețea unei alte vieți, oricât de greu ar fi de atins. Apoi, să zicem că am avea o idee despre sufletul pe care l-am întâlnit. Asta ar fi spus tatăl ei.

Poate nu cunoscuse niciodată pe cineva care simțea, sau recunoștea că simte, că starea sufletului său era pusă la îndoială. Indiferent ce se petrecea în biroul tatălui lor, pe chipurile enoriașilor nu vedeai decât liniște și încredere. Admițând numeroasele pericole ale automulțumirii spirituale, iar tatăl ei le admitea pe toate de fiecare dată când fariseii figurau

în text, automulțumirea era în spiritul obiceiurilor și al comportamentelor Galaadului prezbiterian, așa că era socotită justificată în fiecare caz. Milostenia creștină cerea măcar atât, până la urmă. Printre confesiunile prezente în Galaad, milostenia în privința aceasta nu era acordată de toți și tuturor în principiu, dar în practică se respectau bunele maniere, și în general dreptul la automulțumire era acordat de fiecare parte. Până și predicile tatălui său tratau mântuirea ca un lucru pentru care puteau fi recunoscători în mod colectiv, ca și cum, pentru scopul lor, cel puțin, acea problemă fusese rezolvată între druizi și centurioni cam pe vremea lui Hadrian. Amintea de păcat, într-adevăr, dar era rarefiat în înțelegerea pe care i-o dădea, o problemă de acțiuni și omisiuni atât de comune, încât nimeni nu avea cum să nu le comită sau mai ales să fie alarmat de ele – gândul nemilostiv, politețea neglijată. În timp ce, pe de o parte, asta îl scutea să amintească de acele aspecte ale vieții care păreau cele mai îndepărtate de Sabat și de lumina soarelui, pe de altă parte arăta că nici cei mai buni dintre ei, cei mai virtuoși, nu erau în poziția din care să judece pe altcineva, nici pe vicleni și pe incorigibili, nici pe cei care tulburau liniștea familiilor lor, nici pe cei al căror nume se întâmplase să fie dat la ziar săptămâna trecută. Doctrina depravării totale îi fusese de folos. Cine, până la urmă, putea să arunce primul cu piatra? El în niciun caz nu putea. Dar era greu să ai o imagine clară a ceva atât de răspândit încât să fie total, mai ales dacă, după cum insista tatăl său, era întruchipat în propria persoană stimabilă.

Își amintea cum odată, când Ames era la cină, acesta îi povestise tatălui ei că un bărbat din partea locului, nedus la biserică, cunoscut pentru accesele de furie și pentru o ostilitate deosebită față de copii, inclusiv ai săi, venise la casa parohială la miezul nopții să vorbească despre sufletul său. Ames îi spusese: „E ca un dinte stricat – își face de cap când toată lumea doarme, și nu e o problemă cu care vrei să te confrunți singur”, și apoi râseseră împreună. Cine putea ști ce știau ei, ce inimi neliniștite li se deschiseseră, de câte ori miezul nopții adusese vreun nedormit la ușa lor? Trebuia să-l întrebe pe Jack ce e sufletul, fiindcă el părea să-i simtă prezența. Cangrenat, probabil, dar așa putea fi conștient de el. Și oricare dintre acei bătrâni cucernici, Ames sau tatăl său, i-ar fi putut spune. Era însă prea târziu ca să le pună o asemenea întrebare. Jack ar fi

râs de ea, tachinând-o, ceea ce ar fi deranjat-o mult mai puțin decât surprinderea lor sobră și blândă.

•

Tatăl ei vru să meargă la culcare devreme, dar apoi nu-și găsi starea și ceru să se dea jos din pat. Ea îl ajută să se așeze pe scaun.

— Unde e Jack? întrebă el.

— Cred că meșterește la mașină.

După un minut, tatăl ei spuse:

— Mă gândeam că poate ai vrea să-mi citești. Mi-ar plăcea să-mi citești din Luca.

Ea aduse Biblia, o deschise și începu salutarea lui Teofil.

— Da, murmură bătrânul. E bine. Acordă multă atenție mașinii. Mi-ar plăcea să cânte la pian. Măcar atunci aș ști unde e.

— Mă duc după el. O să fie bucuros să cânte pentru tine, papa.

— Da. Sunt Saul în nebunia sa. Vreau muzică în jurul meu.

Glory îl găsi pe Jack pe scaunul șoferului din DeSoto. În veșnica atmosferă întunecată, pământie a șopronului, citea o carte la lumina lanternei. Ea ezită, dar el o observă în oglinda retrovizoare și puse cartea și lanterna în torpedou. Îl văzu luând dosarul mic de piele, care stătea deschis pe bord, și vârându-l în buzunarul de la piept.

— Scuză-mă, n-am vrut să te întrerup. Papa e extrem de agitat și se gândește că l-ar ajuta dacă ai cânta puțin la pian.

— Cu mare plăcere, oricând. Jack ieși din mașină și închise ușa zâmbindu-i ca și cum asta ar fi ținut loc de explicație. Casa mea departe de casă, adăugă el peste o clipă.

— Bine. Nu te-aș fi deranjat, dar în seara asta mi se pare foarte neliniștit. M-a rugat să-i citesc, însă a avut răbdare numai două minute. I-aș fi cântat eu, dar a vrut să vii tu.

— Nu mă deranjezi niciodată, Glory. E remarcabil cât de mult nu mă deranjezi. Aproape fără precedent.

— Mă bucur foarte mult să aud asta.

Se uită la ea și, când văzu că era cu adevărat mulțumită, zâmbi.

•

— Ei, bine, părinte, zise el, Glory îmi spune că ai vrea să asculți o cântare sau două. Vreo cerință specială?

— Da, „Ce bucurie am”[37] și „Speranța liniștită”[38]. Dar cred că m-aș simți mai confortabil întins pe pat, dacă nu te superi.

— Ne ocupăm noi. Jack îl ajută să se ridice, îl duse în cameră și îl așeză sub plăpumi.

— Mai întâi „Ce bucurie am”, spuse bătrânul. Dacă îl știi.

— Cred că da. Jack se așeză la pian, ajustă ceva la clape un moment, găsi melodia și o cântă până la capăt. Tatăl său nu-l acompanie.

— Acum „Speranța liniștită”.

— Da, domnule.

Când termină, tatăl lor zise:

— *„Iar în mâhnire inima-mi găsește bucurie*”. Asta chiar se poate întâmpla. Am avut experiența asta. Speranța e un lucru foarte valoros, fiindcă nu întotdeauna sunt atâtea lucruri de care să te bucuri în viață.

Jack veni în pragul ușii ca să-l scutească de efortul de a ridica vocea. Bătrânul îl îndemnă:

— Vino aici, Jack. Adu scaunul aici. Trebuie să-ți spun ceva. Probabil va trebui să mă ierți pentru asta.

— Am să încerc.

— Da, știu că mă pot baza pe asta. Și acum ești bărbat în toată firea.

— Adevărat, râse Jack.

— Așa că vreau să-ți pun o întrebare. În regulă?

— Dă-i înainte.

— Simt că nu te-am tratat cum trebuie. Nu am fost un tată bun pentru tine.

— Poftim? Serios?

— Nu, e o senzație pe care am avut-o întotdeauna, aproape de când erai bebeluș. Ca și cum era ceva de care aveai nevoie de la mine și nu mi-am dat niciodată seama ce era.

Jack își drese glasul.

— Chiar nu știu ce să zic. M-am gândit întotdeauna că ai fost un tată foarte bun. Mult mai bun decât am meritat.

— Nu, dar gândește-te acum la asta. Mereu fugeai în altă parte. Mereu te ascundeai undeva. Poate nici nu-ți mai amintești că făceai lucrurile astea. Dar m-am gândit că poate îmi dai o idee.

---

[37] „Blessed Assurance”, imn compus în 1873 de Fanny J. Crosby (n.tr.).

[38] „Whispering Hope”, cântec compus de Septimus Winner în 1868 (n.tr.).

— Nu pot să explic. Nu știu. Am fost un copil rău. Îmi pare rău pentru toate astea.

Bătrânul scutură din cap.

— Nu asta vreau să spun. Vezi tu, simt că nu ai avut o viață bună.

— Oh! râse Jack. Păi, și mie îmi pare rău din cauza asta.

— Nu mă înțelegi. Vreau să spun că viața ta nu a părut niciodată să-ți aducă vreo bucurie adevărată. Mi-e teamă că nu prea ai avut multă fericire.

— Ah, înțeleg. Păi, am fost fericit din când în când. Lucrurile sunt puțin mai dificile acum…

— Da, fiindcă altfel n-ai fi aici. E în regulă. Doar că n-am cunoscut alt copil care să nu se simtă acasă în casa în care s-a născut. Toți ceilalți, știi, vin acasă de sărbători. Mereu a fost ca un fel de petrecere mare aici, toate jocurile pe care le jucau, toată gălăgia pe care o făceau, și mama ta care râdea la farsele nesfârșite și la toate prostiile. Și dacă tu găseai un mod să pleci, dus erai.

— Nu pot să explic asta. Îmi pare rău…

— Și apoi chiar dus ai fost, nu-i așa? Douăzeci de ani, Jack!

Jack trase adânc aer în piept fără să scoată o vorbă.

— Și de ce îți vorbesc acum despre asta? A fost mereu un mister pentru mine. Fii strict! Asta îmi spunea lumea. Dă milităria jos din pod! Fă-o de dragul lui! Dar mereu simțeam că mă confrunt cu tristețe, cu un suflet greu. La un copil! Și cum puteam să mă supăr pe așa ceva? Ar fi trebuit să știu cum să te ajut.

— M-ai ajutat. Adică, există vieți mai grele decât a mea. Aș fi putut s-o duc mult mai rău. Râse și își duse mâna la față.

— Oh, da. Sunt sigur, Jack. Văd ce bun ești acum. Foarte politicos. Observ.

— În ultimii ani am fost bine. Aproape zece ani.

— Ei, asta-i minunat. Acum, mă ierți că ți-am vorbit așa?

— Da, domnule. Sigur că da. Așa am să fac. Dacă îmi dai timp.

Bătrânul spuse:

— Nu te grăbi. Dar vreau să-mi dai mâna acum. Luă mâna lui Jack și o aduse ușor spre sine, putând astfel să cerceteze în voie chipul fiului său. Da, zise el, aici erai. Îi luă mâna și și-o puse pe piept. Simți inima de aici? Viața mea a devenit viața ta, ca o

lumânare aprinsă de la alta. Nu e un mister? M-am gândit de multe ori la asta. Și totuși mereu ai făcut exact opusul a ceea ce aș fi sperat eu. Așa că am încercat să nu mai sper nimic, decât să nu te pierdem. Așa că te-am pierdut, bineînțeles. A fost singura speranță pe care n-am putut s-o las deoparte.

Jack își retrase mâna din a tatălui său și și-o duse iar la față.

— E foarte dificil, murmură el. Ce pot să fac… adică, pot să fac ceva acum?

— Asta e adevărat, zise tatăl său. Nu-i nimic de făcut, îmi pare rău că am adus vorba. M-am gândit că îmi tulbura somnul. Cred că așa era. De ce mi s-a părut important? Nu știu. Toată mâhnirea aceea veche se întoarce acum. Sunt obosit, totuși. Mi se pare că-s mereu obosit.

Se așeză între perne și se întoarse pe partea dreaptă, cu spatele la Jack, cu fața la perete.

•

Glory aștepta la bucătărie și așteptă, și după câteva minute i se alătură și Jack.

— Vrei să stai cu mine aici câteva minute, Glory? Până apuc să verific dacă nu mi-am rupt ceva. Râse și își frecă fața cu palmele. Ahh. Simt impulsul să fac ceva neînțelept. Nu trebuie să stai aici până se închid cârciumile. Decât dacă vrei.

— Sunt bucuroasă să stau aici cât de mult vrei, spuse ea.

— La cât se închid cârciumile aici, în timpul săptămânii? Parcă se închideau la zece.

— Nu pe mine trebuie să mă întrebi.

— Nu e nici opt acum. Două ore, poate trei. E vreme lungă.

— Crede-mă, n-am planuri în seara asta.

— Bine, spuse el râzând.

— Ai vrea niște cafea?

— Cafea? Sigur. Te deranjează dacă fumez?

— Deloc.

— Ar trebui să fii impresionată că nu știu la cât se închid cârciumile. Asta înseamnă că nu m-am apropiat destul de una cât să citesc semnul de pe ușă.

Glory râse.

— Sunt impresionată. Acum că amintești de asta.

— Da, cred că ar trebui să fac o listă cu realizările mele. Asta ar fi pe primul loc. Apoi: nu sunt la pușcărie. Și: aproape am terminat facultatea…

— Credeam că ai terminat. Trebuia să venim cu toții la absolvirea ta.

— Și apoi reverendul a primit un telefon de la St. Louis.

— A zis că ar fi trebuit să se aștepte că n-o să vrei să participi la ceremonie.

— Ei, au mai fost și alte considerente – alte probleme, să zicem. Omisiuni, în principal. Te surprinde lucrul ăsta?

— Deloc, răspunse ea.

Jack scutură din cap.

— Sunt un monstru al consecvenței, surioară. Deși din ce în ce mai mult îmi dau seama că în privința alcoolului eram cel mai consecvent. Dar acum sunt un alt om, cel mai adesea. De exemplu, tocmai ți-am spus adevărul despre ceva. Datorez asta influenței unei femei bune.

Glory râse.

— Ce? zise el. E așa greu de crezut?

— Nu, nu. E o propoziție pe care am mai auzit-o deseori, atâta tot. Să-ți spun și eu adevărul despre ceva?

— Sigur. Dar nu-i nevoie. Nu trebuie să fie un schimb de ostatici sau așa ceva.

— O să-ți dau totuși un ostatic. Am încredere în tine în privința asta. Trebuie să iei secretul cu tine în mormânt.

— Așa am să fac. Pe cuvânt de onoare, cum se zice. Dacă vrei cu adevărat să-mi spui.

— Așa cred. Chiar vreau să-ți spun.

— De ce?

— De ce? Pentru că ești fratele meu, cred. Pentru că vreau să văd cum sună când o spun cu voce tare.

— Cum îmi sună mie, sau ție? Poate să fie o diferență.

— Presupun. Contează?

— Păi, știi tu, nu sunt ascultătorul ideal. Mai ales dacă e vorba de probleme morale complexe. Asta n-a fost niciodată punctul meu forte. Poate îmi vei dezvălui vreo deficiență jenantă a mea. Încă o deficiență… râse el. Sunt deja destul de adânc în bucluc.

— În regulă, zise ea. Fără secrete, fără confidențe. Apoi, după un minut, se trezi spunând: N-am fost niciodată căsătorită.

— Da? Jack începu să râdă, obosit și necontrolat. Asta e secretul? Îmi pare tare rău. E din cauză că sunt obosit, spuse el, ștergându-și lacrimile de pe față.

— E vina mea. M-ai avertizat.

— Nu-i așa? Râsul îi persistă, undeva între un suspin și tuse. Chiar îmi pare rău. Ideea e că nici eu nu sunt căsătorit.

— Dar n-a crezut nimeni că ești. Adică, n-ai făcut oamenii să creadă că ești.

Jack își ascunse hohotul trist în palme.

— E adevărat. N-am făcut asta. Sper că nu ești supărată pe mine, Glory. Nu știu de ce n-ai fi. Nu te supăra, te rog. Se străduia să-și tragă răsuflarea.

— Ce naiba, zise ea. O să-ți aduc niște cafea.

— Asta e! Adu cafeaua! spuse el râzând.

— Uneori mai spun „naiba”, dacă sunt supărată. Dar nu sunt supărată. Sunt doar puțin confuză.

— Asta e specialitatea mea. Îi fac pe oameni să se simtă confuzi. E cam cel mai bun lucru la care pot să sper, de fapt.

— Ei, m-am obișnuit cu asta. De fapt e chiar puțin interesant, într-un fel.

— Mulțumesc, spuse Jack. Serios. Știu că am greșit râzând așa. Clătină din cap în semn de regret și râse din nou. Ai un suflet bun, Glory.

— Am.

— Știu că a fost urât ce ți s-a întâmplat ție. Am fost un fraier să râd.

— A fost foarte urât. Într-un miez de noapte am ieșit și am aruncat patru sute cincizeci și două de scrisori la canal.

Jack râse:

— Patru sute cincizeci și două!

— A fost o logodnă lungă. M-a văzut un polițist și a venit să mă întrebe ce fac. I-am zis că aruncam patru sute cincizeci și două de scrisori de dragoste și un inel ieftin. Mi-a spus: „Sper că o să se îndrepte lucrurile pentru tine”. Râseră amândoi câteva clipe, apoi Glory spuse: Sunt bine. A fost destul de oribil cât să fie amuzant, presupun. Acum că s-a terminat.

— Da, întotdeauna poți trăi cu speranța c-o să se termine. Ridicând din umeri, Jack adăugă: E de-ajuns cât să mă facă să sper că există un minut-două între moarte și pierzanie.

— Ei, haide, Jack. Nu prea cred că ai cum să crezi în pierzanie dacă nu crezi în toate celelalte lucruri.

— Nu? Dar pierzania e singurul lucru care mi s-a părut mereu plin de logică. Adică mereu mi s-a părut plauzibil. În baza experienței mele. Și nu cred că e momentul să încerci să mă convingi că nu e așa. Sunt obosit. Sunt nebăut… Râse, iar ea se uită la ceasul de mână. Stai să ghicesc, spuse el. Opt douăzeci și opt.

— Opt și șaptesprezece.

— Dacă te plictisești de compania mea, te înțeleg.

— Nu, deloc. Vrei să-ți fac ceva la cină?

— Abia am luat cina.

— Nu, nu-i așa. M-am uitat. Șase guri de cartof.

— Cred că n-am avut poftă de mâncare.

— Ei, bine, am vești pentru tine, Cary Grant. Pantalonii ți-au rămas cam largi.

— Ah. Ai adus arta convingerii pe culmile desăvârșirii. O omletă atunci?

— Și pâine prăjită.

— Și pâine prăjită.

Jack se așeză la masă, dând din picior. Își drese glasul.

— Ce-i?

— Nimic, zise el. Ni-mic. Apoi, după un minut: Corectează-mă dacă greșesc, dar cred că tocmai mi s-a spus că nu sunt singurul păcătos din familia asta. Râse și-și duse mâna la față. Nu, poate că a fost o greșeală. Ce fraier sunt.

— Ei bine, atunci să spunem că nu ești singurul fraier din familia asta.

Glory sparse un ou în tigaie.

— Dar nu i-ai spus reverendului despre asta, îmi imaginez.

— Mai întrebi?

— Așa mă gândeam, zise el.

— Prostia nu e un păcat, din câte știu. Dar ar trebui să fie. Așa se simte. Pot să-mi iert toate celelalte lucruri.

— Te poți ierta singură.

— Da, pot.

— Interesant.

Glory se uită la ceas.

— Schimbăm subiectul, hotărî el. Apoi zise, ca și cum își asuma efortul de a continua conversația: Femeia aceea din St.

Louis pe care am pomenit-o – cânta în corul bisericii, desigur. Și uneori, dacă doamna care cânta la pian pentru ei nu putea să vină la repetiții, îi țineam eu locul. Mă duceam oricum, doar ca să ascult. Femeia aceea în vârstă chiar știa să cânte, dar era amabilă. M-a învățat cât de mult am putut să prind. Am participat la slujba lor de câteva ori. Mă duceam la biserică în serile din timpul săptămânii să cânt la pian, și atâta timp cât muzica nu era prea lumească, nu-i deranja. Aș fi câștigat o pâine bună cântând în cârciumi, dar erau… erau cârciumi, na. Așa că tot veneam pe la biserica ei. Era bine. Adică, eram fericit atunci. Se uită la ea și îi zâmbi: De ce râzi? Nu mă crezi.

— Sigur că te cred. Chiar mă întrebam unde ai învățat să cânți imnurile acelea atât de bine.

— Iacătă. Dovada veridicității mele. Și râzi oricum.

— Asta pentru că l-am cunoscut pe el, pe bărbatul cu care nu m-am căsătorit, la o repetiție a corului. Trecea pe stradă, mi-a spus, și muzica pe care o auzise îl transportase în cele mai frumoase clipe ale copilăriei sale. Spera că nu ne supărăm dacă avea să stea foarte liniștit să asculte o vreme.

— Vai, ce nesimțit. „Cele mai frumoase clipe ale copilăriei”. Te-aș fi putut avertiza. Expresia aia l-a dat de gol.

— Da, cu siguranță. Dar la vremea respectivă nu știam dacă mai trăiai sau nu. Așa că nu m-am putut servi de înțelepciunea ta.

— Adevărat. Jack își drese glasul. Și-l mai drese o dată. Nu vreau să crezi că bântuiam pe la repetiții de cor căutând femei vulnerabile. Am cunoscut-o pe… femeia de care am amintit… pe când treceam pe lângă blocul ei într-o zi. Ploua, iar ea se întorcea acasă de la școală – era și ea profesoară de engleză. I-au căzut niște hârtii și am ajutat-o să le strângă. Și tot așa. Găsisem o umbrelă pe o bancă din parc cu câteva zile în urmă, iar acum o doamnă avea nevoie de ajutor. Ne-am împrietenit aproape fără calcule sau complicitate din partea mea. Totul a fost foarte respectabil. Să știi.

— „Căutând femei vulnerabile.”

— Ei, nu asta voiam să spun.

— Dar asta făcea, totuși. Ai perfectă dreptate. Doar că nu mi-am spus-o până acum cu cuvintele astea.

— Îmi pare rău. Zâmbi și își duse mâna la față.

„Oare de ce s-a albit așa?” se gândi Glory, apoi el zise:

— Știi, prin „vulnerabile” am vrut să spun… credincioase. Da. Fetele pioase au inimi blânde. Cred poveștile triste. Așa am auzit. Toate astea spre lauda lor, desigur. Și de obicei duc vieți ferite. Cunosc puține adevăruri despre lume. Sunt crescute în convingerea că cineva trebuie să le iubească pentru așa ceva, pentru virtutea lor și așa mai departe. Și sunt gata să creadă orice bărbat care le povestește despre, știi tu, mama lui care era ca un înger, și cum se gândea la credința ei ca la o lumină călăuzitoare în cele mai întunecate furtuni ale vieții. Așa mi s-a spus. Și deseori, într-o noapte rece, se oferă tort și cafea, absolut gratis. Asta poate scoate ipocrizia din om, dacă are o haină subțire sau o gaură în pantof. Așa înțeleg. Dacă aș avea o fiică, n-aș lăsa-o să se apropie de vreo repetiție la cor.

Glory nu zise nimic.

Jack se ridică.

— Mda, bine, spuse el. Încă mai e puțină lumină naturală. Ar trebui să mă fac util, nu-i așa? Să-mi câștig pâinea cu sudoarea frunții, cum se zice. Rămase în prag s-o privească, iar după o clipă lungă murmură: Știu că ar trebui să părăsesc orașul, dar încă nu pot să plec.

— Stai jos, Jack. Nimeni nu vrea să pleci. Papa nu vrea, și nici eu nu vreau.

— Bun, e frumos din partea voastră. Frumos din partea ta să mi-o spui.

— Nu chiar. Apreciez compania, râse ea. Toată viața mi-am dorit atenția ta. Am vrut să vorbesc cu tine. E blestemul surorii mai mici, presupun. Știam că o să fie greu. Asta a fost destul de limpede dintotdeauna.

— Mă bucur să știu că mă ridic la înălțimea așteptărilor, zise el ridicând din umeri.

— Papa are dreptate, desigur. Niciunul dintre noi n-ar fi aici dacă n-ar fi întâmpinat o anume… dificultate. Așa că nu prea are rost să ne prefacem că lucrurile stau altfel, măcar când el doarme. Mi-a fost teamă de cuvântul „vulnerabilă”, dar n-am murit când l-am auzit de la tine. Așa că acum știu asta.

— Cu plăcere, răspunse el.

— Ei îi scrii, femeii despre care ai pomenit? întrebă ea.

Jack zâmbi.

— Da, îi scriu. I-am scris chiar azi-dimineață. Am vărsat o lacrimă unde mi-am semnat numele. Era doar apă de la robinet, sigur, dar gestul contează. Era scrisoarea două sute opt.

— Bine, zise ea. Îmi pare rău că am întrebat.

— Mi-e teamă, spuse el foarte încet, că uneori chiar are să-ți pară rău. Adică, dacă ai ajunge să mă cunoști destul de bine, poate nu m-ai mai vrea în preajmă. Poate chiar mi-ai cere să plec. Atunci ce-aș face eu? Cine m-ar mai ține departe de belele?

— Haide, Jack, nu cred că trebuie să-ți spun unde am mai auzit asta.

— Și asta! Ridică din umeri. În cazul meu, măcar știi că există un sâmbure de adevăr. Probabil era la fel și în cazul lui.

„Cât de obosit arată”, se gândi ea. Așa că spuse:

— Îți amintești când mi-ai dat o monedă de zece cenți să nu mai plâng? Eram acasă cu oreion, și eram terminată de plictiseală. M-am gândit că toată lumea era la scoală. Dar ai ieșit din camera ta și ai scos zece cenți din buzunar și ai zis că mi-i dai dacă nu mai plâng. Și n-am mai plâns. Și apoi, după puțin timp, te-ai întors și mi-ai dat o monedă de cinci cenți să nu mai sughiț. Și mi-ai mai dat cinci cenți după ce am promis să nu spun de unde am banii.

— Păi, bravo mie, presupun. Asta vrei să spui?

— Da. Am fost foarte bucuroasă – voiam să păstrez monedele, de fapt, dar cred că le-am cheltuit pe gumă. Sunt sigură că le-am păstrat o săptămână sau două.

— Aha. Sună ca și cum mi-am cumpărat niște timp. Poate și niște răbdare.

— Niște loialitate.

— Excelent. Ce chilipir, râse el. Dacă te mai gândești la ceva care contribuie la lauda mea, să-mi spui.

— Și m-ai învățat cuvântul „adiere”.

— Vai, nu-mi spune totul deodată. N-aș vrea să-mi epuizez capitalul.

— Atunci stai jos, zise Glory. Îi dădu oul și pâinea prăjită, îi umplu din nou ceașca de cafea și se așeză la masă față în față cu el. Jack mânca conștiincios și spuse „nu, mulțumesc” când fu întrebat dacă mai voia. Rămaseră tăcuți o vreme. E aproape nouă, observă ea.

Jack își spălă farfuria și ceașca și le puse deoparte, apoi se așeză la loc.

— Cum să crezi că ești singurul păcătos din familie? întrebă Glory. Suntem prezbiterieni!

— Da, „toți am păcătuit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu”[39], râse el. Cuvintele sunt goale. Adică, trebuie să recunoști că e o diferență între sinele meu pângărit și, să zicem, Dr. Theodore D.W. Boughton.

— Teddy e în regulă. Are intenții bune, spuse ea.

— În ciuda virtuților și realizărilor lui.

— Da. Într-un fel, e adevărat.

Râseră.

Jack zise:

— Poate nu există dreptate în lume până la urmă. Ce gând minunat.

— În funcție de circumstanțe, spuse ea ridicând din umeri.

Jack își duse mâna la față.

— Ah, da. Circumstanțe. Locul crimei. Corpul delict.

Ea se uită la ceas.

După un minut, Jack zise:

— Presupun că ar trebui să văd ce face. Mi-e dor de bătrân. Acum două săptămâni, la ora asta ar fi fost afară cu tabla de dame. Și s-ar fi întors deja în pat.

— Chiar nu cred că o să-l mai avem alături mult timp, oftă ea.

— Și ce-o să faci atunci?

— O să predau. Undeva. Nu aici, sper. Îmi place să predau. L-ai văzut pe Teddy de când ai plecat de acasă?

— Da, o dată. A venit în St. Louis să mă caute. A dat târcoale străzilor lăturalnice cu câteva fotografii până când a găsit pe cineva care m-a recunoscut. I-a luat zile întregi. Asta a fost acum mult timp. Abia terminase medicina. Iar eu eram… nu prea în formă. Cred că eram la nadir, de fapt. Am stat pe o bancă și am mâncat sandvișuri împreună. M-a rugat să mă întorc acasă cu el, dar l-am refuzat. Mi-a oferit niște bani, și i-am luat. O experiență lamentabilă pentru amândoi. N-a vorbit niciodată despre asta?

— Nu, din câte știu.

— L-am pus să promită că n-o să spună. Și că n-o să mă mai caute vreodată. Nici asta n-a făcut. Cel puțin nu m-a găsit, râse

[39] Romani 3:23 (n.tr.).

el. Fotografiile acelea nu i-ar mai fi fost de mare folos după o vreme.

— E un om de cuvânt.

— Sunt atâtea lucruri pe care le-aș putea regreta, încuviință Jack. Dacă ar avea vreun sens.

— O să vină aici de Crăciun. Și de Ziua Recunoștinței, dacă poate să scape. Cu Corinne, care nu se oprește din vorbit. Copiii sunt drăguți.

— Atâția străini, spuse Jack cutremurându-se. Oameni ale căror nume nu le știu.

— Șase prin alianță. Douăzeci și doi de copii. Și șase dintre ei sunt căsătoriți, așa că încă șase rude prin alianță. Cinci nepoți.

— Toți în casa asta?

— Mare parte dintre ei.

— Pfuuu! Și tu te-ai întors acasă în toți anii ăștia?

— Aproape în fiecare an.

— Cu… hmm… logodnicul tău?

Ea se uită la ceas.

El râse și își împinse scaunul la loc.

— Da, mă duceam să văd de moșu', nu-i așa?

Se ridică și porni de-a lungul holului. După câteva minute, Glory auzi ușa din față deschizându-se și închizându-se în liniște. „Oh! se gândi ea. Desigur. Trebuia să mă gândesc. Acum stau aici și aștept până se întoarce. Nu. Stau aici douăzeci de minute. De ce să fac asta? Pentru că poate se întoarce până atunci, și dacă mă duc la etaj, o să știe la ce mă gândeam, și n-o să fie bine. Totuși, de ce să se furișeze așa? Dar ce rău face să aștept douăzeci de minute? Jumătate de oră? Nu mă duc să-l caut. Ar fi ridicol. Mai ales dacă s-a dus afară din alt motiv. Ca și cum ar exista alt motiv, la ora asta din noapte. O să-i dau jumătate de oră".

În douăzeci de minute auzi ușa deschizându-se și închizându-se. Jack intră și se așeză, zâmbi, ridică din umeri.

— Am ieșit la un fum.

— Nu mă deranjează dacă fumezi în casă. Pe papa nu-l deranjează.

— Am ieșit să mă plimb.

— Bine.

— Am ieșit la un pahar. Dar n-am plecat de pe verandă de fapt.

— Bravo ție.

— Da. Bravo mie, spuse el zâmbind.

— Și ce face bătrânul?

Jack scutură din cap.

— Știi tu, e bătrân. Nu știu de ce, dar nu prea pot să mă obișnuiesc cu asta. Când eram copii, era mai înalt decât Ames, nu-i așa? Era foarte impozant. Mi se părea că se profila deasupra tuturor. Și avea râsul acela grav. Eram mândru de el. Chiar eram.

— Cu toții eram mândri de el.

— Desigur.

— Și eram foarte mândri de tine.

El o privi.

— De ce mi se pare greu de crezut?

— Nu, serios. Nu întotdeauna. Și a devenit mai greu cu timpul, spuse ea făcându-l să râdă. Dar credeam că ești, nu știu, himeric, pirateresc, mercurial…

— Am fost o pacoste și un ștrengar. Am fost un netrebnic.

— Ei, bine, zise Glory, cunoști detaliile mai bine decât mine. Eu îți spun doar cum ni se părea nouă.

— Ce surpriză plăcută. Ames vedea întotdeauna cum sunt. Și acum, când se uită la mine, vede tot un netrebnic. Ieri am avut senzația teribilă că poate n-a greșit în totalitate. Așa că mi-am pus tot farmecul la bătaie. Am fost chiar puțin servil, mărturisi Jack râzând. I-am spus „papa”. A meritat, să știi. Nici măcar nu-i menționase nevestei că tata l-a blagoslovit cu un tiz. Îți vine să crezi?

— I-ai scos la vedere latura irascibilă.

— Bietul diavol bătrân. Jack scutură din cap. I-am pus răbdarea la încercare. Ca și cum aș fi tachinat o pisică sau aș fi scormonit într-un mușuroi de furnici. Odată i-am dat foc la cutia de scrisori. Venea pe stradă de la ora de studiu biblic. Și-a pus cărțile jos pe treapta verandei și s-a dus după furtunul de grădină. Nu cred că a povestit nimănui, râse el. A fost un spectacol pe cinste. Era întuneric. A trebuit să mă urc pe geam, că se făcuse târziu.

— Știi, te-au mutat în camera aia, care dădea spre acoperișul verandei, ca să poți să fugi fără să-ți pui viața în pericol. Îți

amintești când s-a rupt spalierul de flori și mama a crezut că ai murit pentru că nu mai puteai respira?

— Credeam că doar m-au mutat departe de spalier.

— Și asta, desigur. S-au gândit să-ți spună că puteai să ieși pe ușă dacă chiar aveai de gând să pleci. Dar le-a fost teamă că avea să sune a încurajare.

Jack se uită la ea.

— Ce drept aveam să fiu atât de ciudat? Bună întrebare. Mi-am pierdut ceasul. Cred că e zece deja.

— Da, și cinci. Eram un copil când ți-am spus lucrul acela. Speram că l-ai uitat. Nu voiam să spun nimic.

El râse.

— „Din gura copiilor și a celor ce sug”[40]. Noapte bună acum.

Glory urcă în camera ei și se așeză în fața comodei să se pieptene. Auzi ușa din față deschizându-se și închizându-se încet.

•

Jack coborî târziu a doua zi dimineață și întrebă dacă putea împrumuta un plic.

— Ai nevoie de un timbru?

— Da. Mulțumesc. Scoase o scrisoare împăturită din buzunarul sacoului și o puse în plic, îl lipi, aplică timbrul, și apoi se duse în sufragerie să scrie adresa. Când se întoarse în bucătărie, ridică ibricul. Nu mai e.

— Pregătesc un ibric proaspăt pentru când te întorci.

— Mulțumesc, Glory. Apoi zise: Îmi pare rău dacă te-am ținut trează azi-noapte. N-aveam stare. A trebuit să fac o plimbare.

— Nu, m-am dus direct la culcare, minți ea.

— Am încercat să nu fac zgomot.

— N-am auzit nimic.

Nici asta nu era adevărat. Îl auzise intrând pe ușă puțin după ora trei. O plimbare de cinci ore. Ei, bine, întotdeauna fusese un mister.

Tatăl său fusese serios în dimineața aceea, după ce auzise ușa deschizându-se și închizându-se pe furiș, presupunea ea, și încă o dată, închizându-se și deschizându-se și apoi pași grijulii pe scări.

[40] Matei 21:16 (n.tr.).

— Azi văd că n-avem parte de Jack la micul dejun, spusese el. Cred că lucrurile nu se schimbă. Oamenii nu se schimbă. Așa se pare.

Luase ziarul, se uitase pe el un minut-două, apoi îl pusese la loc.

— Mă duc în camera mea, Glory, dacă nu te deranjează să mă ajuți.

— Nu te-ai atins de cereale, papa.

— E adevărat. Nu mă prea simt în stare. Dacă nu te superi.

Așa că Glory îl dusese în camera lui și îl ajutase să se urce înapoi în pat. Avea să vorbească cu Jack la momentul potrivit, și când se putea gândi la o modalitate plină de tact de a aborda subiectul. Nu aveau de unde ști ce auzise bătrânul, sau ce știa, dar cu siguranță neliniștea îl făcea atât de inexplicabil de conștient. Jack îi tulbura somnul și când nu pleca din casă în miez de noapte. „Cinci ore”, se gândise ea, închipuindu-și-l pe tatăl lor stând treaz în întuneric. Se așezase cu rebusul în față. Până să-l termine, Jack coborâse cu scrisoarea și plecase la poștă.

•

Îl văzu întorcându-se pe drum, cu o față ușor necăjită, remarcă ea, dar el zâmbi când intră pe ușă, își așeză pălăria pe frigider și puse o cutie cu cafea pe masă.

— M-am gândit că se termină. Reverendul nu s-a trezit încă?

— Cred că n-a dormit bine. N-a vrut să mănânce de dimineață. L-am băgat la loc în pat.

— Of, îmi pare rău. Probabil e vina mea.

— N-avem de unde ști. Nu îi vine întotdeauna ușor să adoarmă.

— Da. Jack încuviință, ca și cum ar fi acceptat o dojană. Își turnă o ceașcă de cafea, se așeză la masă și deschise ziarul. Apoi îl puse deoparte. A văzut asta?

— Ce? Glory se uită la titlu. SERIE DE SPARGERI. Nu știu. Presupun că da. De ce?

Jack se frecă la ochi cu dosul palmelor.

— Niciun motiv, presupun. Când am intrat la farmacie de dimineață, discuția s-a oprit. Știi senzația pe care o ai când ești motivul pentru care oamenii tac dintr-odată, râse el. Așa că m-am dus la alimentară, ca să văd dacă se întâmplă iarăși. Și așa a fost. Am încercat să-mi spun că nu înseamnă nimic.

— Ei bine, mă îndoiesc că însemna ceva, Jack. De ce ar crede cineva că asta are legătură cu tine? Papa n-ar crede asta.

Jack râse în palme.

— Îmi pare rău. E umilitor.

— Nu înțeleg.

— Am făcut asta odată. Am făcut exact asta. Am ieșit noaptea și am încercat clanțe. Și am găsit niște uși care nu erau încuiate și am luat niște bani și niște bere. Teddy a văzut totul în camera mea. A zis că îi spune reverendului dacă nu-i spun eu. Mi-a acordat o oră. Am folosit timpul ca să termin berea. Apoi moșul a urcat la mine și a strâns banii și m-a dus să-i restitui, așa beat cum eram. Nu mă puteam opri din râs – ah!

— Serios, Jack. Asta a fost acum – cât? – treizeci de ani?

— Hmm. Mai degrabă douăzeci și opt.

— Cum poți să crezi că își aduce aminte cineva?

— Nu crezi că el își aduce aminte?

— Probabil că da, presupun. Dar asta nu înseamnă că își mai amintește cineva. Și nu înseamnă că e de părere că tu ai făcut asta, pentru numele lui Dumnezeu.

Se uită la ea.

— Ai fi de acord să garantezi că știi unde am fost?

— De acord. Normal că aș fi de acord. Dar nu știu nimic pe lumea asta – unde ai fost e întotdeauna cel mai bine păstrat secret al tău.

— Asta o să se schimbe, zise el. Dar înțelegi ce spun.

— Nu, nu înțeleg. În plus, asta probabil s-a întâmplat acum două nopți, ca să apară în ziar azi-dimineață.

— Am plecat din casă acum două nopți?

— Nu știu.

El ridică din umeri.

— Înțelegi ce spun.

— Ai plecat?

Jack încuviință.

— Nu pot să dorm. Nu pot să mă plimb prin casă. Mă aude. Nu pot să stau în camera aia. Mă rog, acum o să stau. N-am de gând să plec încă, zise el privind-o.

— Să pleci? Dar poate nu s-a întâmplat nimic, Jack. Poate papa și-a adus aminte de data trecută, dar o să uite curând…

— Ce-o să-i spun? Apropo, tata, să știi că n-am umblat prin oraș furând mărunțiș de la buticuri. Jack râse.

— N-o să spui nimic. Lucrurile astea se mai întâmplă. N-au legătură cu tine.

— Corect. Trebuie să-mi amintesc asta. O să reții.

— Acum, ce vrei la micul dejun?

— Încă puțină cafea.

— Nu. O să mănânci ceva. Dacă vrei să arăți ca Raskolnikov, treaba ta. Altfel, ai face bine să te hrănești. Probabil te-ar ajuta să dormi. O să fac clătite.

— A, nu, te rog, râse el. Nu clătite. Trebuie să mă lași să o iau treptat.

— Friganele. Ovăz. Ouă și pâine prăjită.

— Acum sunt Raskolnikov. Abia ieri eram Cary Grant.

— Nu mănânci și nu dormi. Asta e. O să fac friganele.

— Da. Presupun că trebuie să-mi mențin puterile. Trebuie să încerc să arăt angajabil.

— Deci chiar te gândești să rămâi aici? întrebă ea.

— Mi-a trecut prin cap, sigur, zise el ridicând din umeri.

— Ei bine, sunt surprinsă.

— Și tu vrei să pleci.

— Da, vreau. Detest orașul ăsta.

— De ce?

— Pentru că îmi amintește de o vreme când eram fericită.

— Ah. Deci presupun că nu prea există șanse să te răzgândești.

— Probabil că nu. Ar trebui?

El râse.

— Cred că ești singura prietenă pe care o am pe lume în momentul acesta, Glory. Nimeni nu s-ar obosi să mă facă să mănânc micul dejun. Așa că motivele mele sunt egoiste. Ca de obicei.

Ea amestecă laptele și ouăle și încinse plita.

— Știu că poate fi vrăjeală. O să te cred dacă faci ce îți spun. Să mănânci, mai ales. Și să nu-ți mai faci griji din orice.

— O să fac tot posibilul. Serios. Așa am să fac.

— Atunci poate o să mă mai gândesc, până la urmă.

— E drăguț din partea ta să spui asta, Glory. Totul ar fi mult mai greu dacă n-ai fi aici. Imposibil, de fapt. Știu că asta nu-ți dă niciun fel de obligație…

Tatăl lor strigă din camera alăturată:

— Ceva miroase foarte bine. Da, un mic dejun târziu. Ar fi minunat.

— Vin, papa, zise Glory. Îl ajută pe bătrân să-și revină și-l aduse în bucătărie. Jack așezase masa și stătea în picioare, așteptându-i. Acea deferență, acea precauție. Ziarul nu era nicăieri.

— Așadar, Jack. Te-ai trezit devreme azi. Da.

— Da, domnule. Am avut o scrisoare pe care voiam să o pun la poștă.

— Ei, asta e bine. Poți să spui tu rugăciunea, Jack? Cred că încă nu m-am dezmeticit cu totul. Nu mă simt în stare.

— Poate că Glory…

— Nu, nu, Jack. Vreau să te aud spunând rugăciunea. Fă-i pe plac unui om bătrân.

— În regulă. Își drese glasul, apoi rosti: Pentru tot ce avem să primim, ajută-ne să fim cu adevărat recunoscători. Amin.

Tatăl său îl scruta cu atenție.

— Merge, presupun. Am mai auzit rugăciunea asta de multe ori. „Binecuvântează aceste prinoase întru folosința noastră și pe noi întru slava Ta” – asta e alta. Perfect în regulă. Și Domnul iartă. Așa că ne putem apuca de mâncat acum.

— Îmi pare rău, spuse Jack.

— Da, nu contează. La rugăciune, știi, îți deschizi gândurile, și apoi te uiți bine la ele. N-are rost să încerci să ascunzi nimic. E un mare beneficiu în tot ceea ce ne cere Domnul, mai ales în rugăciune. Ar fi trebuit să fac mai mult ca să-ți încurajez obiceiul acesta.

— Ai făcut multe, din câte îmi amintesc.

— Nu destule, mă tem.

Jack zâmbi.

— Așa se pare. Se uită la Glory.

— Vrei sirop pe friganele, papa? întrebă ea. Avem și miere și gem de afine.

— Siropul e în regulă. Încerc doar să rezolv niște lucruri de care trebuia să mă ocup acum patruzeci de ani. Mă rog, ia-o ca pe o înțelepciune părintească, Jack. Rugăciunea e o disciplină a adevărului, a sincerității.

— Da, domnule. Am să leg vorbele astea ca semn la mână și am să le țin ca pe o tăbliță pe fruntea mea.[41]

[41] Adaptare după Deuteronom 6:8 (n.tr.).

Tatăl său îl privi.

— Oi fi tu sarcastic, dar măcar știi Scripturile.

— N-am avut intenția să fiu sarcastic, serios.

— Foarte bine. Dar iată celălalt lucru de care vreau să mă ocup. Mi-a venit în minte de dimineață, în timpul rugăciunii. E un cont în bancă, niște bani de la rudele din partea mamei voastre. Voiam să-i las acolo, să-i împărțiți cu toții după ce mor. Dar o să-i spun băncii să vă dea vouă acces la ei. Nu există niciun motiv să duceți lipsă de bani. Nu-i nevoie să avem probleme de felul acesta.

Jack se înroși violent. Își duse mâna la față.

— Da, continuă bătrânul. Ne cheamă Boughton fiindcă bunicul tatei era englez, dar în afara lui suntem scoțieni. Știți toate astea. Dar amintesc lucrul acesta fiindcă întotdeauna mi s-a spus, de către bunica și tatăl meu, că nu poți fi prea grijuliu cu banii. Însă eu cred că poți fi, și cred că am fost cam prea grijuliu cu ei. Tatăl meu, știți, a fost un om al bisericii, un om foarte bun, dar era șiret în feluri care nu i se potriveau întotdeauna. Intenția mea a fost să fiu generos, mai ales față de copiii mei. Așa cum aș fi putut fi, fiindcă bietul tata mi-a lăsat ferma și casa asta și mobilele din ea. Dar cred că m-am purtat ca el într-o măsură mai mare decât mi-am dat seama. Am bani care stau acolo în bancă, an după an.

— Mereu ai fost generos, spuse Jack.

— Dar nu cât aș fi putut fi. Așa că vreau să schimb asta acum.

— Nu cred că e nevoie.

— O, tu să nu vorbești despre nevoie[42], Jack. Dacă îți ușurează povara cât de cât, e un motiv destul de bun. Detest să mă gândesc că ți s-a întâmplat vreun necaz din cauză că taică-tău a fost un scoțian bătrân și zgârcit!

— Pot să te liniștesc în privința asta, domnule.

— Bun. Asta e bine. Dar mai e și celălalt viciu al scoțienilor, știi. Băutura.

Jack zâmbi.

— Așa am înțeles.

— E ca o molimă în rândul lor, spunea bunica. Nu au nicio apărare în fața ei. Spunea că a văzut mulți bărbați pe care i-a distrus de-a binelea.

---

[42] William Shakespeare, *Regele Lear*, Actul 2, Scena 4, trad. de Mihnea Gheorghiu, *Opere complete*, vol. 7, Editura Univers, București, 1988 (n.tr.).

— Remarcabil.

— Da, așa e. Așa e. Când ai să fii bătrân ca mine ai să înțelegi. Sunt lucruri serioase, cu consecințe grave.

— Îmi pare rău. N-am vrut să fiu lipsit de respect. Chiar deloc.

Tatăl său îl privi.

— Știu asta, Jack. Și văd că vina îmi aparține. Ți-am vorbit de parcă ai fi foarte tânăr, și nu mai ești tânăr deloc.

Jack zâmbi.

— Ți-am spus lucruri pe care ar fi trebuit să le spun acum mulți ani, continuă reverendul.

— Le-ai spus, domnule.

Bătrânul încuviință.

— Așa mă gândeam.

— Niciunul dintre voi nu a luat vreo îmbucătură, interveni Glory. Amândoi vă ofiliți sub ochii mei, iar câinii din cartier s-au îngrășat de abia mai pot merge. E ridicol.

— Da, Glory, însă acum sunt foarte obosit.

— Îmi pare rău, papa, dar nimeni nu pleacă de la masă până nu și-a terminat micul dejun.

Jack zâmbi și se întinse, uitându-se la ea parcă pentru a-i spune că nu avea idee cât de dificil era să-i îndeplinească ordinul, dar luă câteva îmbucături.

— Excelent, Glory. Mulțumesc. Își împinse scaunul la loc.

— Nu ai terminat încă.

— E adevărat, zise el. Odihnindu-și capul în palmă, termină ce îi pusese în farfurie cu prefăcută docilitate. Gata. Acum pot să mă ridic?

— Nu. Așteaptă-l pe papa să termine. Unde îți sunt manierele?

— Un tiran domestic în toată puterea cuvântului, comentă tatăl lor. Vezi ce a trebuit să tolerez.

— Nu te mai plânge și mănâncă.

— Nu m-aș supăra dacă mi-ai tăia astea puțin, Glory. Poți să mă ajuți aici.

— Îmi pare rău. Trebuia să mă gândesc.

— Erai prea ocupată să dai ordine! zise el râzând. Jack stătu cu brațele încrucișate și privi cum bătrânul se străduia să prindă furculița în mână. Cicatricea de sub ochiul său era mai albă, cum se întâmpla când era obosit.

•

După ce îl așează pe tatăl lor în pat, Glory ieși în grădină. Jack lucra deja, tăia buruieni. Se opri să-l privească pe poștaș trecând pe cealaltă parte a străzii, apoi își aprinse o țigară.

— Te ferește de cel than din Fife[43], zise ea.

— Da. Nu e ușoară treabă să fii scoțian. Scoțian! râse el. Nu cred că am văzut vreodată unul.

— Presupun că apartenența la sfera etnică și culturală scoțiană e același lucru cu predestinarea. Explică totul, mai mult sau mai puțin.

— Bietul bătrân. Îmi pare rău. N-aș vrea să fiu o problemă pentru el. La vârsta lui. Nu că n-o să fiu. Știi, zise el apoi, dacă a mai fost vreo spargere, ar putea să vină polițiștii pe aici.

— Polițistul. Suntem în Galaad.

— Vorbesc serios, Glory. Ar putea să fie foarte rău. Pentru moșu'. Și pentru mine. Deja crede că eu sunt făptașul.

— Faci prea mare caz din asta, Jack. Dacă era de părere că ești un hoț mărunt, ți-ar fi dat cheile de la cufărul familiei?

— Da, așa ar fi făcut. E exact ce ar fi făcut. S-ar gândi că poate am nevoie de bani. Mi-ar da bani să nu mai fur din nou. Despre asta vorbea.

— Poate.

— Știi că am dreptate. Nu vreau să mă alini, Glory. Vreau să mă ajuți. Asta ar putea strica totul. Eu mă descurc foarte prost în situațiile de genul ăsta. Exercițiul nu m-a făcut deloc mai priceput.

— Sigur că o să te ajut. Dar trebuie să-mi spui cum.

— Hai să ne gândim împreună. Ajută-mă să mă gândesc ce să fac dacă lucrurile merg prost. Probabil pare o nebunie să fiu atât de înfricoșat, dar sunt înfricoșat, râse el. Am făcut… am făcut multe lucruri grele în viață, dar altă… dacă ar trebui să stau la pușcărie treizeci de zile, asta mi-ar pune capac cu totul. Mi-e teamă că nu sunt întreg la minte, surioară. Nu știu cum să îndur presiunea. Trebuie să ai grijă să fiu treaz. Asta înainte de toate.

— O să fac tot posibilul, Jack. Îți jur. Și tu va trebui să-mi promiți că o să încerci să-l ignori pe papa. N-ar trebui să-ți vorbească așa cum o face. Parcă nu e el. Întotdeauna te-a iubit mai mult decât pe oricare dintre noi.

— Încerc să…

---

[43] William Shakespeare, *Macbeth,* Actul 4, Scena 1. Trad. adaptată după Ion Vinea, *Teatru* de Shakespeare, Editura Univers, București, 1971 (n.tr.).

— Dacă ar fi el, cel de pe vremuri, ți-ar fi recunoscător să ignori lucrurile pe care ți le-a spus.

Jack își șterse fața cu dosul palmei.

— Mulțumesc, Glory. E frumos din partea ta.

Îl văzură pe poștaș oprindu-se și punând scrisorile la cutie, așa că se îndreptară spre ieșirea din grădină.

— E uluitor. Sunt ca în iad din cauza a treizeci și opt de dolari nenorociți, râse el. Când ea îl privi lung, adăugă repede: Oh. Oh. Era în ziar, Glory. În articol. Era tras la față. Se opri și se șterse la ochi. Pot să-ți arăt. Am ziarul în cameră.

Apoi îi zâmbi, acel zâmbet obosit, amar, ca și cum o cunoștea mult prea bine, și n-o cunoștea deloc.

— Iartă-mă, Jack, spuse ea.

— Sigur că te iert. Am de ales?

Scoase plicurile din cutie, o factură și o scrisoare de la Luke pentru tatăl lor, se uită la ea și i-o dădu lui Glory.

— Îți scrie vreodată? Ăă… logodnicul tău?

— Ce? Nu.

— Ai vrea?

— Nu.

— Tu îi scrii?

— Nu.

— Cinci ani, zise el. Asta înseamnă cam o mie opt sute de zile. Așa că probabil ai primit scrisori la un ritm de una la patru zile, mai mult sau mai puțin.

— Călătorea.

Jack râse.

— Da. Sigur că da. Totuși, era un ticălos prolific.

— Uneori doar decupa poezii din reviste și se semna cu numele lui.

— Care era?

— Ce contează?

— Oh, nu știu. Sunt fratele tău mai mare. Poate o să vreau să-l urmăresc într-o zi. Să-i învinețesc un ochi. Să recuperez o rămășiță din onoarea familiei.

— Ei bine, atunci ar fi cazul să te hrănești cum trebuie.

— E un tip solid, nu?

— Nu.

— Am înțeles. Altă înțepătură la adresa fizicului meu.

— Da. O meriți. Știi că nu-mi place să vorbesc despre asta.

El păru că se gândea serios.

— De la un păcătos la altul, zise în cele din urmă, niciodată n-am găsit mângâiere în spovedanie. Nu face decât să dezlănțuie toate consecințele rele pe care le-ai fi evitat dacă ți-ai fi ținut abaterile pentru tine. Cel puțin asta a fost experiența mea.

— Deci presupun că la asta pot să mă aștept, zise Glory. Când el ridică din umeri, adăugă: Am promis că o să te ajut, și așa am să fac. Dar probabil nu vrei să fiu supărată pe tine. Nu gândesc la fel de limpede când sunt supărată.

— Ai dreptate, zâmbi el. O să uit că am auzit măcar de cum-îl-cheamă.

— Bun.

— Bine, poate n-o să uit partea cu decupatul poeziilor. Poate o să-mi fie de folos. Și numărul patru sute cincizeci și doi se pare că mi s-a fixat în creier. Îi privi chipul lui Glory. Și apoi găsesc atâta alinare la gândul că există o cât de mică pată pe sufletul tău, încât mă îndoiesc că o să uit asta. Deși promit că o să încerc. Peste câteva clipe exclamă: Ce-i asta? Ah, lacrimi! O prietenă am și eu în viață, și am făcut-o să plângă!

— Nu plâng, protestă ea. Vrei să te ajut?

— Am nevoie să mă ajuți, râse el. Vreau… ca un netrebnic.

— Ți-am spus. Ți-am promis.

— Plângi.

— Și ce dacă? Vezi de papa. Mă duc în camera mea. O să vorbim după ce mă odihnesc.

El îi deschise ușa și o urmă înăuntru.

— Glory.

— Ce?

— Știu că îți cer multe. Știu asta. Dar mi-aș dori să nu mă lași singur chiar acum. Își duse mâna la față. Care a fost expresia pe care ai folosit-o acum un minut? râse el. Ah, da. „Îți jur”.

Glory se apropie de el cât să poată vorbi în șoaptă.

— Ți-a trecut vreodată prin cap că nu ești singura persoană mâhnită din casa asta? Cred că e destul de evident. Măcar putem evita să facem lucrurile mai rele decât trebuie să fie.

— Crezi că sunt un hoț mărunt, zâmbi el.

— De unde naiba să știu ce să cred?

— Copii! strigă tatăl lor. Aș avea nevoie de ajutor aici!

— Venim, papa!

Bătrânul era sprijinit pe un braț în păturile încâlcite.

— Ce mai vise am avut în dimineața asta! Mi-am consumat energia de o zi forfotind în așternuturi! Jack mai e aici? Da, iată-l, iată-te. Se lăsă din nou pe perne.

Jack zâmbi din ușă.

— Tot aici, zise el. Încă n-ai scăpat de mine.

— Oh, da, să scap de tine! Vino-ncoace să te privesc, fiule. Așa era în vis. Nu m-am uitat niciodată bine la tine. Îți amintești când aveai vreo treisprezece ani și ai primit costumul nou de Paște? Și unii au mormăit, spunând că oricum n-o să vii la biserică? Dar în ziua aia ai venit. Costumul îți era mare, dar arătai așa de bine în el. Aveai cravata care îți atârna de gât, și ai venit la mine, și ți-am legat-o eu. Îți amintești?

— Da, domnule. Cred că întârziasem.

— Nu, aproape întârziaseși. E o diferență importantă. Ai venit în fugă înconjurând o latură a bisericii și ai sărit într-un fel peste balustradă și ai aterizat pe trepte, cât de rapid și grațios se putea. Și apoi te-ai uitat la mine, și cred că ai sperat că o să fiu mulțumit, și sigur că am fost, foarte mulțumit, și mama ta la fel. Da. Adu scaunul acela încoace și așază-te un minut. Lasă-mă să te privesc un minut.

Jack râse.

— Poate ar trebui să mă rad mai întâi. Să mă pieptăn.

— Vino încoace și stai jos cum ți-am spus.

— Da, domnule.

— Ascultă și tu o dată.

Jack trase scaunul lângă patul tatălui său și se așeză.

Bătrânul îl bătu ușor pe genunchi.

— Vezi ce ușor e, spuse el. Nu ți-am cerut prea mult niciodată, nu-i așa?

— Nu, domnule, așa e.

— Ai grijă de tine, atâta tot. E singurul lucru pe care ți-l cer. Nu-ți face rău singur. Nu neglija lucrurile pe care ți le-a dat Domnul întru mângâierea ta. Familia. Frații și surorile. Ceilalți îmi spun că n-au auzit un cuvânt de la tine.

— Îmi pare rău. O să mă ocup de asta.

— Luke a sunat ieri. A întrebat dacă vrei să vorbești cu el și a trebuit să spun că nu știu. Mi-a zis să-ți transmit toată dragostea. A zis că toți îți transmit toată dragostea.

— Mulțumesc.

— Te-ai dus la poștă oricum. Dar asta nu înțeleg. Un bărbat cu trei frați cumsecade nu trebuie să dea piept cu lumea de unul singur, ca un lup singuratic. Cu toții te-ar ajuta cu bucurie. Și eu, dacă ar mai fi ceva rămas din mine.

— Mă descurc.

— Ei, bine, asta nu-i adevărat, Jack. Încă mai am ochi în cap. Ești ostenit de moarte. Oricine ar vedea asta.

Jack se ridică.

— După cum spuneam, lucrurile sunt grele în momentul de față. Mă descurc cât de bine pot. Glory mă ajută, nu-i așa, Glory?

— Asta-i bine, zise tatăl său. Și apoi, parcă vrând să se explice: Tocmai m-am trezit din cel mai trist vis! Bunica mi-a spus mereu că poți avea încredere în visul de dimineață. Sper că se înșela în privința asta.

— Sună de parcă și eu ar trebui să sper.

— Păi, încă ești aici. Ești în viață. Tatăl său închise ochii.

•

Jack nu avea stare, așa că Glory îi dădu o listă de cumpărături. O surprinse faptul că era dispus să dea ochii cu Galaadul din nou, și fu plecat destul de mult timp cât s-o facă să se îngrijoreze, dar în cele din urmă veni cu o pungă de cumpărături. Îl văzu din grădină și se duse în bucătărie tocmai când el își așeza pălăria pe frigider și-și desfăcea cravata.

— O friptură de porc, anunță Jack. O livră de unt. O franzelă. Două cepe galbene. Puse un cartuș de țigări pe masă. Îți sunt dator pentru astea. Și un cadouaș pentru Glory. Băgă mâna în pungă din nou și scoase o carte veche. *Situația clasei muncitoare din Anglia la 1844.* Friedrich Engels. Atât am putut. Nu era nimic de Marx. Nimic nici de Dubois. O grămadă de Norman Vincent Peale, dar m-am gândit că probabil l-ai citit deja, zâmbi el.

Ea luă cartea și o deschise.

— N-a mai fost împrumutată din 1925.

— Presupun că de asta o mai aveau. A stat tăcută pe un raft un sfert de secol, așteptând să trezească interesul abia înmugurit al surorii mele față de marxism.

Dezveli carnea de porc din hârtia cerată.

— Cea mai bună bucată de carne din prăvălie, așa mi-a zis băcanul. Arată destul de bine, nu crezi?

— Da, foarte bine.

O înfășură la loc și o puse în frigider.

— Nu pari mulțumită.

— Păi, zise ea, cartonașul încă mai e în carte, și 1925 e ultima dată de pe el.

— Oh. Hmm. Sugerezi că aș fi furat-o?

— Nu. Doar că poate nu ai satisfăcut așteptările bibliotecii înainte să ieși pe ușă cu ea.

— Sigur am de gând să o returnez. Dacă chiar vrei asta.

— Sigur că da.

— O infracțiune minoră.

— Fără îndoială. Dar te-ar fi lăsat să o împrumuți. Te-ar fi pus totuși să-ți semnezi numele.

— Recunosc, m-am gândit la asta. Dar apoi mi-am spus că Jack Boughton, dezmățat și netrebnic notoriu, e văzut în biblioteca publică din Galaad împrumutând practic biblia nemulțumitului. Încerc să mă reabilitez, cum se spune, să fac o figură aproximativ respectabilă în oraș. Așa că asta a ieșit din discuție. Aș fi putut să spun adevărul, că era pentru tine, fiindcă îmi vorbiseși despre interesul tău față de teoriile comuniste, dar atunci te-aș fi expus pe tine la toate consecințele de care mi-era teamă pentru mine însumi. Și de ce să fac asta, m-am gândit, când e atâta loc pentru ea în plasa de cumpărături? Dacă faptul că am băgat-o printre unt și cepe pare un furtișag mărunt, părerea lui Glory despre mine n-o să se strice, fiindcă la asta se așteaptă de la mine oricum.

— Oh, gemu ea.

— Ce?!

— Încă mă pedepsești.

— Nu, era o glumă, cred. Se uită la ea. Nu prea ți se pare amuzantă, râse el. Ai dreptate. O recidivă. Totul pare așa ciudat, nu-i așa? Date fiind circumstanțele. Să nu par cu degetele iuți chiar acum. Ai perfectă dreptate. Când am intrat în magazin s-a lăsat aceeași tăcere despre care ți-am vorbit data trecută. Dacă Galaadul a uitat vreun detaliu al tinereții mele zbuciumate, cu toții și-au amintit din nou. De parcă Jack Boughton ar fi singurul hoț din lume. Domnul să-mi ajute dacă ia ceva foc pe aici. Privind-o, adăugă: O să-l duc pe Herr Engels înapoi diseară. E o fantă în ușă.

— Nu, nu mai ieși seara, ai uitat? Nu înainte să se închidă cârciumile. Și nici după ce se închid cârciumile.

— Da. Corect. Am uitat, zâmbi el. Sunt în arest la domiciliu. Dar nu vreau să plec. Nu încă. După cum merg lucrurile, totuși, presupun că aș putea la fel de bine să plec.

— Trebuie să-ți amintești că nu s-a întâmplat nimic. În privința ta.

— Da, asta e atât de adevărat. Jack Boughton e în iad din nimic. Și nenorocitul o merită pe deplin, aș zice.

— O să duc cartea înapoi mâine, spuse Glory. Pot s-o pun eu pe un raft. Nu că s-ar întâmpla ceva, dar e un lucru mai puțin de care să ne facem griji.

— Mâine, zise el. În regulă. Voiam să te întreb dacă pot s-o împrumut, totuși. Nici eu n-am citit-o. M-am gândit că poate îmi ține de urât vreo noapte sau două.

— Bine, o s-o restitui poimâine. Săptămâna viitoare. N-o să fie nicio diferență. Poate o s-o citesc.

— Bravo, râse el. Poate chiar o să ajungem la un dezacord, unul dintre acele diferende ideologice despre care citesc în ziare din când în când. Strigăte și aruncat din brațe. În toiul discuției, poate mă aleg cu vreo condamnare sau două.

— Sună minunat, spuse ea, doar că mai bine uităm de strigăte, de dragul lui papa. Dar putem să dăm din brațe.

El scutură din cap.

— Ar fi atât de… prezbiterian, într-un fel.

— Există lucruri și mai rele.

— O, da, sunt perfect conștient de asta. După o scurtă pauză, Jack zise: Nu aveam niciun drept să mă întorc. E o grijă teribilă pe capul lui să mă aibă aici. Își face griji și în somn.

— Te-a visat înainte să-i scrii, înainte să știe că vii. Mereu erai în mintea lui, în toți anii ăștia. Nu se îngrijorează din cauză că ești aici.

— Atunci, ce este? Existența mea, presupun. Existența mea nefericită, rău-famată. Și, din punctul lui de vedere, nu pot nici măcar să-i pun capăt. Nu există capăt. O să fiu mereu undeva în eternitate, putrezind sau zvârcolindu-mă. Bietul diavol bătrân se simte responsabil pentru sufletul meu.

— N-a spus nicio vorbă despre putrezit sau zvârcolit!

— Corect. Întotdeauna era vorba de „pierzanie”, nu-i așa? Până la urmă am căutat cuvântul în dicționar. „Pierderea totală

a sufletului, sau a fericirii veșnice într-o stare viitoare – punct și virgulă – nefericire viitoare sau moarte eternă”. Toate astea par cam crude, nu crezi? E un sfânt, și cred că-i e frică să moară din cauza mea. Să mă lase în urmă, încă nepocăit – știu că asta îi stă pe creier. Îmi dau seama după cum se uită la mine.

— I-ai spus că lucrurile au stat altfel.

— Crede că sunt un hoț, Glory. Crede că o să aduc din nou rușinea pe capul familiei. Și asta se poate întâmpla. Adică, să fiu acuzat – asta s-ar putea întâmpla. Își duse mâinile la față.

— Nu se va întâmpla. Nu din cauza unui lucru atât de minor. Nimeni n-o să-l supere pe papa pentru un furt de la băcănie. Știi că am dreptate, Jack. Ne-am făcut destule griji din cauza asta.

— Da, zise el. Perspectivă. Mulțumesc, Glory. Am uitat cum e să-i pese cuiva cine e tatăl meu.

— Dacă simți că își face atâtea griji pentru tine, te-ai gândit vreodată – doar să-i liniștești gândurile?

El o privi.

— Să-l mint pe moșu’? Despre starea sufletului meu? râse și se frecă la ochi. Ah, Glory, ce-aș fi atunci?

— Iartă-mă. Era doar o idee.

După un minut, Jack zise:

— Îți aduci aminte de doamna despre care ți-am spus, cea care a avut un efect benefic asupra caracterului meu? Era foarte credincioasă – încă e, fără îndoială. Foarte virtuoasă. Chiar i-am cerut mâna tatălui ei. A rămas uluit. Chiar șocat. Religia a contribuit la asta. Faptul că nu aveam una. La momentul respectiv, mi-am dorit foarte mult să pot fi, știi tu, ipocrit. Dar nu era de mine. Singurul meu scrupul. Și m-a costat scump. Nu, dacă ar fi să fiu sincer, ar trebui să spun că mă disprețuia și din alte motive. Religia înainte de toate, desigur. Era cleric. Este, râse el. Imaginea pe care mi-o făcusem despre mine însumi a suferit o lovitură. Nu știu ce reacție mă așteptam să aibă. Ceva mai puțin emfatic, presupun. Nu știu de ce ți-am spus povestea asta, decât poate ca să-ți arăt că am scrupule. Nu sunt sigur că ar trebui să fiu atât de convins că există o diferență între ipocrizie și nesinceritate. Deși am observat că hoții sunt crucificați, iar ipocriții nu prea. Și din când în când mi-am luat crucea… Râse. Nu în ultimul timp, înțelegi tu. Se uită la ea. Îmi pare rău. Nu vreau să fiu nerespectuos. Nu sunt ipocrit. Asta vreau să spun.

— Știu că nu ești. Nu ar fi trebuit să sugerez…

— Un impostor, poate. Trebuie să-ți dau dreptate, zâmbi el.

— Nu te-am acuzat de nimic. Dacă aș fi în locul tău aș fi tentată, dar ai dreptate. Îmi pare rău că am adus vorba despre asta.

El încuviință.

— Dacă aș crede că aș scăpa așa ușor, și eu aș fi tentat. Dar mi-am făcut inventarul. Firele astea de păr cărunt. Fața asta chinuită. Manșetele zdrențuite. A trebuit să recunosc că nu sunt un mincinos priceput, Glory. O viață de om dedicată mai mult sau mai puțin nesincerității, și nu prea am ce să arăt. Nu ar fi o amabilitate din partea mea să-l mint, fiindcă știu că nu m-ar crede. Dacă încă mai are o urmă de respect față de mine – mă rog, înțelegi ce spun. Nu aș vrea să-l piardă.

— Mi-e greu să cred toate lucrurile astea pe care le spui despre tine.

Jack râse.

— „Toți cretanii sunt mincinoși”. E treaba ta să nu mă crezi, dacă nu vrei. Îmi oferă un soi de grațiere, presupun. Dar înțelegi care e problema mea. Nu pot convinge niciodată pe nimeni de nimic.

— Eu sunt convinsă, spuse ea. Nu de ceva anume, bănuiesc. Decât că ești foarte dur cu tine.

— Da, sunt. Nu știu cât de bine îmi face, dar sunt.

Se lăsă tăcerea.

— Ei, bine, zise Glory, nu mi-ar păsa dacă ai fi un hoț mărunt.

— Asta e foarte ipotetic din partea ta, zâmbi el.

— În regulă. Nu-mi pasă că ești un hoț mărunt.

— Mulțumesc, Glory. E amabil din partea ta.

Nu-i arătă articolul din ziar, care amintea de cei treizeci și opt de dolari, iar ea nu ceru să i-l arate.

•

Glory se duse la magazinul de bricolaj să le spună că păstrau televizorul Philco și să-i roage să le instaleze o antenă. La întoarcere îl găsi pe Jack în șopron, ungând lama unei coase, dintre toate lucrurile inutile și uitate. Spuse:

— M-am dus la magazinul de bricolaj să-i rog să ne pună antena. M-au ținut acolo o oră. Dar mi-au spus cine a furat banii de la băcănie. Au fost niște puști de liceu. Copii buni, au zis ei.

De asta n-au dat nimic la ziar. A fost o glumă, presupun. Și apoi unul dintre băieți a avut un acces de conștiință și a recunoscut.

— Ce drăguț din partea lor să-ți spună! râse Jack. Mă întreb cum știau că te-ar interesa subiectul.

— Ei bine, acum avem o grijă mai puțin.

— Adevărat, zise el. Într-un fel e adevărat. Pentru moment.

•

A doua zi dimineață, Jack se oferi să-i citească tatălui său, iar bătrânul acceptă bucuros.

— Da! zise el. În felul ăsta o să treacă timpul!

Se gândiră să inițieze obiceiul de a-l duce pe verandă în fiecare dimineață devreme, după ce îl spălau și îl râdeau, când putea tolera căldura și când adierea vântului era plăcută.

— Ce ți-ar plăcea să asculți? întrebă Jack. Avem *Situația clasei muncitoare din Anglia.*

Bătrânul scutură din cap.

— Am citit-o la seminar. A fost foarte interesantă, dar, din câte îmi amintesc, ideea era clară. Nu simt nevoia să mă întorc asupra ei. Mă mir că o mai avem. Credeam că am oferit exemplarul meu bibliotecii.

Jack râse și se uită la Glory. Spuse:

— Uite una pe care a trimis-o Luke. *Un lucru de valoare*[44]*.* E despre Africa.

Tatăl său încuviință.

— Am avut un interes considerabil față de Africa. La un moment dat.

— Luke mi-a scris despre cartea asta, zise Glory. Spune că e lăudată de critici.

— Și eu sunt puțin interesat de Africa, spuse Jack.

— Da, păi, Mozambic, Camerun, Madagascar, Sierra Leone. Nume frumoase. Când eram un băiețandru mă gândeam că o să ajung acolo odată. Putem să o citim pe asta.

— E despre Kenya.

— Merge și așa.

Jack își lăsă capul în jos și începu să citească, aplecându-se asupra cărții de parcă ar fi fost una de rugăciuni. Zâmbi la părțile care îi plăceau – „Undeva, departe de privirile noastre, nechează o zebră, și pe malul izvorului înjură un babuin”. Teddy spunea că Jack era cel isteț, că el, Teddy, era doar conștiincios.

[44] Vezi nota 12 (n.tr.).

De fapt, vădea un fel de har atunci când își mobiliza întreaga atenție, sau când uita de ironie o vreme. Întotdeauna era puțin surprinzător, fiindcă își ascundea acest talent ori de câte ori putea. Dar vocea îi era blândă și caldă, politicoasă față de pagina din care citea, și tatăl său o privi pe Glory ridicând din sprâncene, vechiul semn care însemna: „E minunat când vrea să fie. Cu adevărat minunat”.

Bătrânul râse la varianta păgână a cântării „Să strălucesc ca o rază”[45] pe care o fredona bucătarul, ascultă cu interes descrierea aranjamentelor casnice ale familiei McKenzie, se minună de uciderea elefanților, și ațipi. Jack continuă să citească pentru sine.

— Cred că m-am prins cum se termină, spuse el întorcând ultimele pagini. Da. „Peter își ridică umerii aproape de gât, inspiră adânc, oftând, și strânse. Limba lui Kimani îi ieși printre dinți, iar dinții îi fură înecați în sânge odată ce vasele mici se sparseră. Se auzi un pârâit și apoi un pocnet ascuțit, ca și cum cineva ar fi călcat pe un băț uscat, și trupul lui Kimani se înmuie”.

Tatăl lor se trezi.

— Kimani e copilul acela cu care se joacă la început, nu? Copiii aceia se joacă împreună.

Jack încuviință.

— Cred că l-a omorât. Închizând cartea, murmură: Cred că da.

— Păcat, zise bătrânul. Dar așa se pare, totuși. Atâta sânge rău. Cred că mai bine ținem totul pentru noi.

Jack râse.

— Am mai auzit părerea asta. Cunosc o mulțime de oameni care sunt de acord cu tine în privința asta, crede-mă.

— Da. Hai să încercăm altă carte, Jack, nu crezi? Se pare că nu e nimic în asta care să ne surprindă.

— Nimic, într-adevăr.

— Tipul scrie bine, totuși. Elefanții erau tare interesanți.

•

Ziua părea să treacă în felul care devenise obișnuit, cu Glory văzând de gospodărie în timp ce tatăl ei dormea și Jack se făcea util în jurul casei, alungând cu pași mici, răbdători, dezordinea și delăsarea. Sau așa credea ea. Apoi își dădu seama că nu-l mai

[45] *Jesus Wants Me for a Sunbeam*, imn compus de Nellie Talbot la sfârșitul secolului al XIX-lea (n.tr.).

văzuse de ceva timp. De obicei găsea câte un motiv să-i vorbească din când în când, să glumească puțin cu ea, ca și cum ar fi vrut să se asigure că-l privea cu aceeași simpatie. Se uită în grădină, apoi se duse la șopron, se uită în hambar. Jack nu era de găsit. „E ridicol, se gândi. Nu pot să-mi fac griji în halul ăsta”. Trecu o oră, trecură două. Se uitase prin scrisori și pe ultimul număr din revista *Life.* Răspunsese la scrisorile de la Dan și Grace. Apoi se închise ușa cu plasă și apăru Jack, venind dinspre verandă, cu un aspect neîngrijit și totuși puțin mulțumit de sine. Era în maiou, căci își mototolise cămașa într-un fel de boccea pe care o așeză pe masă și o deschise.

— Ciuperci! anunță el. Zbârciogi! Exact unde erau întotdeauna!

Nisip și putregai de frunze și mirosul acela reavăn.

— Unde anume?

— Într-o zonă îndepărtată, draga mea. Departe de locurile unde bântuie oamenii.

— Haide, spune-mi! Sunt sora ta! Singura ta prietenă pe lume!

— Îmi pare rău. Nu spun. Uită-te doar la frumusețile astea. În seara asta mâncăm ciuperci, Glory!

— Ce-i asta? întrebă tatăl lor. Despre ce vorbim?

— Du-te și arată-i lui papa, îl îndemnă Glory. Îi plac mult zbârciogii.

— Ar trebui să mă aranjez un pic înainte.

— Nu trebuie să te aranjezi. Du-te și arată-i.

Așa că Jack duse bocceaua în camera tatălui său și îi arătă conținutul acesteia.

— Ah. Ah, da, zise bătrânul. Ai fost la cules. Trase adânc aer în piept și râse. „Iată, mirosul fiului meu e ca mirosul unui câmp bogat, pe care l-a binecuvântat Domnul.”[46] Zbârciogi. Dan și Teddy îmi aduceau din ăștia. Și mure și nuci. Și aduceau șalău și somn. Și fazani. Mereu se duceau pe câmp, acolo la râu. Fetele mereu veneau cu flori. A trecut atât de mult timp de atunci!

Jack se dădu în spate și-l privi pe bătrân studiind ciupercile, mirosindu-le, învârtindu-le la lumină. Își freca brațele subțiri de parcă știa cum arăta, slab, expus. Murmură:

— Binecuvântează-mă și pe mine, tată![47]

---

[46] Facerea 27:27 (n.tr.).

[47] Facerea 27:38 (n.tr.).

— Nu, replică tatăl său, acesta e Isav. Îi confunzi pe Isav și Iacov.

Jack râse.

— Da, eu sunt omul fără păr. Cum am putut să uit? Eu sunt cel care trebuie să fure binecuvântarea. Bătrânul scutură din cap.

— Nu a trebuit să furi nici măcar un lucru în toată viața ta. N-a fost niciodată nevoie. Mi-am cercetat amintirile în privința asta.

— Papa, când eram la magazinul de bricolaj ieri... interveni Glory, dar Jack o întrerupse:

— Nu, nu. Lasă. Și îi zâmbi, iar ea știu că aproape îl făcuse de rușine. Nu el furase din butic. Cât de dureros era că acest om ostenit avea nevoie să fie exonerat de năzbâtiile unor copii neascultători!

— E bine să fii acasă, îi spuse el după aceea. Nicăieri nu-i ca acasă, cum se spune.

— Pot să-ți aduc ceva? Cafea?

— Sigur. Cafea. De ce nu? Ai un suflet bun, Glory. Tipul acela care nu s-a însurat cu tine a fost un bărbat tare fraier.

— Nu neapărat, zise ea ridicând din umeri. Era însurat.

— Oh.

— Așa mi-a spus.

— Oh.

— Sigur că nu știam la momentul respectiv. În mod special.

— În mod special, râse el.

— Știi ce vreau să spun. Mi-aș fi putut da seama dacă aș fi vrut.

— Ah, asta e greu, încuviință el. Îmi pare rău. Și presupun că nu s-a născut niciun prunc din legătura asta.

Glory scutură din cap.

— Nu.

— Măcar ai fost scutită de asta.

Ea trase adânc aer în piept.

— Îmi pare rău, oftă Jack. De ce am spus asta? De ce nu tac din gură? De ce nu-mi spui să mă opresc?

— Ei, Jack, tu n-ai cunoscut-o, așa că nu e de mirare că te gândești astfel la ea. Ca la ceva de care am fi vrut să fim scutiți.

— Da, fetița.

— Fetița ta.

— Fetița mea, zise el, ridicându-se în picioare. Nu mă prea pricep la… am stat deoparte tot timpul… a fost cel mai bun lucru pe care l-am putut face…

— Nu asta vreau să spun. Adică ne bucurăm că s-a născut. Ne-am bucurat de viața ei. Cred că și ea s-a bucurat. Știu că așa a fost.

Jack își duse mâna la față.

— Mulțumesc. E bine de știut, presupun. N-am avut niciodată habar cum să fac față acestui lucru. Rușinii. Ai zice că m-am obișnuit.

— Dar încerc să-ți spun că a fost vorba de mult mai mult decât rușine sau fărădelege sau ce vrei tu. Oricine ar fi putut fi mândru de ea. Asta am încercat să-ți explic în scrisorile pe care ți le-am trimis.

— Oh. Atunci presupun că ar fi trebuit să le citesc, râse el.

— Doamne Sfinte! Tată Ceresc, eu renunț. Îmi iau mâna de pe el.

— Te rog să nu spui asta, Glory. Sunt singur aici…

— Păi, zise ea, știi că nu vorbesc serios.

După o clipă, Jack o întrebă:

— De ce nu vorbești serios?

— Păi, sunt sora ta, în primul rând. Și în al doilea rând… sunt sora ta. E un motiv destul de bun.

El încuviință din cap.

— Mulțumesc. Ești foarte drăguță.

•

Jack plantase în grădină floarea-soarelui și gura-leului și copacul-banului, câteva mușuroaie de pepene galben, un strat de dovleci, trei rânduri de porumb. Salvase tufele de cercelușI dintr-o încâlceală de buruieni și se îngrijise de tigve cu tactul omului care credea, ca toți cei din familia Boughton, că le mergea bine dacă erau neglijate. Când erau mici, își făcuseră zornăitoare din tigvele uscate, și sticle și cești de băut, jucându-se de-a indienii. Scobiseră dovlecii și prăjiseră semințele. Se prefăcuseră că discurile argintii ale copacului-banului erau dolari. Strânseseră fălcile florilor de gura-leului să le facă să vorbească, sau le închiseseră buzele ca să le facă să se deschidă singure. Mâncaseră semințe de floarea-soarelui când erau coapte și uscate. Deschiseseră florile de cercelușI ca să dea de domnita care făcea baie înăuntrul lor. Tuturor le plăcea

porumbul copt, deși nu le era lene să-l curețe, și tuturor le plăcea pepenele galben. Jack se ocupa de lucrurile acestea cu o grijă deosebită. Când nu avea stare, ieșea uneori în grădină și stătea acolo cu mâinile în șolduri, ca și cum îl liniștea să vadă plantele prosperând modest. Odată, când o surprinse observându-l, o întrebă:

— Am uitat ceva?

— Nu, nu cred.

— Nu sunt cine știe ce agricultor, zise el, vizibil mulțumit că recolta lui mergea destul de bine oricum.

Tatăl său privea de pe verandă zi după zi, interesându-se dacă ieșiseră porumbul și floarea-soarelui, și dacă se prindeau pepenii. Jack îi aduse un fir de cerceluș și bobocul unei flori de dovleac.

— Da, zise bătrânul, cum făcea când i se trezeau amintirile. Ce vremuri frumoase erau.

•

Într-o seară, Jack intră în casă din amurgul târziu în timp ce Glory îl pregătea pe tatăl lor pentru noapte. Îl auzi în bucătărie, luându-și un pahar cu apă. Aerul se răcorise. Insectele se adunaseră la ușile cu plasă, minuscule și diverse, râvnind la lumina becului strâmb din lampa de pe noptiera bătrânului, greierii erau gălăgioși, și printre copaci adia un vânt de seară. Întotdeauna o liniștea să știe că Jack intrase în casă la lăsarea întunericului. Și-l imagina sprijinit de blatul din bucătărie, bând apă bună și rece în întuneric, cu palmele păstrând încă senzația și mirosul de pământ. Dar tatăl ei era agitat. Avea ceva în minte, o intenție care-l îndemna să acționeze chiar dacă tulbura această dulce liniște.

— Vreau să vorbesc puțin cu el. Dacă nu te superi, Glory.

Așa că îl strigă, și îl auzi ridicându-se și așezându-și paharul în chiuvetă, cu acea măruntă întârziere care însemna o șovăire învinsă. Când intră în cameră îi zâmbi.

— Iată-mă.

— Adu scaunul acela aici. Așază-te, îi ceru tatăl său.

— Da, domnule.

— Am ceva să-ți spun. Scoase o mână de sub cuvertură și-l bătu ușor pe genunchi, apoi își drese glasul. M-am gândit mult, și cred că știu ce te tulbură, Jack. Cred că am știut dintotdeauna,

și n-am fost sincer cu mine în privința asta. Vreau să-ți vorbesc acum.

Jack zâmbi și se foi pe scaun.

— În regulă. Ascult.

— E vorba de copilul tău, Jack.

— Poftim?

— Da, și voiam să știi că îmi dau seama cât am greșit.

— Poftim? Jack tuși. Îmi pare rău, domnule. Nu înțeleg.

— Ar fi trebuit s-o botez. Am regretat de multe ori că n-am făcut măcar atât pentru ea.

— Oh, zise Jack. Oh, înțeleg. Da.

Tatăl său îl privi.

— Poate nu-ți dai seama că… că a murit fără Sfânta Taină, și poate n-ar fi trebuit să spun nimic, fiindcă îți va adânci și mai mult mâhnirea. Am șovăit dacă să-ți spun. Dar am vrut să mă asigur că înțelegi că vina mi-a aparținut în întregime. Își duse mâna la față. Oh, Jack! Eram un preot al lui Dumnezeu, am ținut bebelușul acela în brațe de atâtea ori. De ce n-am făcut ceea ce era evident? Câțiva stropi de apă! Era un butoi de apă de ploaie chiar lângă casă – cine m-ar fi oprit? M-am gândit la asta de atâtea ori.

— Papa, suntem prezbiterieni, zise Glory. Nu credem în nevoia botezului. Mereu ai spus asta.

— Da, și Ames spune la fel. Se ia la trântă cu *Instituția*[48] și-ți arată exact unde ți-e locul. Calvin avea dreptate în privința multor lucruri. Spunea că Domnul n-o să tragă copilul la răspundere – asta trebuie să fie adevărat. Cât despre mine, „inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi”[49]. Trebuie să-mi amintesc să cred și eu asta.

Se lăsă tăcerea. Într-un sfârșit, Jack spuse:

— Tot ce s-a întâmplat a fost vina mea. A fost numai vina mea. Mi-e greu să cred că poți găsi un mod să te învinovățești pentru asta. Sunt… sunt uluit.

— O, dar erai tânăr. Și nu ai cunoscut-o. Glory a încercat mereu să-i facă o fotografie bună să-ți trimită, o îmbrăca frumos, îi punea fundițe în păr. Dar nu-ți dădeai seama de mare lucru din fotografii. Era așa isteață, o copilă așa de vioaie, de

---

[48] *Institutio Christianae Religionis*, opera fundamentală a lui Jean Calvin (1560), esențială pentru teologia Reformei (n. red.).

[49] Psalmul 50:18 (n.tr.).

amuzantă. Abia aștepta să se ridice și să înceapă să meargă. Îți amintești, Glory? Când era de-o șchioapă se ținea după maică-sa, se jucau împreună... m-am gândit de multe ori că ar fi trebuit s-o botez și pe maică-sa, de fapt. Să cunoști o asemenea copiliță, și apoi să nu faci toate lucrurile de care ești în stare pentru ea... nu există scuză. Domnul avea dreptul să se aștepte la mai mult din partea mea, și tu la fel. Înțeleg asta.

Jack își împinse scaunul și se ridică.

— Trebuie să... să... Râse. Nu știu. Să iau niște aer. Îi zâmbi lui Glory. Mă scuzați, eu – și ieși din cameră.

Glory îl sărută pe tatăl lor pe frunte, apoi spuse:

— Tu du-te la culcare acum.

Îi întoarse perna și i-o netezi, după care îl urmă pe Jack la bucătărie. Stătea la masă cu capul în mâini.

— Îmi pare rău, zise ea.

— Te superi dacă te rog să stingi lumina? întrebă el.

Glory o stinse. După mult timp, Jack spuse:

— Dacă aș fi un om sincer, i-aș fi spus că nu mi-a trecut niciodată prin cap... nimic din toate astea. Nici măcar o dată.

— Mă rog.

— Adică, dacă era sau nu botezată. M-am gândit la restul lucrurilor, din când în când. Dar n-a fost o alegere, să știi, râse el.

— Asta a fost cu atâta timp în urmă, spuse ea. Erai tânăr.

— Nu, nu eram tânăr. Nu cred că am fost vreodată tânăr. Scuzele mă sperie, Glory. Îmi dau impresia că pierd controlul. Nu pot explica asta. Dar, te rog, nu încerca să-mi găsești scuze. Poate o să ajung să le cred într-o zi. Am cunoscut oameni așa.

— Știai că a murit, zise ea dintr-odată.

— Plicul avea chenar negru. M-am gândit că era...

— Ce? Cineva care conta?

— N-am spus asta. Nu asta am vrut să spun. Doar că nu te aștepți să moară un copil... Nu m-am gândit niciodată la asta atunci. Acum da. Mă gândesc la asta acum, tot timpul. Râse și își duse mâinile la față. Asta n-are cum să fie dreptate. Ar fi îngrozitor să te gândești că are ceva de-a face cu dreptatea.

Ce-i putea spune ca să-l mângâie? se întrebă Glory. În cele din urmă, rosti:

— E greu să discuți despre lucrurile astea. Spun lucruri pe care n-ar trebui să le spun. Îmi pare rău. Pe de altă parte, nu cred că dreptatea poate fi îngrozitoare.

— Serios? Nu asta e răzbunarea? Dreptate îngrozitoare? Ce ar spune papa?

— Nu știu sigur, dar grația divină pare să fie răspunsul la orice întrebare, din punctul lui de vedere.

Jack o privi.

— Atunci n-ar trebui să-și facă griji din cauza fiului său depravat, nu-i așa? Mi-aș dori să-i spui asta. Adică, sună ca o contradicție, nu?

— Da, așa e. Cred că totuși am depășit momentul în care putem pune întrebări referitoare la teologia lui. Dacă i-aș arăta o contradicție în modul său de gândire, probabil l-aș supăra. A devenit sensibil la lucruri din astea. Mă rog, așa e de ani de zile. Oricum, nu cred că-și face griji în privința asta mai mult decât tine.

— Așa tată, așa fiu, zise Jack ridicând din umeri.

•

Accesul de sinceritate de mai devreme părea să-l fi alarmat pe bătrân. Deodată era nerăbdător să fie cu Jack, să încheie o pace camaraderească, între tată și fiu. Se strădui să manifeste interes față de televizor, mai ales față de baseball, vorbind cu Jack despre echipe și sezonul curent cu aceeași detașare cu care ar fi discutat despre vremea de vară, secetă și fulgere. Întotdeauna părea să aștipească dacă erau știri despre tulburările sociale.

Jack crezu probabil că tatăl său adormise, fiindcă atunci când știrile ajunseră la revoltele din sud, murmură:

— Iisuse Hristoase.

Bătrânul se trezi.

— Ce mai e acum?

— Oh, îmi pare rău. Îmi cer scuze. E vorba de Tuscaloosa. O femeie de culoare vrea să meargă la Universitatea din Alabama.

— Păi, se pare că nu o vor acolo.

— Cu siguranță așa pare, râse Jack.

Tatăl său privi o clipă ecranul, după care spuse:

— Nu am nimic împotriva oamenilor de culoare. Dar cred că vor trebui să se îndrepte dacă vor să fie acceptați. Cred că e singura soluție.

Avea aerul și tonul unui politician. Făcea un efort atât de mare să fie blând și conciliant, chiar și după ce Jack luase numele Domnului în deșert, încât Jack se mulțumi să-l scruteze, ținându-și mâinile la gură ca și cum voia să se împiedice să vorbească.

Într-un târziu spuse:

— Și eu sunt cam neîndreptat. Cunosc mulți negri mult mai respectabili decât mine.

Tatăl său îl privi.

— Nu știu de unde ai căpătat părerea asta groaznică despre tine, Jack.

— Presupun că e ceva pentru care trebuie să fim recunoscători amândoi.

— Vorbesc serios. Ai putea face multe dacă ți-ai propune.

— Adevărat, răspunse Jack. Aș putea să stau la un hotel. Aș putea să mănânc la o cafenea. Aș putea să iau un taxi. Aș putea probabil să-mi exercit dreptul la vot. Așa nevolnic cum sunt.

— Ești absolvent de facultate, replică ferm tatăl său.

Jack zâmbi și se uită la Glory, care scuturâ din cap. Așa că spuse:

— Corect. Majoritatea oamenilor nu au acest avantaj, totuși. Adică, albii.

— Cu atât mai mult ai avea motive să fii mândru de tine.

— Ah, înțeleg. Da, domnule. O să rețin.

După o clipă, bătrânul zise:

— Știu că am deviat puțin de la subiect. Dar am vrut să-ți spun asta. Am vrut să-ți spun că ar trebui să ai o părere mai bună despre tine.

— Mulțumesc, domnule. O să încerc.

— După mine, oamenii de culoare își creează probleme și obstacole cu toată această… zarvă. Nu există niciun motiv pentru toată tulburarea asta. Primesc ceea ce merită.

Jack trase adânc aer în piept, apoi încă o dată. Întrebă încet:

— Ai auzit de Emmett Till?

— Emmett Till. Nu era negrul care… a atacat femeia aia albă?

— Era un copil. Avea paisprezece ani. Cineva a spus că a fluierat după o femeie albă.

— Cred că au fost mai multe lucruri, Jack. Din câte țin minte, a fost executat. A fost un proces.

— Nu a fost niciun proces. A fost ucis. Era un copil, și l-au ucis. Jack tuși ca să-și recapete controlul asupra vocii.

— Da, asta e supărător. Eu îmi aminteam altfel.

— Citim ziare diferite, domnule.

— Asta poate fi diferența. Totuși, părinții au o răspundere.

— Cum adică?

— Își aduc copiii într-o lume periculoasă și trebuie să facă tot ce trebuie ca să-i țină în siguranță.

Jack își drese glasul.

— Dar nu pot întotdeauna, chiar dacă vor. E foarte greu. E complicat...

— Deci cunoști niște oameni de culoare acolo, în St. Louis.

— Da. Au fost buni cu mine.

Tatăl său îl privi.

— Mama ta și cu mine v-am crescut să vă simțiți în largul vostru în orice companie. Orice companie respectabilă. Ca să puteți avea avantajul unor prieteni buni. Fiindcă oamenii te judecă după cei cu care te însoțești. Știu că sună aspru, dar acesta e adevărul.

— Da, domnule, crede-mă, știu ce înseamnă să fii judecat după cei cu care te însoțești, zâmbi Jack.

— Ți-ai putea fi de folos dacă ți-ai găsi o categorie mai bună de prieteni.

— Am făcut eforturi considerabile în direcția asta. Dar cei cu care mă însoțeam au îngreunat lucrurile.

— Da. Bătrânul îi primi vorbele cu o anume circumspecție, având impresia că detecta în ele o urmă de ironie. Mi se pare că mereu te gândești că mă refer la copilul tău, zise el după un minut. Îți pare rău că nu i-ai fost tată, știu asta. Și dacă ai putea să dai timpul înapoi, ai vrea să fii alături de ea, știu și asta. Și Domnul o știe.

Jack își acoperi fața cu mâinile și râse.

— Domnul... e foarte... interesant.

— Știu că intenția ta nu e să fii nerespectuos.

— Chiar nu știu ce vreau să spun. Chiar nu știu.

— Ei bine, mi-aș dori să te pot ajuta cu asta. Apoi, tatăl lui își întoarse chipul hotărât spre ecranul televizorului.

Jack se așeză lângă el și se uitară împreună. În lumina gri, părea întristat și ostenit și ciudat de tânăr, un om al cărui tată încă era tatăl său, și imposibil, și fragil. Bătrânul îl bătu ușor pe

genunchi. Cowboy și focuri de armă. Glory le pregăti cina și mâncară în liniște, atenți și politicoși.

— Cred că e joi. Am dreptate?

— Da, domnule.

— Mi-ar plăcea o friptură de vită la cina de duminică. Vreau să miroasă în toată casa a friptură de vită. O să-mi pun o cravată. O să aprindem lumânările. Poate Ames și familia lui vin și ei. Putem să ne distrăm puțin, știi. O să fii și tu prezent, Jack?

— Sigur.

— Poți să ne cânți puțin la pian.

— Aș putea.

— Să mă uit la mâna ta, unde ți-a intrat țeapa.

— Se vindecă.

— Arată-mi.

Jack îi întinse mâna dreaptă, iar bătrânul o luă în palme și o mângâie, studiind-o.

— O să rămână semn. Douăzeci de ani, spuse apoi, douăzeci de ani.

Jack îl așeză în pat, uscă vasele și se duse în camera sa.

•

Când Glory coborî a doua zi dimineață, Jack era la plită, gata să prăjească niște costiță.

— Cred că am suferit o experiență de convertire, zise el privind-o pieziș.

— Interesant. Mai spune-mi.

— Nu-i nimic dramatic. Mă spălam pe dinți când mi-am dat seama de un lucru. Ideea e că Jack Boughton ar putea deveni congregaționalist. Știi, măcar să încerc câteva săptămâni.

— Asta e puțin dramatic. Adică, dacă chiar te gândești să mergi la biserică.

— Intenționez să fac exact asta, surioară. Duminică, în caz că nu mă răzgândesc. Dacă nu te încurcă, de-asta m-am gândit să-ți spun. Nu-l putem lăsa pe moșu' singur aici, știu…

— Ca să te duci la biserică? Cred că va trebui să-l leg de tăblia patului ca să nu zburde pe fereastră. În afară de asta, nu cred că va fi vreo problemă.

— Păi, de asta îmi fac griji. Probabil o să i se pară mai mult decât e. E doar o idee. Poate nici n-o s-o pun în aplicare.

— O să stau eu cu el. O să fie bine.

— M-am gândit că aș putea discuta cu Ames niște lucruri. Dacă m-aș înțelege mai bine cu el. Asta e tot, de fapt. Un gest de respect. O privi. Să-mi spui dacă ești de părere că e o idee proastă.

— Chiar nu văd ce ar putea fi greșit în asta.

— Ames o să-i spună, așa că n-are rost să țin secret. Mă gândeam dacă nu te-ar deranja…

— O să-i duc cafeaua, și el o să mă întrebe de ce nu m-am îmbrăcat de biserică, iar eu o să spun că Jack a vrut să meargă în dimineața asta.

— Și apoi… zise Jack, și râseră amândoi. Ah, ajută-mă să mă gândesc bine. Poate ar trebui să spui doar că „Jack s-a dus la biserică în dimineața asta”. Dacă spui că am vrut să merg, o să citească prea mult printre rânduri. Poate… „Jack a hotărât să meargă”. Nu, asta e aproape la fel de rău ca „a vrut”.

— În regulă. Jack s-a dus la biserică în dimineața asta.

— Și apoi?

— Cine știe? O să improvizez. E un teritoriu virgin.

— Așa e. Nu crezi că o să pară prea cinic, nu? Ipocrit? Lingușitor? Calculat?

Glory ridică din umeri.

— Oamenii se duc la biserică.

— Alți oameni. Adică n-o să trec deloc neobservat. Și moș Ames nu are o părere așa brează despre mine. După o clipă, Jack adăugă: Mă rog, nu prea am ce face în privința asta, nu? De asta m-am gândit să mă duc. Nu îmi vine în minte nicio altă abordare. Am încercat. Am să-i ascult predica, și poate sentimentele lui față de mine se vor înmuia puțin. O să fiu foarte atent. În definitiv, merită să încerc. Apoi, el și soția o să vină la cină și o să cânt câteva melodii preferate. Ar putea merge.

— Toate astea sună bine, Jack. Dar nu prea sunt convinsă că sunt necesare.

Jack încuviință.

— Am fost un motiv de suferință pentru prietenul său cel mai drag timp de patruzeci și trei de ani, cu o marjă de eroare. S-a săturat de mine. Nu vrea să fie, dar așa e. Și eu aș simți la fel. Însă vreau să vorbesc cu el.

— E o idee bună. Foarte bună, cred.

— În regulă, atunci. Dacă spui tu. Probabil așa o să fac.

Jack își puse cravata și pălăria și se duse la magazin să cumpere cele de trebuință pentru cina de duminică, cu două hârtii de zece dolari din banii de gospodărie pe care Glory îi ținea în sertarul comodei. Ar fi putut să-l sune pe băcan și să facă o comandă, cum proceda de obicei, dar Jack spusese că simțea nevoia să iasă din casă. Așa că ea se duse la familia Ames. Lila era în grădină, curățând salată într-un lighean, și Robby se prostea în leagăn, întinzându-se pe burtă pe scândură, împingând și pivotând și ștergând iarba cu vârfurile degetelor. Lila se ridică atunci când o văzu pe Glory la gard, îi zâmbi și-l strigă pe băiat să vină să dea bună-ziua, așa că el veni și dădu bună-ziua și apoi fugi să-l caute pe prietenul lui, Tobias, care fusese chemat la masa de prânz.

— Bună dimineața, spuse Glory, iar Lila răspunse:

— Așa e. E o dimineață fainâ. Își dădu părul din ochi cu mâinile. Vrei niște salată? Iese mai repede decât pot eu s-o mănânc, iar băieții mei nu se dau în vânt după verzituri, niciunul dintre ei. Îi întinse ligheanul lui Glory. O culegeam fiindcă e așa frumoasă. M-aș bucura să-ți dau și ție.

Lila avea șoldurile și umerii lați, și mâini mari, aspre, competente. La un moment dat i se păruse o idee bună să-și smulgă sprâncenele într-o formă subțire și arcuită, și așa rămăseseră, urma unei vieți precedente complet nepotrivită cu aerul ei matern, loial. Lumina soarelui părea să o supere, ca o avertizare prietenoasă care o enerva uneori, deși deocamdată se mulțumea s-o evite cu un zâmbet, ținându-și mâna deasupra ochilor ca să-i apere.

— Papa m-a rugat să vă invit la cină mâine, zise Glory.

— Jack s-a oprit pe la noi acum câteva minute. I-am spus că o să vorbesc cu reverendul. Predicile îl obosesc mai mult decât vrea să recunoască.

— Poate să fie o cină mai târzie. Așa o să aibă timp de odihnă.

•

În acea după-amiază, când lucra în grădină smulgând buruienile de pe lângă căpșuni și culegând o mână de fructe coapte, Glory auzi demarorul DeSoto-ului chinuindu-se de două ori, apoi din nou, și apoi mârâitul unui motor de automobil, dar sunetul robust se stinse după câteva clipe. Din nou demarorul și motorul, și, peste un minut sau două, zornăitul și pocnetul pietricelelor când mașina ieși ușor cu spatele din șopron.

Strălucea întunecat și sfios, ca o prună coaptă. Elementele cromate erau lustruite, jențile și masca, iar flancurile roților erau albe ca zăpada. Era o frumusețe absurdă în toată acea strălucire, care o făcu să râdă. Jack își scoase mâna pe geam, fluturându-și pălăria ca un demnitar în vizită, ieși în stradă și pluti parcă deasupra asfaltului, conducând ușor dirijabilul sclipitor printre umbrele ulmilor încovoiați. Lumina picura printre frunzele acestora ca niște confetti pe măsură ce mașina își făcea trecerea ceremonioasă. După câteva minute auzi claxonul, și Jack trecu în DeSoto pe lângă casă. După alte câteva minute se întoarse din cealaltă direcție, intră pe alee și se opri acolo leneș. Jack se aplecă peste scaunul din față să deschidă portiera din dreapta. Glory traversă aleea spre mașină și urcă înăuntru.

— Minunat!

El încuviință.

— Ne descurcăm bine deocamdată. Miroase a căpșuni.

— Nu le-am spălat, zise ea întinzându-i mâinile făcute căuș.

Jack luă una, o privi și o puse la loc.

— Ce zici de o tură pe stradă?

— Papa o să vrea să vină și el.

— Păi, asta ar fi ideea. Aș vrea să fac întâi câțiva kilometri, să știu că e de încredere. Nu vrem să-l obligăm pe moșu' să se întoarcă acasă pe jos.

Așa că ea închise ușa și ieșiră în stradă.

— Cred că ai permis, spuse el. Conduceai pe vremuri.

— Am. Pe undeva. Tu ai?

— De ce întrebi? replică Jack privind-o.

— Nu contează. Doar făceam conversație.

Încheiară un tur cuviincios al străzii, și când intrară pe alee îl văzură pe tatăl lor stând în ușa cu plasă.

— Ce fascinant! strigă el. Mă gândeam să vin și eu, dacă nu vă deranjez. Părea gata chiar să încerce să o ia pe scări.

— Așteaptă! Jack o luă la fugă peste gazon și, luându-l de brațe, îl ajută să coboare pe alee.

— Mulțumesc, dragule. E foarte bine.

Se sprijini în baston și studie mașina cântărind-o din ochi.

— Da. E o mașină frumoasă. Știam eu că am motiv să o păstrez, chicoti el. Abia dacă își stăpânea bucuria, ca și cum simțea că făcuse ceva, sau că nu făcuse nimic, și efectul era

excelent. Am primit oferte pentru ea, să știi. Mai multe. Da. Privi DeSoto-ul strălucitor cu ceva mai multă căldură decât simpla mândrie a proprietarului. Și acum uite ce-ai făcut cu ea! Jack, e minunat!

Jack asista cu mâinile în șolduri și o satisfacție calmă, distantă în privire, ca și cum era o clipă care-i fusese propusă de imaginație, un răsfăț pe care nu și-l putea permite de fapt.

— Pare că merge bine, zise el. Cred că putem să dăm o tură.

Îl ajută pe tatăl său să se așeze pe locul din față.

— Mă duc să iau niște dolari de benzină, pentru orice eventualitate. Porni spre casă, apoi se întoarse. Îi întinse mâinile lui Glory, iar ea îi dădu căpșunile.

— Două minute, zise el. Când se întoarse avea căpșunile într-un castronel, clătite și sclipind de apă. Îi dădu castronul lui Glory și se așeză pe scaunul șoferului. Răsuci cheia, o mai răsuci o dată, motorul porni, iar peste câteva clipe rulau pe stradă. Când le făcu un vecin cu mâna, bătrânul schiță un gest minuscul în semn de răspuns, ca și cum totul era prevăzut și intenționat, o justificare prea desăvârșită ca să fie remarcabilă în vreun fel. Jack râse.

— Ia o căpșună, spuse Glory.

Jack luă una și i-o dădu tatălui său, apoi luă una și pentru el. Și-o aruncă în gură și scuipă codița pe geam.

— Da, zise tatăl lor pe când treceau de ultimele case ale Galaadului, intrând într-o zonă de-a dreptul rurală – asta-i viața.

Cerul era albastru, porumbul tânăr de pe dealurile terasate sclipea în soare, iar pe pajiști vacile stăteau cu vițeii lor sau se întindeau la umbra cu formă neregulată a stejarilor.

— Aproape am uitat cum era, spuse bătrânul. E bine să mai ieși din casă din când în când. Lui Ames o să-i placă.

Vorbi o vreme despre vechiul Galaad. Mirosul îi amintea de asta. Erau cotețe de găini și cuști de iepuri aproape în spatele fiecărei case, și oamenii țineau vaci de lapte, și era destul pământ întins chiar în oraș care să fie arat cu calul sau catârul și unde se putea planta porumb. Știai animalele vecinilor la fel de bine cum îi știai pe copii, iar, dacă vreo capră bătrână îți păștea grădinița de flori, o recunoșteai și ea te recunoștea și o puteai duce acasă. Dar gâștele puteau fi răutăcioase și gălăgioase. Te urmăreau pe drum și te ciuguleau, te ciupeau de călcâie. Nu aveai cum să dormi de zarva pe care o făceau cocoșii dimineața,

însă noaptea auzeai animalele liniștindu-se, și asta era o mângâiere. Jack conducea cu o precauție atât de solemnă, încât câinii care fugeau după mașină renunțaseră de mult să se mai țină după ea și rămăseseră în urmă.

Cotiră pe alt drum. Glory și tatăl ei tăcură o vreme, privind cum peisajul devenea incomod de cunoscut. Apoi Jack spuse:

— Oh. Eu…

Trase pe dreapta pentru a întoarce mașina, atât de aproape de un șanț puțin adânc, încât roțile din spate alunecară pe nisip. La nicio sută de metri în față era podul peste West Nishnabotna, și dincolo de acesta se afla căsuța albă. Jack acceleră, însă mașina derapă și se opri.

— Îmi pare rău. Mă descurc eu, zise. Dați-mi un minut.

Își duse mâinile la față și trase aer în piept. Apoi băgă mașina în viteză, răsuci cheia și trase șocul. Manevră cu grijă, dând cu spatele de două ori înainte să iasă pe partea corectă a drumului.

— Cred că e vremea să mergem acasă, spuse el.

Tatăl lor își menținuse o expresie senină, nobilă în tot acest timp, cum făcea întotdeauna când sesiza o urgență.

— Da, zise el. Da. Am urmărit evenimentele din Egipt. În cazul acela am considerat că politicile lui Eisenhower sunt adecvate situației[50]. Dar timpul ne-o va spune.

— Adevărat, răspunse Jack.

— Kenya e altă problemă.

— Și asta e adevărat.

După încă vreo milă, Jack trase pe dreapta și opri.

— Glory, te superi dacă te rog să conduci restul drumului? Nu e departe. Am uitat să pun benzină. Nu sunt sigur dacă merge indicatorul, și mă distrage să-mi fac griji din cauza lui. Și asta mă îngrijorează, râse el. Nu am mai condus o mașină de douăzeci de ani.

Așa că schimbară locurile. El îi ținu ușa ceremonios, zâmbindu-i ironic și obosit.

— Mulțumesc mult, spuse.

Ea se uită să vadă unde erau pedalele și băgă în viteză. Mașina se poticni și se opri, dar, la o nouă încercare, o luă din loc. Jack zise:

---

[50] Președintele Eisenhower a condamnat în 1956 invazia Egiptului de către israelieni, britanici și francezi ca urmare a Crizei Suezului, forțându-i pe aceștia să se retragă (n.tr.).

— Încă mai e ceva în neregulă cu... cu nenorocirea asta. Nu sună bine. A fost o prostie din partea mea. Știam eu că trebuia să rămânem în oraș. Aprinse o țigară și deschise fereastra.

— O să fie bine, îl asigură Glory, neavând vreun motiv anume să fie încrezătoare, decât că pe măsură ce se apropiau de oraș casele erau mai puțin răsfirate. Oamenii de la țară poate nu aveau telefoane, dar aveau cu siguranță benzină, și, în caz de nevoie, aveau și experiență cu mașinile năbădăioase. De asta îi e teamă cel mai mult lui Jack. Să trebuiască să bată la o ușă. Poate că în zona aceea cineva auzise de el, fără să-l cunoască pe tatăl său, ceea ce ar fi putut fi o alinare. Avea să-l scutească de asta, într-un fel sau altul. Iar mașina mergea destul de bine. Bătrânul părea să moțăie, deși încă își păstra acea expresie de om de stat care însemna că puteai conta pe el să nu agraveze o situație, deoarece nici măcar n-ar fi arătat că era conștient de ea.

Când mașina îi aduse acasă, Jack se ridică de pe scaunul din spate și se întinse, apoi îi deschise ușa tatălui său. Bătrânul se trezi.

— Am să-i dau un telefon lui Ames. După ce mă odihnesc. Dându-i bastonul lui Jack, adăugă: Dacă nu te superi, dragule, sunt puțin cam înțepenit.

Jack îl ridică de un braț, însă părea să nu știe ce avea de făcut, fiindcă tatăl său scoase un țipăt ascuțit, apoi râse. Epuizat, Jack se uită la Glory.

— Lasă-mă să te ajut, zise ea. Îl luă de celălalt braț și împreună îl ajutară să ajungă în casă, încet, cu grijă. Intervenția sa nu ușura cu nimic durerea bătrânului, dar astfel Jack nu mai era singura ei cauză imediată. Îi scoase cravata și pantofii și îl așeză pe scaunul său. Se duse în bucătărie să-i aducă aspirină și un pahar cu apă, moment în care, auzind zgomotul motorului, ieși pe verandă. Văzu mașina veche și frumoasă de culoarea prunei dispărând în șopron, apoi auzi ușile de lemn închizându-se. Când Jack intră în casă, îi întinse cheile.

— E mașina ta, spuse Glory.

— Ți-o dăruiesc. Scutură cheile ca să zornăie. Uite. Nu mai vreau nenorocirea asta.

— Spune-mi asta peste o săptămână, și poate o să te cred.

Jack lăsă cheile să cadă pe pian și îi zâmbi.

— Cum spui tu, Codițe.

— Jack, nu poți să pleci.

— Dar nici nu pot să rămân, nu? Se frecă la ochi și râse. N-are rost. Mă și văd arătându-i doamnei pe care o iubesc peisajul tinereții mele. Nu că ar avea prea multe iluzii în privința mea. Dar cele puține pe care le are s-ar putea să fie esențiale.

— Poate că sunt. Cine știe? Dar trebuie să ne gândim la papa. Nu vrem să-l omorâm.

— Nu, nu vrem. Și dacă ar fi să plecăm, am fi înstrăinați pe vecie de surioara noastră, de care am devenit atât de uimitor de dependenți.

— Da, am fi. Ai fi. Și vorbesc serios, Jack. Dacă am vorbit vreodată serios în viața mea.

— Ce ferocitate, zise el, apoi râse și se frecă la ochi. Mulțumesc. O amenințare ca lumea poate ghida un tip. Dar ce-i asta? Acum plângi!

— Nu contează.

— Iartă-mă.

— Sigur.

— Mai sunt și toți ceilalți, Glory. Moșului i-ar plăcea să-i aibă în preajmă, și te-ar ajuta mult mai mult decât mine. Poate e prea greu, nu crezi? Nu sunt neapărat un stâlp de rezistență. Și dacă aș greși, ar fi mai bine s-o fac altundeva. Mai bine pentru papa. Mă gândesc la asta, să știi.

— Da, te-ai gândit la asta douăzeci de ani, nu-i așa?

— Să știi că da, râse el. Și poate că am avut dreptate, Glory. Poate că am avut oarecare dreptate.

— Știi mai bine decât mine. Dar ai spus că timp de zece ani ai fost în regulă.

— Asta e adevărat. Aproape zece.

— Atunci ai fi putut veni acasă măcar la înmormântarea mamei. Îi tremură vocea. Ar fi însemnat atât de mult pentru el. Îmi pare rău. N-ar fi trebuit să-ți amintesc. Nu știu de ce am spus asta.

— Sunt un netrebnic, Glory, zâmbi el. Hai s-o lăsăm așa. Îmi pare rău. Trebuie să mă întind puțin. Scuză-mă, te rog.

— Așteaptă. Se duse la el unde stătea, cu mâna pe balustrada scărilor, cu un chip atât de obosit, și îl sărută pe obraz. El râse.

— Mulțumesc. A fost drăguț. Poate chiar o să mă ajute să dorm.

Dormi, iar apoi coborî să ajute la așezatul mesei pentru cină.

— Pot să mai rămân o vreme. Dacă mai e în regulă.

— E în regulă, zise ea.

Se uită la un meci de baseball la televizor împreună cu tatăl lor după ce spălă vasele.

•

Duminică dimineață, Jack coborî îmbrăcat și ras, în ciorapi, ținându-și pantofii în mână ca să nu-l trezească pe tatăl lor. Se uită la Glory și ridică din umeri ca și cum ar fi spus: „Ce am de pierdut?” iar ea îi întinse o ceașcă de cafea. O bău cu înghițituri mici, sprijinindu-se de frigider, apoi se duse la sertarul cu bani și scoase doi dolari.

— Pentru colectă, explică el. Îți rămân dator, adăugă, ducându-și mâna la borul pălăriei. Te superi dacă îți împrumut ceasul? Așa o să pot să fac o plimbare înainte să înceapă slujba.

Glory îi dădu ceasul; după ce îl privi, Jack îl vârî în buzunarul de la sacou.

— Ei bine, asta e.

Se opri pe verandă să-și pună pantofii și să-și aranjeze pălăria, apoi plecă.

Peste jumătate de oră Glory îl auzi pe tatăl ei foindu-se, așa că îi duse tava cu cafea și piure de mere și pâine prăjită cu unt și aspirinele cu un pahar cu apă. Încă era în halat și papuci și purta o plasă de păr.

— Nu te simți bine, draga mea? Nu te duci azi la biserică? Poate ar trebui să-l sun pe Ames să-i spun că luăm cina altă dată…

— Nu, papa, sunt bine. Am rămas acasă azi ca să poată Jack să meargă.

— Să meargă la biserică? Jack?

— Mmhmm.

— Jack s-a dus la biserică?

— La biserica lui Ames. Ca un gest de respect, a zis.

— Da, păi, asta e foarte bine. John ține niște predici minunate. De tipul ăsta nou pe care-l avem acum nu sunt prea convins. Poate și eu o să mă duc la congregaționaliști. Dacă e să mă duc undeva. Mă rog, râse el. Asta e ceva. E o zi interesantă.

Stătu perfect liniștit un minut, zâmbind în gol, gândindu-se.

— Exact când ești pe cale să renunți complet! Domnul e minunat!

— Poate n-ar trebui să interpretezi atâta, papa.

— Să interpretez! E adevărul! Te duci la biserică, și asta e! Mă gândeam că poate l-am întors eu împotriva credinței. Chiar așa. Am auzit că se întâmplă în familii de preoți. Nu doar o dată.

— Păi, se pare că a avut legături cu o biserică din St. Louis. Spune că le cânta la pian.

— Serios? N-am de unde să știu. Nu vorbește prea mult cu mine. Niciodată n-a vorbit, râse bătrânul. Mama ta mă întreba: De ce mai plătim lecții de pian pentru băiatul ăsta? Pentru că nu exersa, vezi tu. Dacă încercai să-l convingi, ieșea pur și simplu pe ușă. Dar am zis că poate o să iasă ceva. Se ducea la ore odată cu Teddy. Da. I-am spus că sunt de părere că trebuie să-i tratăm la fel pe toți copiii, inclusiv pe Jack. Stătea acolo zâmbind, cu chipul luminat de gândul disculpării. E minunat. Iei o hotărâre, doar o mică alegere pe care nici n-o prea poți explica, și peste ani... Mă rog, știam că e isteț. Asta mi-era limpede. Întotdeauna era mai atent decât părea. Dar știam eu, să știi. Râse, încântat de propria șiretenie. Da.

— Se pare că are prieteni în biserica de acolo, zise Glory.

— Prieteni! Da, presupun că da. Așa se întâmplă la biserică, nu-i așa? Nu prea a avut prieteni când era mic, totuși. Niciodată n-a părut că ar vrea să aibă. M-am rugat toată viața mea să-și facă un prieten sau doi. M-am gândit deseori, să știi, la singurătatea asta a lui. Și nu mi-a trecut prin minte – sincer, nu mi-a trecut niciodată prin minte – că undeva în St. Louis rugăciunile mele erau ascultate! Nu-i ceva minunat? Scutură din cap. Ar fi fost o povară înlăturată de pe sufletul meu, îți spun. Mi-ar fi scutit ani întregi de mâhnire, dacă aș fi avut măcar puțină încredere. E o lecție de învățat aici. Peste o clipă adăugă: Mă întreb totuși ce s-a întâmplat. Adică nu mi se pare chiar omul care să simtă că are prieteni. Mă rog, pot să greșesc.

— Nici mie nu-mi spune prea multe.

— Ei bine, asta e o zi remarcabilă, și eu îmi fac griji? Trebuie să mă scol. Te superi dacă te rog să-mi aranjezi puțin părul, Glory? Simt că mi-a cam crescut aiurea. Poate e doar închipuirea mea, râse el. Da, știu, nu prea mai e mare lucru. Totuși.

Așa că Glory îl aduse în bucătărie, îl așeză pe un scaun și îi puse pe umeri un prosop pe care i-l strânse bine sub bărbie. Luă un pieptăn și foarfecă și se apucă de treabă. Părul lui dispăruse,

sau era pe cale să dispară, nu prin căderea obișnuită, ci printr-un proces de rarefiere. Era atât de fin, de alb și de lipsit de greutate, încât se învârtejea în bucle ușoare. Adia, se gândi ea. Nu-i plăcea să-l tundă, fiindcă avea impresia că n-o să mai crească la loc cum era. Era de parcă ar fi tuns părul unui copil mic. Dar tatăl său susținea că îl deranja cochetăria în materie de frizură. Fauntleroy[51] la bătrânețe, obișnuia să spună.

Așa că ea tunse cu migală, făcând totul să pară mai complicat decât era pentru a-l convinge că avusese loc o schimbare, apoi îl pieptănă cu puțină apă ca să-și simtă părul neted și aranjat. La ceafă, după urechi. Chinul vizibil de a susține marele cap omenesc decenii după decenii. Cineva spusese de mult că asta ne deosebește de jivine, faptul că ochii noștri nu sunt întorși spre pământ. În cea mai mare parte a timpului. Era Ovidiu. După atâta efort, gâtul părea fragil, dar capul încă era ridicat, iar urechile stăteau acolo, atente, așa moi cum erau. Ea i-ar fi lăsat tot părul acela frumos, care dădea senzația de uimire tandră, la fel cum capul ridicat și urechile păreau o așteptare îmbătrânită, încredere îmbătrânită.

— Da, zise tatăl ei, de fiecare dată când mă gândeam la el, era întotdeauna singur, așa cum obișnuia să fie, și mă întrebam ce fel de viață putea să aibă, fără cineva căruia să-i pese de ce mai făcea, de ce avea nevoie. Îmi dau seama că e singurul lucru pe care am crezut că-l știu, că o să fie singur. Da, asta m-a costat multă mâhnire, și nu m-am gândit niciodată să mă întreb dacă aveam dreptate. M-am rugat pentru asta mai mult decât pentru orice, cred.

Ușa cu plasă se deschise și Jack intră pe verandă, apoi în bucătărie. Se uită la Glory și ridică din umeri.

— Mi-a pierit curajul, zise el. M-am gândit că, dacă ești îmbrăcată, poate te duci tu mai târziu. Îmi pare rău.

— Vino încoace, fiule, îl chemă tatăl lor întinzându-și mâinile. Jack își așeză pălăria pe masă și se apropie, lăsându-l să-i ia mâinile în ale sale.

— Nu e nimic surprinzător în asta, continuă bătrânul. Deloc. Avea un tremur în glas, așa că și-l drese. Multe persoane găsesc că e greu să vină la biserică dacă au stat deoparte o vreme. Am văzut asta foarte des. Și le spuneam: Se întâmplă așa fiindcă vă

[51] Personajul principal din *Micul Lord Fauntleroy*, cunoscut roman pentru copii scris de Frances Hodgson Burnett, publicat în anul 1886 (n.tr.).

pasă. Decizia e importantă pentru voi. Așa ar și trebui să fie! Așa că, vezi tu, nu ai motiv să fii dezamăgit. Mereu spuneam: Sabatul e fidel. Se întoarce peste o săptămână. Râzând cu tristețe, îl bătu ușor pe dosul palmelor pe Jack.

Jack îl privea tandru și distant.

— Săptămâna viitoare, zise el.

Glory pieptănă părul tatălui său, apoi îl sărută unde era cel mai alb și mai rar, în vârful capului.

— Gata, anunță ea desfăcând prosopul.

— Presupun că n-ai timp și pentru alt client, spuse Jack.

— Ba sigur că am, replică ea surprinsă. Întotdeauna fuseseră atât de atenți cu el, aproape speriați să-l atingă. Avea o detașare mai impresionantă decât modestia sau reticența. Era neîmblânzit și fragil. Le impusese o politețe stranie tuturor, chiar și mamei lor. Întotdeauna era o clipă când se arătau conștienți de asta – nicio îmbrățișare, nicio purtare mai violentă nu-l includeau și pe el. Până și tatăl lor îl bătea ușor pe umăr, sfios și precaut. De ce și-ar fi apărat astfel singurătatea un copil? „Dar lasă-l în plata lui, spunea tatăl lor, altfel o să plece”. Zâmbea la ei de la acea distanță, iar zâmbetul îi era trist și dur, și însemna alienare, chiar și atunci când era alături de ei.

Și tatăl ei fu surprins. Spuse:

— Atunci am să mă dau din calea voastră.

Glory îl ajută să se ridice de pe scaun.

— Trebuie să citesc ziarul, dacă vine Ames. Trebuie să fiu bine pus la punct în caz că începe să discute politică.

Glory îl așeză la geam. Când se întoarse, Jack aștepta în picioare.

— Probabil ești ocupată, zise el.

— Nu neapărat. Dar trebuie să te avertizez, nu mă laud că aș ști să tund. Mă prefac doar că-i aranjez părul lui papa.

— Dacă ai putea să-l scurtezi un pic, ar fi perfect. Ar fi trebuit să merg ieri la frizerie. M-aș fi simțit mai puțin… nerespectabil.

— Azi-dimineață? Arătai bine.

— Nu. Își scoase sacoul, iar ea îi înfășură prosopul în jurul gâtului și peste umeri. Simțeam asta. Era ca o mâncărime sub piele. Ceva vulgar. Mă gândeam că poate sunt hainele. Adică astea făceau totul să sară în ochi. Să sară mai rău în ochi.

Se feri de atingerea ei.

— Va trebui să stai locului, zise ea. E vorba de Ames?

— Și de el. Dar nu pot să spun că experiența mi-e necunoscută. Mi s-a mai întâmplat din când în când. Rareori durează mai mult de câteva luni. Râse. Nu ar fi trebuit să te rog să faci asta. Nu-i nevoie.

— Stai locului.

— Nu poți înțelege. Nu te-ai simțit niciodată nerespectabilă.

— De unde știi?

— N-am dreptate?

— Presupun.

— Am dreptate, conchise el. În caz că te interesează, vulgaritatea pare a fi contagioasă. Ai grijă. Ar trebui să port un clopoțel de lepros. Așa bănuiesc.

— Îți închipui doar.

— Nu, doar exagerez.

— N-ai intrat în biserică.

— Nici n-am trecut strada.

Glory îl apucă de sub bărbie și îi ridică ușor capul, îi mai atinsese vreodată chipul?

— Nu prea văd ce fac. Va trebui să stai drept.

— Presupun că moș Ames m-a văzut acolo. Hoinărind. Pândind. Privindu-i turma, spuse el râzând. Ce idiot sunt.

— Stai locului.

— Bine.

— O să-ți iau puțin din jurul urechilor. Trebuie să fie egal.

Jack își încrucișa gleznele și-și împreună mâinile, stând acolo cuminte în timp ce ea tăia dintr-o parte și din alta. Îi ridică iar fața să evalueze rezultatul. Jack avea lacrimi pe obraji. Luă un colț de prosop și le șterse, iar el îi zâmbi spunând:

— Exasperare. Sunt atât de obosit de mine însumi.

•

O rugă să-i tundă părul mai scurt în creștet ca să nu-i mai vină pe frunte.

— Arăt ca un blestemat de gigolo, bombăni el.

— Ba nu.

— De unde știi?

— Presupun că n-am de unde să știu.

Jack încuviință.

— O scurtă perioadă am fost instructor de dans. Bătrânele mă plăceau. Dar pe vremea aia beam, așa că nu prea m-am descurcat la samba.

— E o poveste tristă, râse ea.

— Da, este. Mă gândeam că mă descurc. Dar angajatorul meu nu prea gusta, înțelegi tu, improvizațiile. Făceam niște pași foarte interesanți, însă trebuia să fii în stare să-i mai faci din nou, măcar o dată. Asta a fost principala lui critică.

— Ah, Jack.

— Jack, într-adevăr. Am petrecut iarna aceea la bibliotecă. A fost o iarnă atât de groaznică, încât am profitat de ocazie ca să-mi dezvolt mintea. Bătrânele mă plăceau și acolo. Un domn care a dat de vremuri grele. Am trăit cu brioșe de tărâțe și prăjituri simple. Nu erau aceleași bătrâne. Mai puțin ruj, henna deloc.

— Am observat ce citit ești.

El încuviință.

— Am frecventat bibliotecile de-a lungul anilor. E ultimul loc în care se gândesc oamenii să te caute. Genul de oameni care vin să te caute. Mult mai bun decât un cinema. Așa că mi-am zis că puteam să citesc ce ar fi trebuit să parcurg la facultate. În măsura în care mă ajuta memoria. O treabă extrem de plicticoasă, să știi. N-aș fi rezistat o săptămână în facultate dacă Teddy n-ar fi fost acolo s-o facă în locul meu.

— Oh.

— N-a amintit niciodată de asta.

— Nicio vorbă, din câte știu.

— Acea precocitate a lui? Venea din toți anii în care îmi făcuse temele. Îi sunt extrem de dator. N-aș aminti niciodată de lucrul acesta, evident. Decât ție.

— E frumos din partea ta.

— Până la urmă, suntem frați, zise el dând din cap.

— Dar trebuie să stai locului.

— Încerc.

— Poate și să te liniștești puțin.

— O sugestie interesantă. O idee foarte bună.

— Nu mă mai ating de vreun fir de păr din capul tău dacă nu stai locului.

— Corect. Dă-mi foarfecă și termin singur.

— Nicio șansă, băiete!

Jack râse.

— Nu în starea în care ești, adăugă ea.

— Ai dreptate să-ți faci griji. Vreau doar să scap de cornul acesta. Cum se spune? Să iei Soarta de coarne?

— Taurul, cred. Taurul are coarne.

— Mă rog, ceva m-a luat și pe mine de coarne. Nu ceva atât de demn precum Soarta, sunt destul de sigur. Iar dacă cornul din frunte te smintește, taie-l. Îmi pare rău.

— Atunci stai locului.

— Te-ai întrebat vreodată ce înseamnă asta? Iar dacă ochiul tău cel drept te smintește pe tine?[52] Ca și cum n-ar face parte din tine? E adevărat, totuși. Eu singur mă smintesc – ochii, mâinile, povestea, perspectivele…

— Ai luat micul dejun?

El râse în loc de răspuns.

— Deci nu. O să-ți fac un sandviș. Te îngrijorează gândul că o să-l vezi pe Ames diseară la cină.

— Da, mă rog, se pare că am făcut tot posibilul ca să mă asigur că momentul va fi jenant.

— Prostii. Serios. Și dacă te-a văzut pe stradă, ce?

— Corect, Glory. Perspectivă. Exact ce se cere aici. Mi-ar fi observat disconfortul de la distanță? Ei, și ce? Un cetățean care respectă legea are dreptul de a se simți nefericit pe un trotuar public, într-o dimineață de Sabat. Chiar și să se oprească în timp ce o face. Lângă o biserică. E ceva poezie în asta, într-un fel.

— Nu știi sigur dacă te-a văzut.

— Sigur că da.

— Chiftele, sau salată de ton?

— Chiftele. Și puțin sos de roșii.

Glory începu să-i dea sacoul la o parte de pe masă, însă el se ridică și, zâmbind, i-l luă din mâini. Era încă o sensibilitate, ca intimitatea acelei camere golașe, ordonate de la etaj. Foarte bine. Îi părea rău că uitase. El pipăi după greutatea ușoară din buzunarul stâng de la piept, despre care ea nu-și permise să se întrebe, și își puse sacoul la loc.

— O să scutur prosopul, îi spuse. Apoi o să mătur puțin.

•

Jack aduse fotoliul tatălui lor în bucătărie ca să poată fi de față la curățatul merelor și întinderea aluatului.

— Mereu mi-a plăcut asta, zise bătrânul, sunetul cuțitului care taie un măr.

---

[52] Matei 5:30 (n.tr.).

Ceru să vadă plăcinta înainte să i se pună stratul de aluat de deasupra – „Mai parfumată decât florile!” – și după ce marginile fură rulate și se făcură găurile în aluat.

— Bunica mea ieșea să culeagă merele căzute pe jos. Livada noastră era prea tânără ca să producă mult, dar ea le culegea de pe unde le găsea și le aducea în casă și făcea un morman din ele în fața șurii, și stăteau acolo până fermentau, și apoi le făcea cidru. Ea zicea că e medicinal, întăritor pentru oasele ei bolnave. Uneori mă lăsa să gust. Avea un gust oribil. Dar când era o dimineață răcoroasă, din merele alea ieșea aburul ca un fum. Un rug de mere care ardea mocnit. Găinile se așezau pe ele ca să stea la căldură, spuse el râzând. Pisicile dormeau pe ele. Bunica avea întotdeauna proiectele ei. Mânca rinichi când găsea. Limbă. Carne de oaie. Primăvara ieșea pe câmpuri, pe lângă garduri, culegând frunze de păpădie imediat ce se ivea soarele. Intra în casă cu șorțul plin de iarbă-grasă. Mamei i se părea jenant. Spunea: „Parcă nu i-am da de mâncare!” Dar mereu făcea exact ce voia.

Vorbi mai departe, cu acea constanță intermitentă a unei cratițe pe foc mic. Jack curăță ciupercile pe care le adusese și le spălă, și le mai spălă o dată până ce fu sigur că nu mai aveau nicio urmă de nisip. Tocă ceapa. Bucătăria începu să miroasă a plăcintă la cuptor.

— E minunat, spuse bătrânul. Se întâmplă atâtea lucruri, iar eu stau drept în mijlocul lor. Și în drum, presupun. A fost frumos din partea ta să mă aranjezi așa, Jack. Ești foarte bun cu mine.

Jack râse.

— O meriți, zise el.

— Da, plăcerile vieții de familie sunt foarte reale.

— Așa înțeleg.

— Păi, ți le poți aminti și tu. Mama ta făcea mereu ceva la cuptor. Zece oameni în casă, și venea lume tot timpul pe vremea aceea. Simțea că trebuie să aibă ceva drăguț să le ofere. Fetele o ajutau, făcând prăjituri și fursecuri. Atâta vorbă și distracție. Și ceva zarvă și ciorovăieli, din când în când. Da. Dar tu erai mereu plecat pe undeva.

— Nu întotdeauna.

— Nu, nu întotdeauna. Doar că așa mi se părea.

— Îmi pare rău.

— Ei, ne lipseai, atâta tot.

Și acum iată-l aici, se gândi Glory, tras la față și atent, cu prea puțină tinerețe rămasă în el, în afara evazivității ironice pe care o purta ca pe o a doua piele. Stătea sprijinit de blatul de bucătărie, cu brațele încrucișate, și îl privea pe tatăl lor în timp ce acesta se gândea la el, afișând acel zâmbet dur, meditativ, ca și cum ar fi spus: „În toți anii ăștia te-am scutit, știind că nu merita să fii mâhnit din cauza mea”.

Dar bătrânul zise:

— Vino aici, fiule, și luă mâinile lui Jack și le mângâie și le duse la obraz. Familia e un lucru puternic.

Jack râse.

— Da, domnule. Da, așa e. Știu asta.

— Bine. Măcar ești acasă.

•

Când plăcinta fu gata și friptura era în cuptor și biscuiții fuseseră puși deoparte, iar bătrânul ațipise în căldura bucătăriei, Jack se duse la etaj, iar Glory se așeză să citească o vreme. Masa era pusă, bucătăria era într-o ordine acceptabilă, Lila aducea o salată.

Îl auzi pe Jack spălându-se, fără îndoială se bărbierea din nou. Așa își făcea el curaj. Răzându-și barba și lustruindu-și pantofii. Își călca singur cămășile, cu mare grijă, deși nu la fel de bine cum ar fi făcut-o Glory. Nu-și îngăduia niciodată să fie o povară pentru ea dacă putea să evite acest lucru, după cum nu accepta ajutorul pe care nu-l putea răsplăti imediat cu alt ajutor. Când ea îi spăla cămășile tatălui lor, el spăla podeaua din bucătărie și o dădea cu ceară. Făcea lucrurile acestea cu o conștiinciozitate și un fler pe care le punea întotdeauna, destul de plauzibil, pe seama experienței profesionale. Glory încerca să-l asigure că nu era necesar să mențină această reciprocitate grijulie, însă el ridica din sprâncene, vrând parcă să-i transmită că știa mai multe despre asta. Ea își dădea seama că era nu doar mândrie, ci și prudență, la un bărbat pe care obiceiul și experiența îl învățaseră să se îndoiască de faptul că era bine-venit. Îl liniștea puțin gândul că fusese de folos.

Independența sa era și precauție, ca și cum obiectele sale personale ar fi putut fi interpretate, sau ca și cum, așa puține cum erau, așa purtate cum erau, ar fi fost saturate de detaliile vieții sale secrete și l-ar fi putut expune batjocurii sau acuzațiilor, sau i-ar fi putut da la iveală răni vechi, ori bucurii

vechi, care părea să fie mai mult sau mai puțin același lucru. Odată, când venise acasă de vreo săptămână, ea se dusese să întindă rufele și găsise două dintre cămășile lui pe sârmă, deja uscate. Așa că le luase să le calce, fiindcă urma să calce oricum. Guler, platcă, mâneci – asta era ordinea corectă a lucrurilor, așa spusese mama ei, iar ea nu se îndepărta de la regulă. Când începu să calce prima mânecă, observă că era presărată cu stele și flori, o broderie elaborată de alb pe alb de la manșetă până la cot, și încă o floare aproape de umăr.

Jack intră pe verandă, se opri brusc când văzu ce făcea și îi zâmbi.

— Îmi pare rău, zise ea. Bănuiesc că iar am umblat unde nu-mi fierbe oala.

— Ai grijă, spuse el. E cea mai bună cămașă a mea.

— Mereu am grijă. Broderia e foarte frumoasă.

— O prietenă de-a mea mi-a spus că o să mi-o cârpească, și asta a făcut în schimb. A fost un fel de glumă.

— Foarte drăguță, totuși.

El încuviință.

— Poți să termini tu, zise Glory. M-ai emoționat.

— Sunt irascibil, spuse el ridicând din umeri. Știu asta.

— Nu, e o cămașă frumoasă. Ai dreptate să-ți faci griji.

— N-o port aproape niciodată. Dar am pierdut celălalt geamantan.

Se apropie destul cât să se uite pieziș la florile și stelele netezite, cu un luciu blând, ca de damasc.

— Nu m-am așteptat deloc la așa ceva. A făcut asta acum mulți ani. Mulți, mulți ani.

Fusese primul lucru pe care-l auzise Glory despre Della.

•

Jack coborî să-l ajute pe tatăl său să se pregătească pentru cină, fără cuvinte, întrucât bătrânul dormea în continuare în aburii și aromele Sabatului. Îi lustrui pantofii, îi perie sacoul și-i scotoci prin cravate. Scoase două, una cu dungi albastru-închis și una în nuanțe de maro și rubiniu. Glory o atinse pe cea superbă, Jack încuviință și o agăță pe umărul sacoului. Apoi scotoci din nou și găsi acul de cravată care semăna cu un pumnal, având crucea Sfântului Andrei pe plăsea, și butonii asortați. Ea ridică din umeri. Aluziile la Scoția trezeau în tatăl lor o indignare melancolică și o disponibilitate de a apăra afirmația

că istoria în general ar fi trebuit să se desfășoare altfel, cu acel trist exemplu drept caz ilustrativ. Ames, nefiind scoțian, nici prea interesat de istorie după Jefuirea Romei și până la Congresul Continental, îl asculta cu o răbdare pe care tatăl lor o găsea dificilă. „Atunci ce contează?” îl întreba tatăl său în aer, imediat ce Ames ieșea pe ușă. Așa că Jack îi duse înapoi în dulap. Se întoarse cu setul masonic, de Rit Scoțian, desigur, dar o amintire a puterii și a prosperității obținute în ciuda tuturor obstacolelor. Ames nu era nici mason, așa că jurământul de tăcere interzicea incursiunile conversaționale care altfel ar fi devenit plictisitoare. Ea încuviință.

Glory îi scoase cea mai bună cămașă nouă. Jack atinse mâneca și șopti: „Foarte frumos!” Tatăl lor spusese întotdeauna că era o falsă economie să cumperi haine de slabă calitate fiindcă era, în felul său cuviincios, preoțesc, un dandy. Din când în când, în copilăria lor, soseau cutii de la Chicago. Din ele ieșeau costume și cămăși și cravate, destul de obișnuite cât să treacă neobservate, doar că îi dădeau corpului său deșirat un aer de liniște și har. O rochie nouă sau un costum nou, care soseau tot din Chicago, erau răsplata pentru copilul care câștigase cel mai mult în înălțime, ca procentaj, de la Pastele trecut. Acest lucru începuse ca un plan al mamei lor de a-i face să mănânce legume. Calcularea procentajelor fusese adăugată ca o concesie pentru ideile pe care le avea Teddy despre egalitate. El se gândise că fetele aveau să crească sigur mai puțin decât băieții, în termeni absoluți. Jack nu venise niciodată la ceremonia de măsurare, care era o treabă zgomotoasă cu prăjitură și cacao și calcule în contradictoriu. Dar în acel an costumul îi fusese destinat oricum, și el mersese la slujba de Paște. Arăta atât de frumos, spuse tatăl lor când îi aminti episodul.

•

Așa că ea și Jack făcură un fel de simulacru din bucăți al tatălui lor care moțăia. Jack jucă solitaire lângă el în timp ce Glory se îmbrăca, apoi Jack urcă la etaj câtă vreme Glory termină legumele și sosul. Cu jumătate de oră înainte ca familia Ames să sosească, Glory îl trezi pe tatăl lor și-l ajută să se îmbrace, îl spălă pe față și-i pieptănă părul aranjându-i-l în așa fel încât să se potrivească de minune cu cravata superbă și cu

aerul irascibil pe care și-l luase ca să-și ascundă plăcerea provocată de aceste atenții.

— Jack e aici, zise el, ca să excludă alte comentarii.

— S-a dus sus acum câteva minute.

— Coboară la timp pentru cină.

— Da.

Apoi sosi Ames împreună cu Lila și Robby, toți trei în hainele de biserică, iar ea îl conduse pe tatăl lor în salon, salonul de oaspeți, unde se așezară pe scaunele scârțâitoare pe care nu stătea nimeni vreodată. Uitaseră aproape că nu erau acolo doar de decor, scaune numai în sensul în care și piciorul lămpii era o ciobăniță. Ames era vizibil intrigat de formalismul pe care bătrânul său prieten îl imprimase ocaziei. Camera era umplută cu acele lucruri care par să existe doar ca să nu aibă copiii voie să le atingă – mori de vânt și pagode din porțelan și căței de ceramică –, iar ochii lui Robby străluceau de atracția înăbușită față de acestea. Se apleca peste genunchiul mamei sale, ridicându-și chipul să-i șoptească din când în când, mototolind și răsucindu-i tivul rochiei în mâini. Se făcură remarci despre vreme. Tatăl ei zise: „Situația din Egipt va avea consecințe”, iar ea se duse în bucătărie să soteze ciupercile, fiindcă Jack tot nu apăruse.

Exact când absența lui începu să pară ostentativă și jenantă, când ea se duse în salon să le spună că Jack avea să coboare cu siguranță în două minute, îl auziră pe scări, și iată-l stând în pragul ușii. Purta unul dintre vechile costume închise ale tatălui lor. Se lăsă o tăcere surprinsă. El își șterse ușor umărul și spuse: „Materialul e puțin decolorat. Seamănă cu praful”. Apoi nu vorbi nimeni până ce tatăl lor zise: „Am fost un tip destul de înalt într-o vreme”.

Jack purta una dintre cămășile de culoarea untului pe care Glory le coborâse din lada din pod și cravata cu dungi albastre, și avea părul aranjat cu o cărare înaltă și pieptănat drept spre o parte. Semăna foarte bine cu tatăl său în floarea vârstei, cu excepția oboselii pregnante de pe chip și a expresiei blânde și lipsite de inocentă. Conștient de tăcere, zâmbi și-și atinse cicatricea de sub ochi. Ar fi arătat elegant, după o modă cuviincioasă și învechită, dacă n-ar fi fost Jack și dacă ei nu s-ar fi gândit: „Ce înseamnă asta? ce are să facă apoi?” Și era ceva emoționant în faptul că i se potrivea aproape perfect costumul,

sau i s-ar fi potrivit perfect dacă n-ar fi fost atât de slab, ilustrând decăderea corpului patern și, poate, prevestind decăderea propriului său corp.

Ames zise: „Ei bine”, și îl privi o clipă până își aminti să se ridice.

Glory observase că bărbații care sunt în termeni neclari unul cu altul fac un pas în față și se apleacă în spațiul dintre ei ca și cum distanța ar fi fost socotită prin tratat și n-ar putea fi încălcată decât pentru o clipă, în care o să-și strângă mâinile.

— Jack, spuse el.

— Domnule reverend. Doamnă Ames. Și apoi Jack râse și-și netezi reverele, uitându-se la Glory dintr-o parte, ca și cum ar fi spus: „Altă idee proastă!” Purta acul de cravată în formă de pumnal. Strălucirea chipului său însemna neliniște. Când era neliniștit îl cuprindea o sinceritate stranie. Făcea lucruri de înțeles pentru motive de înțeles, răspunzând la așteptări în termeni care erau uluitor de literali, ca și cum mașinăria scheletică a comportamentului convențional, întinderea și contracția scripeților mușchilor și tendoanelor ar fi fost expuse în văzul tuturor. Și era conștient de acest lucru, jenat de el, dornic să-l facă să treacă, dacă ar fi putut, drept ironie, spre iritarea cunoștințelor și a străinilor și, își putea închipui Glory, a angajatorilor și a poliției.

Ea li se adresă oaspeților, mimând aceeași detașare pe care o mimau și ei:

— Vă rog să veniți în sufragerie. Jack mă va ajuta la servit.

— Excelent, spuse Jack. Mă simțeam ușor nelalocul meu. Apoi îi zise Lilei: Nu am niciun talent pentru conversația politicoasă de dragul conversației. Absolut deloc.

— Nici eu, zâmbi Lila. Avea un glas moale, plăcut, care sugera alte regiuni, și care mai sugera, tocmai prin blândețea sa, că știa mult mai multe despre lume decât avea să arate vreodată. Jack o privea cu un interes cald, cu un fel de speranță, se gândi Glory. Ames observase și el cu siguranță lucrul acesta. Bietul Jack. Oamenii îl studiau, iar el o știa. Era parțial lipsă de încredere, dar, cum era în același timp indescifrabil și transparent, curiozitatea lor era firească.

O urmă în bucătărie și spuse:

— Poate ar trebui să mă duc să mă schimb.

— Nu, nu. E bine. Arăți bine. Îi puse farfuriile de servit în brațe. Eu aduc condimentele. Vino înapoi după friptură.

El căra platoul uriaș, ciobit, din semiporțelan, pe care își făcuseră întotdeauna apariția fripturile și șuncile și curcanii în casa aceea și, după ce ezită o clipă, îl așeză în fața tatălui său, păstrând obiceiul familiei. Dar bătrânul încă era puțin intrigat de viziunea de mai devreme, propriul său portret la o tinerețe relativă.

— Nu știu ce ar trebui să fac cu asta, mormăi el. Ar putea la fel de bine să fie încă prinsă de copită la cum mi-e norocul. Dă-i-o lui Ames.

— Da, domnule, zise Jack.

După ce Lila rearanjă farfuriile de servit, așeză friptura în fața lui Ames, care spuse:

— Voi face tot posibilul.

Jack se așeză pe scaunul de lângă tatăl său, apoi Robby plecă de lângă mama lui și ocoli masa, sprijinindu-se de scaunul aflat alături de Jack.

— Aș putea să stau aici, spuse el rușinos.

— Chiar ai putea, răspunse Jack. Te rog. Și îl ajută să tragă scaunul puțin mai departe de masă. Ames ridică privirea de la friptură.

— Te place, zise Lila. Nu se poartă prea des așa de prietenos. Nu.

— Sunt onorat, zise Jack pe un ton solemn, după care se ridică de la masă. Mă scuzați. O clipă. Am uitat ceva.

Părăsi încăperea, apoi îl auziră coborând de pe verandă.

Tatăl său scutură din cap.

— Pune el ceva la cale, presupun. N-am nicio idee ce poate fi.

Îl așteptară și după câteva minute se întoarse cu o mână de măzăriche parfumată într-un pahar de apă, pe care îl așeză în fața Lilei.

— Nu putem să o avem pe doamna Ames ca oaspete și să lipsească florile de pe masă! Nu e cine știe ce buchet. Sper că e mai bine decât deloc.

— Sunt frumoase, spuse Lila zâmbind.

Ames își drese glasul.

— Ei, bine, domnule reverend, dacă eu am tăiat friptura, poate vrei dumneata să spui rugăciunea.

— M-am gândit că ai putea s-o spui tot tu, replică Boughton.

Se lăsă tăcerea.

Jack scoase un bilețel din buzunar.

— În caz de urgență, explică el. Adică în caz că îmi pică mie rugăciunea. Am scris-o.

Tatăl său îl privi cu un aer sever:

— Excelent, Jack. Poate nu va fi nevoie.

Jack se uită la Ames, care ridică din umeri, și începu să citească.

— „Tatăl nostru”, rosti el. Se opri și studie bucata de hârtie, aplecându-se la lumina lumânării. Scriu așa de urât. Am tăiat niște lucruri. „Tu care ești milostiv și slăvit peste poate”. Își drese glasul. „Care ne călăuzești întru nădejdea de iertăciune când singuri nu ne putem ierta. Care ne binecuvântezi traiul când singuri ne socotim necuviincioși și nevrednici. Dă-ne statornicie și vigoare, ca să nu mai fim așa nevrednici de binecuvântarea Ta, prin darurile hranei, aproapelui și neamului”. Și apoi: „Întru Hristos să ne rugăm, amin”.

Din nou se lăsă tăcerea. Se uită la Ames, care încuviință și spuse:

— Mulțumesc.

— Jack, a fost frumos, zise tatăl său.

Jack ridică din umeri.

— M-am gândit să încerc. Ar fi trebuit să observ că am pus de două ori cuvântul „nevrednici”. M-am gândit că „hrană” sună bine, totuși, râse el.

După o clipă, Boughton i se adresă lui Ames:

— Am discutat niște lucruri despre familie în ultimele zile, și cred că Jack a adus conversația la un punct interesant. În familie simțim cel mai adesea harul lui Dumnezeu, credința Lui. Da.

Jack încuviință și murmură:

— Amin.

Încurajat, bătrânul se lansă într-o expunere a părerilor sale despre politica izolaționistă a lui Dulles[53].

— E o provocare! spuse el. Pur și simplu o provocare!

Ames se gândea că pe termen lung avea să se dovedească dreptatea lui Dulles, dar, în opinia lui Boughton, „termen lung” era doar un fel de pernă din fulgi, folosită la înăbușirea certurilor.

— Mi-aș fi dorit să știu asta mai devreme, râse Ames.

[53] Vezi nota 25 (n.tr.).

— Întotdeauna te-ai bucurat de o ceartă sănătoasă la fel ca oricine, replică Boughton.

Jack îl întrebă pe tatăl său dacă era de părere că urmările pe termen lung ale violențelor din Montgomery aveau să fie importante, iar tatăl său răspunse:

— Nu cred că va fi vorba deloc de urmări. Lucrurile astea vin și trec. Sosul e minunat, apropo.

Jack răsucea bucățica de hârtie între degete, cu un aer absent. Când își dădu seama că Ames observase, zâmbi și o netezi din nou și o băgă în buzunar. Ames tăie friptura lui Robby, iar Jack rupse și unse cu unt un biscuit și îl așeză pe farfuria băiatului.

Indiferent ce parte a speranțelor pe care tatăl său le nutrise pentru seara respectivă ar fi putut fi satisfăcute de arome și de lumina lumânărilor și de mâncarea specifică ritualurilor sărbătorești ale familiei Boughton, respectiva parte fusese la înălțime. Friptura de vacă era fragedă, sfecla caramelizată mirosea puternic, fasolea verde era așa cum era întotdeauna la momentul acela din an, de la conservă. Însă Glory o gătise la foc mic împreună cu costiță pentru a-i lua puțin din gust. Aștepta să facă cineva o remarcă despre biscuiți, dar ei admirau sosul, de care era la fel de mândră.

Totuși, era ceva forțat în toate, ca și cum timpul avea o altă povară, ca aerul umed, sau ca și cum ar fi fost un mediu mai dens, impenetrabil la trivializarea care era singurul lucru la care se puteau aștepta sau spera într-o seară ca aceasta, acum că se spusese rugăciunea. Tatăl ei îl privea pe Jack din când în când, îl contempla, iar Jack era conștient de asta. Îi tremură mâna când se întinse după paharul cu apă, și bătrânul și-ar fi întors privirea de obicei, așa blând cum era. În schimb, își atinse fiul pe umăr și pe mânecă. Ames, cu o expresie meditativă și înțelegătoare, își privi prietenul cum lua măsura primei sale tinereți.

— Cina cu Lazăr, spuse Jack dintr-odată.

Tatăl său își trase mâna.

— Scuză-mă, Jack. N-am auzit.

— Nu-i nimic, doar mi-a trecut prin minte. „Iar Lazăr era unul dintre cei ce ședeau cu El la masă”[54]. Întotdeauna mi s-a părut că ar fi fost straniu. Pentru Lazăr. Trebuie că se simțea puțin –

[54] Ioan 12:2 (n.tr.).

„nerespectabil” nu e cuvântul potrivit. Sigur că ar fi avut timp să se aranjeze puțin. Să se pieptene. Totuși… râse el. Îmi pare rău.

— E foarte interesant, dar nu sunt sigur că înțeleg ce vrei să spui.

Ames întoarse o privire lungă asupra lui Jack, aproape încarnarea tatălui său în tinerețe. Era o privire dojenitoare, ca pentru a-l face să înțeleagă că discuția trebuia să ia o altă turnură. Jack scutură din cap.

— Eu… nu știu la ce mă gândeam. Se uită la Glory și zâmbi.

•

Discuția trecu blând și previzibil de la situația mondială la baseball, apoi la vremurile trecute. Când se făcu o pauză, Jack se uită la Robby, care stătea tăcut lângă el, folosindu-și lingura să facă o cazemată sau un dig din piureul de cartofi.

— Robby de la Robert, zise Jack.

Puștiul încuviință din cap.

— Robert B.

— B. de la Boughton, completă Jack râzând.

— Da.

— Cred că e cel mai bun nume din lume.

Ames interveni:

— Tatăl tău și-a botezat mereu copiii după alți oameni. N-a avut și el un Robert.

— Nu, zise Boughton. Glory ar fi fost Robert, dar n-a fost băiat.

Jack se uită la ea.

Tatăl său, temându-se că fusese nepoliticos, adăugă:

— A ieșit foarte bine până la urmă – patru din fiecare.

Jack ridică din umeri.

— Faith. Hope. Grace. Roberta…

— Nu, zise tatăl său. Charity a fost primul meu gând. Dar mama ta a pus piciorul în prag. A zis că numele ar fi făcut-o să pară orfană sau așa ceva. Cuvântul e de fapt *agape*[55]*. Caritas*[56] e în latină. Nu ți-ai boteza copilul astfel.

— Cred că ar trebui să schimbăm subiectul, propuse Glory.

---

[55] *Agape* (în limba greacă veche): iubire, cea mai înaltă formă de iubire, caritate; iubirea lui Dumnezeu pentru om și a omului pentru Dumnezeu (n.tr.).

[56] *Caritas* (în limba latină): iubire pentru tot și toate (n.tr.).

— Mama ta a vrut să-i spunem Gloria, cum se scrie de obicei, dar nu puteam să văd asta, când toate celelalte nume erau în engleză.

— *Fides, Spes, Gratia, Gloria*,[57] zise Jack.

— Ah, vechile glume, oftă Glory.

— Da, Teddy a venit cu ideea asta, spuse bătrânul. Pe aici totul se învârtea în jurul latinei de liceu o vreme, nu-i așa? Se uită la Jack. Teddy a sunat ieri, apropo.

— Îmi pare rău că l-am ratat.

— Presupun că s-a obișnuit până acum. Dacă nu, ar face bine să se obișnuiască.

Jack îi zâmbi tatălui său.

— Mai e ceva ce am uitat. Vă rog să mă scuzați un minut…

Își așeză furculița pe farfurie, se ridică și plecă de la masă și din cameră.

Boughton scutură din cap.

— Mai întâi s-a dus după flori. Acum a plecat de la masă în toiul cinei. Cred că e din cauză că l-am pomenit pe Teddy. Nu înțeleg. Erau apropiați când erau mici. Măcar mai vorbea cu Teddy din când în când. Cred că așa făcea. Asta era impresia mea.

— Ai putea să cobori tonul puțin, papa, îl sfătui Glory.

— Uneori chiar nu-i înțeleg comportamentul, șopti el cu emfază. M-am gândit că după tot acest timp ar putea…

Chiar când Glory îl atingea pe tatăl său pe încheietura mâinii, Jack păși în tăcerea unei conspirații întrerupte, sau așa părea să se gândească, zâmbind cum o făcea, ingenuu, cu sprâncenele ridicate.

— Îmi pare rău, zise el. Dacă vreți, pot să aștept aici pe hol un minut sau două. Până ce terminați.

— Nu. Mai bine stai jos, spuse tatăl său. Ți s-a răcit deja mâncarea.

— Da, domnule, zâmbi Jack. În mână ținea o minge de baseball. Când se așeză, o ridică în fața ochilor lui Robby.

— Ce avem noi aici? întrebă el.

— Hmm, aruncare rapidă! zise Robby.

Jack zâmbi surprins și se uită la mâna lui.

---

[57] Credință, Speranță, Grație, Glorie (în limba latină), după care au fost numite cele patru fete ale familiei Boughton – Faith, Hope, Grace, Glory (n.tr.).

— Ai dreptate! Schimbă poziția mingii între degete. Și asta ce-i?

— Aruncare cu vârful degetelor!

— Și asta?

— Hmm, aruncare arcuită.

Jack întoarse iar mingea.

— Ah, am uitat-o pe asta. Să mă gândesc. Aruncare suspendată!

— Ei, zise Jack, când eram eu tânăr îi spuneam aruncare întreruptă. Aceeași idee!

Robby își duse mâinile la față și râse.

— Nu, o aruncare întreruptă înseamnă să nu arunci!

Jack aprobă.

— Presupun că te-ai cam certa cu arbitrul dacă ai sta acolo fără să arunci, spuse el, și apoi îl privi pe băiat cu un interes grav până ce acesta încetă să mai râdă. Deci presupun că vrei să fii lansator.

— Tata a fost lansator, încuviință Robby.

— Un lansator foarte bun, zise Boughton. Nu cred că se mai joacă așa de mult sportul acesta. Oamenii stau acasă și se uită la televizor.

— Tata m-a învățat toate aruncările, continuă Robby. Cu o portocală! râse el.

Ames spuse:

— Tocmai vorbeam ieri despre baseball. M-am gândit să-i arăt câteva lucruri.

— Prinde repede, zise Jack.

— Sunt puțin surprins că a ținut minte toate astea, spuse Ames.

— Avem o minge adevărată de baseball, zise Robby, dar e undeva în pod. Tatei nu-i place să urce în pod.

— Ei bine, văd că am fost neglijent, spuse Ames.

Jack așeză mingea lângă farfuria lui Robby.

— Asta e pentru tine. Cadou. Știam că poate ai una deja, de vreme ce tatăl tău a fost lansator. Dar încă una nu strică.

Robby se uită la mama sa, care încuviință.

— Mulțumesc, zise el. Luă mingea, timid, ezitant.

— E nou-nouță, așa că va trebui să ai grijă de ea. Știi cum să ai grijă de o minge nouă?

— Nu, dar o să-mi spună tata.

— E destul de simplu, spuse Jack. O freci bine cu țărână. O murdărești puțin.

— S-o frec cu țărână… zise băiatul neîncrezător. Cred că o să-l întreb totuși pe tata.

— E întotdeauna o idee bună, râse Jack, aruncându-i o privire lui Ames. Și eu cu tata ne jucam puțin.

Bătrânul dădu din cap aprobator.

— Da, așa e. Și ne-am distrat bine, nu-i așa? Se uită la mâna sa. E greu de crezut acum, când nici măcar nu mai pot să-mi leg șireturile! Când mă gândesc la vremurile acelea, când eram doar un om obișnuit, nici măcar un om tânăr, am impresia că eram soarele și vântul! Făceam doi pași odată…!

Ames râse.

— Părea totul atât de natural, ca și cum nu s-ar fi putut sfârși vreodată, spuse Boughton. Mama ta era în bucătărie, gătind cina, cântând pentru sine. Îmi dădea ceașca de cafea pe care mi-o pregătise și stăteam puțin de vorbă. Și, doar auzind vocile, îmi dădeam seama cine era în casă. Mai puțin Jack, desigur. El era așa tăcut.

— Soarele și vântul! zise Ames.

— Oh, da, poți să râzi. O matahală ca tine n-ar înțelege oricum despre ce vorbesc. Mi se pare că am îmbătrânit pentru amândoi.

— Permite-mi să nu fiu de acord, domnule reverend. Consider că am îmbătrânit și eu destul.

— Mi-a spus că e prea bătrân ca să ne mai jucăm cu mingea, zise Robby.

— Așa și e, încuviință Ames. E un adevăr crunt.

Glory îl observă pe fratele său privind-o, ca și cum începuse să formeze o intenție, apoi se uită din nou altundeva și zâmbi pentru sine.

*

Cu toții își mâncară plăcinta.

— Eu am supravegheat, zise tatăl lor. Jack a curățat merele, Glory a făcut aluatul, iar eu m-am asigurat că totul era conform specificațiilor mele, râse el. Jack mi-a adus scaunul în bucătărie, în mijlocul tuturor lucrurilor. A fost foarte frumos. Ne-am distrat bine toți trei. Ți-am spus că aproape a făcut DeSoto-ul să pornească. Da. Ce distracție. Și cântă la pian! Trebuie să recunosc că asta m-a cam surprins.

— Da, spuse Jack. Aș putea cânta puțin chiar acum, dacă vreți. Ieși din sufragerie, iar peste câteva clipe îl auziră din cealaltă cameră, încercând o cântare și apoi alta. „Eu vin singur în grădină, când pe roze e încă rouă”[58] apoi „Al rugăciunii dulce ceas, mă chemi îngrijorări să las”[59]. Glory îi aduse o ceașcă de cafea.

— Mulțumesc, zise el. „De-am rostit vorbe goale sau în van, de m-am întors din durere sau alean”[60]. Râse. Măcar de-aș ști cum se face asta! apoi „Iubire divină sfântă”[61] – toate sunt valsuri! Ați observat?

Lila și Robby veniră să asculte, apoi Ames, care rămăsese în urmă să-l ajute pe Boughton, dacă ar fi recunoscut că avea nevoie.

— Îmi plac valsurile, zise Lila. Așa că Jack atacă un scurt și clar vienez „E o grădină în care așteaptă Iisus”[62].

Ames privea lipsit de expresie. Expresia tatălui lor era aceea a unui om de stat.

Iar apoi Jack cântă:

— „Vreau o iubire de duminică, o iubire ce durează după noaptea de sâmbătă”. Am uitat versurile. „Sunt pe un drum singuratic care nu duce nicăieri. Vreau o iubire de duminică.”

Lila îl ajută, aproape cântând:

— „Îmi fac visele de duminică, și planurile de duminică, în fiecare oră, fiece minut, fiece zi. Sper să descopăr un iubit anume care-mi va arăta calea.”[63]

— Vai, mulțumesc, doamnă Ames! spuse Jack, iar ea zâmbi.

— Mă gândeam să ascultăm ceva puțin mai potrivit pentru Sabat, zise reverendul Boughton.

— E un cântec frumos, totuși, spuse Lila.

— Dacă nu te superi, Jack.

---

[58] „Eu vin singur în grădină/In the Garden”, cântec gospel compus de americanul C. Austin Miles în anul 1912 (n.tr.).

[59] „Al rugăciunii dulce ceas”, vezi nota 21 (n.tr.).

[60] „An Evening Prayer”, cântare compusă de C. Maude Battersby în jurul anului 1911 (n.tr.).

[61] „Love Divine”, imn compus de Charles Wesley în anul 1747 (n.tr.).

[62] „The Beautiful Garden of Prayer”, imn compus în 1920 de Eleanor Allen Schroll (n.tr.).

[63] „A Sunday Kind of Love”, cântec popular compus în 1946 de Barbara Belle, Anita Leonard, Stan Rhodes și Louis Prima, devenit celebru prin interpretarea multor cântăreți de jazz, printre care Ella Fitzgerald, Etta James și, mai recent, Beth Hart și John Bonamassa (n.tr.).

Acesta încuviință și interpretă „Domnul nostru, sprijin în vremuri apuse”[64] și „Credința celor de demult”[65], cu un fel de solemnitate exuberantă, iar ei cântară, apoi Ames spuse că era obosit după o zi lungă și că trecuse și ora de culcare a lui Robby. Băiatul se urcase pe bancheta de pian lângă Jack și atingea timid clapele. Jack se duse să conducă oaspeții la ușă, dar Robby rămase în urmă, zornăind ezitant. Când, la chemarea mamei sale, se dădu jos de pe banchetă, observă că șezutul scaunului putea fi ridicat, și-l deschise.

— Sunt bani aici! exclamă el.

Ames îl apucă din reflex pe Boughton de braț. Glory zise: „Eu i-am pus acolo!”, dar tatăl său se duse la banchetă să se uite înăuntru de parcă ar fi fost o prăpastie căscată. Glory spuse: „Sunt bani rămași de la cheltuielile gospodăriei. Îi scot din celălalt sertar ca să țin evidența plăților”, însă tatăl său, cu Ames ținându-l de braț, continua să se holbeze la ei. Jack se uită și el la bani, apoi începu să râdă.

— Bună încercare, Glory. Ce mai poveste! Dacă acolo sunt treizeci și opt de dolari o să fiu nevoit să cred în… ceva. Își duse mâinile la față și râse.

Tatăl său era tulburat până la indignare.

— Asta e o remarcă pe care pur și simplu n-o înțeleg!

— Dar e cam ciudat să țină toate bancnotele alea acolo! adăugă Robby.

Ames netezi părul băiatului.

— Da, așa e. Ai dreptate. Acum du-te acasă cu mama. Vin și eu repede.

Când Lila și băiatul ieșiră pe ușă, Glory trânti capacul pianului atât de tare, încât zornăiră coardele.

— Toată lumea mă ignoră! strigă ea, uimindu-i pe toți. Așteptați. Se duse în salon și se întoarse cu Biblia cea mare. Închise bancheta și așeză Biblia pe ea. Acum priviți. Priviți cu toții. Îngenunche și, punând mâna dreaptă pe Biblie, rosti: Jur solemn, așa să-mi ajute Dumnezeu, că am pus personal banii aceia în bancheta de pian. Pare că-i ascund, dar e doar o contabilitate delăsătoare. Asta-i tot. Și eu am fost. Nimeni altcineva. Să mă trăsnească Dumnezeu dacă mint.

Tatăl ei spuse:

---

[64] „Our God, Our Help în Ages Past”, imn compus de Isaac Watts în 1719 (n.tr.).

[65] „Faith of Our Fathers”, imn compus de Frederick W. Faber în 1849 (n.tr.).

— Nu e necesar un asemenea limbaj, draga mea. Dar era vizibil impresionat și ușurat. Ești bună cu fratele tău, mai zise, iar Jack râse. Voiam să spun doar... Avea însă un aer atât de obosit, că Ames îl duse în camera sa și îl ajută să se întindă. Înainte să plece, reverendul Ames își luă rămas-bun de la amândoi și îi strânse mâna lui Jack din nou. Cordialitatea sa părea îngreunată de regret, de o iritare înăbușită. Totuși, Jack era recunoscător. După ce plecă, Jack zise:

— Ce ai făcut cu Biblia a fost grozav. Trebuie să țin minte, râse el. Dacă n-ai fi salvat situația, totul ar fi fost un dezastru, dar așa, m-am gândit, mă rog, nu mi s-a părut un dezastru, în fine. O privi de parcă ea îi pusese o întrebare.

„Minunat”, gândi ea, dar spuse:

— Nu, a mers destul de bine.

— Așa zic și eu, aprobă Jack. Aveam așteptări scăzute. Rezonabile date fiind circumstanțele. Totuși, băiatul pare să mă placă. Și doamna la fel. Partea asta a mers destul de bine.

Urcă la etaj, se schimbă într-o cămașă de-ale sale și veni s-o ajute la strânsul mesei.

— Jack, pot să te întreb ceva? Nu, o să-ți spun ceva. Încep să cred că Della nu merită toată această suferință.

— Poftim? Ba merită. Dacă aș putea suferi mai mult, ar merita și asta. Trebuie să mă crezi pe cuvânt.

— Nu îți scrie...

El îi zâmbi înțepat.

— Îmi pare rău, murmură Glory. Nu știu care e problema.

— Așa e, zise el. Nu știi.

— Dar te cunosc puțin acum, și nu ești chiar așa de greu de iertat.

— Vai, mulțumesc. Dar nu știi cât de multe a trebuit să-mi ierte. Nu poți măcar să-ți închipui. Și sunt tot mai multe în fiecare zi. Și cred că ajunge cu subiectul Della.

•

A doua zi, Glory merse la magazinul de bricolaj și cumpără două perechi de pantaloni de bumbac bej-maroniu și trei cămăși albastre din denim, pe care localnicii le purtau când nu munceau pe câmp sau pescuiau sau se îmbrăcau pentru o înmormântare. Erau împăturite peste carton, rigide când erau noi, dar, după ce le spăla la mașină de două ori și le călca puțin, aveau să fie în regulă. Merse pe ghicite în privința mărimii. Orice

era destul de lung era prea lat, dar trebuia să se descurce cu ce i se oferea.

În timp ce ea le atârna pe frânghia de rufe, Jack veni din grădină și se opri cu mâinile în șolduri, privind-o.

— Sunt pentru mine?

— Dacă crezi că îți sunt de folos.

— Sunt sigur că da, râse el. Mulțumesc, Glory. Se întinse și pipăi apreciativ o mânecă. Nu era nicio ironie în gestul său. Îți rămân dator.

— Nu-mi ești dator cu nimic. Am luat niște bani din băncuța de pian. Sunt la fel de lefteră ca tine.

— Am pierdut celălalt geamantan.

— Știu.

El tăcu o clipă.

— Aveai o slujbă destul de bună.

— Da.

— Nenorocitul ăla ți-a luat banii.

— Eu i-am dat, zise ea ridicând din umeri. Nu contează. Nu aveam planuri cu ei oricum.

Jack încuviință.

— Moșul crede că a trebuit să renunți la predat fiindcă te-ai căsătorit.

— Și tu știi altfel.

— Da. Nu e treaba mea.

Scoase o țigară din buzunarul de la piept și o lovi ușor de unghia de la degetul mare.

— Ce?

— M-am gândit deseori… zise el. Adică, experiența mi-a arătat… că femeile pot fi prea bune. Prea bune pentru binele lor.

— Și eu m-am gândit la asta din când în când, râse ea.

— Ești bună.

— Vezi cazul de fată.

El îi studie chipul, ferindu-se de fumul țigării. Peste câteva clipe o întrebă:

— Ai putea să-l ierți? Se uită într-o parte. Îmi pare rău. Nu e treaba mea. Tu ai adus vorba aseară. Mă întrebam doar.

Ea îi zâmbi.

— Corect, zise el. Nu-ți place să vorbești despre asta.

Era ceva care o fermeca în faptul că fratele ei, singurul membru cu adevărat pământean din tot tribul Boughton, părea

să-i ceară sfatul, sau înțelepciunea, stând acolo în lumina soarelui, cu vântul foșnind prin liliacul prăfuit al copilăriei lor și prin rufele care se legănau pe sârmele pe care fuseseră agățate și hainele lor de școală. Părea mai bătrân în lumina soarelui, care-i scotea la iveală un fel de fragilitate întărită. Dar stând la o distanță mică, uitându-se în gol, lăsa să se observe acea expresie de perseverență indirectă și ezitantă care însemna că vorbea serios, din câte își dădea ea seama.

— Dacă aș putea să-l iert? zise ea. Nu cred că înțeleg întrebarea. Dar răspunsul e nu.

Jack aprobă din cap.

— Nu-i vreau răul, și mă bucur că n-o să-l mai văd vreodată. Nu-mi place să mi se amintească de el.

— Îmi pare rău. Nu l-aș fi pomenit, dar tu ai adus vorba. Ai spus că eu nu sunt greu de iertat. Ceva de genul ăsta.

— Ai fost bun cu ea?

— Am încercat, zise el ridicând din umeri.

— Atunci, dacă e o femeie bună, te va ierta probabil. Sigur că nu știu ce ai făcut, pentru ce trebuie să te ierte.

El râse și-și aruncă țigara.

— Nu sunt sigur dacă știu nici eu. Au fost atâtea lucruri pe care le-a suportat – ceea ce sunt, precum și altele. Ceea ce nu sunt. Au obosit-o problemele. Ar fi trebuit să fiu mai protector oarecum. Am încercat. Odată i-am apărat onoarea. N-a fost o idee isteață, date fiind circumstanțele. Probabil n-ar conta dacă mă iartă. M-am gândit totuși că îmi va scrie. Te obișnuiești cu bunătatea. După o vreme începi să contezi pe ea. Îți lipsește când n-o mai ai.

— Știu și eu câte ceva despre asta. Liliacul foșnea, soarele strălucea, iar între ei era tăcere, o liniște care venea din faptul că gândeau la fel. Așa că Glory spuse: N-ar trebui să-ți pierzi speranța.

— Uneori chiar îmi doresc să pot, râse el.

— Și despre asta știu câte ceva, zise ea.

De ce nu-i cumpărase haine cu săptămâni în urmă? Fiindcă era un străin pe care se temea să nu-l jignească cu o atenție atât de personală. Fiindcă dacă i-ar fi cumpărat haine ar fi făcut aluzie la sărăcia lui și l-ar fi jignit. Fiindcă ar fi putut părea un subiect de conversație pentru cei care ar fi văzut-o cumpărându-le, și asta l-ar fi jignit și l-ar fi făcut să se rușineze. Fiindcă era

vanitos și deosebit și Jack. Hainele ieftine, rezistente, de lucru nu puteau decât să-l ofenseze. Dar de fapt îl văzu pipăind cămășile de pe frânghie de câteva ori, și când una dintre ele se uscase destul, o aduse în casă, o călcă și o puse pe el. Pantalonii erau mai groși și se uscară mai greu. Îl observă testându-i și pe ei, după care merse în livadă, luă un măr căzut pe jos, îl aruncă pe acoperișul șopronului, așteptă să-l prindă când cobora și-l aruncă din nou. Frații ei făceau asta cu toții când erau mici. Jack părea puțin rigid, ca și cum făcea un experiment, încercând acest joc solitar după atâția ani. Așa ezitant cum era, era posibil să însemne fericire.

•

Ames făcu o plimbare până la ei în seara aceea după cină, pentru un joc de dame, după cum spusese, dar el și tatăl lor șezură pe verandă cu tabla între ei și discutară încet, de parcă s-ar fi sfătuit. Glory le aduse apă cu gheață și îi lăsă în pace. Era o curtoazie a lui Ames să facă apel la înțelepciunea pastorală a prietenului său, deși probabil avea propria înțelepciune de împărtășit după atâția ani și era oricum, prin temperamentul său, cel mai binevoitor dintre ei, astfel rareori avea nevoie de înțelepciune, a lui sau a lui Boughton. În orice caz, avea să contribuie la meditațiile tatălui său și apoi aveau să reflecteze împreună, la fel ca pe vremuri, cum să domolească, să aline, să învețe. Boughton renunțase la amvon cu zece ani în urmă, în circumstanțe care-l făcuseră pe Ames deosebit de atent să-i respecte opiniile. Copiii de la școala de duminică se căsătoreau, perechile căsătorite se străduiau să facă față greutăților vieții, iar vârstnicii solemni, care îi învățaseră pe copiii de la școala de duminică despre cetele de îngeri și carele zburătoare, treceau unul câte unul apele Iordanului. Așa că Boughton îl ajută pe Ames să se gândească la întrebarea care apăruse în rândul congregaționaliștilor, pe care îi cunoștea acum, datorită acestor consultări șoptite, mai bine decât pe foștii săi enoriași. „Da, spunea el, e nevoie de mult tact pentru a te ocupa de acel tânăr”, iar Ames răspundea „Cu siguranță”. În timpul acestor conversații, expresia tatălui său își recăpăta vechea agerime, acea șiretenie blândă a păstorului de suflete experimentat. „Dar eu i-aș spune cum stau lucrurile. Aș fi sincer în privința aceasta”. Ochii săi i se aprindeau la gândul fermității și al candorii, al amintirii acelor vechi plăceri. Ames îl privea cu un fel

de respect buimac și gânditor, ca și cum el ar fi fost bărbatul mai tânăr și prietenul său îmbătrânise înaintea lui, atingând o venerabilitate la care el poate n-avea să ajungă niciodată. „Da, spunea el, cu siguranță voi fi sincer”.

Jack îi găsi acolo, discutând împreună. Glory îi auzi salutându-l și spunându-i o vorbă sau două, iar apoi el intră în bucătărie cu castraveți din grădină. Cămașa îi stătea umflată și pantalonii i se strângeau puțin sub curea, dar în general era mulțumită de felul în care arăta, și își dădea seama că și lui îi plăcea. Reușise cumva să aibă un aer elegant, un lucru necesar mândriei sale. Știa că era o ușurare pentru el.

— Castraveții miros a seară, zise el în timp ce-i spăla. A răcoare. Ai nevoie de ajutor?

Când ea negă, Jack se duse la pian, se așeză și începu să cânte „Iisus cu drag și blândețe”[66], un imn preferat al tatălui lor. Îl cântă cu drag și, se gândi Glory, cu foarte multă blândețe. Ea ieși în hol să asculte, iar el o privi într-o parte, ca și cum ar fi existat o înțelegere între ei, dar cântă mai departe gânditor, fără vreo umbră de detașare sau calcul. „Veniți acasă! osteniților, veniți”. Bătrânii tăcură. „Cu blândețe și drag Iisus ne cheamă, păcătosule, vino”. Tatăl ei cântă, iar Ames îi ținu isonul. Apoi „Cel ce lumii Te-ai deschis”[67], apoi „Pe un deal depărtat”[68], și când se termină și acea cântare, se întunecase. Începuse să tune și să plouă, una dintre acele furtuni care vin după lăsarea serii și care schimbă vremea. Bătrânii rămaseră tăcuți vreme îndelungată. Glory îi aduse o umbrelă lui Ames, și după o perioadă îl auzi luându-și rămas-bun. Îi era teamă că noaptea umedă avea să-l facă pe tatăl său să se simtă rău, dar el o rugă, cu multă blândețe, să-l lase singur puțin.

— Spune-i lui Jack că a fost minunat. Am fost mândru de el.

Îl găsi pe Jack în camera lui, cu ușa deschisă, întins pe pat și citind o carte. Zise din pragul ușii:

— Jack, papa îți transmite că a fost minunat că le-ai cântat. A zis că e mândru de tine.

— Ames mai era acolo când a zis asta? întrebă el.

— Nu când mi-a spus-o mie. Ames sigur știa și el.

---

[66] „Softly and Tenderly”, cântare compusă de Will L. Thompson, publicată în 1880 (n.tr.).

[67] „Rock of Ages”, imn compus de Augustus Montague Toplady în anul 1763 (n.tr.).

[68] „The Old Rugged Cross”, imn compus de George Bennard în 1912 (n.tr.).

— Presupun că da, încuviință Jack. Bine. Mulțumesc, Glory.

•

Plouă serios și mulțumitor peste noapte. Se vorbea despre secetă, și o ploaie bună nu avea să pună capăt grijilor, dar aduse o dimineață frumoasă, un vânt ușor și parfumat și cete de păsări guroșe în copacii sclipitori. Jack plecase devreme de acasă. Glory auzise pârâitul ușii cu plasă cu mult înainte de răsăritul soarelui. Neliniștea lui căpăta aspectul unei virtuți, trezindu-l noaptea din pat și trimițându-l în grădină să-și consume energiile amare ale somnului nereușit. Ea coborî în bucătărie și puse de cafea, apoi stătu pe verandă în timp ce cafeaua ajungea singură la felul și la gradul aromei pe care îl preferase întotdeauna familia sa. După ce turnă o ceașcă pentru Jack plecă să-l caute, și îl găsi lângă sârmele de rufe. Trăgea câte o sârmă în jos și îi dădea drumul, și de pe ea săreau stropi strălucitori în lumina dimineții. Făcu același lucru cu următoarea sârmă și cu următoarea.

— Mulțumesc, zise el luând ceașca.

Glory văzu că scosese canistra cu benzină afară din șopron.

— Mă întorc într-un minut. Jack intră în casă, după care ieși din nou cu costumul pe umeraș și o cârpă de vase aruncată pe umăr. O să mă apuc de curățat. Turnă benzină într-o ceașcă goală și înmuie cârpa în ea, apoi tamponă mâneca sacoului, insistând la pliurile de la cot, și o întinse. Asta dă rezultate uneori, îi explică surorii sale. După o vreme se duce și mirosul. Poftim, spuse el, întinzându-i țigările și chibriturile. Sunt cam distrat.

— Am auzit că oamenii mai fac asta. N-am văzut niciodată pe nimeni.

— Ai dus o viață protejată.

Toată dimineața aceea, Jack se ocupă de costum. În cele din urmă, Glory îl văzu ridicându-se și studiindu-și opera. După toate aparențele era mulțumit, fiindcă goli ceașca de cafea pe jos și duse benzina înapoi în șopron. Ea se duse să verifice, și i se păru că avea mai puține semne de uzură decât înainte, că arăta mai impersonal, mai puțin atașat de o viață anume. În adierea vântului, costumul sugera o anume hotărâre, combinată chiar cu puțină voioșie. Nu era de mirare că Jack era satisfăcut.

El intră în casă, se spălă și își pregăti un sandviș cu unt de arahide.

— Vrei și tu unul? Îți dau jumătate din al meu. Tot. M-am spălat pe mâini, să știi. Cum se spune la sandviș în franceză?

— Sunt destul de sigură că tot *sandwich,* ca în engleză.

— De asta mi-era teamă. Așa că nu prea știu cum să fac acest obiect ușor gazos mai interesant pentru tine. Și pentru mine, de fapt.

— Jeleu?

— Nu-mi place. E bun în gogoși. Ridică felia de pâine și se uită sub ea. Ce mâncare urâtă e untul de arahide. Dacă aș aprinde un chibrit, poate aș putea să ți-l servesc în flăcări, *madame.* Cum se face în restaurantele elegante. *Mademoiselle.*

— Nu, mulțumesc. Eu mănânc niște supă. Vrei?

Jack scutură din cap.

— Mi-e foame în general, dar pe mine particularul mă descurajează.

— Atunci ai putea să-ți mănânci sandvișul.

— Adevărat, zise el. Mai avem mănușa aia de baseball?

— Da. Am pus-o în dulapul meu. Mi-era teamă că ai să găsești un mod de-a o schimba pe un ciliciu.

— A fost prudent din partea ta, încuviință el. Mă gândeam că, dacă o mai ai, aș putea s-o împrumut la loc.

— Sigur, zise ea. Imediat ce îți termini sandvișul.

— Fac asta doar pentru că am încredere în tine că îmi vrei binele. Mâncă sandvișul din opt înghițituri și îl însoți cu un pahar cu apă. Ei, bine, acum am hrănit bestia, zise el. Ar trebui să meargă clătinându-se până la cină. E o bestie straniu de răbdătoare, eul meu pământesc. Îi spun Fulg-de-Nea. Pentru albeața sa neclintită, înțelegi. Printre altele. Și pentru felul în care se lipește de el un anumit sentiment durabil.

Glory îi aduse mănușa. El spuse:

— Copiii de vârsta lui pierd mereu lucruri, așa că i-am cumpărat altă minge. Adică cu pierdeam mereu lucruri. La vârsta lui.

— E bine.

Jack își puse mănușa pe mână și vârî mingea în buzunar cu o mișcare scurtă din încheietură. Acel gest vechi.

— Mă gândeam că Ames ar aprecia… Un copil trebuie să învețe să joace baseball. Eu eram bun la asta. Mă gândeam că poate își aduce aminte.

— E o idee bună, Jack. Nu cred că trebuie să-ți faci atâtea griji pentru ceea ce crede Ames despre tine.

— Știu ce crede despre mine. Nu se poate mult mai rău de atât. Așa că nu-mi fac griji în privința asta.

— Atunci de ce?

— Ai dreptate. Alienat de speranță. M-am gândit că ar putea să se uite la mine de la fereastra biroului și să-și spună: „E un mitocan și un bădăran, dar mă bucur că-l bagă în seamă pe fiul meu”. Râse. Asta n-o să se întâmple. Nu trebuie să ne facem griji. Ce idee proastă.

Glory spuse:

— Voiam să te rog să duci numerele noi din *Life* și *The Nation* la familia Ames. Nu au abonament. Întreab-o pe Lila dacă lui Robby i-ar plăcea să se joace puțin. Dacă ea spune da, reverendul n-o să obiecteze.

— În regulă. Așa o să fac. Cine nu riscă, și așa mai departe.

•

După o jumătate de oră, când ieși din curte, Glory îi zări pe Jack și pe Robby pe aleea din fața casei lui Ames, Robby îngreunat de mănușa mare și țeapănă, fugind după minge când Jack i-o azvârlea și aruncând-o înapoi, oarecum în direcția corectă. „Asta e ideea!” strigă Jack. Copilul își luă poziția și lovi mănușa, gata de orice. Următoarea minge ricoșă în pantoful său. Jack râse, un râs foarte amabil pe care ea nu-l mai auzise de câteva decenii, dacă-l auzise atunci. Fugi să apere lovitura lui Robby, iar când se întoarse o văzu. Îi făcu cu mâna și strigă:

— Vin repede!

— Nu-i nicio grabă, răspunse ea, regretând că-i distrăsese atenția. Arăta ca un bărbat plin de acea mulțumire activă care impregnează de grație până și mișcările obișnuite. Părea la locul lui în lumina soarelui. Glory spera că bătrânul Ames chiar se uitase pe geam. L-ar fi văzut cum îl vedea tatăl său, măcar o dată.

După încă o jumătate de oră, Jack intră prin verandă. Zâmbi când o văzu.

— A fost bine, zise el. Ce puști haios. E un băiat bun. Nu cred că-l pregătesc pentru liga majoră, totuși. Vrea să joace pentru Red Sox. Nu zic că n-are nicio șansă. Trebuie să fii negru să n-ai nicio șansă.

— E Jackie Robinson[69].

— Ah, da. Jackie Robinson, celebru la Dodgers. Mai sunt Larry Doby, Willie Mays, Frank Robinson. Roy Campanella, Ernie Banks, Satchel Paige[70]. Îți dau cinci cenți dacă-mi spui care joacă la Boston.

— Recunosc că nu prea m-am gândit la baseball în ultimul timp.

— Cu siguranță. Sunt unii în St. Louis care nu se prea gândesc la altceva. Am avut multe conversații sincere despre subiectul ăsta.

Ea îl privi atent.

— Cu Della?

— Una sau două și cu Della. Ea știe ce contează în lumea asta.

— În ce mă privește, habar n-am, râse Glory. Mi-am pierdut atâta timp făcându-mi griji din cauza precipitațiilor radioactive. Din cauza izotopului de stronțiu.

— Crede-mă că își face griji și din cauza asta, spuse el.

•

Jack lăsă să treacă o zi, apoi, după prânz, își luă mingea și mănușa și se duse iar la Ames. Când se întoarse avea un aer mulțumit.

— Băiatul învață repede. A prins una de la primul ricoșeu. A fost bine. Chiar m-au rugat să rămân la cină. Lila m-a rugat. Dar nu cred că reverendul avea obiecții. Nu mi-a lăsat impresia asta.

— De ce n-ai rămas?

— Era un simplu gest de politețe din partea lor, zâmbi el ridicând din umeri.

— Sigur că au fost politicoși. Dar asta nu înseamnă că nu te invitau.

După o clipă, Jack zise:

— Am învățat, de-a lungul vieții mele obositoare, că e mai sigur să nu-ți dai cu presupusul în legătură cu politețurile astea. Am mușcat momeala destul de des ca să știu cum te simți când se închide cursa. Mai bine să renunți la plăcerile unei fripturi cu piure.

---

[69] Primul afro-american din istorie care a jucat într-o echipă de baseball din liga majoră a Statelor Unite, semnând cu echipa Brooklyn Dodgers în anul 1947 (n.tr.).

[70] Jucători afro-americani de baseball din Statele Unite din anii ’50 (n.tr.).

— Vrei să te înțelegi mai bine cu Ames. Cum poți face asta dacă nu-l lași să te trateze ca pe un prieten? Să te invite la cină? E cel mai obișnuit lucru din lume.

El încuviință din cap.

— Asta e. Exilul meu de-o viață din lumea obișnuită. Trebuie să învăț obiceiurile. Și să mă conving oarecum că îmi aparțin. Aici începe greul, adăugă el privind-o cu subînțeles.

— Nu, trebuie doar să te relaxezi puțin și să-ți amintești că e vorba de un bătrân foarte amabil.

— E mult mai complicat de atât, Glory. Alaltăieri i-am dat băiatului mănușa mea s-o folosească, așa că a fugit pe scări în sus și a luat mănușa aia veche pe care Ames o ține pe birou și mi-a adus-o. Cred că i-a aparținut unchiului Edward, care a murit de mult. Mi s-a părut destul de nevinovat s-o pun pe mână. Adică nu era ca și cum urma să prind ceva cu ea. Dar știi, am furat-o odată. Temporar. Nu știu de ce. Și Ames știa că am furat-o, cine altcineva s-ar fi obosit? Și am fost hoțul orașului. Azi, când el venea pe drum de la biserică, m-a văzut cum stăteam cu mănușa aia pe mână. S-a uitat la ea și s-a uitat la mine și n-a zis nimic și nici eu, dar mi-am dat seama că și-a amintit de toate alea, de tinerețea mea zbuciumată, și a fost jenant. Și pentru el.

— Cred că uiți cât timp a trecut de la întâmplarea asta.

— Da, și iată-mă azi, John Ames Boughton, cetățean onorabil. O transformare miraculoasă, râse el. Rămase pe gânduri puțin, apoi zise: Dacă ar trebui să fac totul din nou, adică infracționalitatea juvenilă, aș încerca să mă limitez la lucruri explicabile. Sau care măcar par să fie explicabile. Vorbesc serios. Pe oamenii îi supără gesturile pentru care nu găsesc o explicație. Moșul mă întreba: „De ce ai făcut asta, Jack?” Și nici măcar nu puteam spune că o făcusem fiindcă așa-mi venise cheful. Nici măcar asta nu era adevărat. Ce treabă aveam eu cu o mănușă veche de baseball? Niciuna. Dar nu prea aveai ce să furi în orașul ăsta. Ar fi fost greu de găsit o chestie pe care să ți-o dorești cu adevărat, care să ofere un motiv credibil. Așa că toate delictele mele au fost puse pe seama unui caracter defectuos. Nu contest asta. Dar acum e o problemă pentru mine.

— Dacă familia Ames te mai cheamă la cină, acceptă, îl sfătui Glory. Și rămâi. Promite-mi.

— Așa o să fac, râse el. Pe onoarea mea. Ai tu o intuiție în privința acestor lucruri.

•

Și chiar a doua zi, după ce trudise din greu în grădina cu legume și pe straturile de flori până la prânz, și după ce strânsese șuruburile de la cele trei scaune Adirondack[71] care stăteau întotdeauna grupate sub fereastra de la bucătărie, ca și cum ar fi fost utile în cazul în care vreo întâmplare petrecută în grădină, între ele și șopron, ar fi atras spectatori, și după ce strânse mai bine sârma de rufe, intră în casă, călcă o cămașă și își lustrui pantofii.

— Mă simt util. Productiv. E bine pentru moral. La fel și bronzul, spuse el ridicându-și o mânecă să-i arate. E o linie clară aici.

— Așa e. Glory învățase să-și facă griji din cauza acestor explozii haotice de productivitate, însă știa că orice încercare de a-l potoli era sortită eșecului.

— Cred că azi e joi. Deci mâine e vineri, iar Ames probabil o să lucreze la predică. N-o să-i convină să fie întrerupt. Probabil o să merg la biserică duminică. Pot să fac asta. Costumul meu nu mai miroase a benzină. Doar ușor a automobil. N-aș vrea să sperii pe nimeni, râse el.

Deci toate acestea erau pregătiri pentru cina la familia Ames, la care nu fusese invitat. Dar ieși din casă devreme în seara aceea, oprindu-se în ușă să o privească și să ridice din umeri, de parcă ar fi spus: „Ține-mi pumnii”. Cum nu se întoarse la cină, Glory îi spuse tatălui său că poate îl invitaseră Ames și Lila.

— Da, zise tatăl ei. Sper că John o să se intereseze de el. E un lucru la care am sperat mulți ani. Când îi dai cuiva un tiz, te aștepți la oarece ajutor. Ames mi-a fost de ajutor, desigur. Nu și lui Jack. Nu vreau să critic. Presupun că nici eu nu i-am fost de prea mare ajutor în privința asta.

Bătrânul vru să-l aștepte pe verandă, așa că șezură acolo împreună în noaptea cea blândă.

— Nu vezi licuricii prin plasele astea, spuse el. Nu vezi stelele. Dar măcar simți adierea vântului. Auzi greierii.

După o vreme adăugă:

---

[71] Scaun simplu din lemn, folosit de obicei în aer liber, cu șezutul și spătarul drepte și brațe late (n.tr.).

— Ames are nevoie de odihnă. Bătrânilor nu le plac serile târzii. Sper că o să-și dea seama de asta.

Chiar atunci auziră pași, iar Jack veni pe alee și urcă scările.

— Ce seară frumoasă, zise el. Glasul său era blând și calm. Glory știu că și tatăl lor observase asta.

— Da, spuse bătrânul. Da, așa e. O seară frumoasă.

— Au fost foarte amabili. Băiatului îi place de mine. Și doamna Ames pare să creadă că sunt în regulă.

— Presupun că ați vorbit și despre politică, Jack?

— Da, domnule. Spune: „Stevenson[72] e un om de ispravă, fără nicio îndoială”.

Tatăl său râse.

— Nu ai cum să-l convingi. E de acord cu tot ce spui, dar tot cu Eisenhower ține. Da, știu cum e să porți cu el o discuție despre politică. N-a prea mai venit pe aici în ultimul timp. Poate mi-am dat silința cam tare.

— A vorbit puțin despre bunicul lui, zise Jack.

— Da, îi place să spună povești vechi. Noi n-am fost aici în mare parte din acea perioadă. Am plecat din Scoția în toamna lui 1870, așa că am ratat războiul și restul. În vremurile de demult, aici a fost mult fanatism, cum s-ar spune. Chiar și în rândul prezbiterienilor. Bătrânul a fost chiar în mijlocul acțiunii, din câte am auzit. Chiar și când a îmbătrânit era la fel de nebun, umbla toată ziua pe străzi. Noi eram obișnuiți cu el, desigur. Ne părea rău pentru el. Dar era nebun când l-am cunoscut și probabil și mai înainte de asta.

Jack rămase tăcut o vreme. Apoi spuse:

— Ames îi poartă un respect extraordinar.

— Vechii coloniști, știi, vechile familii istoriseau legende care li se păreau minunate, dar apoi au început să-și dea seama că lumea s-a schimbat și că poate ar trebui să regândească anumite lucruri. Le-a luat ceva timp. Ames era destul de jenat de bătrân pe timpul vieții acestuia. Mereu vorbea cu Iisus. Presupun că nu ți-a amintit despre asta.

— Ba da. Mi-a spus povestea cu bunicul său care a plecat din Maine în Kansas pentru că avusese un vis în care Iisus i se înfățișase ca sclav și îi arătase cum lanțurile îi intrau în carne. Am mai auzit povestea asta, desigur. Mereu mi-am zis că e de

[72] Adlai Stevenson, candidatul democrat la alegerile prezidențiale din 1952 și 1956, învins în ambele dări de Dwight D. Eisenhower (n.tr.).

dorit să ai genul acesta de siguranță. E greu de imaginat. Mi-e greu să-mi imaginez.

— Siguranța poate fi periculoasă, remarcă bătrânul.

— Da, domnule. Știu. Dar dacă Iisus e... Iisus, ar fi putut să-i arate cuiva lanțurile. Adică, în situația asta.

— E posibil să ai dreptate, Jack. Sunt sigur că Ames ar fi de acord. Dar când vezi unde suntem acum, încercând în continuare să rezolvăm disputele acestea prin violență, nu știu. Cei ce scot sabia de sabie vor pieri.

Jack își drese glasul.

— Protestele din Montgomery nu sunt violente.

— Dar provoacă violență, zise bătrânul. E doar provocare.

Se lăsă o liniște prelungă. Apoi Jack spuse:

— Săptămâna asta am să mă duc la biserică. Am să merg cu siguranță la biserică.

— E minunat, Jack. Da.

Îl ajută pe tatăl său să se așeze în pat, apoi veni în bucătărie.

— Ai avut dreptate, zise el. A fost bine. Am rostit rugăciunea. De data asta am exersat. Am fost politicos, așa cred, și n-am vorbit destul cât să intru în bucluc. Nu cred. Nu spun că s-a schimbat ceva, dar n-a fost un dezastru. Macaroane cu brânză. Am terminat tot din farfurie, râse el.

•

Apoi Jack duse familiei Ames câteva mere timpurii și câteva prune care trebuiau lăsate să se coacă pe pervaz, după cum le zise, exersă câteva aruncări de baseball cu băiatul și chiar o ajută pe Lila să mute biroul reverendului și câteva dintre cărțile sale în salon pentru a nu mai fi nevoit să urce scările.

— Ca un bun vecin, spuse el. Ca un bun prieten.

Glory nu avea motiv să-și facă griji, cu excepția hotărârii neobișnuite pe care o manifesta Jack. Părea să fi investit atâtea calcule în tot ce făcea, încât îi înmugurise o infimă speranță, acum că reverendul și familia sa se apropiaseră puțin de el. „Doamne, Dumnezeule, se gândi ea. Sunt cei mai amabili oameni de pe pământ. De ce să-mi fac griji?”

Ea îl convinsese să aibă încredere în ei, ceea ce ar fi fost perfect rezonabil în alte împrejurări. Însă rezervele lui reprezentau rodul experienței, iar această experiență era rodul faptului de a fi Jack, mereu Jack, în ciuda acestor încercări sporadice și intense de a scăpa, de a fi altfel. Nimeni nu putea

ști mai bine decât Jack că pentru el precauția era întotdeauna necesară.

Sosi ziua de duminică. Jack se trezi devreme, bău o cafea în bucătărie, refuză micul dejun, își perie costumul și pălăria. Coborî la zece fără un sfert cu un aer la fel de respectabil ca întotdeauna, își atinse ușor pălăria și ieși pe ușă. Glory îl trezi pe tatăl lor și îl aduse în bucătărie, unde zăbovi asupra ouălor și a pâinii prăjite, apoi asupra ziarului, apoi asupra unui număr din *Christian Century* pe care îl citise cu săptămâni în urmă, apoi asupra Bibliei. În cele din urmă îl cuprinse acel somn ca o rugăciune care îi era refugiu în vremuri de adâncă emoție. La ora două Jack încă nu se întorsese acasă, așa că ea îi zise bătrânului ațipit că avea să iasă să-l caute, iar el încuviință cu un gest brusc, de parcă ar fi vrut să spună că era și timpul. Glory nu putea să-și urmărească fratele ca și cum era un copil pierdut, sau vreun incompetent. Nu era nimic de care el, așadar și ea, să nu se teamă mai mult decât posibilitatea de a fi pus într-o situație jenantă care altfel ar fi putut fi anticipată și evitată. Destul că emana un disconfort incandescent de fiecare dată când ieșea pe ușă sau oricând îl chema tatăl său la una dintre acele conversații chinuitoare. Sau când aștepta poșta ori se uita la știri.

Glory se duse în șopron și îl găsi acolo, pe scaunul șoferului din DeSoto, cu capul dat pe spate și pălăria pe ochi. Ciocăni în geam, iar el se trezi și făcu efortul să-i zâmbească. Apoi se întinse și deschise portiera din dreapta.

— Hai sus. Încercam să mă liniștesc. Încă nu puteam da ochii cu tata. Ah, surioară, bătrânii ăștia joacă murdar, să știi. Par așa de inocenți, și când colo, ajungi să-ți numeri oasele rupte.

— Ce s-a întâmplat?

— Și-a ținut predica. Textul a fost Hagar și Ismael, aplicat la situațiile în care tații își abandonează rușinos copiii. Iar exemplul a fost umilul tău frate, stând acolo lângă fiul lui, sub ochii întregului oraș. Eram îngrozit. Asta a fost și intenția lui, fără îndoială. Să mă îngrozească, să mă facă să mă albesc la față. Și m-am albit.

— Asta mi se pare greu de crezut, zise ea. Pur și simplu nu pare posibil.

— Da, da, un moș atât de amabil. Nu cred că o să-ți mai cer sfatul prea curând, Codițe, râse el. Am ieșit prin prezbiteriu. Mă

gândeam să-mi trag sacoul peste cap. Iisuse, ce obosit sunt. Și acum plângi. Nu face asta, te rog.

— Sunt doar lacrimi, nu contează. O să te las singur dacă vrei.

— Nu. Nu face nici asta. Poate mă ajuți să înțeleg.

Se lăsă tăcerea.

— Păi, în primul rând, începu Glory, știu că nu ți-ar fi zis pe nume. N-ar face asta niciodată.

— N-a spus „Jack Boughton, păcătosul notoriu din primul rând. Tipul care miroase a benzină". Corect.

— Și probabil și-a pregătit predica acum mai multe zile. Sigur nu știa că o să vii în dimineața asta.

— Excelentă idee. Mi-a dat și mie prin minte. Dar cel mai rău e că n-a citit de pe notițe, Glory. Diavolul bătrân improviza. Foarte eficient, aș putea adăuga, pentru un om de vârsta lui. Oricum, sigur s-a gândit la mine când lucra la predică. Tot acel comportament servil de sub fereastra lui, râse el. Nu plânge, adăugă apoi. Scoase o batistă din buzunarul de la piept în care își ținea și cutiuța din piele. Una dintre batistele frumoase ale tatălui său.

— N-am să-l iert niciodată, zise ea.

— Apreciez sentimentul, răspunse el.

— Vorbesc serios. O fi senilitate, presupun. Dar tot n-am să-l iert. Mi-a fost întotdeauna ca un tată.

— E trist.

— E teribil.

Jack trase adânc aer în piept.

— Gândește-te la situația noastră, Glory. Doi oameni de vârsta a doua, cu o sănătate mulțumitoare, normali la cap și civilizați, având în general o atitudine prietenoasă față de restul lumii – poate vorbesc doar în numele meu acum –, stând într-un DeSoto abandonat într-un șopron gol, cu Fulg-de-Nea nu prea departe de gândurile noastre, analizând încă o înfrângere perfect previzibilă și practic lipsită de importanță. Nu ți se pare ciudat?

— E doar ridicol, râse ea.

— Nu aveam planuri când am plecat din Galaad. Să supraviețuiesc în condiții despre care m-aș fi putut convinge că sunt tolerabile. Asta era culmea așteptărilor mele. Nu am anticipat eșecul. M-am trezit în câte un șanț din când în când – la figurat, desigur – și m-am gândit: Un mic efort mi-ar

îmbunătăți semnificativ situația. Așa că a existat optimism. Poate era doar tinerețea.

— Ai fost în regulă zece ani.

— Aproape zece. Șapte și jumătate, dacă vorbim de abstinența de la alcool. Nouă și jumătate, dacă măsura e o viață uneori plăcută.

— Della.

— Della.

Tăcură amândoi o vreme.

— Mă gândeam că am putea să ne furișăm în Galaad sub protecția nopții, să aruncăm câteva pietricele în geamul lui Ames, să spunem „da”, să primim binecuvântarea lui. Sau măcar semnătura lui…

— L-ai fi rugat pe Ames să vă cunune?

— Mereu e treaz la ore ciudate, zise Jack ridicând din umeri.

— Ai fi salutat și casa părintească la plecare, presupun.

— Sigur că da. Nu prea m-am gândit la detalii. Sunt sigur că aș fi salutat.

— Bine de știut.

— M-am întors crezând că am fi în stare să ne construim o viață aici, eu și cu ea, continuă Jack. De ce am crezut asta? Am venit aici fiindcă totul s-a făcut fărâme și ea a fugit la familia ei. Se uită la Glory. N-a fost neapărat vina mea. Nu a mea personal. Să nu-ți faci o impresie greșită. Dar mă agățam de un pai venind în Galaad. Fără îndoială. Am avut ceva experiență cu astea. Cu paiele.

O privi pieziș. Buimac, sceptic, trist, ostenit.

— N-ai vorbit niciodată cu papa despre asta.

— Unele lucruri sunt sfinte, Glory, râse el. Nici tu n-ai vorbit cu el despre domnul Scrisori de Dragoste. Tatăl nostru nu e un om de lume, să zicem, dar ar presupune fără îndoială că o relație de nouă ani cu fiul său păcătos ar fi implicat un anume grad de… concubinaj. Sper că nu te-am jignit. O privi. Ar putea să calomnieze, fără să vrea, doar prin aluzii. Nu știu cum m-aș descurca în situația asta. Încerc să nu mai beau.

— De unde știi că n-am făcut asta? îl întrebă ea. Concubinaj.

— E doar o presupunere, zise el cu blândețe.

„Superioritate, gândi ea. Dar cu intenții bune. Frățești”.

— Nu recomand asta, adăugă Jack. Există legi. Te poți trezi cu poliția la ușă, zâmbi el.

— Îmi pare rău.

Bietul Jack!

Ca să fie sinceră, și-ar fi dorit ca presupusa ei logodnă nesfârșită să fi implicat mai multe. Respectul extrem de scrupulos pe care i-l arătase logodnicul ei nu făcuse, privind în urmă, decât să-i intensifice sentimentul că totul fusese doar o înșelătorie. Totuși, ar fi vrut să primească scrisorile înapoi, și inelul. Inelul sfintei logodne, își zise. Nu-i venea să-l asocieze cu sfințenia. De atâtea ori citise cele șase scrisori care o emoționaseră, însă chiar și acestea păreau atât de banale, încât o cuprindeau fiori de spaimă, ca și cum s-ar fi pierdut un lucru valoros iar ea nu-l mai putea găsi, oricât ar fi căutat. Apoi observa câte o propoziție, ceva despre singurătate sau oboseală sau priveliștea de pe geamul unui tren, intimitatea lucrurilor obișnuite, și îi tresărea inima. Făcuse semne pe marginile acestor rânduri ca să evite sentimentul vertiginos că în scrisorile acelea nu era nimic demn de prețuire, dar când se uita din nou peste ele nu înțelegea întotdeauna de ce alesese pasajele respective, și iarăși era înfricoșată. El era în centrul vieții ei, și cine era el de fapt? De ce o liniștea să aibă încredere în el? Răsfoia scrisorile lui cu venerație, și ce erau? Niște texte insipide și prozaice, trei din patru. Dar când o emoționau, era copleșită de bucurie. Nu exista alt cuvânt pentru asta. Știa că dacă le-ar fi păstrat, le-ar fi recitit să vadă dacă mai era ceva în ele care să justifice dulcea putere pe care o aveau asupra ei, și dacă nu ar fi găsit acest lucru, le-ar fi citit din nou. Când se gândea la ele reușea să-și alunge amărăciunea și nebunia și deziluzia, așa cum nu putea să le alunge nimeni dintre cei care o ascultau înțelegători. Compasiunea ar fi pângărit o stare minunată pe care discreția și un fel de rușine o ajutau s-o păstreze în siguranță.

— M-am întrebat dacă n-ar fi mai ușor să fiu în altă parte, spuse ea într-un târziu. Unde viața mea ar fi doar a mea, măcar.

— Și eu m-am gândit. Și am încercat în altă parte. Acum sunt din nou acasă în Iowa, steaua strălucitoare a radicalismului. Dorința moliei zdrențuite de a se apropia de steaua strălucitoare e cea care m-a adus acasă, surioară.

— Păi, Iowa e un stat destul de mare, zise ea.

— Da, de ce sunt aici când aș putea fi în Ankeny? Ottumwa?

— E o întrebare destul de bună.

— Poate pentru că acolo n-am nicio soră.

— Aș veni în vizită.

El aprobă din cap.

— Drăguț din partea ta. Știu că aș avea nevoie de ajutor. M-am gândit că moșul ar putea să mă ajute, dar nu mi-am dat seama… că e atât de bătrân. Nu mi-am găsit de lucru de unul singur. Așa că m-am gândit să-mi pun speranța în bunul reverend Ames. Ceea ce ne aduce la momentul de față. Și voiam doar să vin acasă. Chiar dacă n-aș fi putut să rămân. Am vrut să văd locul. Am vrut să-l văd pe tatăl meu. Am fost… tulburat, presupun, râse el. Mi-a fost frică să vin acasă. Să urc în autobuz e tot ce am putut face. Și să rămân în el. Am reușit măcar atât, până la urmă. Păcat. Păcat pentru moșul nostru. Mă minunez că încă îl mai pot dezamăgi. Știam că așa se va întâmpla. Își atinse cicatricea de sub ochi.

— Păi, își face griji, zise Glory. L-am lăsat la masa din bucătărie. Probabil nu stă bine. Ar trebui să mă duc înăuntru.

— Ce o să-i spui?

— Ce să-i spun?

— Oh, stai să mă gândesc. Spune-i că viața mea e o durere și o dificultate nesfârșită din motive care sunt fără îndoială clare pentru orice om pe lângă care trec pe stradă, dar care mie îmi sunt necunoscute, și că sunt derutat și că stau în DeSoto, dar că probabil o să vin la cină.

— Ar fi mai simplu să vii cu mine acum.

— Ai dreptate, oftă el. Și știu de ce viața mea e cum e, Glory. Glumeam. N-aș vrea să crezi că nu știu. Abia vin de la o predică pe tema asta.

Se uită la ea, iar Glory spuse:

— N-am să-l iert niciodată.

— Mulțumesc, sunt emoționat. Eu o să-l iert. Poate l-am iertat deja. Când ea îl privi, ridică din umeri și zise: Poate o s-o ia drept un semn de caracter. I s-ar părea generozitate sau umilință sau ceva asemănător. Oricum, nu putem risca să-l supărăm pe moșul nostru purtându-i pică lui Ames. Adică să știe el sau Ames de asta. Am întors problema pe toate părțile. Fie mândria mea bărbătească insistă să-l înfrunt, lucru la care nu mă voi preta, fie mă obligă să părăsesc orașul valvârtej, pentru a evita impresia

de câine bătut care mă înspăimântă și pe mine. Fie mă agăț de singura alegere nevătămătoare pe care o mai am, una care seamănă teribil cu virtutea.

— Atunci presupun că va trebui să-i iert și eu.

— Ți-aș fi recunoscător. Totul ar fi mai simplu așa.

Merseră împreună spre casă. Tatăl lor era încă la masă, puțin nervos din cauză că plictiseala acumulată începuse să se transforme în neliniște.

— Ai, aici erai! exclamă el când îi văzu intrând pe ușă. Începeam să mă gândesc – și apoi observă expresia de pe chipul fiului său.

Jack zâmbi.

— A fost o predică intensă. M-a făcut să mă gândesc la multe lucruri.

— Păi, foarte bine. Nu-i niciun rău în asta, presupun. Sunt sigur că a avut intenții bune. Nu m-aș fi așteptat la asta. Pare că a irosit o ocazie minunată.

Vocea bătrânului deveni tot mai moale și privirea tot mai fixă pe măsură ce înțelegea situația.

— Nu-ți face griji din cauza asta, spuse Jack. Chiar nu contează. Și urcă în camera sa.

Trecură mai multe zile fără un cuvânt din partea lui Ames. Tatăl lor citea și se ruga și se frământa, și de fiecare dată când suna telefonul, spunea:

— Dacă e Ames, să-i ziceți că am murit.

•

Tatăl ei suferise un șoc îngrozitor. Îl considera pe Ames un alter ego, iar fiul său, pentru al cărui confort spiritual și pacea căruia se rugase neîncetat, cel mai adesea în bucătăria lui Ames, având încredere deplină că prietenul său îi ținea isonul în rugăciune – fiul său se arătase vulnerabil față de el și fusese rănit, insultat. Că Jack era o rană în inima tatălui său, o durere îngrozitoare, îi era cunoscut lui Ames aproape în aceeași măsură în care îi era lui Dumnezeu. Iar băiatul își pusese costum și cravată – împrumutase una dintre cravatele tatălui său – și se dusese la biserică, pentru numele lui Dumnezeu, în ciuda șovăielii, chiar în ciuda fricii, dacă e să ne luăm după forța cu care șovăia. Glory îi putea citi gândurile bătrânului în timp ce luau micul dejun în dimineața aceea – privirea sa de justificare, de încredere că lucrurile aveau să se rezolve ca prin miracol.

Stătuse în fața propriei biserici an după an, sperând să-i mai poată predica despre har și despre inima iubitoare a lui Hristos fiului său îndepărtat, infinit de singur. Când zâmbea în sinea lui, se închipuia cu siguranță în amvonul acela, uimit și atât de recunoscător. Cine altcineva decât al doilea tată al lui Jack, al doilea sine al tatălui său, ar fi putut spune cuvintele de bun-venit și alinare pe care el nu le putea spune? Nu i-ar fi trecut niciodată prin minte că Ames nu i-ar vorbi băiatului ca din propria inimă.

Și acum, această dezamăgire de neînțeles. Bătrânul mormăia și privea în gol, iar în ochi îi apărea din când în când o licărire la amintirea ajutorului pe care i-l dăduse lui Ames de-a lungul anilor și a încrederii pe care i-o acordase. Se încruntă apoi, așa cum făcea când exersa nemulțumirea și dojana. Glory nu-l mai văzuse atât de mohorât din vremurile cele mai întunecate ale pensionării sale.

De-a lungul deceniilor existaseră certuri aprige între Ames și tatăl său, declanșate de chestiuni atât de confuze, încât nimeni nu-și asuma rolul de mediator. Odată, când mama ei încercase să spună ceva despre comuniunea sfinților, tatăl său, în toiul disputei, se răstise: „Asta-i o prostie!”, iar ea îi îngrozise pe toți făcându-și bagajul. Uneori copiii mai mari încercau să-i potolească, să facă pace, dar de fapt prietenia lor nu era amenințată, ci întărită de o capacitate de înțelegere reciprocă atât de profundă, încât le permitea să poarte o discuție limpede pentru cei din jur zile întregi, să o lase baltă când se plictiseau și apoi să o reia de unde o lăsaseră. Nimeni nu putea să prevadă când avea să fie atățată plăcerea lor de a discuta în contradictoriu și când avea să irupă în enervare reciprocă, deși oboseala și vremea rea erau factori importanți.

Dar în toți acei ani niciunul dintre ei nu-i făcuse rău celuilalt. Această ofensă anume, complet neașteptată, adusă celui mai drag om al bătrânului – era fără îndoială cel mai costisitor dintre toți, așadar și cel mai prețios pentru el – abia putea fi închipuită. Tatăl său ținea doliu, iar Ames stătea la distanță, fără îndoială așteptând un semn că nu-și îndepărtase pentru totdeauna familia Boughton. Probabil și el ținea doliu.

•

Trebuia făcut ceva. Ames avea deja exemplarele lor din *Life* și *The Nation,* și era abonat la *Christian Century* și *Post.* Din câte

știa Glory, nu existau cărți prin casă pe care el să i le fi împrumutat tatălui lor, sau pe care să fi spus că ar fi vrut să le împrumute. Fiecare legumă și floare pe care o creșteau se găsea din abundență în grădina Lilei. Tocmai când Glory decisese să facă o tavă de fursecuri, Jack veni la parter cu un exemplar decolorat din *Ladies' Home Journal* și bătu cu degetul în biletul de pe copertă: *Arată-i lui Ames.*

— Am fost prin pod de câteva ori. Tot felul de lucruri acolo. Am găsit un articol despre religia americană în asta. Destul de interesant.

— O mie nouă sute patruzeci și opt. E așa de vechi, că probabil l-a văzut.

— E așa de vechi, că probabil l-a uitat, încuviință Jack.

— Cred că o să fac niște fursecuri și gata.

— Cum spui tu. Jack așează revista pe masă. Apoi se ridică uitându-se la ea cu mâinile în șolduri, ca și cum îi trecuse ceva prin minte. Un articol interesant, totuși.

— Bine. Stai un minut să mă pieptăn.

— Sigur. Mă gândeam să i-l dai bătrânului mai întâi, înainte să i-l duci lui Ames. Așa o să aibă de ce să se certe. Mă rog, poate conversația n-o să curgă prea lin. Date fiind circumstanțele. Așa că m-am gândit că ar ajuta, zise el ridicând din umeri.

Glory puse deoparte castronul și lingurile de măsurat.

— Alte instrucțiuni?

— Deocamdată nu. Hai, e treaz și îmbrăcat. Mă gândeam să i-l citești la micul dejun. Eu am mâncat. Sunt… Făcu un gest spre ușă, care sugera că avea o anume intenție pe care voia s-o urmeze. Să ascută o lamă de sapă, de pildă. Deja unsese pieptarul calului.

— În regulă, zise ea. Să-i spun că e ideea ta?

— Da. Spune-i asta. Spune-i că mi-e teamă că l-am jignit pe Ames, și că aș vrea să îndrept lucrurile.

— De ce nu-i spui singur? Cred că ar vrea să știe detaliile.

— Ești isteață, râse el. Mulțumesc, Glory. Și plecă.

•

Tatăl lor acceptă imediat ideea reconcilierii. Se relaxă vizibil numai auzind cuvântul. Nu era nimic improbabil în ideea că fusese cumva vina lui Jack, deși, după ce își permisese gândul de câteva ori, încă nu avea vreo idee clară cum s-ar fi putut întâmpla acest lucru. Poate o privire sceptică, dar asta era de

așteptat. Totuși, Jack era Jack, și nu era nimic neloial în a accepta faptul că poate fusese vina lui Jack într-o oarecare măsură, de vreme ce iertarea fiului era un obicei atât de adânc înrădăcinat, fiind de fapt suma și absența loialității. Da. Bătrânul interpreta întotdeauna orice turnură plăcută a evenimentelor ca și cum ar fi deschis un text, pentru a se bucura pe deplin de toate sugestiile liniștitoare și de toate consecințele pozitive.

— E foarte frumos din partea lui Jack să-și recunoască partea în toate astea și să vrea să repare greșeala. Foarte creștinesc. Cred că face asta și ca să-i aducă o mulțumire bătrânului său tată. Așa că am ceva la care să mă gândesc, ceva care poate nu mi-ar fi fost la fel de limpede în alte împrejurări, râse el. Predica aceea a fost spre binele meu. Da. Domnul e minunat. Bătrânul Ames zice că își amintește de mine în fuste și bonetă de dantelă[73], și e posibil să fie adevărat. Bunica m-a luat în primire din primele zile și a făcut pruncia să dureze cât de mult a putut. Mai mult, bănuiesc. Avea intenții bune. Sănătatea mamei s-a înrăutățit după nașterea mea. Cel puțin asta era părerea mamei. Dar nu poți să renunți la o prietenie atât de îndelungată!

Îi plăcea să se gândească la faptul că harul nu avusese nicicând un efect mai benefic decât acum, când îl putea bucura pe fiul său iertându-și prietenul.

— Din acest motiv se numește Duh, zise el. Cuvântul din ebraică înseamnă și vânt. „[…] și Duhul lui Dumnezeu. Se purta pe deasupra apelor.”[74] E un fel de atmosferă care te învăluie.

Tatăl ei era întotdeauna atât de cutremurat de revelațiile sale, încât îi era imposibil să discearnă între gândurile specifice clipei și cele pe marginea cărora ținuse predici de mai multe ori. Devenise mai puțin sensibil decât ar fi trebuit să fie la riscul de a se repeta. Ei bine, asta era ultima problemă.

*

Așa că îi citi articolul tatălui său, iar acesta chicoti la pasajele de care Ames avea să fie cu siguranță exasperat, cu ochii lucind de certitudinea că el și reverendul erau, în ce îl privea pe Jack, complet de aceeași părere. „Foarte bine a făcut să ne găsească asta”, zise el.

---

[73] Ținuta obișnuită la botez, atât la fete, cât și la băieți, la sfârșitul secolului al XIX-lea (n.tr.).

[74] Facerea 1:2 (n.tr.).

Când terminară de citit, Glory luă revista și merse acasă la Ames. I-o lăsă Lilei, fiindcă soțul acesteia era în oraș. Trecu o zi. Jack veni din grădină să întrebe dacă o trimisese, apoi să întrebe dacă primise vreun răspuns. În sfârșit, obosită de atâta neliniște, se duse din nou, fără vreun pretext, și îl găsi pe Ames acasă. Când o văzu în prag, reverendului îi dădură lacrimile de regret și ușurare.

— Intră, draga mea. Mă bucur mult să te văd. Ce mai face tatăl tău?

— Cât de bine se poate. Jack mă ajută să am grijă de el. Sau eu îl ajut pe Jack. Ne-a fost dor de tine.

Ames își frecă ochii în spatele ochelarilor.

— Da. Știu că pentru Robert a fost minunat să-l aibă din nou acasă.

Arăta obosit și impresionat, ca și cum avea nevoie să-și revină. Prin urmare, Glory zise că o rugase tatăl ei să treacă pe acolo, dar că nu putea rămâne.

— N-am dormit prea bine, așa că nu fac multe parale acum, dar o să trec mâine sau poimâine pe la voi. Salută-l pe Jack din partea mea, spuse el.

Părea atât de robust în comparație cu tatăl ei, încât îi era greu să-și aducă aminte că și Ames era bătrân.

A doua zi, Ames apăru pe stradă cu Robby ținându-se după el, alergând în fața lui, sărind peste greieri. „Ca un cățeluș, comentă tatăl ei. Totul îl interesează”. Glory intră să pregătească limonadă și să-i lase pe cei doi domni să urmeze protocolul unei cordialități reînnoite. Jack coborî la bucătărie și se sprijini de blat cu brațele încrucișate. Ascultară împreună vocile, tot mai ferme pe măsură ce discuția progresa. Se auzeau hohote de râs și scârțâituri de scaune, întrerupte de momente de tăcere. Când nu se mai temu că întrerupea vreo lucrare delicată de reparație, Glory le duse limonada și stătu cu ei o vreme. Robby ieși în grădină și se întoarse cu un tractor de jucărie pe care îl adusese la altă vizită și pe care uitase să-l mai ia acasă. Îl conduse ici-colo pe podeaua verandei, sub scaunul tatălui său și în jurul pantofilor lui.

Discuția ajunse la articolul pe care îl găsise Jack, „Dumnezeu și poporul american”. Manifesta dispreț față de întregul proiect religios din Statele Unite, însă avea argumente care șchiopătau, așadar cei doi preoți bătrâni le puteau dezminți cu plăcere.

Trudiseră cinstit la propagarea adevăratei credințe, care nu li se păruse vreodată că ar fi vădit trăsături sau limite naționale. De asemenea, nu se simțeau direct implicați în excentricitățile și deficiențele practicii locale care erau criticate în text.

Jack ieși pe verandă cu un pahar de limonadă și își aduse un scaun. Se lăsă tăcerea.

— Domnule reverend, zise el.

— Jack, mă bucur să te văd, spuse Ames, după care se uită într-o parte, la Boughton, la paharul din mână.

Jack îl privi o clipă, apoi spuse:

— V-am auzit râzând de revista aceea. E destul de stupidă. Pot s-o văd o secundă? Mulțumesc. Mi s-a părut totuși că atinge o idee interesantă undeva. Spune că seriozitatea creștinătății americane a fost pusă sub semnul întrebării de tratamentul pe care li l-am aplicat negrilor. E o chestiune care merită dezvoltată.

— Jack s-a uitat la televizor, zise Boughton.

— Da, așa e. Și am petrecut ani întregi în locuri unde locuiesc negri. Sunt niște creștini foarte buni, mulți dintre ei.

— Atunci înseamnă că nu le-am greșit așa de rău, nu? întrebă Boughton. Asta e esențialul.

Jack îl privi, apoi râse.

— Aș zice că le-am greșit chiar destul de rău. Mai ales după standardele creștine. Așa cum le înțeleg eu. Se lăsă pe spate în scaun ca și cum ar fi fost cel mai liniștit om de pe pământ și întrebă: Ce părere aveți, domnule reverend?

Ames se uită la el.

— Trebuie să fiu de acord cu tine. Nu cunosc problema prea îndeaproape. Nu mai urmăresc știrile cum o făceam odată. Dar sunt de acord.

— Nu e chiar o știre... Jack zâmbi și scuturâ din cap. Îmi pare rău, domnule reverend. În acel moment, Robby aduse tractorul să i-l arate, îl lăsă să învârtă de volan, apoi conduse micul vehicul pe brațul și pe spătarul scaunului.

Boughton spuse:

— Nu cred că vreo religie trebuie pusă sub semnul întrebării numai fiindcă are câteva scăpări. Că nu reușește să vadă unele probleme. Sunt moduri mai bune de a discuta lucrurile acestea.

— Jack are dreptate, totuși, spuse Ames.

— Și eu am dreptate. Ideea e că e foarte ușor să judeci.

Cu asta dorea să pună capăt discuției, dar Jack, care studia gheața din paharul său, zise:

— Adevărat. Extraordinar de ușor în cazul acesta, mi se pare.

— Cu atât mai mult trebuie să reziști impulsului!

Jack râse, iar Ames îl privi, nu chiar dojenitor. Bărbatul mai tânăr își lăsă ochii în jos.

— Dacă există un lucru pe care ni-l spune creștinismul foarte clar, acela e că suntem cu toții păcătoși și ne datorăm reciproc iertare și milă. „Dați cinste tuturor”[75], spune Apostolul.

— Da, domnule. Cunosc textul. Punerea în practică mă încurcă puțin.

— Cred că tatăl tău ne-a arătat tuturor de multe ori cum pune în practică textul respectiv, zise Ames.

Jack se lăsă pe spate și ridică mâinile în semn de capitulare.

— Da, domnule. Așa e. Lucru pentru care am motive aparte să fiu recunoscător.

— Și eu la fel, Jack. Și eu la fel, spuse Ames.

Se lăsă liniștea. Tatăl său își feri chipul, pe care se citea recunoașterea greșelii.

Lila venea pe alee. Jack, care o văzu primul, zâmbi și se ridică. Ames se întoarse și, zărind-o, se ridică la rândul său. Când intră pe ușa cu plasă, Boughton arătă spre prietenul și spre fiul său, apoi zise:

— Și eu m-aș ridica, dragul meu, dacă aș putea.

— Mulțumesc, domnule reverend, spuse ea. Nu pot rămâne. Am venit doar să-i spun lui John că i-am pregătit cina. Mezeluri și salată, deci nu e nicio grabă.

— Vrei să ni te alături câteva minute? Jack o să-ți aducă un scaun.

— Luați-l pe al meu, doamnă Ames. Eu îmi aduc unul din bucătărie, zise Jack. Și se așeză lângă tatăl său cu acea curtoazie a sa care depășea bunele maniere obișnuite doar atât cât să te facă să te întrebi ce voia să însemne.

Glory se gândi că Jack găsise o scuză să-i ceară părerea despre mersul discuției, așa că se duse după el la bucătărie. Era gata să-i spună că poate era momentul să vorbească despre vreme, baseball, chiar politică, dar el, fără să-i arunce o privire, ieși din nou pe verandă.

Ames îi spuse soției sale:

---

[75] 1 Petru 2:17 (n.tr.).

— Tocmai discutam despre faptul că modul în care oamenii își înțeleg religia e un accident al nașterii, general vorbind. Ține de locul unde s-au născut.

— Sau de culoarea pielii, completă Jack. Adică acesta e subiectul articolului. Indirect. Așa mi se pare.

Lila nu putea fi atrasă niciodată în acest fel de discuții, deși Ames încerca să o includă. Părea mai interesată de faptul că oamenii vorbeau despre asemenea lucruri decât de subiectul ca atare; observa torentele de emoții ce-i străbăteau, atentă când erau vehemenți și amuzată când râdeau.

— Da, e foarte interesant, spuse Boughton. Apoi discută despre experiența sa din Minneapolis, care fusese pentru el cel mai apropiat lucru de o călătorie în străinătate.

— Mergeam cu mama în Orașele Gemene[76] din când în când, și vedeam biserici luterane peste tot. Chiar peste tot. Câteva reformate germane, dar luteranele erau de douăzeci de ori mai multe, așa cred. Estimez. Minneapolis e un oraș mare. Poate sunt prezbiterieni în zonele pe care nu le-am vizitat.

Jack interveni destul de brusc:

— Domnule reverend Ames, aș vrea să vă cunosc opiniile despre doctrina predestinării. Asta în condițiile în care ați menționat accidentul nașterii.

— E o întrebare dificilă. E o problemă complicată. Și eu m-am chinuit cu ea.

— Să reformulez. Credeți că unii oameni sunt condamnați pierzaniei intenționat și irecuperabil?

— Mi-e teamă că acesta e cel mai dificil aspect al întrebării.

Jack râse.

— Cred că lumea vă întreabă foarte des lucrul acesta.

— Da, așa e.

— Și cred că aveți un mod de a le răspunde.

— Le spun că există anumite trăsături pe care credința noastră i le atribuie lui Dumnezeu – omnisciență, omnipotență, dreptate și har. Noi, ca făpturi umane, suntem atât de puțin familiarizați cu puterea și cunoașterea, cuprindem atât de puțin dreptatea și avem o capacitate atât de redusă de har, încât lucrările acestor mari trăsături împreună reprezintă un mister pe care nu putem spera să-l înțelegem.

— Folosiți aceste cuvinte.

[76] Twin Cities, orașele St. Paul și Minneapolis din statul Minnesota (n.tr.).

— Da, mai mult sau mai puțin. E o întrebare cuprinzătoare, și o tratez cu atenție. Nu-mi place cuvântul „predestinare”. A fost folosit în mod crud.

Jack își drese glasul.

— Aș avea nevoie de ajutorul dumneavoastră în privința asta, domnule reverend.

Ames se lăsă pe spate pe scaun și îl privi.

— În regulă. O să fac tot posibilul.

— Să spunem că cineva s-a născut într-un anume loc. E tratat cu bunătate, sau cu lipsă de bunătate. Învață de la toată lumea din jurul său să fie creștin, să zicem. Sau necreștin. Lucrul acesta nu ar avea un efect asupra… vieții sale religioase?

— Păi, așa se pare, în general. Sigur că există excepții.

— Asupra sorții sufletului său?

— Mila, spuse reverendul Boughton. Mila Domnului poate găsi orice suflet, oriunde. Și încurci lucrurile. Religia e comportamentul omului. Mila e iubirea lui Dumnezeu. Două chestiuni foarte diferite.

— Atunci mila nu e același lucru cu predestinarea? Partea sa mai plăcută? Să presupunem că există unii asupra cărora nu se răsfrânge mila, chiar și atunci când locul lor în viață pare a întruni toate condițiile pentru ca ei să devină creștini. Într-un fel sau altul, seamănă cu soarta, zise Jack.

Își așezase paharul pe masă, își încrucișase brațele și vorbise cu acel fel de insistență politicoasă care însemna că reflectase asupra întrebării pe care urma să o pună.

— Soarta nu e un cuvânt pe care l-am găsit vreodată folositor, zise tatăl său.

— Atunci e diferită de predestinare.

— Ca ziua și noaptea, replică tatăl său cu autoritate. Apoi închise ochii.

Glory se gândi că se apropiau necazurile. Ames și tatăl lor se certaseră de multe ori asupra acestui aspect; Boughton susținea cu înverșunare suficiența perfectă a milei, în timp ce Ames spunea, cu o blândețe pe care prietenul său o găsea deranjantă, că gravitatea păcatului nu poate fi contrazisă. Oare Jack uitase? Se ridică și spuse:

— Mă scuzați. Detest această ceartă. Am mai auzit-o de o mie de ori, și nu duce nicăieri niciodată.

— Și eu o detest, și nici eu n-am văzut-o ducând undeva vreodată, zise tatăl ei. Dar n-aș numi-o ceartă, Glory.

— Așteptați cinci minute. Se uită fix la fratele său, care îi zâmbi. Când intră în casă, îl auzi spunând:

— Mă gândeam la predica dumneavoastră de sâmbăta trecută, domnule reverend. O predică frumoasă. Și mi s-a părut că un alt text foarte relevant pentru acest subiect ar fi fost povestea lui David și Batșeba.

„Doamne, Dumnezeule”, se gândi Glory.

Se lăsă liniștea în timp ce bătrânii meditau. Apoi Ames spuse:

— Robby, tu poți să te duci. Du-te de găsește-l pe Tobias. Ia-ți tractorul și fugi.

Se lăsă iar liniștea. Jack își drese glasul.

— Din modul cum am înțeles eu povestea, copilul a murit fiindcă tatăl său a comis un păcat.

Glory percepu o notă ascuțită în vocea lui.

— A comis multe păcate grave, zise Ames. Nu că asta ar face dreptatea situației mai clară.

— Da, domnule. Multe păcate grave. Totuși. Nu întreb despre dreptatea situației. Întreb dacă sunteți de părere că un om ar putea fi pedepsit prin suferința copilului său. Dacă un copil ar putea suferi pentru a-și pedepsi tatăl. Pentru păcatele sale. Sau pentru lipsa lui de credință. Dacă sunteți de părere că e adevărat. Mi se pare că atinge subiectul pe care-l discutam mai devreme. Predestinare. Accidentul nașterii.

Jack vorbea încet, cu grijă, unindu-și vârfurile degetelor în felul unui om a cărui rezonabilitate se apropia de detașare. Glory se gândi: „Ori a uitat că și Ames a pierdut o copilă acum mulți ani, ori sugerează că Ames a fost pedepsit când a pierdut-o, deoarece și el a fost un păcătos”. Impulsul lui Jack de a riposta când simțea că fusese rănit îi era destul de cunoscut, și întotdeauna se întorcea împotriva lui. Tuși în căușul palmei, dar el nu ridică privirea.

După o clipă, Ames spuse:

— Copilul lui David s-a întors la Domnul.

— Da, domnule, zise Jack. Înțeleg asta. Dar speri că un copil va avea o viață. Pentru asta s-a rugat David. Și speri că va fi în siguranță. Speri că va învăța mai mult decât… amărăciune. Așa cred. Speri că oamenii o să fie buni, încheie el ridicând din umeri.

— E adevărat, zise Ames. În majoritatea cazurilor. Vorbele sale păreau să aibă o țintă precisă.

Se lăsă liniștea.

În cele din urmă, Boughton exclamă:

— Oh! și își acoperi fața cu mâinile. Oh! Sunt un om tare păcătos!

Lila scoase un sunet de compătimire.

— Vai, dragă.

— Ce? Nu, eu… zise Jack. Se uită la Glory, ca și cum ar fi putut să-l ajute să interpreteze inevitabilul, certitudinea goală a uimirii dureroase.

— Noaptea în care te-ai născut a fost o noapte așa de teribilă! continuă tatăl său. M-am rugat și m-am rugat, la fel ca David. Și Ames s-a rugat. Și am crezut că te-am tras înapoi, că ți-am salvat viața, nu-i așa? Dar mai sunt atâtea lucruri de luat în considerare.

Jack zâmbi, uimit și trist.

Ames se aplecă și-l bătu ușor pe genunchi pe vechiul său prieten.

— Lăsând teologia la o parte, Robert, dacă ești un om păcătos, acele cuvinte nu au niciun înțeles.

— Nu mă cunoști cu adevărat! gemu Boughton din spatele palmelor.

Asta îl făcu să râdă pe Ames. Se gândi puțin și râse din nou.

— Cred că te cunosc destul de bine. Îmi amintesc când bunica ta încă îți împingea căruțul pe drum. Sigur că brațele și picioarele îți ieșeau din el. Cred că aveai vreo zece sau doisprezece ani atunci. Cu bonețica aceea de dantelă în vârful capului. Mama spunea că ar fi avut mai mult sens să stea bătrâna în căruț și tu să o împingi.

— Haide, nu era atât de rău. Cred că m-am dat jos din chestia aia când aveam vreo șase ani. O luam la fugă când o vedeam cu el. Domnul s-o binecuvânteze, totuși. Avea intenții bune.

Cei doi stătură o clipă fără să privească ceva anume, cum făceau când îi năpădeau amintirile. Jack urmări cum privilegiul unei prietenii antice îi învăluia ca o atmosferă palpabilă.

— L-am tras înapoi, Robert, și e aici, cu tine. Înapoi acasă.

— Da. Atâtea lucruri pentru care să fiu recunoscător, răspunse Boughton.

După o clipă, Jack spuse:

— „Că iată toate sufletele sunt ale Mele; cum este al Meu sufletul tatălui, tot așa și sufletul fiului; sufletul care a greșit va muri.”[77] Acesta e Iezechiel. Dar Moise spune că Domnul „nu va lăsa nepedepsit, ci pedepsește nelegiuirile părinților în copii până la al treilea și al patrulea neam”[78]. Mă întrebam dacă îmi puteți explica acest lucru. Sună ca o contradicție.

Se lăsă tăcerea. Apoi Boughton remarcă:

— Știe Scripturile.

— Așa e.

Boughton își drese glasul.

— Dacă ne uităm la Codul lui Hammurabi, cred că în ediția lui Davies…

— Davies, încuviință Ames.

— … vom vedea că dacă un om ucide pe fiul altuia, atunci propriul său fiu va fi ucis. Asta era pedeapsa. Iezechiel scria în Babilon, pentru oamenii care trăiau acolo în exil. Așa că, mă gândesc eu, probabil se referea la modul în care procedau babilonienii în secolul acela.

— Iezechiel amintește proverbul israeliților, că tații au mâncat struguri acri și așa mai departe, spuse Ames.

— Dar asta nu înseamnă că oricine ar putea să aplice o pedeapsă fiilor. Cred că la vremea la care scria Iezechiel, proverbul a fost interpretat într-un fel care justifica practica babiloniană.

Boughton se însufleția când aducea argumente de acest fel, când vorbea pe limba vieții sale dinainte, și obosea până devenea nervos dacă discuția se prelungea prea mult.

— Da, domnule reverend, cred că așa au stat lucrurile, spuse Ames.

— Mulțumesc, zise Jack. Deci legea nu poate pedepsi un copil pentru păcatele tatălui său, dar Domnul o va face.

— E un pasaj în Evanghelia după Ioan, zise tatăl său, în capitolul nouă, în care Domnul însuși spune: „Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui”[79]. Vorbind de omul născut orb.

— Da, domnule. Dar de unde știm că ceea ce spune El nu se referă doar la cazul respectiv? Sau că ceea ce vrea să spună e că păcatul nu poate fi presupus întotdeauna din… necaz? Nu

[77] Iezechiel 18:4 (n.tr.).

[78] Numerii 14:18 (n.tr.).

[79] Ioan 9:3 (n.tr.).

spune neapărat că, dacă părinții au păcătuit, atunci nu au să fie pedepsiți prin copilul lor. Așa cum înțeleg eu.

Liniște din nou. Apoi Ames, vizibil iritat, zise:

— E adevărat că dacă părinții nu sunt oameni buni, copiii suferă. Oricine poate vedea asta. E un lucru de bun simț. E o greșeală gravă, cred eu, să le interpretăm suferința ca un act al Domnului, mai degrabă decât o consecință a comportamentului părinților lor.

— Am încercat să ne purtăm cât mai bine cu ea, murmură Boughton. Ar fi trebuit să facem mult mai mult, știu asta.

Jack zâmbi. Spuse foarte încet:

— Chiar sunt un om păcătos. În concepția ta. Ridică din umeri. În concepția mea.

Boughton scutură mâna în semn de respingere. După o tăcere lungă replică:

— Prostii. Asta n-a avut nicio legătură.

— Și nu știu de ce sunt. Nu e nicio plăcere în asta. Nu pentru mine, cel puțin. Nu prea mare, oricum. Boughton își acoperi fața cu mâinile.

— Cred că tatăl tău e obosit, spuse Ames.

Dar Jack continuă, aproape în șoaptă:

— Eu sunt un amator aici. Dacă aș fi dezbătut această întrebare la fel de mult ca voi, și eu m-aș fi plictisit, cu siguranță. Mă rog, și mie mi-a ocupat gândurile. M-am întrebat de mai multe ori dacă n-ar fi un caz de predestinare. Un fel de dovadă. Dacă nu cumva simt predestinarea în propria persoană. Ar fi interesant, dacă n-ar fi atât de dureroase consecințele. Pentru alți oameni. Dacă nu aș avea senzația că răspândesc o boală. O nenorocire. E posibil așa ceva?

— Nu. Nu e posibil. Deloc, spuse Ames.

— Nu, întări tatăl său. Nu e.

Jack râse.

— Ce ușurare. Fiindcă acea transmitere a păcatelor pare că descrie ceva. Funcționează și invers. Păcatele fiilor sunt transmise părinților.

Se lăsă liniștea. Apoi Ames rosti:

— „Dacă ne osândește inima noastră, Dumnezeu este mai mare decât inima noastră”.[80] Asta e din Prima Epistolă a lui Ioan.

[80] 1 Ioan 3:20 (n.tr.).

— Le scrie celor „iubiți”, bisericii, încuviință Jack. Eu nu mă bucur de onoarea de a fi membru al acelui corp.

— Nu înțeleg de ce vrei să insiști cu asta, spuse tatăl său. De ce vrei să te remarci în felul acesta. Ai fost botezat și confirmat ca toată lumea. Cum poți să știi atâtea din Sfânta Scriptură când tot ce faci e să o respingi?

— Nu o respinge neapărat, Robert, zise Ames. Se pare că s-a gândit foarte mult la ea.

— Totuși. Mi se pare aproape mândrie.

— Îmi pare rău, interveni Jack. Nu vreau să fiu nerespectuos. Întrebarea mea este dacă există oameni care pur și simplu se nasc răi, duc vieți rele și apoi merg în iad.

Ames își scoase ochelarii și se frecă la ochi.

— Scripturile nu sunt foarte clare în privința asta. În general, comportamentul unei persoane e coerent cu natura sa, ceea ce înseamnă că acest comportament e coerent. La coerență mă refer când vorbesc de natura sa.

Boughton chicoti.

— Detectez cumva un raționament circular, domnule reverend Eisenhower?

— Atunci oamenii nu se schimbă, zise Jack.

— Ba da, dacă există și un alt factor. Băutura, să zicem. Comportamentul lor se schimbă. Nu știu dacă asta înseamnă că li s-a schimbat și natura.

— Pentru un om al bisericii, sunteți destul de suspicios, zâmbi Jack.

— Ar fi trebuit să-l vezi acum treizeci de ani, râse Boughton.

— L-am văzut.

— Atunci ar fi trebuit să fii atent.

— Am fost.

Ames devenea vizibil iritat. Spuse:

— Nu am de gând să-mi cer scuze că există lucruri pe care nu le înțeleg. Aș fi un prost dacă aș crede că nu există. Și n-am de gând să vorbesc prostii despre o taină, doar pentru că asta fac oamenii când încearcă s-o deslușească. Întotdeauna. Și apoi ajung la concluzia că taina însăși e o prostie. Conversațiile de acest fel sunt mai mult decât inutile. După părerea mea.

— Încă nu ți s-au terminat cele cinci minute, observă Glory.

Jack se uită la ea lipsit de expresie, fără să zâmbească neapărat, unindu-și vârfurile degetelor ca și cum nici măcar

ideea de aluzie n-ar fi existat pe lume. Așa că ea se duse în salon, porni radioul, luă o carte și începu să citească, refuzând să mai caute sensul cuvintelor pe care se străduia să nu le audă. Biserica Prezbiteriană. Mântuire. Karl Barth[81]. Citi o pagină de trei ori fără să-i acorde destulă atenție cât să rețină ceva, iar la radio dădeau Uvertura la *Wilhelm Tell*[82], așa că lăsă cartea și se duse să stea în prag.

— Cum rămâne cu mântuirea? întrebă Lila. Se îmbujorase și-și privea mâinile pe care le frământa în poală, dar continuă: Dacă nu te poți schimba, nu prea are mult sens. Nu asta vreau să spun.

Jack zâmbi.

— Sigur că și eu am fost prezent la întrunirile din corturi doar ca observator interesat. Nu aș fi vrut să-mi găsesc mântuirea lângă un mal de râu noroios în miez de noapte. Jumătate din mulțime era acolo să-ți fure din buzunare, sau să-ți vândă crenvurști…

— Porumb cu caramel, zise Lila.

— Vată de zahăr, râse el. Și toată lumea cânta fals…

Amândoi râseră.

— … acompaniată de un acordeon vechi, adăugă ea, fără să ridice privirea.

— Și cu toții veneau către Iisus. Cu excepția mea, desigur. Uimitor cum, în ciuda tuturor acestor eforturi, lumea nu pare să fi devenit mai bună. Dacă e să judec.

— Doamna Ames a menționat un aspect excelent, rosti Boughton cu glasul său de om de stat. Simțea că Ames rămânea pe gânduri de fiecare dată când i se amintea de întreaga viață imposibil de cunoscut pe care soția lui o trăise și avea să o trăiască fără el. Da, m-am întrebat mult timp cum se poate împăca taina predestinării cu taina mântuirii.

— Nicio concluzie?

— Nu-mi vine niciuna în minte acum. Se pare că niciodată concluziile nu sunt la fel de interesante ca întrebările. Adică nu sunt ceea ce îți amintești. Închise ochii.

Jack se uită în sfârșit la Glory; aparent, îi citi în privire o anume neliniște sau iritare, fiindcă spuse:

---

[81] Karl Barth (1886-1968), considerat cel mai influent teolog protestant al secolului al XX-lea (n.tr.).

[82] Operă scrisă de Gioachino Rossini în anul 1828 (n.tr.).

— Mă scuzați. Cred că m-am lungit prea mult. O s-o las baltă.

— Pe mine mă interesează, replică Lila, fără să-și ridice privirea de la mâini.

Jack îi zâmbi.

— E amabil din partea dumneavoastră, doamnă Ames. Dar cred că Glory vrea să mă pună la treabă. Tata a spus întotdeauna că cel mai bun mod de a mă ține departe de belele ar fi să mă fac folositor.

— Mai stai un minut, insistă ea, iar Jack se așeză la loc pe scaun, și o privi, cum făceau cu toții, fiindcă părea că încearcă să-și facă curaj. În cele din urmă spuse: O persoană se poate schimba. Totul se poate schimba.

Ames își scoase ochelarii și se frecă la ochi. Simțea un fel de uimire față de nevasta sa, atât de necunoscută lui în atâtea privințe, și deodată fu mișcat să întrezărească, într-o strălucire pe care nu o mai avusese vreodată, zilele tinereții sau ale singurătății ei, ori gândurile sufletului său.

— Vă mulțumesc, doamnă Ames, spuse Jack foarte blând. Asta e tot ce voiam să aflu.

•

A doua zi poșta veni devreme, așa că Glory o văzu mai întâi. Jack era la etaj. Cu câtva timp în urmă s-ar fi postat să aștepte chiar și cu o oră înainte de momentul când sosea de obicei, dar acea veche speranță tăioasă părea să se fi știrbit puțin. Mesaje pentru ea de la surori. Și patru scrisori de-ale lui Jack, adresate către Della Miles din Memphis. Erau nedeschise, și scria *Retur la expeditor* pe fiecare dintre ele, cu litere îngroșate și subliniate. Așeză plicurile cu fața în jos pe masa din hol și se duse în bucătărie să se liniștească.

Simțea un anume dispreț pentru această Della. Femeia sigur avea o idee destul de clară despre durerea pe care o provoca, dacă îl cunoștea pe Jack vreun pic. Sigur că nu avea nicio obligație să fie îndrăgostită de el, doar pentru că el era îndrăgostit de ea. Sigur că insistența lui putea părea enervantă, așa nedorită cum era – până acum arătase acest lucru destul de limpede. Dar citise romane franțuzești împreună cu el și îi brodase mânecile cu flori, pentru numele lui Dumnezeu! „Nu râde în timp ce fumezi, spusese el, dacă duci în brațe un tort”. Se acoperise cu scrum. Apoi acele broderii fanteziste, meticuloase, care nu reparau, ci comemorau. Ce-l făcuse să

râdă? Oricine ar fi fost Della, îl cunoștea prea bine ca să-l trateze astfel. Îi putea ignora scrisorile dacă voia. Dar asta era cruzime.

De vreme ce Glory văzuse scrisorile, trebuia să-i spună că fuseseră returnate. Se gândi să le pună la loc în cutie și să-l lase să le găsească singur. Dar în ce scop? Ar fi putut să creadă că putea păstra secrete față de ea, fiindcă acesta era mereu primul său impuls, iar apoi ea n-ar fi putut să-i vorbească despre ele, ceea ce credea că era bine să facă, măcar ca să-i ofere alinare. Patru scrisori! Dacă mai veneau și altele, avea să le ardă. Demonstrase deja ce avea de demonstrat. Se gândi că putea să ia trei dintre ele, sau două, și să le ascundă undeva și să le ardă când ar fi avut ocazia, deoarece două ar fi fost îndeajuns pentru scopul Dellei. Două ar fi fost lipsite de ambiguitate, dar nu atât de jignitoare.

Putea spune: „De unde știi că Della le-a trimis înapoi? Poate a fost tatăl ei”. Literele erau totuși foarte groase, cu toată emfaza necesară. Și-o imaginase pe Della ca pe o persoană cu o atingere mai ușoară, un fel de delicatețe de la care nu s-ar fi îndepărtat, măcar din motivul că nu era conștientă de ea. Dar ce știa Glory despre Della, în afara faptului că Jack îi făcuse curte ca și cum ar fi fost domnița cea virtuoasă dintr-o carte veche? Poezie. Flori, cu siguranță. Însoțite de un obraz proaspăt ras și pantofi lustruiți și acel aer de lejeră ironie pe care-l arbora de fiecare dată când sinceritatea îl stingherea.

Jack cobori scările și se duse la cutia poștală, apoi reveni în casă, unde găsi scrisorile acolo unde le lăsase Glory. Era întors cu spatele, dar ea putu să observe șocul care-i traversă corpul. Greutatea sa pe călcâie, pocnetul genunchilor, tremurul umerilor. Întoarse scrisorile de pe o parte pe alta. Știind că îl privea, întrebă:

— Au mai venit și altele?

— Nu.

— Nu le-ai ascunde de mine.

— Nu, n-aș face asta. Mi-aș dori să pot.

El încuviință din cap.

— Voiam să mă gândesc puțin înainte să ți le dau, adăugă ea.

— De ce?

— Ei bine, nu mi-ai spus prea multe despre toate astea, dar din ce mi-ai spus, m-am gândit că poate nu Della e cea care le-a

trimis înapoi. M-am gândit că poate a fost tatăl ei sau altcineva din familie. Ai spus că locuiește cu familia ei. Nu pare stilul ei, din ce impresie mi-am făcut eu, în orice caz.

— Și eu zic la fel, spuse el scuturând din cap. Lăsă scrisorile pe masă, se întoarse și îi zâmbi. Nu e mare lucru de făcut, nu-i așa?

— Mă gândeam că poate ai un prieten comun căruia i-ai putea scrie, sugeră Glory. Poate acest prieten i-ar putea transmite o scrisoare din partea ta, iar ea ar citi-o. Adică, dacă tatăl ei sau altcineva n-o lasă să-ți citească scrisorile, poate așa ai putea să ajungi la ea. Ar merita încercat.

— O să mă gândesc la asta. Nu o învinovățesc, totuși. Nu-l învinovățesc pe tatăl ei, dacă el a fost. Înțeleg. Sunt oameni buni. Ar trebui doar… să-i respect hotărârea. Sau a lui. M-am obișnuit cu ideea până acum. Am mai trimis niște scrisori. Presupun că și ele o să se întoarcă. Ți-aș fi recunoscător dacă le-ai arde.

— Să le ard pe astea?

Jack dădu din cap că da. Atinse masa ca și cum îi amintea de ceva care contase odinioară, după care ridică din umeri.

— Nu prea știu cu ce să mă ocup. Vreo sugestie?

•

În următoarele zile mai sosiră trei scrisori. Glory aprinse niște așchii în șemineu și supraveghe focul până ce fiecare plic se făcu scrum. Jack o văzu în genunchi acolo, Jack care se apucase să-și poarte iar costumul, cu sacoul descheiat și cu cravata slăbită, ca și cum ar fi recunoscut căldura sfârșitului de vară. Privi din ușă, zâmbi și dădu din cap către ea, dar se îndepărtă când încercă să-i adreseze cuvântul. Încă era politețe, readusă la esență, concentrând groaza și siguranța de a nu fi bine-venit, de a fi o pacoste, nelalocul lui. Revenise la înstrăinare, cel mai vechi obicei al său. Ca și cum știa că disconfortul său îl făcea să pară distant, părăsea casa dimineața și se ținea departe până seara, prea târziu pentru cină, dar destul de devreme cât să-l scutească pe tatăl său de cele mai sumbre temeri. Glory lăsa biscuiți pe blatul din bucătărie gândindu-se că el avea să ia câțiva, și așa făcea. Lăsa fursecuri de ovăz și ouă fierte tari. Îi lăsa cafea într-un termos și o ceașcă alături, pe care el le spăla și le punea deoparte. Cât timp era plecat, era atentă să se ocupe de toate lucrurile cu care ar fi ajutat-o el, ca să nu-l facă

să aleagă între jena de a abuza de bunătatea ei și familiaritatea forțată a companiei sale. Și se ruga pentru el și se rugau pentru el, ea și tatăl lor, în rugăciuni lungi, tăcute, pline de recunoștință în anticiparea ușurării de a-l auzi intrând pe ușă.

La cină în a treia seară, tatăl lor zise:

— Nu știu ce se petrece, Glory. Nu știu ce s-a întâmplat.

— E îndrăgostit de o femeie pe care o cunoștea în St. Louis.

— Ei, mi-am dat seama de asta. Toate scrisorile acelea.

— Da. Săptămâna trecută i-a returnat scrisorile.

— Oh. Își scoase ochelarii și își tamponă fața cu șervetul. După o clipă zise morocănos: Mă gândeam eu că așa o să se întâmple. Ceva de genul ăsta. Nu are serviciu. Nu cred că a terminat facultatea. Nu mai e tânăr, n-o să-și schimbe viața, și nu cred că a fost o viață foarte bună. Înțeleg de ce o femeie ar... își drese glasul. Mă rog, nu pot să spun că mă surprinde.

— O cunoaște de ani de zile. Acei zece ani buni despre care vorbește. Spune că ea l-a ajutat.

Tatăl său o privi.

— Și n-au fost căsătoriți?

— Nu știu, zise Glory. Tatăl său era încruntat. O minciună eșuată însemna că suspiciunile sale erau corecte, iar ea probabil nu-l mințise niciodată cu succes. De fapt, minciuna în familia lor însemna în general că mincinosul prefera discreția. Așa că transparența unui neadevăr era foarte vizibilă. În ceea ce o privea, făcuse apel la câteva explicații care erau vizibil false și care nu fuseseră testate sau regândite în funcție de rațiune. Era o chestiune de politețe să-și trateze decepțiile reciproce ca pe un adevăr, ceea ce era diferit de a păcăli sau a fi păcălit. De fapt, era un element de bază al înțelegerii reciproce care îi apropia pe membrii familiei lor.

Spusese un oarecare adevăr în acest caz fiindcă se simțea jignită, în numele lui Jack, de sugestia că s-ar fi aruncat pur și simplu la picioarele unei femei care l-ar fi respins, ca și cum n-ar fi fost dureros de conștient, ca toată lumea, de faptul că era complet neeligibil. Della trebuia să fie cea care îl ținuse în siguranță în ciuda tuturor lucrurilor de care se temeau, care poate îl ținuse în viață și, în orice caz, făcuse lumea un loc tolerabil pentru el, așa cum ei nu fuseseră în stare niciodată. Jack spusese că își făcea griji cu privire la posibilitatea ca Della și relația lor să fie calomniate, îi spusese că încercase să-i apere

onoarea, iar Glory știa că n-ar fi trebuit să amintească acei zece ani. Totuși, Jack nu trebuia pus într-o lumină proastă. Iar Della, oricine ar fi fost, nu-i gândise valoarea în termeni de perspective, pentru numele lui Dumnezeu. Măcar atâta lucru merita să i se recunoască.

Își dădu seama că făcuse o greșeală gravă dându-i bătrânului un motiv pentru toate neliniștile sale. Adăugă:

— Femeia e fiică de preot.

Tatăl ei încuviință.

— Și Jack e fiu de preot. Nu sunt copii în toată treaba asta.

— Nu, zise Glory. Din când în când se mai întreba și ea.

Chipul reverendului căpătă acel aer grav pe care îl arbora când simțea că i se cerea un fel de intervenție morală. Era un aer trist, chiar amar, fiindcă numai lipsa sau eșecul altor abordări îl puteau face să apeleze la aceasta, și fiindcă știa că niciodată nu dăduse vreun rezultat bun pe de-a întregul. Poate că Jack avea obligații pe care nu le putea îndeplini. Dacă da, atunci familia trebuia să acționeze în numele celor față de care avea obligații. Mai ales fiindcă erau cu siguranță înrudiți. Bătrânul sigur știa despre ce era vorba, chiar dacă Jack avea să fie jignit fără îndoială. Întrebările sale aveau să sune inevitabil ca o acuzare. Atâta mâhnire, doar pentru a afla ce nu voia să afle.

•

Dacă Jack s-ar fi căsătorit cu acea copilă pistruiată, sau măcar dacă ar fi reușit să-i aducă pe ea și pe copilul ei în casa lor, atunci el s-ar fi putut întoarce la facultate, iar fata ar fi terminat școala și s-ar fi dus și ea la facultate, dacă voia. „Pare destul de isteață”, zisese mama lui Glory. Aceasta fusese interpretarea pe care o dăduse ostilității precoce, incurabile manifestate de tânără față de familia Boughton, care nu avea să fie mișcată sau clintită de nicio amabilitate la care s-ar fi putut ei gândi. Era o fată dură, mândră, care nu zâmbea, și probabil îi detesta pe toți pentru intențiile lor bune. Într-adevăr, aveau un aer superior, reflectând conștientizarea faptului că-i puteau îmbunătăți situația, că ar fi putut beneficia de instruirea blândă în ce privea îngrijirea unui sugar, chiar dacă acest lucru ar fi însemnat respingerea mamei sale.

O dată, Glory o convinsese pe copila aceea pistruiată să vină la ea acasă să culeagă mere și să coacă o plăcintă. Annie se

numea. Annie Wheeler. Venise la poartă îmbrăcată așa cum se îmbrăcau elevele duminica, în salopetă și cu o cămașă largă. Își ținea bebelușul la nivelul șoldului. Porniseră împreună către Galaad, fata nearătând vreo plăcere față de mersul cu capota coborâtă într-o după-amiază senină, sau față de oprirea pentru a lua cornete de înghețată pe care aveau să le mănânce în mașină. Bebelușul molfăia înghețata și-și vârâse mâna în ea, iar mama lui zisese: „Uită-te la tine!” și linsese o urmă de înghețată de pe bărbia copilului și din palma acestuia.

Fusese ideea lui Glory. Părinții ei erau plecați toată ziua la o nuntă din Tabor. Nu le spusese despre planul său. Conducea cu mare grijă.

Se duseră în livadă, iar fata stătu tăcută cu bebelușul în brațe și o privi pe Glory cum culegea mere. Când zise că adunase destule pentru plăcintă dar mai voia să culeagă câteva pentru fată să le ia acasă, aceasta replică: „Avem mere”. Sigur că aveau. Erau meri peste tot unde se gândise cineva să-i planteze, ca tufele de liliac și agrișe și forsiția și rubarbă. Intrară împreună în casă și așezară bebelușul la soare, pe podeaua bucătăriei. Annie îi dădu o jucărie pe care o scoase din buzunar, niște nasturi înșirați pe o ață, și zise: „Acasă are un biberon cu lapte. „Așa că Glory strecură jumătate de litru de smântână într-un pahar și îl clătì și-l așeză pe podea lângă genunchiul copilului. Fata îngenunche lângă ea și turnă nasturii din mână în sticlă, apoi îi scoase, iar copilița râse și se jucă stângace și hotărât cu jucăriile. Glory începu să facă aluatul, vorbind cu voce tare ca și cum voia să-și amintească detaliile procesului, nevoia de a face măsurători corecte. Fata stătea la masă, sorbind o bere de ghimbir.

Apoi spatele copilului începu să se încovoaie de greutatea capului său, și se aplecă pe o parte și începu să dea din picioare și să mârâie. Glory zise: „Oh, biata de tine!” și o ridică și o legănă și-i sărută obrăjorul înlăcrimat. Iar fetița se zbătu și plânse și o împinse cu o greutate și o forță care o surprinseră, întinzându-și brațele către mama ei. Annie o luă și o așeză la nivelul șoldului, iar copila își lăsă capul pe umărul ei, își supse degetele și trase aer în piept ușurată. „Nu ești mama ei, atâta tot, zise fata. N-are rost să plângi de-asta”. Nu dăduse niciun semn că încercările lui Glory de a se împrieteni cu ea erau mai mult decât o iritare până în acea dimineață când o sună și zise:

„Aș vrea să vii până la mine acasă. Ceva nu e în regulă cu copilul meu”. Mersese trei mile pe drum să ceară cuiva s-o lase să dea un telefon.

Era o infecție pe care ar fi vindecat-o puțină penicilină, dar nu exista penicilină atunci, sau ani de zile mai târziu. Nu era vina nimănui. S-ar fi întâmplat așa ceva și dacă ar fi venit amândouă să locuiască în Galaad. Fiecare familie avea o poveste care s-ar fi sfârșit altfel dacă ar fi existat penicilină. Himerică durere – când vină, când învinovățire, când gândul că lucrurile ar fi putut lua un curs diferit.

Dar cum ajunsese Jack legat de fata asta? Aici era vina, impenetrabilă la o analiză rațională, în final chiar și la iertare. O asemenea ofensă adusă oricărei idei de onoare, spusese tatăl său, și așa i se mai părea și ei, și lui, după toți acești ani. Urmase gândurile tatălui său înapoi spre acea amărăciune veche, iar amărăciunea îi mocnea în ochii pe jumătate închiși în timp ce reflecta la caracterul inevitabil al dezamăgirii sale.

•

Era seară târziu când îl auziră pe Jack intrând pe verandă. Poate se aștepta să-l găsească pe tatăl său în salon, citind în scaunul Morris[83]. În celelalte seri vorbise cu Glory în timp ce trecea să-i spună noapte bună reverendului, după care urcase în camera lui. Dar de data aceasta bătrânul nu voi să plece de la masă. „Am să-l aștept. Am să stau chiar aici”.

Când intră în casă, Jack se opri, evaluând situația cum o făcuse întotdeauna, conștient că picase în plasa fragilă a unei alegeri. Se uită la Glory, apoi rămase pur și simplu pe loc, cu pălăria în mână, și aștepta. Distant, respectuos și ezitant.

— Jack, spuse tatăl său.

— Domnule.

— Cred că trebuie să avem o discuție.

— O discuție.

— Da. Cred că trebuie să-mi spui cum stau lucrurile cu tine.

Jack ridică din umeri.

— Sunt obosit. Sper să adorm.

— Știi foarte bine ce vreau să spun, zise bătrânul. Vreau să-mi spui dacă există… obligații care necesită ajutorul familiei tale. Lucruri care poate s-au petrecut acolo, în St. Louis, despre care nu m-ai informat. Care te necăjesc.

[83] Model de scaun cu spătar rabatabil și brațe destul de ridicate (n.tr.).

Jack se uită la Glory. Iată calomnia de care se temea, oricât de blândă și de amabilă i-ar fi fost intenția. Își duse mâna la față și spuse, foarte încet:

— Altă dată.

— Stai jos, fiule.

— Nu, zâmbi el. Mă tem că obligațiile mele sunt problema mea, adăugă apoi. Tristețea era cea care îl făcea atât de inaccesibil de răbdător.

— Obligațiile tale sunt problema ta dacă le poți îndeplini. Dacă nu, devin problema mea. Lucrurile trebuie rezolvate. Așa se cuvine.

Loialitatea față de neam, reală și imaginară, și protecția acestuia, posibilă sau nu, erau mândria tatălui lor, instinctul său cel mai puternic, și principala sa sursă de satisfacție, frustrare și neliniște. Se ridicase ca să pună în vorbele sale toată forța și demnitatea hotărârii, însă avea ochii închiși, iar colțurile gurii îi căzuseră, postura dreaptă expunându-i umerii îngustați și gâtul căzut. Jack îl privi ca și cum tatăl său ar fi fost stafia mâhnirii și oboselii pe care i le provocase el, încă viteaz în slăbiciunea sa, gata să fie întristat din nou, gata să fie împovărat din nou.

— Nu. Nu, domnule. Altă dată.

— Știi că n-o să mai fie o altă dată. Te gândești să pleci acum.

— Poate n-o să mai stau prea mult aici. Încerc să iau niște decizii.

Capul tatălui său căzu într-o parte.

— Sper din tot sufletul să decizi să rămâi. Să rămâi o vreme.

— E foarte amabil din partea ta.

— Nu, e doar o speranță a mea. Ar fi amabil din partea ta să o iei în calcul, dacă poți. Acum Glory o să mă ajute să mă duc la culcare.

•

A doua zi dimineață bătrânul scormoni cu lingura prin cereale o vreme, apoi spuse:

— Vreau să vorbesc cu Ames. Poți să mă duci cu DeSoto-ul.

Mașina mergea destul de bine pentru treburi în oraș, iar Glory o folosise ca să-i ducă pe soții Ames și pe Robby la râu pentru un picnic aniversar. Tatăl său nu se simțise destul de bine ca să li se alăture în ziua aceea, și când îl invitase pe Jack, acesta izbucnise în râs – „*Et ego în Arcadia*”[84] – dar cel puțin călătoria

[84] „Și eu am fost în Arcadia” (în limba latină) (n.tr.).

se desfășurase fără probleme. Tatăl ei se gândea deseori la DeSoto. În mintea sa era o promisiune deschisă de mobilitate, o putere care ar fi fost în același timp o favoare făcută bunului său prieten. Așa că gândurile sale despre vehicul erau generoase și agreabile, tonice. Nu fusese însă de acord să urce în mașină din ziua în care Jack îi dusese în afara localității.

— Doamna Ames și băiatul vor fi acolo, zise el.

— O să-i duc la matineu.

— Foarte bine.

Glory făcu programul în funcție de indicațiile tatălui său, și după prânz îl ajută să coboare scările și să urce în mașină. În casă era o singurătate răsunătoare cu Jack plecat mereu pe undeva, și i se părea bine să o părăsească pentru câteva ore, să-l scoată pe tatăl său de acolo. Trecu încet pe lângă biserică și pe lângă memorialul de război pentru a-l lăsa să admire grădinile și copacii, apoi îl duse la casa lui Ames și-l ajută să iasă din mașină, să meargă pe alee, să urce treptele. Ames păru uluit să-l vadă la ușă.

— Da, zise bătrânul, mă gândeam că tu și cu mine am putea să ne ținem de urât cât femeile sunt la film. Am venit cu DeSoto-ul.

Ames trase un scaun de la masă.

— Dacă nu vrei să stai altundeva.

— Nu, acesta a fost întotdeauna scaunul meu, nu-i așa? zise Boughton. Strana mea.

Se așează și își agață bastonul de marginea mesei, apoi închise ochii. Lila și Robby coborâră, Robby cu părul pieptănat corect cu cărare și cu obrajii roșii de atâta frecat. Glory îi duse la cinematograful mucegăit, unde priviră cum binele triumfa asupra răului cu ajutorul unor revolvere și a unei găști. „Spune-ți rugăciunile!” se răsti tipul cel rău la cetățeanul nevinovat încolțit lângă un perete de canion. Iar în clipa pe care i-o acordase prizonierului său cu atâta bunăvoință, din spatele lui apărură cai tropotind, așa că fu obligat să arunce pistolul. Robby fu uimit și satisfăcut de această turnură a evenimentelor, ceea ce era maximumul la care putea spera Glory. Cu selecțiuni din alte filme și jurnale de știri și un desen animat, și un al doilea film scurt în care binele triumfa încă o dată, trecură mai bine de două ore până când ieșiră clipind din ochi în soarele de după-amiază.

Cei doi bătrâni încă stăteau la masă, iar Jack era cu ei. Se uită la Glory și zâmbi. „Nu era nimeni acasă, și m-am gândit că s-a întâmplat ceva. Am venit aici…” Nu-l mai văzuse de trei zile, cu excepția dăților când trecea pe lângă ea pe drumul spre ușă, fără să spună un cuvânt, scoțându-și doar pălăria, sau când trecea prin bucătărie spre camera lui, spunând doar noapte bună. Nu-i trecuse prin minte că avea să vină să-i caute. Poate că era începutul unor vremuri mai bune. Simplul gând o făcu să simtă un junghi de fericire spartă. Vru să se uite la el, să-l cerceteze mai atent, dar zâmbetul său era rece. Poate era furios. Poate credea că îl trădase. Mă rog, chiar îl trădase. Doamne, Dumnezeule, nu asta fusese intenția ei, și ce mai conta, când tatăl lor era acolo, făcându-i iarăși confidențe lui Ames, spunându-i sub protecția vechii lor prietenii ce presupunea și de ce se temea, așa cum făcuse în trecutul nesfârșit și atroce. Fusese destul de rău seara trecută, felul în care vorbise cu Jack. Și acum asta. Dacă fratele său mai avea vreo speranță vie, aceea era să găsească o modalitate de a vorbi cu ea între patru ochi. Fusese atât de bucuroasă că îl scosese pe tatăl lor din casă, că-i oferise mângâierea unei vizite în bucătăria lui Ames – cât timp trecuse? Nu se gândise până la capăt. Bătrânul stătea acolo cu ochii închiși.

Ames fu vizibil ușurat să-i vadă pe cei trei. Robby i se urcă în poală plin de energia neconsumată pe care filmul o trezise în el.

— Trebuia să vii, papa. Trebuia să vezi. Plesni fundul cutiei de Cracker Jack[85] și câteva bucățele lipicioase căzură pe masă, în fața tatălui său. Îi păstrez câteva și lui Toby. Se dădu jos, se duse la Jack și îi scoase și lui câteva bucățele. Trebuie să fie un premiu înăuntru, zise el. Vezi vreun premiu?

Jack luă cutia și o înclină în lumină, uitându-se înăuntru.

— Cred că l-ai mâncat, spuse el.

— Ba nu, râse Robby.

— Ai fost atât de captivat de film, că n-ai băgat de seamă. Putea să fie un dolar de argint și pun pariu că n-ai fi observat.

— Ba da, să știi. Aș observa un dolar de argint!

— Probabil era un șarpe de cauciuc. Pun pariu că era o tarantulă.

---

[85] Marcă americană de gustări ce constau în floricele și arahide cu caramel, în cutie fiind inclusă și o jucărie surpriză (n.tr.).

— Ba nu, protestă Robby. Lasă-mă să văd. Dar Jack ținu cutia la distanță, se uită în ea, apoi scoase ceva cu două degete.

— Ești un băiat destul de norocos. Și mie mi-ar plăcea una din asta.

— Ce e? Ce?

Jack puse jucăria pe masă.

— Asta, zise el, e o lupă.

Robby se uită la ea.

— Nu e prea mare.

— Păi trebuie să începi de undeva.

— Să încep ce?

— Să cauți indicii. Uite. Cred că am o pată pe manșeta cămășii. Cu ce îți seamănă?

Robby o studie prin lentila minusculă.

— Seamănă cu o pată.

Jack ridică din umeri.

— Asta e, atunci. Caz închis.

Robby râse, și Lila făcu la fel.

Ames interveni:

— Robby, du-te și găsește-l pe Tobias. Sigur vrea să vadă ce ai primit. Poate găsiți un gândac la care să vă uitați. Haide, du-te.

După o scurtă ezitare, băiatul plecă.

Jack se întoarse să-i arunce o privire lui Ames, o privire fadă, obosită care însemna: „Înțeleg de ce faci asta, de ce îl expediezi”. Cu siguranță că Ames și Boughton se rugaseră pentru sufletul său, probabil calomniind în fața cerurilor viața pe care o avusese și-o pierduse, viața după care tânjea doliu. Deplângând-o sub numele de păcat, sau alt termen mai blând asupra cărora se puseseră de acord. Abatere. Dezonoare. Obligație neîndeplinită. Nimerise acolo tocmai când i se intenta un proces, în lumina deprimantă a suspiciunilor tatălui său, care erau inocente și neinformate, așadar exagerate fără îndoială ca să asigure suficiența intervenției sale. Se gândeau la el atât de intens, încât gândurile acestea căpătaseră o existență proprie, așa cum Lazăr umbla cu amintirea lințoliului în jurul său indiferent cât de des s-ar fi bărbierit ori pieptănat.

— Doamnă Ames, zise el, v-a plăcut filmul? Eu l-am văzut de câteva ori. Jurnalul de știri a fost interesant. Cam ciudat pentru un matineu, totuși.

Lila li se adresă celor doi bătrâni:

— Jurnalul de știri a fost oribil. A arătat o bombă atomică detonată, și toate clădirile pe care le-ar fi ars din temelii. Erau manechine înăuntru, niște familii care luau cina. N-ar trebui să le arate asta copiilor.

— În primul rând n-ar trebui să facă asta, mormăi Boughton. Adoră ciupercile alea. Toată nebunia aceea. Încă nu deschisese ochii. Dulles.

— Da, Dulles, spuse Jack. Un domn prezbiterian, din câte înțeleg.

Boughton pufni pe nas.

— Asta spune el. Jack se așează și își încrucișă brațele, cum făcea când voia să pară în apele sale. Din cauza oamenilor ăstora e greu să crești un copil în vremurile astea. Greu să-l protejezi. Așa cred. Precipitații radioactive în laptele pe care-l beau. Te-ai aștepta ca un domn prezbiterian să se gândească mai bine la lucrurile astea. În St. Louis au făcut un studiu despre așa-numita „dentiție temporară”. Dinții de lapte. Au găsit material radioactiv în ei. Un motiv de alarmă pentru oamenii care încercau să crească un copil. Așa am citit.

Ames îl privi dojenitor.

— Tatăl tău sigur nu are nimic de spus despre John Foster Dulles. Și nici eu.

— Dar o să voteze cu Eisenhower, bombăni Boughton.

După o clipă, Jack își drese glasul.

— Dat fiind că răspunderea nu e un standard la care să fi aderat nici eu, în mod deosebit…

Tatăl său deschise ochii.

— Dat fiind că am fost o dezamăgire. Mai rău decât o dezamăgire. Și totuși…

Tatăl său îl privi.

— Nu, n-ai fost. Unde vrei să bați?

— Eu știu ce vrea să spună, zise Lila. Lucrurile nu prea au sens. E greu să știi pe cine se presupune că trebuie să iei drept model. Asta e adevărat.

— Da. Nu vreau să fiu lipsit de respect. Doar că simt că ar trebui să spun o vorbă bună despre depravații din rândurile noastre. Despre faptul că sunt relativ inofensivi. Dat fiind că sunt singurul lor reprezentant, desigur, zâmbi el. Nu găsesc scuze. Însă cei dintre noi care își iau răgaz măcar o clipă din

viețile noastre infame să citească știrile poate găsesc totul cam neclar. E vina noastră, fără îndoială. Domnule reverend, adăugă el, aș aprecia orice idee mi-ați da despre subiectul acesta.

Ames îl privi ca să-i evalueze sinceritatea, de parcă l-ar fi surprins posibilitatea că ar fi putut fi veritabilă.

— Sunt multe lucruri de luat în calcul, zise el.

— E un subiect adus în discuție destul de frecvent. Printre oamenii pe care-i cunosc. Oamenii care locuiesc în spații mici, cu destul timp la dispoziție… Râse.

Se lăsă liniștea. Boughton închisese iarăși ochii. Îi căzu capul. După un moment, Glory murmură:

— Cred că papa a cam obosit.

— Sunt chiar aici. Pod să mă întrebi. Încă mai exist la persoana întâi.

— Ai obosit?

— Da. Vreau să mă duc acasă în curând. Dar nu încă.

Nimeni nu mai spuse nimic un minut, apoi bătrânul își înălță capul.

— Da, ar trebui să mergem acasă.

Glory s-ar fi așteptat ca Jack să vină cu ea, spera că așa va face, dar el rămase pe scaun, ca și cum ar fi fost în largul lui, și nu o privi în ochi. Ea și Lila îl duseră pe bătrân la mașină și-l ajutară să urce, apoi îl ajutară să coboare din vehicul și să urce treptele de la propria casă. După ce-l așeză pe bătrân în pat, să tragă un pui de somn, Glory îl sună pe Ames să-i spună că Lila avea să mai stea ca să pregătească împreună cina. Robby lua masa cu Tobias. Cina avea să fie gata cam într-o oră, dar el și cu Jack puteau veni oricând aveau chef. După jumătate de oră Ames veni singur, spunând că Jack avea să li se alăture în scurt timp. Așteptară cu masa până ce se răci, apoi mâncară în liniște.

Tatăl său întrebă:

— Tu și Jack ați avut vreo discuție între patru ochi?

— Nu chiar, zise Ames. Cred că voia să vorbim, dar nu-și făcea curaj să spună ce avea pe suflet. A mai rămas doar câteva minute după ce ați plecat acasă.

— N-a spus unde ar putea să meargă?

— A zis că poate are să întârzie.

•

Glory stătu cu urechile ciulite toată noaptea, așteptând să audă sunetul ușii deschizându-se. De două ori își puse halatul și pantofii și ieși să se uite în șopron, în mașină, în șură, pe verandă, dar tatăl ei începuse să strige, îl striga pe Jack, gândindu-se, fără îndoială, că pe el îl auzise. Mai bine să-l lase să creadă asta. Se furișă la etaj și rămase în camera ei până dimineața.

Tatăl său îi spuse să nu se deranjeze cu micul dejun, dar ea îi făcu niște cafea și puse pâine prăjită și gem pe măsuța de lângă scaun. Și ziarul, ca și cum ar fi fost o dimineață obișnuită. Se străduia din răsputeri ca să-l facă să se simtă confortabil, însă bătrânul era iritat.

— O să plec puțin, îi zise, iar el încuviință din cap. Nu întrebă nimic, ceea ce însemna că știa totul.

— Așa, du-te.

Glory se îmbrăcă și se pieptănă, apoi aruncă o privire în camera lui Jack. Patul era făcut, cărțile și hainele erau încă acolo, la fel și geamantanul. Găsi cheile de la mașină unde le lăsase, pe pervazul din bucătărie.

Se gândi că Jack găsise o modalitate să iasă din oraș, mersese cu ia-mă, nene, cu cineva care trecea pe acolo, și dacă nu-l găsea în Galaad intenționa să conducă până la Fremont în căutarea lui. Dacă întârzia, avea să-i telefoneze Lilei pentru a-i cere să treacă pe la tatăl său. Două ore dus-întors, cel puțin. Bătrânul avea să fie cât de răbdător putea, știind foarte bine de ce fusese obligată să plece.

Puse cheile în buzunar și se duse la șopron. Deschise ușa și păși în semiîntunericul umed. El era acolo, proptit de mașină, cu borurile pălăriei întoarse în jos, ținându-și reverele închise cu o mână. Îi întinse cealaltă mână, discret, la nivelul taliei, și spuse: „Aveți un bănuț, doamnă?” Zâmbea cu un farmec vulgar, palid, un farmec dur, umilit, care o ului.

— E fratele tău Jack, zise el. Fratele tău Jack fără deghizarea sa.

— Vai, Doamne! Vai, Doamne sfinte! exclamă ea.

— N-ai de ce să plângi, spuse el blând. E doar o glumă. Un fel de glumă.

— Of, ce ne facem?

— Și eu m-am întrebat, ridică el din umeri. Nu mă poate vedea așa. Știu și eu asta.

— Păi unde ți-e cămașa?

— Cred că e cu șosetele. Se pare că am înfundat cu ele țeava de eșapament. Mânecile ies în afară. Nu-mi mai e de mare folos acum.

— Trebuie să stau jos, murmură Glory. Se auzea singură plângând cu sughițuri, și nu-și putea recăpăta răsuflarea. Se sprijini de mașină cu brațele încrucișate, proptite de capotă, și plânse atât de tare, încât nu putea decât să se lase purtată de val, deși asta o împiedica să se gândească la ce trebuia să facă mai departe. Jack se ținu la distanță de ea, clătinându-se, pradă regretului adus de băutură.

— Vezi tu, am avut dreptate să-ți dau cheia. Am încercat să pornesc mașina fără ea. Arătă spre capota deschisă. Se pare că am făcut ceva pagube. Dar mă bucur că nu te-am deranjat pentru cheie. Nu gândesc întotdeauna. Când beau.

— O să te pun pe bancheta din spate, zise ea, și apoi o să aduc niște apă și săpun și un schimb de haine, ca să mergem înapoi în casă. Poți să te întinzi aici și să mă aștepți. Stai aici acum. Mă întorc imediat.

Era docil de rușine, oboseală și ușurare. Se întinse pe banchetă și-și trase genunchii pentru ca ea să poată închide ușa.

Când intră în casă, tatăl ei o strigă:

— Jack e aici?

— Da, papa, e aici. Nu-și prea putea controla vocea.

Tăcere.

— Atunci bănuiesc că îl vedem la cină diseară.

— Da, așa cred. Altă tăcere. Bătrânul le dădea timp, o amânare, controlându-și curiozitatea și grijile și furia și ușurarea, în timp ce ea se ocupa de cele trebuincioase. Luă un cearșaf, o pătură, o cârpă și un prosop din dulapul cu albituri din capul scărilor, și mai luă o găleată din dulapul cu mături, o clăti și o umplu cu apă fierbinte. Se îngrijorase că tatăl său avea să audă graba și urgența cu care se mișca, dar cu siguranță făcuse apel la curajul răbdării – „încă o dată, Doamne, Dumnezeule”, se gândi ea. Lăsă bucata de săpun de rufe să cadă în apă și duse lucrurile pe care le strânsese pe pragul verandei.

Și acum? Trase un scaun Adirondack din curtea laterală către spatele șopronului, unde tufele de liliac îl ascundeau de privirile vecinilor. Aici bătea soarele din plin, dar era destul de răcoare.

— Jack, zise ea când intră în șopron, Jack, vreau să-ți dai jos hainele și să te învelești în cearșaful acesta și să vii afară. O să ne spălăm. Ai auzit ce-am spus?

El mormăi și se uită la ea strângând din ochi.

— O să te ajut. Îți aduc un schimb de haine. O să te simți mult mai bine, continuă Glory.

El scutură din cap.

— Cred că mi-am stricat hainele.

— Mă ocup eu. Dar trebuie să mi le dai. Apoi, pot să încerc să le curăț.

— Încă mai plângi, zise el privind-o.

— Nu-ți face griji.

— Îmi pare rău. Îmi pare foarte rău.

— Nu contează.

Îl luă de braț, îl ajută să se ridice și-l sprijini de mașină.

— Dă-mi sacoul.

Sub sacou avea pieptul gol. Își încrucișă brațele și râse rușinat.

— Poate ar trebui să mai dorm puțin.

Trase de portieră, însă Glory o închise la loc.

— N-am toată ziua la dispoziție. Trebuie să mă gândesc la papa. E îngrijorat de moarte. Ține ăsta.

Îi dădu un colț de cearșaf și rulă restul în jurul lui, pe sub brațe.

— Acum te aștept afară. Am adus un scaun, așa că n-o să te vadă nimeni.

— Am reușit totuși să miros ca moartea, bolborosi el. Asta pare prea… potrivit. Cum îi zice? Giulgiu.

— Of, gemu ea. Ce mă fac eu cu tine? Zi-mi tu ce să fac!

— Aș vrea să nu mai plângi. Dă-mi un minut. Știu că vrei să mă ajuți, Glory.

Ea se duse afară și așteptă, și după puțin timp ieși și Jack, desculț, încruntându-se, rușinat de lumina zilei, uluitor de alb și de descărnat. Se lăsă în scaun și ea îi aduse găleata și apa cu săpun și cârpa și începu să-l spele, începând cu părul și fața și gâtul și umerii, storcând cârpa iar și iar, frecându-i brațele și mâinile, care erau murdărite de grăsime și pline de zgârieturi. Tatăl lor avea să observe.

— Lavandă, zise el.

Când Glory se aplecă să-l spele pe spate, capul lui căzu pe umărul ei.

— Odată am lucrat la… o morgă. Puțin timp.

— E bine, zise ea.

— Da. Nu m-a deranjat. Era liniște.

— Nu trebuie să vorbești.

— Apoi a venit un cetățean. Înfășurat într-un cearșaf. Complet străin. Avea o bucățică de hârtie legată cu fundă roșie de degetul mare de la picior. Era o recunoaștere formală a datoriei cu numele meu. Cu… semnătura mea. Oamenii vând hârtiile astea la o… fracțiune din valoarea lor. Se uită la ea. Ai mai auzit așa ceva? Nu știi cui îi ești dator. Nu știi de cine să-ți fie frică.

— Ce păcat, zise ea, fiindcă Jack părea să spere că avea să-i împărtășească indignarea.

El râse.

— Niciodată n-am avut habar câți bani datoram. N-am scris treaz niciunul din angajamentele alea. N-avea cum să fie prea mult. Nu eram prea solvabil.

— Probabil că nu.

Trebuia să încerce să-l bărbierească. Barba îi făcea chipul să arate palid, iar paloarea îi făcea barba să arate sordid.

— Cred că doar le plăcea să mă vadă speriat, continuă el. Sunt ca un arc. Nu lăsa niciodată oamenii să știe asta despre tine. Își dau seama oricum.

— Trebuia să vii acasă, spuse ea.

— Poate, râse el. Am eșuat ca huligan. Dar nu că nu mi-aș fi dat… silința.

— Sunt sigură.

Îl așeză la loc pe scaun, îl șterse cu prosopul și îl înfășură în pătură. Îi puse câte un picior în găleata cu apă și săpun.

— Asta e tot ce pot să fac în momentul de față. E în regulă? Te supără lumina?

— Sunt bine. Mult mai bine. Poate un pahar cu apă?

— Da. O să-ți găsesc niște haine. O să fie nevoie să mă duc în camera ta. Ești de acord?

Jack ațipise, dar se trezi speriat.

— Sacoul meu…

— E chiar aici. I-l aduse și îl întinse pe spătar, apoi scoase cutiuța de piele din buzunarul de la piept și, atentă mai întâi să usuce locul foarte bine, o așeză pe brațul scaunului.

— Mulțumesc, Glory, spuse el. Acoperind cutiuța cu palma, închise iarăși ochii.

— Mă duc doar să-ți aduc niște haine din cameră. Dacă nu te superi.

— O să vezi o sticlă sau două acolo. Am cam dat iama în băncuța pianului în ultimul timp, râse el.

— Tu stai aici. Mă întorc.

Încetase să mai plângă, dar fu nevoită să se așeze pe verandă. Își puse capul pe genunchi. Și-l închipui în șopronul vechi și mohorât în miez de noapte, înfundând țeava de eșapament de la DeSoto cu bietele lui șosete și apoi, ca să fie sigur, cu cămașa. Purta cămașa lui preferată, cea cu broderia frumoasă pe mânecă. Toată incapacitatea și frustrarea sa la băutură, mâinile sale murdare, toate piesele motorului răspândite în jur. Nu-l putea lăsa singur mai mult de câteva minute, dar și tatăl ei avea nevoie de ea. Poate avea s-o sune pe Lila. Nu încă. Familia ei ierta mai greu o indiscreție decât majoritatea lucrurilor interzise în Scripturi. Dacă pentru Jack intimitatea era în general imposibil de distins de păstrarea absolută a secretului, era încă un motiv ca să aibă grijă să nu-l contrarieze.

Oare de asta se temuseră întotdeauna, că avea să plece cu adevărat, că avea să ajungă cu adevărat și pentru totdeauna dincolo de ajutor și rele, dincolo de timiditate și toate umilințele sale, dincolo de toată acea singurătate și furie neexprimată și acea rușine fără leac, și dincolo de loialitatea lor infinită față de el. Doamne sfinte. Încercase să aibă grijă de el, să-l ajute, și din când în când el o lăsase să creadă că reușea. Acel vechi obicei al ei, de a-și construi un fel de fericire din gândul că putea să-l salveze, când rareori avea motive să creadă că salvarea reprezenta vreo atracție pentru el. Acea veche iluzie că l-ar fi putut ajuta pe tatăl său să treacă peste mâhnirea provocată de Jack, mâhnirea care era Jack, când era cu mult peste puterile ei să liniștească și să aline, cum era și trădarea lui Iuda Iscarioteanul. Fusese singură cu părinții lor când plecase Jack, și fusese singură cu tatăl lor când el se întorsese. Simetria i-ar fi putut părea predestinare, sugerându-i că sorțile lor erau într-adevăr împreunate. Sau poate că întoarcerea în acea casă tăcută o readusese pur și simplu la o stare de spirit mai

adecvată adolescenței sale. O școlăriță singuratică de treizeci și opt de ani. Ăsta da gând dureros.

Își amintea de unele momente în care Jack se retrăsese din fața ei și se uita prin ea sau după ea, întrebându-se din nou cât era de vrednică de încredere, poate, sau cât de utilă, sau pur și simplu pierzându-și brusc interesul față de ea și față de orice altceva se întâmpla atunci să fie prezent și imediat. Nu găsea nicio coerență în aceste momente, nimic ce ar fi putut interpreta. Era el. Asta afirmase întotdeauna tatăl lor, vrând să spună că Jack era înghiontit în fluxul energiei și al vocației lor și al bunelor lor intenții, al obiceiurilor și certitudinilor lor, fără să facă parte realmente din acesta. Le mâncase mâncarea și dormise sub acoperișul lor, purta hainele și vorbea dialectul familiei lor, o familie mândră de sine și deosebit de cucernică; din câte știau ei, nu manifestase nicio umbră de ironie, chiar și când era destul de mare ca să fie capabil de asta. Un copil găsit, se gândi ea, deși se născuse în acea casă, punând sub semnul întrebării propria supraviețuire și pe cea a mamei lor, ceea ce le speriase atât de tare pe cele două surori mai mari, încât ani de zile respinseseră ideea de căsătorie. Oh, era singurătatea pe care și-o asumase, acea distanță ironică, de parcă îl rănea faptul că ei toți se simțeau acasă în viețile lor, așa cum el nu putea fi vreodată. Era aproape dezamăgită de constatarea că nu putea fi supărată pe el, deși fusese foarte aproape de a-i aduce tatălui lor un sfârșit teribil. Ar fi fost o durere inexprimabilă pentru întreaga familie să vadă răbdarea și speranța bătrânului irosite atât de crud din cauza lui. Cât de resemnată la gândul ciudățeniei inaccesibile a lui Jack trebuia să fie ca să-i ierte ceva atât de grav, să-l ierte complet și aproape imediat? Cu toții făceau asta, iar el înțelesese de ce o făceau, și râdea, pe jumătate speriat de acest lucru. „N-o să-l iert vreo oră-două”, se gândi ea.

Îi duse lui Jack paharul cu apă. El dormea în bătaia soarelui, lac de sudoare. Deschise ochii, doar puțin, dar Glory văzu o sclipire a disperării sale familiare, autoironice.

— Am uitat cât de mult transpir. E scârbos.

Îi așeză picioarele pe prosop și răsturnă apa murdară din găleată, apoi se duse în casă și o umplu. Se apucă să-l spele din nou pe Jack, să-i spele părul, care părea surprinzător de subțire când era ud, și fața, fața lui iubită și chinuită. „Ah, Jack”, se

gândi. Arăta a sărăcie. Arăta a cea mai tristă închipuire pe care o avuse vreodată despre cât de rău ar fi putut ajunge, mai puțin că respira, și transpira, și era puțin încordat sub atingerea ei.

— Mă descurc, zise el. Nu e nevoie.

Așa că îi dădu buretele și intră în casă, de unde aduse o lamă și crema de ras.

— Scuză-mă, spuse ea ridicându-i bărbia. Stoarse puțină spumă în palmă și-i acoperi obrajii.

El îi studie chipul.

— Ești furioasă.

— Așa e.

— Nu pot să spun că te învinovățesc.

— Nu vorbi.

Se uită într-o parte. Era mâhnire în expresia lui, un fel de perplexitate. Oare era surprins? Sau era doar șocul de a se trezi tot în lumea aceasta, cu toată apărarea lui distrusă și fără singura lui prietenă?

— Fă chestia aia cu buza, îi ceru Glory. Așa că el își întinse buza peste dinți, iar ea îi rase mustața.

— Acum bărbia. Când el se supuse, îl bărbieri pe gât, apoi șterse spuma cu buretele și îl cercetă. Merge, hotărî ea. Era o ușurare să-l vadă aducând mai mult cu sine însuși. Îi netezi părul de pe frunte. Tandrețea gestului părea să-i facă plăcere, așa că îl sărută pe obraz.

— N-aș fi făcut asta niciodată dacă aș fi fost treaz, zise el. Nici măcar nu-mi amintesc nimic.

Se uită la mâinile sale, ca și cum ar fi vrut să-și confirme că se întâmplase.

— Acum s-a terminat.

Îi zâmbi de parcă voia să spună: „Ba nu, nu s-a terminat”.

— Îmi pare rău că m-ai văzut așa, zise cu voce tare.

— Mă bucur că n-a fost mai rău.

El încuviință.

— Acum mă cunoști – alte aspecte ale caracterului meu.

— Hai să nu vorbim.

— În regulă.

— Tot nu ți-am adus haine. Nu mă încumet să intru la tine în cameră. Am permisiunea ta?

— Da, ai permisiunea mea, râse el.

•

Așa că Jack se duse în șopron, se îmbrăcă și ieși în pantalonii închiși ai tatălui său și într-o cămașă veche și frumoasă de-a sa, cu mânecile suflecate din lipsă de butoni. O supăra că uitase să-i aducă șosete. Merseră împreună pe alee până la verandă, el în spatele ei, arătând fără îndoială cu totul altfel decât doi oameni obișnuiți care nu trecuseră prin niște ore îngrozitoare și epuizante. Dacă i-ar fi văzut cineva, Doamne ferește. Glory îl auzea respirând și îi auzea pașii în iarbă, două lucruri pe care nu le mai putea lua de bune, dacă o făcuse vreodată.

Vocile de pe drum îl făcură să se oprească. Era ca și cum se întorcea să dea piept cu un ultim test inimaginabil. Însă ea spuse: „N-au legătură cu noi”, iar el încuviință și o urmă pe treptele verandei.

— Jack e cu tine? întrebă tatăl lor.

— Da, papa, spuse Glory, iar Jack îi zâmbi și scutură din cap. Era destul de treaz ca să știe că nu putea risca să vorbească. Urcară scările, iar ea îi trase obloanele și-i aduse un pahar cu apă de pus pe noptieră. Găsi un ghemotoc de șosete în dulap și le puse lângă apă. El se întinse pe burtă și-și strânse pernele sub obraz. Era ușurat să se întindă pe propriul pat, de parcă ar fi fost departe de casă prea mult timp și acum regăsise un fel de odihnă care însemna: „Acum totul s-a terminat”, sau „Acum măcar știu că o să se termine la un moment dat”.

Ea se spălă pe față, se pieptănă, își schimbă rochia și coborî la tatăl său.

— Se odihnește, îl informă.

Bătrânul era treaz și încordat. Știa că stătuse acolo, interpretând zgomote, interpretându-i graba și asigurările căznite, apoi pașii înceți ai lui Jack pe treptele din spatele ei. I-ar fi interpretat și ochii roșii dacă s-ar fi uitat la ea.

— E bine, zise el.

— Da, e bine.

Reverendul închise ochii. Era atât de liniștit, de parcă și-ar fi irosit toată viața care îi mai rămânea încercându-și să-și revină pentru a primi crucea. Obrazul îi căzu ușor, iar ea se gândi timp de o clipă teribilă că poate murise, dar apoi își așeză mai bine mâinile pe pled, făcând-o să-și dea seama că era doar adormit.

•

Obosită cum era, nu putea să doarmă în niciun chip. Se simțea singură, singură. Găsi un umeraș de sârmă în dulapul din

față, îl îndreptă și se duse în șopron, unde scoase cămașa lui Jack din țeava de eșapament. Spatele și mânecile atârnau pe pământ, un lut slinos de umezeală perpetuă și mizerie de animal și infiltrații de la mașină, urmele unei vieți mai vechi decât își aminteau ei. Prinse o șosetă și apoi pe cealaltă cu umerașul. Dovada gestului lui fusese înlăturată, lucru care o liniștea, ca și cum și l-ar fi putut șterge și ea din minte. Puse șosetele în șemineu, pe un rug de așchii, iar după ce aprinse focul umplu chiuveta cu apă și începu să frece cămașa, atentă la broderie. Poate era mai bine s-o lase la înmuiat o vreme. Urcă tiptil pe scări și intră în camera lui Jack. Găsi două sticle de whisky în sertarul de jos, așa cum spusese el. Jack se foi, își înălță capul și se uită la ea iritat, dar nu se trezi. Glory duse sticlele în livadă și le goli pe pământ, lăsă sticlele goale în șopron, apoi se întoarse în casa tăcută. Cămașa aceea. Trebuia s-o ascundă. Stoarse apa din ea și o așeză pe un umeraș, o duse în șopron și o agăță de un cui de pe peretele de după ușă.

Cum să anunțe revenirea confortului și a stării de bine dacă nu gătind ceva aromat? Asta făcea mama ei întotdeauna. După fiecare calamitate de o anume importanță, umplea atmosfera casei cu mirosul rulourilor cu scorțișoară sau al negreselor, sau al puiului cu găluște, ceea ce însemna: „Casa asta are un suflet care ne iubește pe toți, indiferent ce se întâmplă.” Însemna pace dacă se certaseră și amnistie dacă intraseră în necaz. Însemna: „Puteți coborî la masă acum, și nimeni nu vă va spune nimic să vă supere, decât dacă ați uitat să vă spălați pe mâini”. Iar tatăl ei rostea rugăciunea, invariabilă cu mici variații, mulțumindu-i Domnului pentru toate fețele minunate pe care le vedea în jurul mesei.

Își dorea să fi contat mai mult că ei trei se iubeau. Sau să fi contat mai puțin, fiindcă vina și dezamăgirea păreau să se hrănească din iubire. Tatăl ei și fratele ei erau amândoi prăbușiți de durere, ca și cum ar fi fost o boală, iar ea nu avea nimic mai bun să le ofere decât pui cu găluște. Dar gândul că le-ar fi putut vorbi în somnul lor ostenit cu amintirea mângâierii o făcu să se învioreze puțin. În frigider era o găină tânără și bună, și aveau morcovi. Erau foi de dafin în dulap. Praf de copt. Lila avea să-l trimită pe Robby cu ceea ce îi mai lipsea, știind că nu trebuia să întrebe de ce Glory sau Jack nu se duseseră singuri la magazin. Buna de Lila. Poate știa vreun tratament simplu, obișnuit pentru

mahmureală, o mână rece pe frunte care avea să-l trezească pe Jack din somnul său asudat, ca și cum penitența era dată la o parte de iertare. Dacă exista așa ceva, Jack ar fi știut și l-ar fi cerut, asta dacă suferința nu era felul în care își vorbea, dacă nu ar fi vrut să-și predea întreg trupul lucrării suferinței. Avea să sufere cu fiecare nerv, însă asta era calea corectă. Oricât de puține lucruri văzuse, Glory o știa. Și știa că avea să doarmă ore întregi, și să se trezească buimac și serios.

Așa că spălă găina și o puse în apă cu morcovii, o ceapă și foile de dafin. Puțină sare, desigur. Și dădu drumul la foc. Bietul animal. Viața asta pe pământ e un lucru straniu.

•

Se așeză lângă radioul care pârâia, încercând să-și omoare timpul cu *Atotputernicii.* Când se duse în bucătărie să întoarcă găina pe burtă, văzu că un Chevrolet albastru trăsese pe alee. Teddy. Desigur, Teddy nu-și putuse găsi alt moment să vină. Glory simți deopotrivă neliniște, ușurare și enervare. Dacă ar fi venit chiar și cu o săptămână mai devreme, ar fi găsit totul mult mai bine, o altă atmosferă în casă. În schimb, îl întâmpinau eșecul și rușinea. Ar fi trebuit să-l cheme cu săptămâni în urmă, să-l roage să vină cât timp tatăl său era încă puțin vioi și Jack era încă în regulă, chiar sănătos. Cel puțin nu bolnav, nu cuprins de jale. Simțise, știa acum, că susținea o pace familială – fragilă, desigur, și cu atât mai remarcabilă din acest motiv. Jack, care nu avusese niciodată încredere în vreunul dintre ei, avea încredere în ea. Nu întotdeauna, nu pe de-a întregul, nu fără rezerve de un fel pe care nu-l divulga și pe care ea nu-l putea interpreta. Totuși, chiar și Teddy i-ar fi invidiat pentru discuțiile și glumele și clipele de candoare, momentele în care aproape se simțeau în largul lor unul cu altul. Fusese atât de mândră de toate acestea, bucuroasă să creadă că prezența ei acolo era providențială, după ce gustase ea însăși din drojdiile experienței, după ce i se prezentase ceva mai trist decât eșecul obișnuit – o providență minunată o trimisese acasă pentru a o pune în fața acelei scene de integritate completă și nesfârșită, în care strădaniile sincere dădeau naștere în mod atât de previzibil la succes, și nu de orice fel, ci un succes al familiei Boughton, de genul care să fie pe jumătate ascuns prin rigorile unor strădanii încă și mai sincere. Nu că ar fi putut să uite cu totul amărăciunea durerii sale, nu că ar fi preferat cursul pe care

îl luase viața ei, spre deosebire de cel pe care și-l imaginase. Totuși, simțea că fusese salvată de rușinea unei simple înfrângeri de binele pe care era în stare să i-l facă fratelui său.

Teddy intră pe verandă, apoi în bucătărie, o luă în brațe și o sărută pe frunte.

— Salut, fetiță, zise el, observând și totodată ignorând oboseala ce i se citea pe față. Mă bucur să te văd! Cum merg lucrurile? Te superi dacă dau câteva telefoane?

Rostise toate acestea cu un glas coborât, știind că probabil tatăl său dormea. Luă receptorul și dădu sfaturi și asigurări, apoi încercă de trei ori să apeleze pe cineva care nu răspundea. În cele din urmă închise și veni s-o îmbrățișeze din nou, alinând-o, deși ea nu se plânsese de nimic. Teddy fusese de înălțimea lui Jack, o versiune puțin mai solidă a acestuia, fără ezitarea care îl făcea pe Jack să pară mereu că făcea un pas în spate. Acum Teddy era mai înalt, se gândi ea, cu siguranță efectul hotărârii liniștite pe de-o parte și al evazivității și reticenței generalizate pe de altă parte. O privea din nou cu atenție. Fusese înfricoșată atât de recent, și era tristă, și atât de obosită, și toate acestea se vedeau cu siguranță.

— Sper că n-am ajuns într-un moment nepotrivit, spuse el. A fost greu să stau deoparte. Până la urmă am cedat.

— E un moment bun. La fel de bun ca oricare altul, îmi imaginez. Ce scuză avea să-l țină, să-i țină pe toți, la distanță, în timp ce tatăl lor dormea cât timp îi mai rămăsese, deși bătrânul însuși nu-i ceruse să-i cheme? Teddy ar fi putut s-o învinovățească pentru că lăsase lucrurile să se agraveze fără să-l sune. Mândria, sau poate rușinea, o făcuseră să spere că Jack avea să-și revină destul cât să-i lase pe ceilalți să vadă că lucrurile merseseră bine între ei. Cu toate că era și tatăl lor. Însă nu văzu nicio urmă de furie sau de acuzare în purtarea lui Teddy. Un bărbat calm, afabil, care își vedea de treabă cu o detașare scrupuloasă și inima grea, care vedea destulă mâhnire în viața sa de zi cu zi încât evita să o caute, mai puțin când era obligat din motive medicale.

— E aici?

— E sus.

— Crezi că s-ar supăra dacă l-aș saluta?

— De ce să se supere? zise ea, și amândoi râseră fără veselie. O să-i spun că ești aici.

•

Jack era întins pe spate cu o mână peste față, să-și apere ochii de lumina care intra prin obloanele trase. Când o auzi la ușă se rostogoli spre perete.

— Ce, mormăi el. Ce e?

— Teddy e aici.

El râse.

— Mă întrebam eu când aveai să ajungi acolo. Să-l suni pe Teddy.

— Nu l-am rugat eu să vină. A venit de bunăvoie, din câte știu.

— Vorbești în șoaptă, zise el, întorcându-se s-o privească. Așa că probabil e jos.

— Da.

— Nu i-am auzit mașina. Cred că dormeam.

— Păi, ar vrea să te vadă.

— I-ai spus?

— Nu. Ar trebui?

— Nu, te rog. Nu, Glory. N-o să se mai întâmple vreodată, îți jur. Se frecă pe față. Trebuie să mă spăl. Nu trebuia să mă culc în cămașa asta. Mi-ar prinde bine o aspirină. Își aruncă picioarele peste marginea patului și se ridică. Unde mi-am lăsat pantofii? Frecându-se la ochi, murmură: Teddy. Exact de ce aveam nevoie acum.

Ea îi aduse sticluța cu aspirină și un pahar cu apă, apoi veni cu o cârpă și un prosop.

— Mulțumesc.

— Îi spun că vii jos în câteva minute. Pun de cafea.

— Da, cafea, spuse el, frecându-și fața și gâtul, apoi iar fața. Îmi pare rău. Îmi pare rău pentru toate astea.

Glory coborî în bucătărie. Teddy admira grădina de pe verandă.

— Ți-ai făcut de lucru, zise el.

— Jack a făcut aproape totul.

O privi ca să evalueze cât de mult era adevăr și cât loialitate în ce spunea.

— Atunci presupun că e bine.

— A fost o vreme.

— Înțeleg.

Teddy, cu părul lui țeapăn și mâinile îngrijite, puloverul moale și maro și ochelarii cu ramă de baga. Era blând și liniștitor în toate felurile în care putea fi, prin natura, prin obiceiul și prin intențiile sale. Avea un ușor miros de spirt medicinal, atât de slab, încât sugera că, știind că sugera boală sau urgență, Teddy se spălase cu foarte mare grijă. Astfel se explica și parfumul pe care-l purta, singura sa deviere de la o simplitate cuviincioasă. După câteva minute zise:

— Pot să plec, dacă asta vrea. Știam că n-o să se bucure prea tare să mă vadă. Poți să-i spui că nu stau mult.

— Dă-i câteva minute. O să coboare. Probabil a vrut să se spele puțin.

Teddy râse.

— Și să-și lustruiască pantofii, presupun. S-a schimbat mult?

— Nu l-am cunoscut atât de bine ca tine. E tot Jack.

— Tata mi-a spus că vă înțelegeți. Își făcea griji din cauza asta.

Jack coborî scările în ciorapi, străduindu-se să-și încheie o manșetă. Se opri în ușă, se uită la Glory și zâmbi. Suflecă manșeta de două ori, apoi desfăcu și celălalt nasture și o suflecă și pe cealaltă.

— Jack, zise fratele său.

— Teddy.

— Ce mai faci, Jack? Mă bucur să te văd.

Jack se sprijini de blatul din bucătărie și își încrucișă brațele. Era destul de evident ce mai făcea.

Totuși, Glory își dori ca el să nu fi fost atât de slab, să-și fi pus o cămașă mai bună, să nu-i fi fost atât de greu să ridice privirea.

— Fac bine, răspunse el. Zâmbi și ridică din umeri, îmi caut de lucru.

Teddy trase aer în piept.

— Sunt fratele tău, Jack! Doamne ferește!

Jack râse.

— Adică e bine că îți cauți de lucru. Dar nu e treaba mea, nu? Hai, Jack. Putem să ne strângem mâinile măcar?

— Sigur, ridică Jack din umeri.

Teddy îi luă mâna în căușul palmelor și o ținu.

— Deci e adevărat. Chiar ești aici. Am văzut asta cu ochii mei. Nu prea mi-a venit să cred.

Jack râse.

— Pot să-ți arăt rana din coastă dacă vrei. Îmi pare rău, adăugă el. Și lăsă capul în jos, într-un gest care vădea un regret autentic. Era atât de obosit de sine.

Privirea lui Teddy nu era propriu-zis cercetătoare, deși își studia întotdeauna interlocutorii cu un aer care-i trăda profesia. Îl tachinau pe seama asta. Odată, când se uitase cu prea multă atenție în ochii lui Hope, ea își trăsese pleoapa în jos să-l lase să o examineze mai bine. Acum nu putea să nu observe paloarea lui Jack, să nu observe cât de uscată îi era mâna, că tremura. Cum să nu observe lucrurile astea, și cum nu se dădea Jack la o parte, cu un zâmbet de iritare?

— Ești un om bun, Teddy. Țin minte că, atunci când am vorbit în St. Louis, mi-ai spus că n-o să mă mai cauți vreodată. Ți-am fost recunoscător.

— Adevărul e că te-am mai căutat. Doar că nu te-am găsit. M-am întors de șase ori cu totul. Ultima dată a fost acum doi ani. Odată, am crezut că ți-am depistat hotelul. Băiatul de la recepție a zis că stăteai acolo. Asta a fost demult. Al treilea drum, cred. Am lăsat un plic cu un bilet și niște bani. Bănuiesc că n-a ajuns la tine.

Jack scutură din cap.

— Nu. Băiatul acela avea un ochi lovit? Își duse mâna la fată.

— Teribil, zise Teddy. A fost să vadă pe cineva?

— N-am de unde să știu, zâmbi Jack. Nenorocitul m-a dat afară. Îmi pare rău.

— Mă rog, ți-am promis că te las în pace, și apoi am încercat să nu mă țin de cuvânt. Uneori aveam pur și simplu senzația că trebuie să te revăd, și porneam spre St. Louis. De câteva ori am sunat acasă de pe drum să le spun unde eram. Mă gândeam că o să fac plinul și o să mă îndrept spre Missouri.

— Te-am făcut să te deranjezi prea mult.

— Nu, nu. Faptul că te-am căutat a fost aproape la fel de bine ca dacă te-aș fi găsit. M-a făcut să mă simt că încă mai eram frați, bănuiesc.

— Dacă e să fim cinstiți, te-am văzut acolo odată, zise Jack. Coborai din mașină. Era un Chevy negru. Purtai un pulover maro și în ziua aia. Am intrat într-un magazin de trabucuri și am așteptat până ai plecat. A trebuit să cumpăr o revistă fiindcă o citisem aproape pe toată. Nu mi s-a părut logic, dar vânzătorului da. Mi-a luat ultimul sfert de dolar.

— În regulă, râse Teddy, moment în care îl podidiră lacrimile. Nu știu de ce nu mă surprinde. Își scoase ochelarii și se frecă la ochi.

Jack murmură:

— Nu vreau să-ți pese de mine. Nici ție, nici nimănui. N-am vrut asta niciodată. Se uită la Glory ca și cum voia să-și ceară iertare, și apoi se lăsă liniștea. Râse. Ce observație tâmpită. Îmi pare tare rău. Dar are sens, oarecum.

— Are cu siguranță destul adevăr, spuse Teddy.

— Nu sunt sigur dacă o înțeleg nici măcar eu. Nu știu de ce ți-ai bătut capul cu asta. Cu mine.

— E o întrebare interesantă. Pentru altă dată.

Jack râse și se ridică.

— Mă duc după cafea. Mai vrei, Glory? Teddy? Luă ceașca și farfuriuța lui Glory, dar acestea îi zornăiră în mână, așa că le puse la loc. Mai bine iau ibricul. Când termină de servit, se sprijini iar de blat.

— Și eu fac bine, zise Teddy. Mă descurc. Fără probleme majore deocamdată. Din câte știu.

— Mă bucur să aud asta, spuse Jack.

Apoi tatăl lor strigă:

— E Teddy! Cred că-l aud pe Teddy! Vocea sa era iute, ușurată și bucuroasă.

— Aici sunt, tată. Vin, spuse Teddy. Se duse în camera bătrânului, se așeză pe marginea patului și-l luă în brațe. Bătrânul îl îmbrățișă, își odihni capul pe umărul său și plânse.

— Mă bucur atât de mult că ești aici, Teddy! Încercă să vorbească pe tonul său rezonabil, părintesc, dar fu întrerupt de hohote de plâns. E greu, Teddy. Știam că așa avea să fie. Dar e foarte greu! Și plânse. Sunt așa de bătrân! oftă el.

Teddy îl mângâie pe spate și pe păr.

— E bine. O să fie bine.

Jack se uită la Glory și zâmbi. Era foarte palid.

— Ce naiba am făcut? Ce idiot…

Se duse la etaj. Ea îl auzi închizând ușa de la camera lui.

Bătrânul spuse:

— Glory mi-a fost de mare ajutor. Jack nu vorbește cu mine, dar vorbește cu ea. Uneori îi aud râzând, și e foarte bine, dar nu cred că poate să se înțeleagă cu el logic. Eu sigur nu pot.

— Mi-am lăsat geanta în mașină, zise Teddy. Mă duc s-o iau și te examinez puțin, te ascult la piept, apoi vedem cum e cu Jack.

Era singurul doctor pe care tatăl lor îl lăsa să se apropie de el, de când tipul din oraș îi sugerase că brandy-ul i-ar fi putut ușura puțin starea proastă, iar apoi îi dăduse un tonic despre care bătrânul băga mâna în foc că era făcut din whisky și sirop de prune uscate.

— Nu, nu, Teddy. Nu-mi pasă de inima mea, e foarte amabil din partea ta. Vreau doar să vă văd pe amândoi împreună. Jack e aici? Sper că poți să-l găsești, că mi se pare că niciodată nu apuc să-l privesc din cap până-n picioare. Dacă ai putea să stai acolo lângă el, cred că mi-ai fi de ajutor. Mă odihnesc tot timpul, dar nu-mi recapăt vlaga. Așa că mă gândeam că m-ai putea ajuta.

— Sigur, tată. Teddy ieși în hol și strigă: Jack, vrei să vii un minut? Când nu auzi niciun răspuns, ridică vocea. Hei, Jack, vino-ncoace. Tata vrea să te vadă.

În cele din urmă, Jack coborî pe scări.

— Vrea să ne vadă împreună, îi explică fratele său.

— Vii și tu, Glory? întrebă Jack, oprindu-se pentru a o lăsa să treacă în fața lui. Avea acea privire circumspectă, distantă, absentă, cu acea calculare pe care ea învățase s-o recunoască drept speranță. Tatăl lor părea s-o fi uitat, iar Jack o voia acolo, ca și cum ea ar fi putut să-l sprijine cumva sau să-l apere. Observase și Teddy gestul acela plin de respect, așa că-i așeză scaunul lângă patul tatălui lor, ca să-i arate că nu intenționase s-o supere.

— Da, zise bătrânul, e minunat. Poți să te dai mai aproape, Jack?

— Sigur. Dacă spui tu.

— Da, acum vă pot vedea pe toți. Se uită la chipul lui Jack, apoi privi în gol. Vreau o imagine cu voi în minte, așa, împreună. M-am gândit așa de des la vremea când erați mici, și uneori lumea întreba dacă erați gemeni. Era așa o asemănare. Asta se schimbă în timp, desigur.

Jack râse.

— Cumva eu am căpătat tot părul grizonant, remarcă Teddy.

— E din cauza responsabilității, spuse reverendul. Tu ai fost întotdeauna cel care-și asuma responsabilitatea. Mult mai mult decât era cazul.

— Eu am fost întotdeauna cel care-și făcea griji, zise Teddy.

— Da, e cam același lucru. Și eu mi-am făcut griji, știe bunul Dumnezeu. Asta mi-a consumat o mare parte din viață, îmi dau seama, acum că mă uit în urmă.

Jack își lăsă mâna pe spătarul scaunului lui Glory.

— Acum trebuie să las asta la o parte și să nu mă mai chinui cu gândul că pot să fac ceva în legătură cu... orice. Da. Însă Domnul lucrează prin făpturi umane, prin familii. Bătrânul își drese glasul. O parte din asta înseamnă să acorzi grijă, iar altă parte înseamnă s-o accepți. A doua parte e dificilă și foarte importantă. Știu că sunt o povară pentru toată lumea de ani și ani, și ați fost cu toții foarte buni cu mine. Mă bucur și sunt recunoscător, deși nu mi-au plăcut niciodată suferința și senzația de inutilitate generală care fac necesar acest lucru. Sper că am fost destul de clar că Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru voi, că mi-ați fost o mare binecuvântare. De când e acasă, Jack mi-a arătat multă bunătate. Și Glory, desigur. Da.

Închise ochii și se încruntă, atent la formularea concluziei.

— Pentru asta e familia, zise el. Calvin spune că Providența ne face să avem grijă de cei apropiați nouă. Așa că e voia Domnului să ne ajutăm frații, și e tot voia Domnului să le acceptăm ajutorul și să primim binecuvântarea acestuia. Ca și cum ar veni chiar de la Domnul. Și așa și e. Așa că vreau ca voi, băieții, să-mi promiteți că vă veți ajuta unul pe altul.

Jack râse.

— Și că veți accepta ajutor. Vreau să vă strângeți mâinile și să-mi promiteți și asta.

Teddy întinse mâna, iar Jack i-o luă, apoi îi dădu drumul.

— Promit, spuse Teddy.

— În regulă, zise Jack.

Tatăl său îl privi.

— Cea fost asta, Jack? Mi s-a părut că te aud spunând „În regulă”. Îmi pare rău, dar mi se pare puțin evaziv.

— Da, domnule, bănuiesc că așa e. Nu înțeleg cum se presupune că ar trebui să-mi țin promisiunea. Cum să-l ajut pe Teddy.

— Păi, la asta mă refeream când am spus să acceptați ajutor. Teddy și-a asumat un car de responsabilitate pentru tine, în toate felurile în care l-ai lăsat să o facă, și asta fiindcă fericirea lui depindea de a ta. Așa că cea mai mare bunătate pe care i-ai

fi putut-o arăta vreodată era să accepți binele pe care ți-l voia. Îi erai dator măcar cu atât. Și mă refer și la ajutorul spiritual. Mai ales spiritual.

Teddy îi zâmbi lui Jack și ridică din umeri, cerându-și parcă scuze pentru candoarea bătrânului.

— Mie mi-a plăcut de Jack, zise el. Mi-a plăcut să petrec timpul cu el. Nu mi-e dator cu nimic.

— Oh! exclamă tatăl lor. N-am chef să mă cert. Vocea i se frânse. L-am rugat pe Jack să promită, și n-a vrut. Nu vreau să te aud găsindu-i scuze. Asta s-a întâmplat de mult prea multe ori, după părerea mea. Dintr-odată începuse să plângă.

— Nu, zise Jack, am pus doar o întrebare. O să promit. Adică, promit.

Fără să deschidă ochii, reverendul spuse cu multă demnitate:

— Cred că ți-am anticipat întrebarea, Jack, și cred că ți-am răspuns la ea. Acum sunt obosit. Și se întoarse cu fața la perete.

Teddy îi dădu părul de pe față și își lăsă degetele foarte blând și lejer pe fruntea și pe tâmpla lui și pe artera de la gât. Luă o batistă din sertarul în care le ținea tatăl lor și îi tamponă lacrimile, ridicându-i capul ca să usuce și partea mai udă, cu care stătea pe pernă. Apoi întoarse perna pe partea uscată și răcoroasă. Îndreptă pătura și cearșaful în timp ce se uita la trupul mărunt și încovoiat al tatălui său.

— Unde ți-e stetoscopul? vru bătrânul să știe.

— E în mașină.

— Un loc bun. Inima mea face ce vrea ea, și are permisiunea mea. La fel și plămânii. Apoi zise: Ai putea să te duci pe la Ames.

Teddy îi mângâia ușor părul și chipul cu batista.

— Ce zici de o aspirină?

— N-are ce să facă rău, presupun.

— Cred că tocmai am terminat-o, mărturisi Jack. Adică am terminat-o.

— Am tot timpul în geantă, așa că nu-i problemă. O să vă las o sticluță.

Jack își duse mâinile la față și râse.

— Nu pot să cred că am făcut asta.

— Nu contează. Teddy se uită la el, îi observă paloarea, tremurul mâinilor rănite. E destulă pentru toată lumea.

Glory se duse la mașină, găsi geanta neagră și aspră pe scaunul din dreapta și o aduse în bucătărie. Deschisă, mirosea puternic a piele și a alcool medicinal. Înăuntru erau tampoane de vată și depresoare pentru limbă în flacoane de sticlă, și termometre, și tot felul de pastile și alifii și siropuri și stetoscopul și câteva sticluțe cu aspirină. Când Glory aduse paharul cu apă și două comprimate, Teddy se uită la ele și zise: „Trei”. O privi ridicându-l pe tatăl lor ca să-l ajute să înghită, apoi o ajută să-l așeze la loc în pat și spuse:

— O să te simți mai bine după ce dormi puțin.

Se duse în bucătărie, umplu un pahar cu apă și îl puse pe masă cu trei comprimate de aspirină alături.

— Și eu folosesc multă, zise el ridicând mâna dreaptă. Degetele începuseră să i se umfle la încheieturi și să se răsucească.

— E greu, murmură Jack.

Teddy încuviință.

— Aș vrea eu să fie doar mâinile. Tu ești bine?

— Deocamdată.

— Glory?

— Așa pare.

— Ei bine, măcar știu cât de tare s-a ținut bătrânul în toți anii ăștia. Nu e de mirare că se supără. Cum mănâncă?

— Nu prea bine în ultimul timp, spuse Glory.

Teddy încuviință din cap.

— Ce pregătești acolo, Glory? Pui cu gălușe? O să-i placă, dacă îi mai place ceva pe lumea asta. Miroase grozav. Îmi pare rău că nu pot să rămân la cină. Am coleg care-mi ține locul, dar când nu te simți bine vrei să vezi o față cunoscută. Așa că mai bine mă întorc la treabă. Își îmbrățișa sora și întinse mâna către Jack, spunându-i: A fost minunat să te văd. Chiar a fost.

— Da. Mulțumesc, zise Jack. Teddy, știi, vreau să te întreb ceva, dacă ai câteva minute. Probabil o să fie o pierdere de timp pentru tine. Știu că trebuie să pleci.

Teddy își puse geanta pe scaun și se așeză iar la masă.

— Glumești? Am timp! Văd pacienți în fiecare zi din viața mea. E… excepțional că te văd pe tine. O să dau doar câteva telefoane.

•

Jack se așeză la masă lângă fratele său, ca să poată vorbi încet.

— Ce vrea să-i spun? Adică știu ce vrea, dar cum spun asta? Se uită la Teddy. Problema e că aș minți. Am crezut că asta contează. Mă rog, presupun că într-adevăr contează. Altfel aș ști ce să zic. M-am lăudat crezând că am scrupule, râse el. Dar n-am făcut decât să-l supăr pe bietul bătrân fără motiv. Pur și simplu nu știam cum să-i pun capăt, îmi dau seama acum. Glory a zis că ar fi în regulă. Dacă aș încerca, știi tu, să vorbesc cu el.

Teddy își scoase ochelarii și se frecă la ochi.

— Deci vrei să-l liniștești cu privire la starea sufletului tău. E o idee bună, cred.

Jack râse.

— Asta e poate mai mult decât pot să sper. Aș vrea să-i spun că eu cred în... ceva. Poate nu în învierea trupului și viața veșnică. Dar ceva.

— Păi. Teddy se jucă absent cu ochelarii, apoi se lăsă pe spate. Știi, m-am gândit la preoție o perioadă. Foarte serios. Dar a trebuit să accept faptul că nu mă pricep să vorbesc despre lucrurile astea. Nu era chemarea mea, cum se spune. Ai vorbit cu Ames?

— Am încercat, de câteva ori. Nu contează. Mă gândeam doar să întreb.

— Nu, nu vreau să spun că trebuie să renunțăm. Doar îți amintesc de limitările mele. O să necesite ceva efort.

— Trebuie să pleci.

— E pentru mângâierea bătrânului, zise Teddy scuturând din cap. Un motiv legitim de îngrijorare medicală.

— În regulă. Mulțumesc.

Se lăsă liniștea.

— Ar fi de folos să iei niște notițe, sugeră Teddy peste câteva clipe.

Băgă mâna sub pulover și scoase un stilou și un carnețel de rețete din buzunarul cămășii. Își puse ochelarii la loc. Iar liniște. Apoi scrise, în colțul din dreapta sus: *Credințe.* Jack se aplecă să citească și izbucni în râs. Fratele său rupse pagina și o făcu ghem.

— Mă gândeam că dacă am găsi ceva ce să-i poți spune cu sinceritate, am putea porni de acolo. Am avea ceva cu care să pornim.

— E o idee. Ce ai spune tu dacă ai fi în situația mea? Adică, pe tine nu te-a rugat niciodată să… să-l încredințezi de ceva. Așa-i?

Teddy scutură din cap.

— N-am părăsit niciodată biserica. Bănuiesc că a fost destul.

— Și totuși, adică, tu…

— Sigur. Am pacienți la spitalul de poliomielită. Uneori mă rog la fel de des cum respir.

— Asta ajută…

— Mă ajută pe mine. Pot să-mi fac treaba.

Jack încuviință.

— Ultimii ani au fost foarte grei, oftă Teddy. Nu prea mai sunt cazuri noi, slavă Domnului.

— Da, am citit despre vaccinul pe care îl au acum.

— Lilei i-e frică de el, interveni Glory. A văzut un articol care spunea că uneori provoacă poliomielită.

— Da, în câteva cazuri așa a fost. Probabil e mai bine să aștepte un an până îl ameliorează. Eu încă nu mi-am vaccinat copiii. Îi trimit la țară vara, la părinții lui Corinne. Acolo sunt acum.

— Deci cel mai sigur e să-i scoți din oraș, zise Jack.

— Așa cred. Deocamdată.

Jack ridică hârtia mototolită și o răsuci gânditor.

— Dar am deviat de la subiect, spuse Teddy.

— Oh. Îmi pare rău. Presupun că mi-a zburat mintea.

— Vrei să continuăm?

— Da. Să continuăm, spuse Jack. Glory vedea iar acea privire calculată pe chipul lui, acea speranță lipsită în mod straniu de iluzii.

După câteva momente, Teddy îi atrase atenția:

— O să trebuiască să mă ajuți cu asta.

— Îmi pare rău. Jack își drese glasul. Te-ai gândit să-ți aduci copiii în Galaad? Aici ar fi un loc bun pentru ei?

— Sigur. Doar că nu e cazul, cu tata în starea în care e.

Jack încuviință. Păru să se gândească un minut, apoi se întinse și-și trecu degetele prin păr.

— Așa de mult îmi doresc să fiu credincios, Teddy. Asta-i adevărul Domnului.

— Pare un început, nu?

— Ba da. Dacă aș fi credincios, unele lucruri ar fi mai ușoare. Posibile, măcar.

Sub „Vrea să fie credincios”, Teddy scrise „să facă lucrurile mai ușoare”.

Jack se uită la carnețel și râse.

— Nu sunt prea sigur că e un început. Mi se pare un fel de erezie.

Teddy rupse foaia și o mototoli.

— Nu știam că ne facem griji din cauza asta. Interesant. Jack zâmbi și ridică din umeri.

— În regulă, zise Teddy. Ce lucruri ar fi mai ușoare?

— Păi, e greu să vorbești cu oamenii. Cu oamenii credincioși.

— Tata, de exemplu.

— De exemplu.

— Eu. Jack râse. Alt exemplu. Ames.

— Da. Poți să-mi spui de ce e greu? N-am înțeles asta niciodată.

— Uneori mi se pare că sunt într-un univers, iar voi sunteți în altul. Voi toți.

Ridică din umeri, apoi se uită la Glory, ca și cum voia să-și ceară scuze.

Teddy îl cântări un moment cu o obiectivitate blândă.

— De cât timp te simți așa?

— Ei, bine, domnule doctor, cred că întotdeauna m-am simțit așa. Dacă e să dau crezare poveștilor din copilăria mea furtunoasă.

— Scuză-mă.

— N-ai de ce. Sunt lucruri care m-au ajutat. M-au ajutat să înțeleg câte ceva. Există universuri separate, vezi tu. Se întâmplă să-l am pe al meu doar pentru mine. Sunt și altele. Măcar știu asta.

După o clipă, Teddy spuse:

— Ei bine, la începutul discuției ai afirmat că aveai de gând să-l minți pe reverend. Acesta a fost cuvântul pe care l-ai folosit, „aș minți”. Și am spus că-ți respect decizia, date fiind circumstanțele. Și respect faptul că a fost o decizie greu de luat. Chiar așa e. Apoi am complicat lucrurile sugerând că am putea să găsim ceva ce ai putea spune fără să fie… complet fals. În opinia mea, cel mai bine ar fi să-i spui că tu crezi în Dumnezeu. Că te-ai gândit serios la aspectul acesta și că ești convins de adevărul Scripturilor. Ceva de genul ăsta. Scurt și la obiect.

Jack încuviință.

— Crezi că e vreo șansă să mă creadă?

— Știu că va vrea să te creadă.

— Poate nu e o idee bună. Nu prea arăt ca și cum aș fi fost spălat cu sângele Mielului recent, nu-i așa? Probabil știe în ce stare eram acum câteva ore. Măcar își imaginează cât de cât.

— Totuși, nu trebuie să uităm că ne mai rămâne puțin timp. Poate în câteva săptămâni nici n-o să mai audă ce-i spui.

— În regulă, oftă Jack. Da. Cred în Dumnezeu și sunt convins de adevărul Scripturilor. După ce m-am gândit serios. Pot să fac asta. După ce mă odihnesc.

Teddy se ridică.

— Nu știu dacă ți-am fost de ajutor, însă chiar trebuie să plec. Dacă nu mai e ceva ce trebuie să vorbim.

— Mă ajută să știu că tu crezi că e în regulă. Dacă îl mint.

Teddy dădu din cap aprobator.

— Cred că e frumos din partea ta, date fiind împrejurările. Am pus un plic pe frigider cu adresele și numerele mele de telefon de acasă și de la cabinet. Dacă vrei să mai vorbim. Să ne faci o vizită.

— Deci vrei să apară unchiul Jack într-o bună zi la tine în prag.

— Nimic nu m-ar face mai fericit.

Jack se uită la Glory și zâmbi.

— Poate.

— Știu că n-o să vii, adăugă Teddy studiindu-i chipul. Presupun că n-o să te mai văd vreodată. În viața asta. Aș zice să ai grijă de tine, dar mi-e teamă că nu vei face nici asta. Mă rog, să nu eziți niciodată… întinse mâna. Când Jack i-o strânse, îl atinse pe umăr, apoi îl îmbrățișă.

Jack fu răbdător cu această familiaritate.

— Mi-aș dori ca lucrurile să fi mers mai bine între noi în toți anii ăștia. Serios. Sunt multe lucruri pe care le regret.

— Știu, spuse Teddy. E în regulă. Acum poți să te duci la culcare.

Jack ieși pe verandă împreună cu el. Stătu acolo până când mașina lui Teddy ieși în stradă, apoi îi șopti lui Glory:

— Crezi că așa sună oceanul? Vântul făcea să foșnească frunzele stejarului, care erau destul de dense și de grele ca să vuiască și să tacă și apoi să vuiască iar. Când eram mic îmi plăcea să cred că așa e.

— Luke zice că așa e.

— Luke are de unde să știe, încuviință el.

Jack luă plicul lăsat de Teddy pe frigider și îl ridică să-i arate lui Glory cât de gros era.

— Ce crezi că-i aici? Vrei să ghicești? Desprinse clapeta plicului și scoase la iveală marginea unui teanc de bancnote. Se duse la băncuța pianului, ridică capacul și puse plicul înăuntru. Acum suntem chit, zise el. Când vine vorba de bani, adică. Are dreptate, trebuie să plec de aici. Așa o să fac. Dar acum o să scriu o scrisoare. Se opri pe trepte ca să mai spună: Glory, știu că nici măcar n-am început să… n-am avut niciun drept să-ți fac asta. Ai fost bună cu mine, iar eu… însă trebuie să scoți sticlele alea de la mine din dulap. Acum, dacă nu te superi. Sertarul de jos. Ar trebui să pui bine și banii. Toți.

— Stai, Jack. Teddy a zis că trebuie să pleci?

— A zis că bătrânul nu mai are mult timp. Așa că o să se întoarcă peste câteva săptămâni, știi că așa va fi. O să se strângă toți aici. Și a zis că n-o să mă mai vadă vreodată. E logic. Jack o privi. Dacă trimit scrisoarea asta prietenei comune, ea i-o trimite Dellei, iar Della îmi scrie aici. Asta o să dureze… douăsprezece zile, poate două săptămâni. Așa că o să mai stau două săptămâni, după care o să scapi de mine.

— O să-mi dai adresa ta, în caz că trebuie să-ți transmit ceva?

El râse.

— Când o să am o adresă, surioară, o să fii prima care află.

*

După o vreme Jack coborî cu scrisoarea, luă un plic și un timbru din sertar și își trase un scaun de la masă.

— Te superi? o întrebă. Ochii încă îi erau injectați, iar obrazul îi părea ca de ceară, sau ca de lut, făcând riduri adânci când zâmbea. Dacă nu l-ar fi cunoscut, s-ar fi gândit că era melancolic și insipid. El o privi, ca și cum știa că nu îi mai părea același, ca și cum ar fi făcut o mărturisire grozavă și fusese iertat, iar acum simțea atât rușine, cât și ușurare.

— Sigur că nu mă supăr.

— Îmi cam tremură mâinile. Asta poate să dea impresia greșită. Vreau s-o deschidă măcar.

Așa că ea scrise adresa așa cum i-o dictă el. Jack linse clapeta plicului și tresări. „Fulg-de-Nea”, zise, iar ea râse, și apoi râse și el. Potrivi timbrul cu grijă, apoi luă o hârtie împăturită din buzunarul cămășii și o puse pe masă.

— E pentru tine.

Glory luă hârtia și o deschise. O hartă. Văzu râul și un drum, și între ele niște garduri, un șopron, o pădure, o casă abandonată, toate desenate și etichetate cu grijă. În pădure era un luminiș, iar în marginea de sus a luminișului era un X având alături cuvântul „zbârciogi”. În colțul din stânga jos se găseau o busolă și o scară măsurată în sute de pași, iar în colțul din dreapta sus un balaur cu coada încovrigată și nările fumegânde.

— E foarte frumoasă, zise ea.

El încuviință.

— Mai mult, e corectă. Am desenat-o când eram foarte treaz. Am muncit la ea câteva zile, am făcut câteva ciorne.

— Acum chiar suntem chit, spuse ea.

El râse.

— Așa e. Oboseala îi slăbise vocea, dar era vizibil emoționat și ușurat să glumească cu ea.

— Doar că nu spune unde e pădurea asta. Sunt o mulțime de garduri și șoproane pe aici.

— Vai, vai, ce scăpare! chicoti el.

— Păi o să ignor asta. E frumoasă. O s-o înrămez.

— Ești un suflet bun, Glory.

— Da, sunt.

— Pui cu găluște.

— Da.

— Mă gândeam că poate ai nevoie să te odihnești. Stau eu de veghe dacă vrei să dormi puțin.

— Nu, sunt bine. Dacă nu te deranjează compania.

— Sunt recunoscător pentru companie, Glory, râse el. Nici n-ai idee.

— Vrei ziarul? întrebă ea. Am făcut integramele. Și eu sunt recunoscătoare pentru companie.

— E frumos din partea ta, încuviință el.

În acel moment auziră arcuri de pat scârțâind, apoi plescăitul papucilor pe podea și toc-tocul bastonului. După o clipă tatăl lor apăru în ușă în cămașa de noapte, palid, cu părul ciufulit, dar cu o expresie solemnă pe chip. Se uită întâi la Glory, apoi la fereastră, apoi în sfârșit, ca și cum își făcuse curaj, la Jack.

— Oh, făcu el, un sunet plin de regret, involuntar. Apoi își adună forțele. Mă gândeam că m-aș bucura de niște

conversație. V-am auzit discutând aici și am venit să mă alătur vouă. Da.

Jack îl ajută să ia loc pe scaun, apoi se așeză și el.

Bătrânul îi luă mâna și spuse:

— Cred că am fost supărat.

— O meritam.

— Nu, nu, nu așa am vrut să fie lucrurile. Mi-am promis de o mie de ori că dacă ai să vii acasă n-ai să auzi nicio vorbă de dojană din partea mea. Indiferent ce se întâmplă.

— Nu mă deranjează. Merit să fiu dojenit.

— Ar trebui să-L lași pe Domnul să decidă ce meriți. Te gândești prea mult la asta, la ce meriți. E o parte importantă a problemei.

— Cred că ai dreptate, zâmbi Jack.

— Nimeni nu merită nimic, bun sau rău. Torul e îndurarea Domnului. Dacă ai accepta asta, te-ai putea relaxa puțin.

— Cumva n-am simțit niciodată că îndurarea mi-ar fi destinată în mod deosebit.

— Oh, prostii! pufni tatăl său. Astea-s prostii! Închise ochii și își retrase mâna. Iar m-am supărat.

Jack râse.

— Nu-ți face griji. Taică.

— Nu-mi spune așa, mormăi bătrânul după o clipă de tăcere.

— Îmi pare rău.

— Nu-mi place. Taică. Sună ridicol. Nici măcar nu e un cuvânt.

— N-o să-l mai spun vreodată.

Jack se întinse și-i zâmbi lui Glory cu sprâncenele ridicate, ca și cum voia să spună: „Aș aprecia puțin ajutor”.

— Vrei să-ți aduc halatul, papa? întrebă ea.

— Sunt bine așa. Ai zice că trăim în Klondike[86]. Am venit aici să stăm puțin de vorbă și ați încetat amândoi să mai vorbiți, remarcă el.

Se lăsă liniștea.

— Păi, zise Glory, fac pui cu găluște. Rețeta mamei.

— Iese foarte bună dacă găluștele nu sunt ude. Grele. A trebuit să mănânc niște găluște oribile la viața mea. Apoi, cu ochii încă închiși, bătrânul murmură: Nu pot să mă uit la mâinile lui Jack. Nu vreau să știu ce a făcut cu ele.

---

[86] Regiune din nord-vestul Canadei cu o climă foarte aspră, extrem de rece iarna (n.tr.).

Jack își drese glasul.

— E ulei de motor pe care nu l-am frecat încă. M-am zgâriat puțin, presupun. Își încrucișă brațele să le ascundă și zâmbi.

Tatăl său îl privi aspru.

— Nu știu ce s-a întâmplat. Ceva s-a întâmplat aseară.

— Nimic bun. Nu vrei să știi. N-are rost. Domnule.

— Deci o să ne facă o vizită șeriful?

— Nu, domnule. N-am făcut nimic care să-l intereseze pe șerif, spuse Jack cu tristețe în glas.

— Papa, Jack e bine. Totul e bine. Dar acum e obosit, zise Glory. Cred că ar trebui să vorbim despre altceva. Bătrânul aprobă din cap.

— Cu toții suntem obosiți acum. Tăcu un minut sau două, apoi spuse: De atâtea ori, de-a lungul anilor, am încercat să nu te iubesc atât. N-am ajuns nicăieri cu asta, dar am încercat. Mă gândeam: Nu-i pasă deloc de noi. Are nevoie de niște bani din când în când, atâta tot. Totuși, am sperat că o să vii acasă la înmormântarea maică-tii. A fost un moment foarte greu pentru mine. Mi-ar fi fost de mare ajutor. De ce am nutrit speranța asta? A fost stupid din partea mea. Mama ta spunea mereu: „Îți închipui că o să vină vreo fericire din toate astea, din așteptarea și nădejdea asta, dar n-o să vină”. Așa că am încercat să-i pun capăt. Dar n-am putut.

Jack zâmbi și își drese glasul.

— Poate acum lucrurile stau altfel. Poate ar trebui să-ți spun ce-am făcut în toți anii ăștia. Poate asta i-ar pune capăt.

Bătrânul scutură din cap.

— N-are cum fi mai rău decât ce mi-am închipuit. M-am gândit la toate lucrurile îngrozitoare, Jack. Stăteam treaz nopțile. Însă m-a făcut doar să te deplâng. Pe tine și pe mine, fiindcă nu-ți puteam oferi vreo mângâiere.

— Ei, n-aș vrea să crezi… adică, „îngrozitor” e un cuvânt puternic. Există vieți mai rele decât a mea. Știu că nu e ceva cu care să te mândrești, dar…

— Cu toții l-am iubit, papa, interveni Glory, noi toți, și am avut motive să o facem.

— Poți să dezvolți puțin ideea, Glory? îi ceru Jack. M-ar interesa.

— Păi e ceva firesc, spuse tatăl său. Ce aș vrea eu să știu e de ce nu ne-ai iubit tu. Asta m-a intrigat întotdeauna.

După o clipă, Jack zise:

— V-am iubit. Dar nu aveam ce să fac în privința asta. Mi-a fost greu să fiu aici. N-am putut niciodată să... am încredere în mine. Nicăieri. Dar aici era mai greu.

Tatăl său încuviință.

— Băutura.

— Și asta, zâmbi Jack.

— Da, mă rog, poate e o glumă, nu știu. Azi-noapte a fost cam cea mai grea din câte am petrecut pe pământ. Și mă tot gândeam, îl întrebam pe Domnul: De ce trebuie să-mi pese atât de mult? Mi se părea un blestem și o suferință. Să-mi iubesc propriul fiu. Cum se poate așa ceva? M-am întrebat de multe ori.

— Îmi pare rău, oftă Jack. Îmi pare extrem de rău. Măcar știi de ce am stat departe atâta timp. N-aveam niciun drept să vin acasă. N-ar trebui să fiu aici acum.

— Niciun drept să vii acasă! izbucni tatăl său, dar glasul i se frânse. Dacă ar fi trebuit să mor fără să-ți mai văd chipul o dată, m-aș fi îndoit de bunătatea lui Dumnezeu. Se uită la Jack. Asta a fost una dintre fricile mele. Așa că am fost foarte fericit, știi, o vreme.

— Ce simți acum în legătură cu bunătatea lui Dumnezeu? întrebă Jack. Nu prea cred că bunul Lui nume ar trebui să depindă de comportamentul meu. Nu sunt pe măsura răspunderii.

Bătrânul scutură din cap.

— Nimeni nu e. Nici eu nu sunt, după felul în care ți-am vorbit...

— Nu contează. Știam multe dintre lucrurile astea oricum.

Tatăl său se gândi puțin.

— Știai, și n-a însemnat nimic. Ar fi trebuit să-mi dau seama. Bănuiesc că așa a fost.

Jack își împinse scaunul și se ridică.

— Da, păi, dacă-mi permiteți...

— Nu, Jack, stai jos, spuse Glory. Ne-am făcut destule griji din cauza ta.

Privirea lui era obosită.

— Mă gândeam doar să mă duc în camera mea.

— Nu. Glory îl atinse pe umăr și-l observă luând decizia de a avea încredere în ea, măcar de a nu o jigni. Se așeză din nou.

— Bunătatea necesită mai multă tărie decât am eu acum, zise tatăl lor. Nu mi-am dat seama cât efort am depus pentru asta. E ca toate celelalte lucruri, presupun.

— Încă nu pot să plec. Dar am să plec cât de repede pot, zise Jack.

— Ah, da, ai venit din propriile motive, și ai să pleci din propriile motive. Și s-a întâmplat să fiu și eu aici, să nu fi murit încă.

— Îmi pare rău, papa, dar deja vă lungiți, spuse Glory.

Bătrânul încuviință.

— Poate îmi dau seama că nu sunt un om atât de bun pe cât credeam. Acum că nu mai am putere… răbdarea te consumă. Speranța la fel.

— Cred că speranța e cel mai rău lucru din lume, spuse Jack. Chiar așa cred. Te face un prost cât timp durează. Și apoi, când dispare, e ca și cum n-a mai rămas nimic din tine. Decât – ridică din umeri și râse – decât povara de care nu te poți descotorosi.

— Îmi pare rău că a trebuit să treci prin asta, Jack. Și acum am făcut-o pe Glory să plângă.

Jack ridică din umeri și îi zâmbi.

— Îmi pare rău.

— Nu-ți face griji, răspunse ea. Îmi trece.

Tatăl lor oftă.

— Da, mă rog, mi-aș dori să pot retrage tot ce am spus adineauri. Dar presupun că deja știai asta. Totuși, e altceva când spui asemenea lucruri cu voce tare. Acum știu că o să mă duc să mă întind în pat, o să mă gândesc la asta și o să-mi doresc să fi tăcut. Am făcut asta atâta timp.

— Așa e, spuse Jack. Ai fost întotdeauna foarte bun.

Bătrânul aprobă din cap.

— Sper că încă mai contează.

— E singurul lucru care contează.

— Mulțumesc, Jack. Și știu că vrei să termini cu mine acum. Ne-am obosit pe amândoi. O să vă las să vă întoarceți la conversația voastră.

Glory îl ajută să se ducă în camera lui și să se întindă în pat. Când se întoarse, Jack era întins pe scaun cu gleznele încrucișate, împărțind cărțile pentru o pasiență.

— A trecut vreo zi în care să nu te gândești la el? o întrebă.

— Cine?

— La cine. La moșu'. Despre cine crezi că vorbesc? Despre Domnul Patru Sute Cincizeci și Două de Scrisori de Amor?

— Ești așa de gelos!

El râse.

— Adevărat. Nu-i corect. Eu n-am primit niciuna. Chiar ieri am observat în *Post* un poem de doamna Lindbergh[87] pe care nu m-aș fi supărat să-l găsesc în cutia poștală. Mult mai bine decât nimic. Deși am învățat că și nimicul are farmecul său. E mult mai nuanțat decât „retur la expeditor", de exemplu.

— Mă îndoiesc că a trecut vreo zi întreagă fără să mă gândesc la papa, mărturisi ea. Sunt sigură că au existat ore ici și colo.

— M-am gândit de multe ori la locul ăsta. Când eram mic îmi doream să mă stabilesc aici. Îmi doream să pot intra pe ușă cum făceați voi restul și, înțelegi tu, să mă așez la masă și să-mi fac temele sau ceva asemănător.

— Și de ce n-ai făcut-o?

Jack ridică din umeri.

— Am încercat de câteva ori. Știu de ce lumea se uita la mine, spuse el apoi. Nici măcar nu sunt sigur că asta mă făcea să mă simt neliniștit. Cred că mă făcea să mă simt mai în siguranță uneori. Obișnuiam să testez apele, să fac puțin scandal să mă asigur că bătrânul încă era cu ochii pe mine. Uneori eram în șopron, în pod, ascultam pianul, pe voi toți care cântați „Draga mea Clementine"[88] și mă gândeam: „Poate au uitat de mine", și mi se părea o moarte, într-un fel. De obicei eram mai aproape de casă decât credea tata. Unde nu mă căuta. O privi. Nu plânge, te rog. Îți spun doar cum era, râse el. Cum e. Sunt vreo două sticle în pod. Dacă vrei să le dai jos, o să-ți țin scara.

— Îmi dau lacrimile. Nu mă pot abține. Nu înseamnă nimic.

— Sunt frumoase totuși. Să fiu sincer, cred că îți spun poveștile mele triste ca să văd dacă sunt triste cu adevărat. Și bineînțeles că îți dau lacrimile, iar asta mă ajută să mă liniștesc. Adică, nu e nimic trist în a primi ceea ce meriți. Așa mi s-a spus. Mă simt cumva exonerat când plângi.

— Nu știu. Poate să primești ceea ce meriți e cel mai trist lucru din lume.

---

[87] Anne Spencer Lindbergh (1906-2001), autoare și aviatoare americană, soția aviatorului Charles Lindbergh (1902-1974) (n.tr.).

[88] „Oh My Darling, Clementine", baladă vest-americană compusă în anul 1884 (n.tr.).

— Serios? Eu mă gândesc la micuța Annie Wheeler, non-mireasa non-tinereții mele. Se uită la ea. Asta e trist. Vezi, doar îi pomenesc numele și-ți dau lacrimile, îmi pare rău, ar fi trebuit să-mi dau seama.

După o vreme, Glory zise:

— Nu mă deranjează să vorbim despre ea. Și eu mă gândesc la ea.

El își drese glasul.

— Știi unde e? Nu trebuie să-mi spui. Adică, dacă nu crezi că i-aș fi de folos. Sunt destui vagabonzi în Chicago. Mă întrebam doar dacă știi.

— Dacă familia ei ar ști, nu ne-ar spune. Papa i-a abordat de mai multe ori, în căutare de vești. Își face griji în privința ei.

— L-am făcut cu adevărat de rușine, oftă Jack.

— Au fost vremuri grele.

El se juca cu pachetul de cărți, tăindu-l și aranjându-l și tăindu-l iar.

— Ultima dată când am vorbit cu el, înainte să plec, am știut că făcusem ceva ce n-avea să poată ierta. A crezut că poate. A zis că m-a iertat, dar nu se pricepe deloc să mintă. M-a șocat să văd că-l putusem răni atât de tare. M-a speriat. A fost ceva la care mă așteptam, dar m-a speriat. Era ca și cum aș fi pășit în gol de pe o stâncă. Și a fost și o ușurare. Mi-am zis: „S-a întâmplat în sfârșit, știam eu că așa se va întâmpla”. Râse. Cred că am fost beat următorii trei ani. Teddy și-a găsit vocația în timp ce se străduia să mă mențină în viață. Bietul om, când mă gândesc prin câte a trecut din cauza mea! Avea nouăsprezece ani și încerca să învețe, încerca să ajungă în echipa de baseball, încerca să mă convingă să mă duc la ore. L-au prins o dată la un examen. Pe Teddy. Mi-a luat locul la un examen. Cred că bunul simț mi-a tresărit o clipă, fiindcă atunci am plecat în St. Louis. Aparent decanul a decis că Teddy încălcase codul de onoare din motive onorabile, nu știu. Dar ar fi putut să-l împiedice să termine facultatea. Ar fi putut să fie o pată pe dosarul lui, să-l împiedice să intre la medicină. St. Louis a fost un alt pas în gol de pe o stâncă. Și asta a fost o ușurare.

Amestecă pachetul, întinse cărțile, le strânse cu o mișcare și le amestecă iar.

— Nimic nu are sens, continuă el. Totul e așa de urât. O vreme am crezut că poate am ajuns la capăt. Nu, intuisem

corect că trebuia să mă tem. Tatăl Dellei a întrebat în stânga și-n dreapta. A vrut… referințe despre caracter. Zâmbi.

— Îmi pare rău.

— Mi-a spus niște lucruri despre mine pe care le uitasem. Mi-a arătat o scrisoare pe care i-o scrisese Dellei. A spus că nu avea să i-o dea dacă o lăsam în pace. N-am putut să fac asta. Dar ea a rămas cu mine. Asta a fost greu.

— Dar ți-ai revenit în perioada cât ai fost cu Della.

— „Poate oare să-și schimbe scoțianul pielea sa și leopardul petele sale? Așa și voi! Puteți oare să faceți bine, când sunteți deprinși a face rău?”[89] Încerca doar să aibă grijă de fata lui. Respect asta. E foarte asemănător cu tatăl nostru preot, de fapt. Încearcă mereu să aibă grijă de toți. Întinse cărțile. Oricum, mă simt mult mai în pielea mea acum. Vreau, sper… e cum spune moșul, lucrurile astea te consumă. Dar asta… asta pot să fac.

— O să trimiți scrisoarea.

Jack aprobă din cap.

— N-are rost s-o trimit. Pe de altă parte, de ce să irosesc un timbru? Se uită la ea. Gloria Dolorosa. E frumos din partea ta să iei totul atât de în serios. Chiar e.

Glory pregăti compoziția de găluște și o turnă peste puiul gătit. Și ea mâncase în decursul timpului niște găluște oribile. Se întrebă dacă fuseseră vreodată bune în sensul obișnuit, dacă nu erau doar familiare, inofensive în cel mai bun caz. Chiar erau prea inofensive. Poate îi plăcea mai degrabă cuvântul „găluștcă” decât găluștca însăși.

— Am o idee, Jack, spuse ea. M-aș putea duce în Memphis. Aș putea vorbi cu ea. Dacă repari mașina, putem să mergem împreună. Îl sunăm pe Teddy și o să vină să aibă grijă de papa câteva zile. Ar face asta dacă l-ai ruga. Și apoi m-aș duce la ea acasă. Sau la ea la biserică. Aș trece neobservată, și poate aș avea ocazia să vorbesc cu ea.

— E frumos din partea ta. Dar să zicem că nu te observă nimeni, râse el. Eu sunt destul de sigur că o să te observe, dar să zicem că nu. Ce i-ai spune? Că nimeni nu-mi dă de lucru, și că m-am apucat iar de băut, și că recent n-am reușit să pornesc DeSoto-ul și să mă îndrept glonț spre pierzanie? Că sunt metafizic responsabil de micul mormânt cu cele mai multe flori din tot Galaadul?

---

[89] Adaptare după Ieremia 13:23. În textul biblic este vorba despre egipteni (n.tr.).

— Nu vorbi așa.

— Dar ce i-ai spune totuși, Glory? Înțelegi unde bat.

— Aș spune că aștepți în mașină.

— Cu o duzină de trandafiri. Și cu motorul pornit.

— Și cu o cutie de bomboane de ciocolată.

Jack se uită într-o parte și zâmbi, apoi spuse pe un ton coborât:

— Nu face asta, Glory. Trebuie să înfrunt realitatea. Sau măcar să accept faptul că realitatea mă înfruntă. Își atinse fața. Sunt un nenorocit cu o moacă mult mai aspră decât eram când am venit aici. Și chiar și atunci m-a uimit că m-ai lăsat să intru pe ușă. Nu cred că aș vrea să mă vadă acum.

— O să fii mai bine în câteva zile. Atunci poți să te hotărăști.

— E un plan groaznic. Nu pot să-ți spun cât de prost e.

— Mă rog, poți să te gândești la el.

— Da. E frumos să mă gândesc la el. Aș vrea să le arăt din ce familie bună mă trag. Dacă aș putea să repar radioul, am asculta niște muzică pe drumul spre Memphis. Aș putea oricum să mă uit puțin la motor. Îți era de folos hârbul acesta. O să încerc să-l fac să meargă iarăși. Cămașa mea mai e acolo? întrebă el apoi.

— Nu, am adus-o în casă de dimineață. Am încercat săpunul de rufe, însă n-a făcut mare lucru. Nici cu înălbitor nu cred că o să iasă. Mă gândeam să o întreb pe Lila. Dar mâneca aia nu e pătată prea rău. Costumul tău e agățat pe verandă. Ți-am pus șosetele pe foc.

Se uită la ea cu atenție și izbucni în râs.

— Iarăși lacrimi. Îți irosești regretele pe mine, Glory. Fac cele mai nenorocite lucruri fără să mă pot abține. Am păstrat cămașa aia multă vreme. Nu reușesc prea des să păstrez lucruri.

— N-am renunțat încă. Dacă nu reușesc să scot petele, o să cos mâneca aia pe cealaltă cămașă. Asta n-ar fi greu.

— Nu face asta. Lasă-mă să mă obișnuiesc cu lucrurile așa cum sunt. Asta e cea mai mare favoare pe care mi-o poți face, Glory, zâmbi el. Dar mulțumesc. Ești fată bună.

— Da. Dimineață o să-ți duc scrisoarea la poștă.

— În regulă. Mi-ai scos sticlele din dulap?

— Cât timp dormeai.

— Bun. Ar fi o greșeală să ai încredere în mine. Îmi pare rău de asta.

În timp ce ea se duse să-l ajute pe tatăl lor, Jack puse masa. Glory îl aduse pe bătrân în bucătărie și-l așeză la masă.

— Da, zise reverendul. Își plecă fruntea și nu mai spuse nimic o vreme, apoi: Dacă nu te superi, Glory.

— În regulă. Doamne, Dumnezeule, binecuvântează darurile acestea întru folosul nostru și pe noi întru slăvirea Ta, și ajută-ne să fim mereu atenți la nevoile altora. Amin.

— Da, întotdeauna am avut obiecții la adresa acestei rugăciuni. Dacă ar fi măcar puțin mai ușor să știm care sunt. Nevoile altora. E nevoie de mult mai mult decât să fim atenți. Asta a fost experiența mea, cu siguranță.

Jack servi puiul și găluștele cu ceva din cuviința ironică a vremurilor trecute, însă tăcut, calm, fără vechea tensiune. Găluștele erau cleioase la exterior și păstoase înăuntru, dar poate așa trebuiau să fie, se gândi ea. Așa fuseseră mereu.

— Excelent, zise tatăl lor mestecând cu poftă.

— Nimic nu e ca o gălușcă bună, zise Jack.

— Cu excepția uneia rele, spuse Glory.

El râse.

— Adevărat, seamănă destul de mult. Apoi se uită la ea. Ah, lacrimi.

Tatăl lor interveni tăios:

— N-ar trebui să o tachinezi pe sora ta. Voi, băieții, credeți că e un fel de joc, dar mie nu-mi place. Un domn e întotdeauna politicos cu femeile. Am spus asta de multe ori. Asta se referă și la surorile tale, chiar și la cele mai mici. E foarte important. Sper că o să te gândești la asta. Nu părea să fi adormit, deși avea ochii închiși.

— Da, domnule, îl asigură Jack pentru a-i potoli iritarea.

— Chiar îi spuneam asta mamei tale aseară. N-ar trebui să permitem asemenea tachinări.

Glory își dădu seama dintr-odată că oboseala nopții și a zilei o copleșise, iar speranța ei de mângâiere nu avusese nimic de-a face cu modul în care lucrurile se petrec cu adevărat în lume. Tatăl său stătea chircit pe scaun, cu bărbia aproape în farfurie, moțăind și vorbind prin vis, sau așa spera ea, iar fratele său se retrăgea într-o resemnare totală, ca și cum vechea incandescentă l-ar fi consumat înainte de a se stinge. Dar îi aduse un prosop să-și șteargă lacrimile, apoi îl ajută pe bătrân să urce în camera lui.

•

O trezi căldura dimineții, ceea ce însemna că dormise până târziu. Nu se auzea niciun sunet din casă, nu era nici miros de cafea. Jack și tatăl ei probabil încă dormeau. Bravo lor. Se simțea înțepenită, ca și cum vreun efort fizic ar fi epuizat-o, și numai gândul că ar fi putut pierde poșta de dimineață o convinse să se ridice din pat, să se spele, să se pieptene, să se îmbrace, să se facă prezentabilă pentru trecătorul sau funcționarul care ar fi observat-o altfel și s-ar fi întrebat ce altă dramă mai avusese loc în casa bietului pastor. În ajun pusese scrisoarea pe comodă, în caz că Jack s-ar fi răzgândit și ar fi ales resemnarea în dauna speranței inutile. Coborî scările în cea mai mare liniște și ieși pe ușă.

„Și iată lumea, se gândi, așa cum am lăsat-o”. Un cer alb încins și un vânt slab, un foșnet printre copaci, scârțâitul fals al câtorva cicade. Erau ghinde pe drum, unele zdrobite de mașini. Crizantemele înfloreau. Vrejurile îngălbenite de dovleci acaparau grădinile de legume, iar roșiile atârnau pe araci, ostenite de rod. Altă vară în Galaad. Galaad, visându-și blestemul de somnolență și neschimbare. Cum putea cineva să vrea să trăiască acolo? Asta era întrebarea pe care și-o puneau unii altora, când nu-i auzea tatăl lor, când se întorceau de la facultate, sau din lume. „De ce ar rămâne cineva aici?”

La facultate studiaseră cu toții presupusele efecte ale dezrădăcinării, care erau neliniștea și anomia, acele orori difuze ale lumii moderne. Fuseseră testați pe tema asta, reproduseseră filosofii sumbre și profetice în lucrările semestriale, și o făcuseră cu suspendarea sinceră a îndoielii care îi afectează pe cei profund educabili. Și apoi întoarcerea *au pays natal,* unde aceleași sălcii bătrâne măturau aceleași alei jerpelite, unde aceeași veche prerie creștea și înflorea cât îi permitea neglijența. Acasă. Ce loc mai bun putea fi pe pământ, și de ce li se părea tuturor exil? Oh, să treci anonim printr-un peisaj impersonal! Oh, să nu cunoști fiecare ciot și piatră, să nu-ți amintești cum câmpurile de morcovi făceau parte din fericirea copilărească, plină de speranță pe care i-o oferiseră tatălui lor, Domnul să-l binecuvânteze.

Trebuia să vorbească cu vecinii aflați în grădinile lor, cu cunoștințele pe care le întâlnea pe drum. Străinii dintr-un oraș întins și rece poate i-ar fi observat mâhnirea din ochi, poate

chiar ar fi reținut-o o oră sau două, cum ar fi reținut o pictură sau o fotografie, dar nu i-ar fi încălcat anonimitatea. Însă sufletele acestea bune și-ar fi făcut griji pentru ea, ar fi vorbit despre ea și s-ar fi întrebat ce pățise. Doamne, Dumnezeule, vedea îngrijorarea în privirile lor, regretul. Biata Glory, n-a avut o viață bună. O fată așa drăguță, și așa isteață. Foarte isteață.

Acea stranie capacitate de a avea lipsuri, ca și cum prin natura noastră ar trebui să avem mult mai mult decât ne oferă natura. Ca și cum suntem șocant de goi când ne lipsește mulțumirea de sine a vieții obișnuite. În lipsuri, chiar și când asta înseamnă lipsa unui sentiment sau a unui scop, o ființă e mult mai tulburător de umană și de vulnerabilă la bunătate fiindcă există sentimentul că lucrurile ar trebui să stea altfel, și apoi gândul la ceea ce lipsește și ceea ce ar însemna mângâierea, și la cum s-ar putea liniști sufletul, cum ar fi repus la locul său. Acasă. Dar sufletul își găsește casa dacă are una.

•

Robby și Tobias erau la drogherie, tocmai scoteau înghețate pe băț din congelatorul aburind. Fiecare dintre ei avea câte o monedă de zece cenți, câștigată smulgând buruienile din grădina Lilei. Îi arătară banii. Ea lăsă scrisoarea lui Jack să cadă prin fantă, ascultă părerile funcționarului despre vreme și porni din nou spre casă, cu băieții ținându-se după ea, țopăind și încercuind-o și făcând câțiva pași în spate, încă neresemnați cu plictiseala mersului obișnuit. Împărțiră înghețatele așa cum se cuvine; Tobias îi oferi conștiincios jumătate din a lui, însă ea spuse „nu, mulțumesc”, ceea ce îl bucură. Robby zise:

— O păstrez pe a mea pentru domnul Boughton.

— Poți să-i spui Jack, îl asigură Glory. Nu se supără.

Robby scutură din cap.

— Tata zice că trebuie să-i spun domnul Boughton.

Mergea lângă ea, la nivelul cotului său, ocupat cu înghețata, descurcându-se cât de bine putea când crema rece alunecă pe băț în jos. Când ajunseră la colț, Tobias o luă spre casă, iar Robby o însoți mai departe. Spuse:

— Mamei îi place când o ajut. Bine, și tatei îi place, dar el doar se uită. Stă pe verandă.

Lila îi spusese odată că băiatul trebuia să învețe ce înseamnă munca. Se referea la faptul că ea avea să-i fie singurul sprijin în cea mai mare parte a adolescenței, iar viața avea să fie grea

pentru amândoi. „O să plecăm la un moment dat, zisese ea. Nu e nimic de făcut aici”. Asta fusese când merseseră la râu de ziua lui Ames. Coborâseră la apă să clătească farfuriile și se opriseră să-i privească pe Robby și pe Tobias vârând frunze într-un vârtej dintre două movile de nisip. Lila spusese: „Sper că are să-și aducă aminte de câte ceva de aici”. Apoi Glory văzuse locul ca și cum ar fi fost genul de amintire pe care o femeie i-o dorea fiului său, și era exact asta, râul lat și puțin adânc, meandrele sale formând râușoare din apa înceată, flori pe insulițele mai mari și fluturi peste tot. Și copacii unindu-se sus, deasupra râului, ținându-i umbră, făcând fundul să se vadă unde apa era lină. Tuturor le plăcea râul, din toate generațiile, inclusiv lui Jack. Se aplecase să-și scufunde mâinile în apă și le apăsase pe față, pentru a-și ascunde rușinea lacrimilor, dar mai ales pentru că râul era pur și simplu evident, un adevăr recunoscut prea rar. Când fusese singură, uneori se gândise la el.

•

Jack stătea pe treapta din fața casei, cu coatele pe genunchi, așteptând-o. Când îi văzu pe cei doi, se ridică, aruncă țigara și intră în casă.

— Păi puteți să-i dați dumneavoastră asta, spuse Robby întinzându-i jumătatea de înghețată, care se topise în ambalaj.

— Nu se simte prea bine azi, zise ea.

Puștiul încuviință.

— N-ar vrea să iau ceva.

— Nu, n-ar vrea.

— Atunci ar lua și tata boala.

— Adevărat, spuse Glory. Gândul că l-ar fi putut vedea pe Jack îl adusese lângă ea. Acum, băiatul se întoarse, făcu cu mâna și fugi spre casă.

Jack era la masa din bucătărie, întinzând cărțile pentru o pasiență.

— Îmi pare rău, spuse el. N-am chef de făcut conversație.

— A vrut să-ți dau asta.

— Minunat. Ce copil bun.

Glory puse pachetul ud în chiuvetă.

— Mă gândeam că poate n-ai scos sticlele din pod, zise el. Așa că n-am putut să mă apuc de treabă la mașină până nu te întorceai.

O urmă în șopron și îi deschise ușa.

— Stai aici, îi zise. Trase o ladă goală de la perete, se urcă pe ea, se prinse de marginea podelei podului cu o mână, și cu cealaltă trase o scară care fusese ascunsă într-un colț. Când baza scării atinse podeaua șopronului, se auzi un sunet dureros de lemn posac și cuie scoase din țâțâni. Îi explică: Aici eram aseară când ai venit să mă cauți. Voiam să spun ceva, dar… n-am spus. Ridică din umeri. Nu m-am dus să mă clatin pe străzile din Galaad, în caz că erai îngrijorată din cauza asta. N-am făcut familia de ocară.

Îi ținu scara veche și nesigură cât timp ea urcă în pod. Mirosea a aer, a fân ori a sac și lemn uscat, un loc cu o istorie de ploaie și căldură, abandonat de mult de intențiile omenești. Frații și surorile ei mai mari aveau povești din vremea când se jucau acolo, dar tatăl lor le interzisese să mai urce cu ani de zile înainte să se nască ea, din cauza așchiilor din podeaua de scânduri și a cuielor care fuseseră bătute prin țigla acoperișului, și luase scara ca să nu-i mai tenteze. Cu toate acestea, din când în când băieții găseau o cale să se cocoațe în acel loc secret și interzis ca să se joace de-a furișatul și ambuscada, un impuls prea primordial ca să-i reziste, chiar și pentru Teddy. Nu s-ar fi gândit niciodată s-o aducă și pe ea, pe sora cea mică ale cărei indiscreții erau bine cunoscute, așa că era prima dată când pășea în acel loc legendar.

Jack întinsese o sârmă de rufe de la un stâlp la altul și aruncase o prelată peste ea pentru a forma un cort jos în unghiul făcut de podea și acoperiș. Se puse în genunchi și se uită în cort. Marginile erau prinse curat în cuie. Culcușul era alcătuit din ziare, o pătură mototolită și o pernă. Așezase o ladă de lemn pe o latură, pe post de masă și raft. O lanternă, câteva cărți, un borcan de maioneză cu câteva dintre fursecurile ei cu ovăz. Fotografia înrămată a unui râu. Un pahar și o sticlă de jumătate de litru desfăcută, pe trei sferturi goală. Cămăruța întunecată mirosea puternic a whisky și a sudoare. Părea aproape domestică, și totuși lăsa impresia că un spirit întunecat stătea la pândă înăuntru, un suflet care improvizase acest tabernacol necizelat care să ia locul celuilalt adăpost, carnea. Se gândi cum ar fi fost dacă el ar fi reușit să moară, și apoi ea ar fi găsit locul acela, construit atât de ordonat din lucruri pe care nu le voia nimeni, cu răsuflarea feroce a mâhnirii lui încă bântuindu-l, cu pătura încă mototolită.

Jack întrebă:

— Ești în regulă? Îmi pare rău. N-ar fi trebuit să te rog…

— Sunt bine, zise ea.

Avea să-și dea seama din vocea ei că plângea, dar trebuia să răspundă; oricum se aștepta ca ea să plângă. Trase pătura afară din cort, și o sticlă goală se rostogoli odată cu ea. Puse sticla la o parte, împături și netezi pătura și o puse la loc. Apoi trase lada, luă sticla și paharul din ea și le puse deoparte. Cărțile erau *Situația clasei muncitoare, Atotputernicii* și o Biblie micuță și ponosită. Lanterna se stinsese, dar Glory apăsă pe butonul de oprire, o puse lângă cărți și împinse apoi lada la locul ei. I se păru un fel de pietate și împăcare să potolească dezordinea pe care acest bărbat atât de ordonat o lăsase în confuzia durerii sale.

— Cred că sunt doar două sticle acolo, zise el. Sunt destul de sigur.

Prin urmare, avea impresia că Glory zăbovea înăuntru mai mult decât trebuia. Precis era jenat că-i văzuse și-i atinsese secretele, o jenă atât de asemănătoare cu rușinea, cu suferința, că abia puteau fi distinse. Ea zise: „Vin”, însă rămase unde era, îngenuncheată, uimită de ceea ce avea în față, ca și cum era cel mai umil semn al unui mare mister, venit dintr-un tărâm unde singurătatea și mâhnirea sunt timpul și vremea.

Își puse sticlele sub braț, luă paharul în mână, iar cu mâna liberă se ținu de scară și coborî.

— Sunt chiar aici, zise Jack ținându-i scara. Apoi se dădu la o parte și rămase cu mâinile în șolduri, scrutând-o cu acea expresie distantă și ezitantă care-i trăda suspiciunea că era măsurat iarăși din priviri. Puțin ciudat, nu-i așa? Puțin mizer? Îmi pare rău.

— Nu contează. Cred că asta e tot. Când el încuviință, Glory spuse: Am golit celelalte sticle în livadă.

— Bine. Am făcut cortul ca să mă apăr de lilieci când citeam la lumina lanternei. Liliecii sunt atrași de lumină, știai? E bine de știut. Și m-a ferit de ploaie. Acoperișul ăla e degeaba. Așa că avea sens oarecum. Pentru mine.

•

Într-un târziu porniră împreună spre casă, Jack la câțiva pași în urmă. Spuse:

— O să dau jos aia mâine. Cocioaba mea. O să curăț pe aici înainte să plec. Am lăsat multe lucruri în voia lor.

— Tot e mult mai bine decât înainte să vii.

El îi deschise ușa cu plasă.

— O să încerc să-mi scot petele astea de pe mâini. Nu pot să-l ajut pe bătrân prea mult până nu mă curăț. Cred că-i e frică de mine, la cum arăt.

— Nu, doar detestă gândul că te-ai rănit.

El aprobă din cap.

— Poți detesta gânduri. E interesant. Îmi detest mare parte din gânduri. Deschise dulapul de sub chiuvetă și găsi o perie de curățat.

— Poți să te dai pe mâini cu grăsime alimentară. O să dizolve probabil uleiul. Dacă te freci, o să arate și mai rău. Luă borcanul din dulap, scoase o lingură de grăsime și i-o puse în palmă. Mai ții minte când mi-ai vorbit despre sufletul tău, despre salvarea lui?

Jack ridică din umeri.

— Cred că mă iei drept altcineva.

— Iar eu am zis că-mi place așa cum e.

— Acum sunt sigur că mă iei drept altcineva. Continuă să-și maseze mâinile fără să se uite în sus.

— M-am gândit la ce ar fi trebuit să-ți spun atunci, și nu mi-am schimbat părerea. De asta m-am simțit jenată, fiindcă ar fi fost atât de impertinent din partea mea – nici măcar nu sunt sigură ce înseamnă. De fapt, ce e sufletul?

El ridică privirea, zâmbi, îi studie chipul.

— De ce mă întrebi pe mine?

— Mi se pare doar că ai de unde să știi.

— Păi, pe baza vastei mele experiențe, aș spune… că e lucrul de care nu poți să scapi. Insulte, lipsuri, violență de-a dreptul… „De mă voi coborî în iad, de față ești”[90] și așa mai departe. „De voi lua aripile mele de dimineață și de mă voi așeza la marginile mării.”[91]

— Interesantă alegere de text.

— Mi-a venit în minte. Nu te gândi prea mult.

— În fine, sufletul tău îmi pare în regulă. Nici asta nu știu ce înseamnă. Oricum, e adevărat.

---

[90] Psalmul 138:8 (n.tr.).

[91] Psalmul 138:9 (n.tr.).

— Mersi. Dar nu mă cunoști. Mă rog, știi că sunt un bețiv.

— Și un hoț.

Jack râse.

— Da, un bețiv și un hoț. Și mai sunt teribil de laș. Motiv pentru care mint atât de mult.

— Am observat.

— Nu mai spune. Și ce altceva ai mai observat?

— N-o să amintesc de femeile vulnerabile.

— Mulțumesc, zise el. Foarte generos, date fiind împrejurările.

— Așa cred.

— Sunt inexplicabil de mândru, în ciuda tuturor lucrurilor, și am o înclinație spre răutate care nu se limitează doar la depunerea unor eforturi inutile de autoapărare.

— Am observat și asta.

— Presupun că nu e nimic subtil în asta, spuse Jack încuviințând din cap.

Glory aduse o cârpă și începu să-i spele cu săpun grăsimea murdară de pe mâini. El îi luă cârpa.

— Așadar, am făcut o listă cu păcatele mele veniale.

— Prezbiterienii nu cred în păcate veniale.

— Nu prea cred că mă descrie cuvântul „prezbiterian”.

— Hai, taci!

El râse.

— Bine, fie. Păcatele mele mai ușoare. Nu că prezbiterienii ar crede și în astea. Vrei o listă cu păcatele grave? Păcatele de moarte?

— Nu neapărat.

— Asta e bine. Reverendul Miles, tatăl Dellei și biograful meu, mi-a spus că nu fac decât necazuri. Are dreptate. Chiar nu sunt nimic. Privind-o, adăugă: Nimic, dar cu un corp. Creez un fel de dezlocuire în jurul meu când trec prin lume, o aură de necazuri. E un mister. De asta sunt așa de închis. Când pot. Ah. Și acum lacrimile.

— Nu crezi că toată lumea simte așa ceva uneori? Eu am simțit asta cu siguranță. Când o aveai pe Della nu simțeai așa. Papa are dreptate. Dacă n-ai fi fost singur atât de mult, dacă ne-ai fi lăsat măcar să te ajutăm…

— Când mama a murit ieșisem din pușcărie de câteva zile. Așa că aș fi putut să vin acasă. Strict vorbind. Dar durează ceva să te scuturi de toate, știi. Să te cureți. Să simți că ai putea să te

alături prezbiterienilor. Iar moșului nu-i scapă nimic. N-aș fi vrut să mă vadă. Eram terorizat de gândul ăsta. Așa că i-am folosit cecul ca să-mi cumpăr niște haine. Știam ce avea să creadă despre mine când vedea că l-am încasat. Îi zâmbi. Am fost recunoscător pentru cec, chiar am fost. Nu mai trecusem de mult timp pe la hotelul unde îl trimisese. Am fost uimit că scrisoarea m-a găsit. Dar băiatul de la recepție a fost impresionat de chenarul negru, așa că mi-a adus-o. Nici măcar n-a deschis-o. Am cheltuit o parte din bani într-un bar. Ce mai rămăsese.

— Nu trebuie să-mi spui nimic din ce nu vrei. Nu că ar conta. Nu-mi pasă că ai fost la pușcărie.

— Nu? Pe mine m-a marcat. Cred că e cel mai simpatic loc în care să nu fii nimic din câte aș putea spera vreodată să găsesc, râse el. În pușcărie, i se spune bună purtare. Nu-i ceva de care să fi fost acuzat prea des. Pușcăria îmi întărește excentricitățile. Sunt destul de sigur de asta.

— Mama a murit acum mai bine de zece ani. Înseamnă că ai început să-ți revii după ce ai ieșit din închisoare.

— Da, așa e. Și acum știu că a fost o aberație. Nimic din ce aș putea susține pe cont propriu. Am descoperit că încă nu pot avea încredere în mine. Așa că sunt fix de unde am plecat, zâmbi el. Tu ierți atât de multe, va trebui să ierți și asta. În fine, presupun că nu va fi nevoie.

— Știi că o să te iert.

După o clipă, Jack spuse:

— Probabil te întrebi ce fel de femeie e Della, de a stat cu unul ca mine.

— Știe franceză. Brodează. Cântă în cor.

— Sunt lucruri pe care nu ți le-am spus despre ea.

— Unele lucruri sunt sacre, zise Glory ridicând din umeri.

El râse.

— Da, asta e. Exact asta e. Își șterse mâinile pe prosopul de vase și se uită la ele. Nu-i prea rău. Le ridică să i le arate. Ar trebui să poată suporta să-mi vadă mâinile, măcar. Mi-aș dori să pot face ceva și cu fața.

— Ai putea să dormi puțin.

— Nu-i o idee rea. Dacă nu te superi. Sunt câteva lucruri pe care voiam să le fac azi.

— Mai întâi dormi o oră, două.

— Da. Așa o să fac. Mulțumesc. Se opri la jumătatea scării. Acum un minut ți-am spus că am fost la pușcărie. Ar fi trebuit să zic închisoare. Am fost la închisoare. Apoi se uită la ea să-i măsoare reacția.

— Nu-mi pasă că ai fost la închisoare, zise Glory, dar cuvintele îi cerură puțin efort. Percepându-l, Jack o studie ca să fie sigur că era sinceră.

— Ești un copil bun, spuse în cele din urmă.

•

Era ora cinei când Jack coborî din nou. Spuse:

— Am dormit mult mai mult decât îmi propusesem. Îmi pare rău.

Semăna mai mult cu el însuși, se gândi ea. O expresie ciudată, de vreme ce era întotdeauna el însuși, poate niciodată la fel de mult ca în ultimele două zile. Purta hainele vechi ale tatălui său și cravata cu dungi albastre, și era ostentativ de aranjat și bărbierit. Old Spice. Închise nasturele de sus al sacoului, îl deschise iar, apoi scoase sacoul.

— Așa-i mai bine, cred, zise el, cerându-i confirmarea din priviri.

— Pe căldura asta…

— Da, dar cravata e în regulă.

— Arată bine.

Avea el o intenție, cu siguranță. Era probabil un lucru bun, la urma urmei. Aerul său de hotărâre tensionată sugera un moral ridicat.

— Ce avem la cină? o întrebă.

— Pui cu sos alb și pâine prăjită. Ce a rămas. Fără găluște de data asta. Am făcut o prăjitură cu piersici, în schimb.

— Bun. Mă gândeam să mâncăm în sufragerie. Dacă e în regulă. Cu lumânări. Lumina pare atât de intensă aici. Pentru cei dintre noi care se tem de lumină și iubesc întunericul. Râse.

„Nu vrea ca papa să sufere când o să-l vadă”, se gândi Glory, apoi spuse:

— Cum vrei tu. O să deschid geamurile și o să aduc ventilatorul aici. Pe vremea asta e nevoie să circule aerul.

— Mă ocup eu.

Glory se duse în dormitorul tatălui lor și-l găsi pe bătrân întins în pat, treaz și gânditor.

— Îmi place să aud toate vocile, murmură el. Casa asta e ca o scripcă veche, așa spune mama ta, și cred că e adevărat. E o casă minunată.

Încă era ostenit după noaptea cea lungă, se gândi ea, încă pe jumătate adormit.

— Ai vrea să te ridici acum, papa? Am făcut de mâncare. Jack s-a odihnit în după-amiaza asta, și acum s-a trezit și pune masa.

Tatăl ei o privi.

— Jack?

— Da. Se simte mult mai bine.

— Nu știam că e bolnav. Da, mai bine mă ridic. Din cauza grijii părea să fi uitat cât de recalcitrant îi era corpul; fu uimit să vadă că se chinuia să se ridice din pat.

— Hai, că te ajut eu, zise ea.

El tresări alarmat.

— S-a întâmplat ceva.

— S-a terminat acum. Suntem bine cu toții.

— Credeam că erau aici copiii. Unde sunt?

— Sunt toți la casele lor, din câte știu, papa.

— Dar sunt atât de tăcuți!

— Un minut, zise ea. O să-l rog pe Jack să cânte ceva cât timp ne pregătim de cină.

— Deci Jack e aici.

— Da, e aici.

Glory merse în sufragerie și îl rugă pe Jack să cânte, apoi urcă la loc să-l ajute pe tatăl ei.

— „Iisus cu drag și blândețe”, murmură bătrânul. O cântare foarte frumoasă. E Gracie?

— Nu, e Jack.

— Nu cred că Jack cântă la pian. Cred că e Gracie.

Glory îl aduse cu binișorul în hol. Bătrânul se opri la o distanță mică de pian, îi lăsă brațul și se uită la Jack cu un interes confuz. Șopti:

— Băiatul acesta cântă foarte bine. Dar de ce e la noi acasă?

— A venit acasă să te vadă, papa.

— Mă rog, e foarte drăguț, presupun. Nu-i nimic rău în asta.

Jack cântă imnul până la sfârșit, după care îi urmă în sufragerie. Își pusese sacoul din nou. Îl ajută pe tatăl său cu scaunul, pe Glory cu al ei, apoi se așeză lângă tatăl său. Bătrânul îl privi ca și cum era surprins să-l vadă la masă.

— Glory, dacă nu te superi, zise el.

— Da. În regulă. Închise ochii. Tatăl nostru care ești în ceruri, te rog să ne ajuți. Doamne, Dumnezeule, te rog să-i ajuți pe toți cei pe care îi iubim. Amin.

Jack se uită la ea, zâmbi și spuse:

— Mulțumesc.

Bătrânul încuviință.

— Asta cred că rezumă totul.

Fratele ei se dădu la o parte din lumina lumânărilor în timp ce ea îi servi. Își trase scaunul în spate și își așeză cravata pe pieptul cămășii, apoi își împreună mâinile în poală, ca și cum ar fi vrut să se asigure că nu le ținea la vedere. Din când în când, tatăl său îl privea pieziș. Glory tăie pâinea bătrânului, apoi mâncară în liniște, mai puțin când Glory întrebă dacă mai voiau ceva. Nu citise un ziar de zile întregi și nu deschisese televizorul sau radioul, așa că nu se putea gândi la niciun mod de a aduce vorba despre Eisenhower sau Dulles sau baseball sau Egipt, lucrurile care îl făceau pe tatăl lor să fie atent, care îl ispiteau să se trezească din reverie. Măcar el și Jack mâncau.

În sfârșit, Jack își drese glasul. Totuși, vocea nu-i era decât o șoaptă din gât.

— Domnule, începu el, sunt niște lucruri pe care vreau să vi le comunic. Dacă e un moment bun. Mă gândeam că e la fel de bun ca oricare altul.

Tatăl său îi zâmbi amabil.

— Nu-i nevoie de atâta formalism. Am ieșit la pensie de câțiva ani. Spuneți-mi Robert.

Jack se uită la Glory.

— Papa, să-ți aduc niște cafea? întrebă ea.

— Nu pentru mine, mulțumesc. Prietenul nostru poate vrea o ceașcă.

După o clipă, Jack zise:

— Dacă aș putea să-ți vorbesc despre ceva. Voiam să spun că după îndelungi meditații, după ce m-am gândit serios la asta… Se uită la Glory și zâmbi.

Tatăl său încuviință din cap.

— Vă gândiți la preoție?

Jack trase aer adânc în piept și se frecă la ochi.

— Nu, domnule.

— Zilele astea, multă lume se îndreaptă spre preoție. Mulți tineri sunt atrași de asta acum. E minunat. Poate vă gândiți la asta.

— Da, domnule, spuse Jack. Roti paharul de apă, încercând să-și pună gândurile în ordine. Am făcut un efort, din mai multe motive. Să cred în ceva. Am citit Biblia de nu știu câte ori. Și m-am gândit la asta. Sigur că am fost în situații în care a fost singura carte pe care ai voie s-o păstrezi, când nu prea ai la ce altceva să te gândești. La care să vrei să te gândești. Se uită la Glory. Dar am încercat. Poate asta mă face doar… încăpățânat. Nu e acesta cuvântul? Nu știu de ce sunt ceea ce sunt. Aș fi fost ca dumneata dacă aș fi putut.

Tatăl său îl privi solemn, fără să înțeleagă o iotă.

Jack continuă:

— Voiam să-ți spun că am… după ce am reflectat îndelung, pot spune că sunt convins de adevărul Scripturii. Teddy mi-a zis că ar fi în regulă să afirm asta. Voiam să nu-ți mai faci griji din cauza mea. Dar tot ce pot să spun e că am încercat să înțeleg. Și chiar am încercat să duc o viață mai bună. Nu știu ce o să fac acum. Dar am încercat.

Bătrânul îl privi atent. În cele din urmă spuse:

— E foarte bine, dragă. Am mai vorbit până acum? Nu cred. S-ar putea să mă înșel.

Jack se lăsă pe spate în scaun și își încrucișă brațele. Se uită la Glory și zâmbi, murmurând: „Lacrimi!”

Glory zise:

— Jack vrea să vorbească cu tine, papa. Încearcă să-ți spună ceva.

— Da, ai spus că Jack e aici. Ar fi foarte surprinzător. Nu e niciodată aici.

Fiul său trase adânc aer în piept și rosti:

— Eu sunt Jack.

Bătrânul se întoarse rigid în scaun ca să-l cerceteze.

— Văd o asemănare. Se întinse dureros și luă sfeșnicul pentru a-l muta mai aproape de Jack, care își duse mâna la față și râse. E o asemănare. Nu știu. Dacă ți-ai da mâna la o parte…

Jack își lăsă mâna să-i cadă în poală și îndură examinarea amănunțită a tatălui său zâmbind, fără să ridice privirea.

— Mda, la ce mă așteptam. Urma să aibă o viață grea, știam asta. Mi-era teamă de asta, și m-am rugat, și tot s-a întâmplat. Deci iată-l pe Jack, zise bătrânul. După toată așteptarea.

Jack îi zâmbi de peste masă și scuturâ din cap. Altă idee proastă. Nu mai avea nimic de făcut acum.

— I-a fost greu să vină aici, spuse Glory. Ar trebui să fii mai bun cu el.

Trecu o clipă, iar tatăl lor se trezi din reverie.

— Mai bun cu el! I-am mulțumit Domnului pentru el în fiecare zi din viața lui, oricât de multă mâhnire, oricât de multă durere… iar în final nu-i decât și mai multă mâhnire, și mai multă durere, iar viața lui va continua pe calea aceea, nu se mai poate schimba acum. Vezi ceva frumos la un copil, și aproape că trăiești numai pentru asta, simți că ai putea să mori pentru asta, dar nu e al tău să-l păstrezi sau să-l ocrotești. Și dacă copilul devine un bărbat care nu are respect de sine, asta te distruge până când abia îți mai aduci aminte ce a fost… E ca și cum ai privi un copil cum îți moare în brațe. Se uită la Jack. Ceea ce am făcut.

— Oh. N-am știut asta. N-am… Își duse mâinile la față.

— Nu. E îngrozitor, izbucni Glory. N-o să las să se întâmple asta.

— Lasă, îi șopti Jack. N-am nimic de pierdut. Și își lăsă mâinile să-i cadă, ca un om care-și abandonează toată apărarea.

Bătrânul se pipăia să-și găsească șervetul, care alunecase pe podea. Jack i-l dădu pe al lui.

— Mulțumesc, dragă, zise el cu vocea înecată de lacrimi, după care își tamponă fața.

— N-a fost vina lui Jack, spuse Glory. Știi că n-a fost.

— Atunci de ce l-ai plesnit pe bătrânul Wheeler? întrebă tatăl lor. Așa a făcut, l-a plesnit. Pentru că la el acasă nu era un loc potrivit pentru un copil, de-aia. Lucruri sparte, lucruri ruginite pe podea peste tot. Peste tot! Puteam s-o aducem acasă! Dacă Jack ar fi recunoscut-o măcar. Știa ce fel de casă e aia, zise el cu amărăciune. A fost acolo.

Jack se lăsă pe spate în scaun și-și apără ochii cu mâna.

— A fost acum atât de mult timp, zise Glory. Nu putem să lăsăm asta la o parte, papa?

— Tu ai lăsat asta la o parte? Credeam că n-o să mai treci peste asta niciodată. Pe maică-ta a speriat-o aproape de moarte felul în care ai plâns după copilul acela.

— Dar Jack e aici în momentul ăsta. Viața lui a fost grea. A fost tristă. Și acum e acasă. A venit acasă.

— Da, zise bătrânul, și își ia la revedere. Știi că așa e. Spune că a citit Biblia. Păi, orice prost ar vedea asta. O știe mai bine decât mine. De ce s-ar obosi să-mi spună așa ceva? Așa că mă gândesc că poate s-a gândit la mântuirea lui. Mă rog, poate că da. Sper că așa a făcut. Dar nu din această cauză mi-a vorbit despre asta. Nu crede că trebuie să mă lase să-mi fac griji cu privire la sufletul său. Are câteva treburi de terminat pe aici. O să-i arunce moșului o asigurare sau două, și apoi o să iasă pe ușă.

Jack râse. Spuse foarte încet:

— Nu așa vedeam eu lucrurile. Își drese glasul. Dar probabil o să plec. Asta e adevărat.

Tatăl său își lăsă capul în jos.

— Cu toții îi spun casă, dar nu rămân niciodată.

— Nu vrei să mă ai prin preajmă. Să-ți amintesc de lucruri de care ai prefera să uiți. Vocea lui Jack nu era mai mult decât o șoaptă.

— Nu le uit niciodată. Oricât de mult aș încerca. Sunt viața mea. Se uită la fiul său. Și tu ești.

Jack ridică din umeri și zâmbi.

— Îmi pare rău.

Tatăl său se întinse și îl bătu pe mână.

— Mă îngrijorează uneori. Nu știu ce s-a întâmplat cu viața mea. Apoi, jucându-se cu mâneca fiului său, murmură pe un ton de recunoaștere jalnică: Mi-am pierdut biserica, știi.

— Păi, știam că te-ai pensionat.

— E un fel de a privi lucrurile.

Lumânările începuseră să tremure în adierea serii. Vântul se juca prin picăturile de cristal de pe candelabru.

— Mi-am pierdut soția, spuse bătrânul într-un târziu.

Jack se foi ca și cum aștepta o altă dojană, dar tatăl său nu făcu decât să scuture din cap.

— De ce m-am așteptat vreodată să păstrez ceva? Nu așa merg lucrurile în viață. Sunt... sunt extrem de îngrijorat din cauza lui Ames. Are băiatul acela mic. Nu știu. După o clipă

ridică privirea. I-am lăsat casa lui Glory. Toți ceilalți sunt aranjați. Sunt niște bani din care veți primi toți câte ceva, și o mică sumă pentru băiatul lui Ames. Nu sunt mulți. Știu că Glory se va bucura să te vadă dacă vrei să te întorci acasă vreodată.

Jack îi zâmbi surorii sale peste masă.

— E bine de știut.

Bătrânul închise ochii.

— Nu mă pot bucura la gândul raiului așa cum ar trebui, lăsând atâtea lucruri nerezolvate aici. Știu că e greșit să mă gândesc că mama ta are să mă întrebe despre asta. Tăcu o vreme, apoi zise: Speram să-i pot spune că Jack s-a întors acasă.

În timp ce Jack își privea tatăl, pe chipul său se citea ceva mai absolut decât delicatețea sau compasiunea, ceva purificat de toate cuvintele care l-ar fi putut descrie. În cele din urmă șopti:

— Sper că ai să-i transmiți dragostea mea.

Bătrânul încuviință din cap.

— Da. Voi face asta cu siguranță.

•

După ce-l duse pe tatăl lor în pat, Jack veni în bucătărie. Spuse:

— Ai chef de o partidă de dame? Nu-mi prea imaginez cum aș putea să adorm acum.

— Nici eu.

— Îmi pare rău, Glory. Lucrurile astea nu se petrec niciodată cum mă aștept eu. Ai crede că am învățat asta până acum. Să nu am așteptări.

— Ai avut intenții bune.

— Așa cred.

— Așa e.

— Da, zise el, ca și cum s-ar fi liniștit cu această asigurare minoră. Am discutat cu Teddy. Și a fost ideea ta de la bun început.

— Amândoi am crezut că merită încercat.

— N-am încercat, totuși. Ai băgat de seamă? Să-l mint. Mi-am pierdut cumpătul.

— Mai bine.

— N-am de unde să știu, oftă el.

Jucară trei partide în tăcere. Jack era atât de distras, încât Glory câștigă în ciuda tuturor eforturilor de a pierde. Se gândi: „Ar trebui să aibă un nume. Dame Boughton. Dame Gandhi”.

— Probabil vrei să mergi la culcare, zise el.

— Jack, tocmai am aflat că o să moștenesc casa. N-am vrut niciodată să rămân în Galaad. Vreau să spun că intenționam cu adevărat să plec din Galaad. Nu vreau să par nerecunoscătoare, dar sunt… „îngrozită” e un cuvânt prea puternic, însă e singurul care-mi vine în minte. Așa că mă îndoiesc că aș putea dormi chiar dacă aș vrea.

Jack se lăsă pe spate și se uită în jur, încercând să fie obiectiv.

— E o casă destul de confortabilă. N-are datorii. Ai putea ajunge mai rău.

— E un coșmar pe care l-am avut de o sută de ori, replică ea. Cel în care voi toți plecați și vă începeți viețile, iar eu rămân într-o casă goală plină cu mobilă ridicolă și cărți de necitit, așteptând să observe cineva că lipsesc și să se întoarcă după mine. Și nimeni nu o face.

— Biata Codițe, râse el. Când visez și eu asta, mă ascund în șopron și sper să mă găsească cineva, și nimeni nu o face.

— Ei, bine, o să dărâm șopronul, îi promise ea. Dacă moștenesc locul acesta, e primul lucru pe care am să-l fac.

— Bine. Să pun de cafea?

— Ar fi grozav.

Jack umplu ibricul, apoi se sprijini de blat.

— E șopronul tău. Desigur, dacă ai pune pe cineva să repare acoperișul puțin, ar mai ține câțiva ani. E doar o idee. Și niște var ar ajuta.

— Deci vrei să păstrez șopronul, râse ea. Ce altceva să mai păstrez?

— De ce altceva vrei să te descotorosești?

— Oh, de covoare, perdele, tapet, lămpi, scaune și de canapea, de câteva duzini din farfuriile suvenir. De figurine.

— De acord.

— De câteva biblioteci. Și de cărțile vechi de teologie ale bunicului. Cred că sunt vreo cinci sute.

— O să păstrezi cărțile de la Edinburgh, presupun.

— Da, o să le păstrez.

— Pe celelalte le-ai putea pune în pod. Aș putea să aranjez puțin lucrurile ca să fac mai mult loc.

— E o idee.

Jack traversă holul spre sufragerie și aprinse lumina, apoi rămase în prag cu mâinile în șolduri.

— Înțeleg ce spui.

— Parcă e scoasă din *Vechiul magazin de curiozități*.[92]

— Adevărat.

Jack se uita în jur, la masă și la bufetul cu picioarele de leu și ghearele războinice, unul dintre ultimele exemplare ale unei specii prost gândite, infestate cu milieuri. Se uita la aplicele în formă de floare de lotus, cu becuri în loc de stamină. „Doamne, deja îi e dor de ele, se gândi Glory. Atâta timp cât e în viață pe lumea asta, sau atâta timp cât nimeni nu știe contrariul, probabil va trebui să păstrez tot nucul ăsta posomorât, oribil și anost. Covorul violet. Și dacă moare tot va trebui să le păstrez, fiindcă l-am văzut privindu-le așa”.

— Vrei să rămână la fel, spuse într-un târziu.

— Ce? Nu, nu. Pentru mine nu contează. Poate o să mai vin cândva, zise Jack, însă din tonul său era clar că avea mari îndoieli în acest sens. Păru totuși să ia în considerare ideea, măcar de dragul politeții. M-am gândit la locul acesta din când în când, adăugă el ridicând din umeri.

Cafeaua era gata. Îi întinse o ceașcă lui Glory, apoi își luă și el una.

— Nimeni n-o să vrea să schimb nimic, spuse ea. Când papa n-o să mai fie o să vină aici de două ori pe an sau o dată pe an sau niciodată, dar o să vrea să fie totul la fel.

El încuviință.

— Ai putea s-o vinzi. Să lași pe altcineva să dărâme șopronul. Să lași amintirea lui Fulg-de-Nea să dispară odată pentru totdeauna. Probabil ar fi cel mai bine pentru toată lumea dacă ai face asta. Conștient că făcuse o propunere de neconceput, zâmbi.

Glory își culcă fruntea pe brațe.

— Ah! Nu vreau să se întâmple asta. Cumva am știut mereu că asta o să mi se întâmple.

— Nu trebuie să fie așa. Ai putea să dispari, să fugi de aici. Să-i lași pe ceilalți să se descurce. Nimeni nu te-ar învinui. Eu nu, în orice caz.

— Nu, n-aș putea să fac asta.

— Îmi pare rău. Peste câteva clipe, Jack murmură: E o ușurare să știu că simți așa, Glory. Știu că n-am niciun drept să spun

---

[92] *The Old Curiosity Shop,* roman al scriitorului englez Charles Dickens, publicat în 1841 (n.tr.).

asta, dar e o ușurare pentru mine. Sigur, poți să te răzgândești oricând. Luă pachetul de cărți și întinse o pasiență.

•

Într-un final, Glory urcă la ea în cameră și se întinse ca să doarmă, dar gândurile nu-i dădeau pace. Aproape îi promisese că avea să stea în Galaad și să păstreze casa așa cum era, pământul așa cum era, mai mult sau mai puțin acoperit de buruieni, mai mult sau mai puțin neplivit, dar la fel în esență. Chiar dacă nu avea să-l mai vadă vreodată. Tot acel ajutor pe care-l dădea el acum era o refacere, își dădu ea seama. Grădina cu stânjenei a mamei readusă la frumusețea de odinioară, scaunele Adirondack reparate, scândurile înlocuite pe treptele verandei din spate. Într-un fel, era de parcă familia revenea la viață acum că el era aici, că-și făcea de lucru prin curte așa cum făcuse tatăl ei. Când se întorsese acasă, temându-se că devenise un străin, tot pe la ușa bucătăriei intrase, acel vechi obicei al său.

Se gândise să dărâme șopronul fiindcă acolo se petrecuseră, cu siguranță, cele mai rele ore din viața lui. Și nu putea intra în el fără să se gândească la ce s-ar fi putut întâmpla, la ce ar fi putut găsi, și apoi la catastrofa care l-ar fi lovit pe tatăl lor. Să fie nevoită să-i spună lui Teddy. Ar fi fost insulta finală, pângărirea de neiertat a tuturor lucrurilor pe care reușiseră cumva să le aprecieze la el. Doamne, Dumnezeule. Și apoi culcușul pe care și-l improvizase, găsind mângâiere în ascundere, așa cum făcuse dintotdeauna. Fie ascunzându-și singurătatea, fie făcându-și înstrăinarea vizibilă. Era ceva tipic băiețesc, jocul acela vechi de-a se piti în pod. Poate că-i amintise de copilărie, poate că-l făcuse să se simtă acasă. Ar fi trebuit s-o dărâme ea însăși, nu să-l lase pe el s-o facă. Era un obicei atât de adânc înrădăcinat să nu dea buzna peste nimic de-al lui, încât abia dacă îndrăznea să-i îndeplinească rugămințile. Se întrebă dacă desfăcuse cortul, sau dacă se refugiase iar în șopron când ea se dusese să se odihnească. Și apoi se întrebă dacă nu mai avea vreo sticlă ascunsă pe undeva, în DeSoto. Ar fi trebuit să verifice în după-amiaza aceea, cât timp el dormea. Nu gândise limpede.

Până la urmă, ce se schimbase? Jack se făcuse de rușine în fața ei, cerându-i să-i acopere neajutorarea teribilă, lipsa lui de apărare. Nu că ar fi putut să-l învinovățească, dar n-avea să uite

niciodată ceea ce văzuse. Știa asta din felul în care el o privea acum, din glasul lui spășit. Făcuse o încercare generoasă să-l mintă pe tatăl său și nu reușise, însă aruncase o piatră într-un puț foarte adânc de durere. Înșiruirea acelor detalii teribile care îi reveneau după atâta timp, și fără alt motiv decât că bietul său tată părea să uite toate celelalte lucruri în timp ce și le amintea pe acestea cu mai multă amărăciune. Jack îi promisese că nu avea să mai încerce vreodată să-și pună capăt zilelor, dar adăugase că o făcuse doar pentru că fusese beat, și asta însemna că dacă se întâmpla să mai aibă vreo sticlă pe undeva…

Cu timpul, strălucirea slabă a cerului care se lumina făcu perdelele să pălească, iar Glory îl auzi pe Jack foindu-se în cameră. În cele din urmă adormi, și se trezi din nou, treptat, în miros de costiță și cafea.

•

Jack își adusese costumul de pe verandă, unde ea îl agățase la aer, și acum îl peria și-l netezea. Nu erau pete de grăsime care să se vadă, mai puțin una deasupra unui buzunar de la pantaloni și câteva pe spatele reverelor, unde le ținuse cu mâna. Probabil că era foarte atașat de acel costum, din moment ce avusese grijă de el chiar și în situații de criză. Dacă își amintea să-și țină sacoul închis ca să ascundă pata de pe pantaloni, putea fi la fel de prezentabil ca oricând. Era cu siguranță un motiv de ușurare pentru el. Îi ceru un ac și ață și prinse un nasture care se slăbise. Lui Glory îi plăcea seriozitatea ironică cu care fratele ei se ocupa de asemenea lucruri, aceste schimbări și competențe improbabile pe care știa că era privilegiată să le vadă. Totuși, era ceva ușor agitat în felul său de a fi în dimineața aceea, o hotărâre stranie.

Jack își agăță costumul pe cadrul ușii și se dădu în spate să-l privească.

— Nu-i prea rău, în situația de față. Nu?

— Nu-i rău deloc.

— Ai pâine prăjită în cuptor. Și am prăjit niște costiță. Aș putea să-ți fac o omletă.

— Ești foarte amabil.

El încuviință din cap.

— L-am sunat pe Teddy.

Glory avu nevoie de o clipă ca să înțeleagă.

— L-ai sunat pe Teddy?

— Da. L-am trezit. Dar m-am gândit să-i dau telefon înainte să-mi piară hotărârea.

— Doar pâine prăjită ajunge, zise ea.

— Cum vrei. Așează mai multe felii pe o farfurie și o puse în față alături de niște gem, unt și o ceașcă de cafea.

— M-am dus să văd de moșu' în dimineața asta și nu știa cine sunt. Nu știa nici cine e el. N-avea nicio idee. Era foarte politicos. Se sprijini de blat. Așa că m-am gândit să vorbesc cu Teddy. Îi sună el pe ceilalți. A zis că ar putea să fie aici marți. Fu prima dată când se uită în ochii ei.

— În regulă. Trebuie să aranjez casa. Să fac paturile. O să am nevoie de mâncare.

— O să fiu aici să te ajut. Până marți. Apoi n-o să te mai deranjez.

— Ce? Dar ai zis că o să rămâi, să vedem, încă zece zile. Să aștepți scrisoarea.

El zâmbi.

— N-o să fie nicio scrisoare. Nu știu ce a fost asta – o glumă. Nu mă ruga să rămân, Glory, când se întâmplă toate astea. Știi că n-am încredere în mine. Aș putea să fac ceva… urât. Aș putea să fac totul mult mai rău. Nu mă împac deloc cu gândul că o să moară. Lacrimi și mai multe lacrimi. Dar n-o să te las aici singură. Teddy a zis că o să sune de pe drum, din Fremont, și o să rămân aici până te sună. N-o să fii singură.

— Ah, zise ea, dar cine o să aibă grijă de tine?

— O să fie bine. Mai bine pentru mine, oricum. Mai bine pentru toată lumea. Știi asta.

— Dar nici măcar n-o să știm unde ești!

— Și ce contează?

— Oh, cum poți să întrebi așa ceva? Cum poți să întrebi? Nu pot să… știu de ce ți-e frică. Îmi frânge inima.

— N-ar trebui să-ți faci atâtea griji, ridică el din umeri. Am un palmares impresionant în materie de eșecuri. În măsura în care contează. Și lumea poate fi surprinzător de cumsecade în privința asta. Polițiștii. Măicuțele. Armata Salvării. Femeile vulnerabile.

— Să nu îndrăznești să faci glume cu mine!

— Îți spuneam adevărul, zâmbi el.

— Atunci nu-mi spune adevărul. Ne-ai îngrijorat pe toți de moarte. Ne-ai speriat pe toți de moarte. Dar asta chiar e capodopera ta.

El o privi, cu fața palidă și gravă și plină de regret, iar Glory își dădu seama că nu mai era nimic de spus, și că n-ar fi trebuit să spună ce spusese, fiindcă durerea pe care el o purta întotdeauna în sine era maximumul pe care îl putea suporta.

— Am avut grijă de el, spuse Jack. I-am făcut terci de ovăz și i l-am dat să mănânce. L-am spălat și i-am schimbat cearșafurile și l-am întors, și cred că s-a culcat la loc. Azi-noapte a fost prea greu pentru el. E vina mea.

— Nu. Încercai să-l liniștești. Și asta avea să se întâmple. Cu toții știam că așa va fi.

— Probabil că da, încuviință el. Mulțumesc. Îți mulțumesc, Glory. Mă duc să mă ocup de chestia aia din pod. N-o să dureze mult.

Glory se duse să vadă de tatăl său. Era întins pe partea dreaptă, cu chipul liniștit, hotărât să doarmă. Părul îi fusese pieptănat într-un norișor alb și pufos, ca o aspirație inofensivă, ca o ceață produsă de munca nesfârșită a visării.

*

Se duse la Ames, să-i spună că familia era chemată acasă. El o îmbrățișă și îi dădu batista și zise:

— Înțeleg, înțeleg, da. O să trec pe acolo să-l văd după ce se odihnește. Trebuie să mă ocup de câteva lucruri la biserică mai întâi. Și Jack ce mai face?

Așa că ea îi spuse, deși nu voia, că Jack avea să plece. Spuse că îi era atât de greu ca el să plece tocmai atunci, și o spuse cu toată patima îngrijorării și durerii sale, dar nu-și îngădui să dezvăluie secretul pe care el i-l încredințase, mai mult sau mai puțin. Nu aminti de groaza lui de a face ceva urât. Ah, Jack.

— Da, zise Ames, tatăl vostru ar vrea să fie acolo, cu familia. Ar fi păcat să plece acum.

— Ar fi, spuse ea.

Sunt puține mângâieri pe care le poți obține din jumătăți de mărturisiri, iar Glory îi mulțumi și plecă înainte de a se trezi că-și divulga temerile legate de Jack. Acesta fusese lucrul cel mai jignitor pe care-l făcuseră la adresa lui în copilărie, iar tatăl ei îl făcuse din nou cu siguranță la ultima sa vizită în bucătăria lui Ames. Știa, spre profunda ei mâhnire, că-l lăsase pe Ames cu

impresia că Jack doar se purta rău, că era doar un netrebnic ce încălca fără milă standardele bunei-cuviințe. Ei bine, nu putea face altceva decât să se ducă acasă și să se pregătească pentru sosirea fraților și surorilor ei.

Intră în bucătărie și-l găsi acolo pe Jack, purtând costumul și cravata, ștergând o pată de pe borul pălăriei. Drept explicație, el spuse:

— Am o ultimă scânteie de speranță, o măruntă sclipire de optimism. Vreau să mă asigur că e stinsă înainte să plec din orașul ăsta. Râse. N-am vrut să sune așa. Adică, mă îndoiesc că are vreun sens, dar m-am gândit, vezi tu, să întreb, ca să fiu sigur. O să mă duc să vorbesc cu reverendul Ames din nou. Mă gândesc să mai fac o încercare. Ridică din umeri.

— Da, bine. Tocmai am fost la el. I-am spus despre papa. A zis că o să fie la biserică în dimineața asta, și apoi o să vină aici. Așa că poți să aștepți și să vorbești cu el atunci.

— Nu, cred că o să fac o plimbare până la biserică. Așa mi-am închipuit că se va întâmpla, mai mult sau mai puțin. O să fie genul acela de conversație. O să fie un anume element de spovedanie în ea. Pot să fac asta, zâmbi el. Nu-ți face griji. N-o să-l las să-mi mai rănească sentimentele. Adică, măcar n-o să mă prindă pe picior greșit. În măsura în care contează.

„Oh, se gândi Glory, Doamne, Dumnezeule, fa să fie adevărat!” Cum să-l avertizeze? Cum să-i avertizeze pe amândoi? Jack avea să intre într-o capcană a rușinii pe care i-o întinsese chiar ea. Când Ames îi spusese: „Ar fi păcat”, vocea lui avea ceva din acea răbdare întinsă cu care ascultase întotdeauna poveștile despre netrebniciile lui Jack. Iar Jack avea un fel de a renunța la ceea ce nu putea să apere, asumându-și o atitudine de politețe evazivă când simțea că ar putea fi văzut drept un personaj dubios, ceea ce însemna că avea să fie văzut astfel cu siguranță, oricât de tare i-ar fi lucit pantofii. Acel zâmbet ostenit al lui, ca și cum știa că între el și interlocutor nu exista încrederea care susține cele mai obișnuite discuții, ca și cum între ei era o nefirească înțelegere reciprocă, care aproape anticipa cuvintele. Intimitatea epuizată cu care el presupunea așa ceva părea să-i sperie pe oameni. Totuși, trebuia să se asigure că această ultimă scânteie de speranță era stinsă, așa că verifică nodul cravatei, își ridică pălăria și porni să-l găsească pe Ames la biserica lui.

Glory intră să vadă ce făcea tatăl ei; cum încă dormea, urcă în camera ei, se lăsă în genunchi și se rugă fierbinte, cu singurele cuvinte care îi veneau – „Doamne Sfinte, Tată Ceresc, ajută-l. Doamne Sfinte, Tată Ceresc, apără-l. Nu-l lăsa să sufere pentru prostia mea, Doamne, Dumnezeule, rogu-Te”. Apoi se întinse pe pat și se gândi. Mai precis, începu să-și aducă aminte ceva ce aproape își interzisese să-și amintească. Un lucru la care părea să fi renunțat de-acum complet și pentru totdeauna, deși nu-i aparținuse niciodată. O casă modestă luminată de soare, cu obiecte puține și funcționale, aerisită. Nimic impunător. În față o fereastră mare, fixă, care dădea spre o grădină, în spate o curte. Bucătăria avea să fie spațioasă și luminoasă, cu o masă vopsită în alb, nu, cu un colț de luat micul dejun, care avea să fie bătut de soarele dimineții. Uneori vorbise despre această casă cu logodnicul ei, și fuseseră de aceeași părere, gândeau la fel, spre marea lor uimire. Fără rame aurite, fără cornișe care ieșeau în afară. Vorbise despre copii, iar el spusese că trebuiau să fie foarte practici în primii câțiva ani, după care era destul timp să se gândească la copii. Așa că ea își imagina copiii jucându-se în liniște, intrând pe vârfurile picioarelor din curte în casă și apoi șoptind un secret sau deschizând palma să-i arate o pietricică interesantă, apoi din nou afară pe ușă, tiptil, fiindcă papa nu trebuia deranjat. El nu trebuia să știe nici măcar că erau prin preajmă. Avea nume pentru ei, care pluteau de la unul la altul, și care se schimbau, așa cum se schimbau anumite trăsături ale lor, vârsta, genul, numărul. Timp de câteva săptămâni unul sau altul se bâlbâia, fiindcă ea vorbise la școală cu un copil care se bâlbâia, un copil adorabil. Dar apoi erau iar bebeluși, fără trăsături caracteristice încă, bucuroși să stea la ea în brațe. Purtau pijamale de flanelă în fiecare noapte răcoroasă, iar în fanteziile ei le cânta balada copiilor pierduți. „Și sturzii stacojii frunze de căpșune întinseră peste copii.”[93] Copiii plângeau în brațele ei și o iubeau mai mult, fiindcă ea avea să-i apere de-a pururi de părăsire și de orice pierdere amară. Ar fi avut îndoieli dacă să picure această tinctură a durerii în inimile lor dacă ar fi fost copii adevărați, deși în cazul ei nu putea să regrete vreodată că surorile ei îi cântaseră, făcând-o să simtă atât de acut grija folositoare și de neclintit a familiei sale, în timp ce

[93] „The Babes in the Woods”, poem și cântec anonim, despre doi copii furați într-o zi de vară și lăsați într-o pădure (n.tr.).

vântul șuiera printre copaci și făcea ferestrele să zăngăne. Vântul acela, știau cu toții, putea să ia pe sus un oraș și să-l împrăștie în cele patru zări, case și vite și copii. Sturzi stacojii. Cuvintele erau la fel de vii ca o picătură de sânge.

Logodnicul avea obiceiul de a sta cu călcâiele lipite și cu degetele în afară, cu atât mai mult atunci când dorea să pară mulțumit sau servil. Lui Glory nu putea să nu i se pară un detaliu descurajant, care nu avea să se repare chiar dacă ea îi spunea uneori că ar putea să-și țină picioarele mai frumos, iar el o asculta. Dacă îi dădea o ceașcă de cafea, se apleca în față, cu coatele pe genunchi, ținând farfuriuța sub ceașcă, și rânjea la ea, iar picioarele sale păreau să-i imite rânjetul, ceea ce era deja prea mult. Îi spusese că era o snoabă în ce privește familia sa, și era adevărat. Și pe bună dreptate. Cu toții erau oameni eleganți, în stilul lor dezordonat, și nu rânjeau.

Adevărul era, oricum, că s-ar fi măritat cu el, că ani de zile nu avusese altă intenție, decât atunci când apăruseră îndoielile care reduseră intenția la gradul de speranță. Cât de jalnic era să-și amintească așa ceva, și cât de jalnică ușurarea când venea câte o scrisoare, când suna telefonul, când îi auzea ciocănitul la ușă. Era un bărbat cu aspect plăcut, robust și rumen în obraji, cu ochi albaștri limpezi și păr roșcat care i se încrețea pe creștet. Dacă în persoană nu-i răspundea în totalitate ideii pe care și-o făcuse despre el din scrisori, era destul de agreabil. Uneori o făcea să râdă. Aproape ar fi vrut să știe câți bani îi dăduse, doar ca să fie în stare să măsoare profunzimea unei orbiri ce îi părea atât de îndepărtată acum. De dragul copiilor și al casei însorite se străduise să discearnă virtuți și să-și înăbușe îndoieli, fusese gata să renunțe la bani dacă ar fi putut da la o parte obstacolele din calea fericirii ei, sau dacă ar fi putut ține gândul fericirii netulburat. Domnul să-l binecuvânteze, Jack înțelesese totul și râsese, un râs dureros, dar camaraderesc, ca și cum își treceau timpul pierzaniei împreună, povestindu-și ce-i adusese acolo, pentru a ține departe plictiseala și groaza de ceea ce putea urma. Dulcele gând al luminii soarelui și copiilor pe care îl apreciase în taină era acum complet destrămat. Nu, voia să-i spună lui Jack despre ele, să le destrame, ca și cum ar fi fost spirite de genul celor care pier la lumina zilei. Dar tocmai din acest motiv nu voia să le trădeze vreodată. În cele din urmă aveau să fie acoperite de somnul uitării.

Așa că Glory avea să-și trăiască viața într-un loc pe care toți ceilalți îl numeau acasă, un loc în care voiau să se întoarcă mai mult decât o făceau de fapt. Dacă i-ar fi spus discret directorului școlii că de fapt căsătoria pe care o intenționase nu avusese loc, informația ar fi trecut prin oraș, ar fi fost absorbită și nu ar mai fi prezentat un interes deosebit. Ar fi putut începe iar să predea.

Îl auzi pe Jack intrând în bucătărie, punându-și pălăria pe frigider. Îl auzi mergând pe hol, vorbind cu tatăl său, apoi întorcându-se să umple un pahar cu apă și să i-l ducă. După câteva minute, se duse la pian și începu să cânte un imn. „Când Valea Plângerii voi părăsi, și în orașul ceresc voi păși”.[94] Probabil lucrurile merseră destul de bine, slavă Domnului. Hotărî să coboare la parter.

Când Jack termină imnul, se întoarse și se uită la ea.

— N-a fost rău, murmură el. A fost foarte amabil. N-a putut să facă nimic pentru mine, dar a fost amabil. A fost bine. Mai bine decât mă așteptam, de fapt. Inima lui Ames nu mai merge prea bine, așa că nu va mai fi prin preajmă mult. M-am gândit că ar putea, nu știu, să garanteze pentru mine. Să mă ajute să-mi depășesc reputația. Dar trebuie să plec de aici oricum. Nu știu de ce l-am deranjat. Ridică din umeri.

— Mă bucur că a fost o discuție plăcută.

Jack încuviință.

— I-am spus „papa”, și de data asta cred că i-a plăcut puțin. Zâmbi pentru sine, apoi adăugă: I-am mărturisit aproape tot, și când am terminat a spus: „Ești un om bun”. Închipuie-ți.

— Păi și eu ți-aș fi putut spune că ești un om bun. Ți-am spus asta cu tot atâtea cuvinte, cu siguranță.

El râse.

— Nu te pricepi deloc să judeci firea omenească. Mai ales în ceea ce mă privește. Nicio fărâmă de obiectivitate.

•

Când îl auziră pe tatăl lor foindu-se și trezindu-se, Jack îl duse până la scaunul de pe verandă, îl înveli cu pledul și îi citi din ziar, în timp ce Glory prepara o supă de cartofi așa cum îi plăcuse lui întotdeauna, fără ceapă, dar cu unt topit și biscuiți sărați fărâmițați deasupra. Jack îi dădu să mănânce, îi ținu castronul. Bătrânul acceptă aceste atenții fără comentarii. Apoi

[94] „Oh, That Will be Glory”, imn creștin compus de Charles H. Gabriel și publicat în anul 1900 (n.tr.).

Jack se schimbă în hainele de lucru și ieși în grădină, unde tatăl său îl putea privi, ceea ce păru să facă până când începu să ațipească. După o vreme Jack se întoarse și, găsindu-l adormit, îl duse înapoi în pat, scoțând cu multă grijă trupul fragil din halat. Lui Glory i se părea că avea o liniște care venea odată cu resemnarea, cu stingerea ultimei speranțe, ca o smerenie perfectă, netulburată de posibil, de nerealizat, de ceea ce era încă de stabilit. Jack lucră la DeSoto, apoi se așeză pe verandă și citi până la lăsarea serii. Ieși la o plimbare, doar să arunce o privire în jur, după cum zise, și se întoarse într-o oră, perfect treaz. Probabil fusese cea mai tristă zi din viața ei, și una dintre cele mai triste din viața lui. Și totuși, până la urmă, nu fusese o zi rea.

•

Apoi fu duminică, iar Jack se duse la biserică. Voia să-i arate lui Ames respectul și aprecierea sa. Îi ceruse lui Glory doi dolari pentru colectă, de vreme ce o rugase să pună toți banii unde nu-i putea vedea, ba chiar îi dăduse, în ciuda valorii lor sentimentale, bancnotele de un dolar pe care le ascunsese cu ani în urmă între paginile cărților din Edinburgh, rezultatele furtișagurilor din tinerețe, pe care le pusese unde știa că nu avea să le găsească nimeni. Doisprezece dolari împrăștiați prin *Regimentul monstruos al femeilor*[95] și nouăsprezece în *Despre suferință*[96]. Din *Țăranul dezrobit,* pe care tatăl său le spusese să o respecte drept o lucrare importantă, scoase câteva buletine școlare și o notiță către tatăl său de la un profesor de educație civică în care scria că nu vedea decât nori negri la orizontul său moral și educațional și cerea de urgență o întâlnire. Jack scutură din cap.

— Cred că am fost un copil destul de cinic, zise el râzând. Glory sugeră să pună banii în farfuria de colectă ca un fel de penitență, dar el se gândi că suma era destul de mare cât să ridice suspiciuni, mai ales dacă venea din partea lui.

Ea rămase cu tatăl lor, care reacționase la vestea că Jack era la biserică cu o bucurie scurtă și ezitantă. Jack se întoarse acasă la fel de calm cum plecase, spre ușurarea vizibilă a bătrânului,

---

[95] *A Monstrous Regiment of Women,* roman scris de autoarea americană Laurie R. King (n.tr.).

[96] *On Affliction and Reading*, eseu scris de călugărul francez Pierre de Celle în secolul al XII-lea (n.tr.).

iar când îl întrebă despre ce fusese predica, spuse râzând: „Nu despre mine”. Pe un ton mai serios adăugă: „Mă rog, a fost despre idolatrie, despre venerarea lucrurilor, pe de-o parte a lucrurilor materiale, în modul raționalismului științific, și pe de altă parte – scaune și mese și perdele violet vechi, în genul familiei Boughton și al totemiștilor. M-a pus pe gânduri”.

— Nu-ți face griji, spuse ea. N-o să schimb nimic.

— Dacă vrei, ești liberă.

— Desigur.

Pregăti o friptură de vită și chifle la cină în timp ce Jack trebăluia prin pod, făcând loc pentru orice ar fi vrut ea, cu inima împietrită, să pună deoparte. Tabloul cu râul era la locul lui, așa că ea se uită prin ușa deschisă a camerei lui și văzu volumele de Kipling pe dulap între suporturile cu Lincoln. Nimic de spus, nimic de făcut. Tatăl ei, care abia vorbea, le privea vânzoleala cu iritare și neîncredere. Glory servi cina în bucătărie, atentă să nu trezească amintiri dacă putea evita acest lucru. După ce se așezară și ea spuse rugăciunea, tatăl ei stătu nerăbdător cu mâinile împreunate în poală până când Jack se oferi să-i dea să mănânce piureul cu sos. În ultimele câteva zile tandrețea lui o uimise în mod deosebit, dar de ce să fie așa? Știuse dintotdeauna că putea fi tandru. Avea să le spună celorlalți în caz că uitau, astfel încât să spere cu toții că într-o zi aveau să-l cunoască la fel de bine ca ea. Apoi, dacă Jack avea să se ducă la oricare dintre ei, avea să fie întâmpinat cu o bunăvoință sinceră, oricât de infam ar fi părut. Într-un final, tatăl ei făcu un semn spre felurile pregătite de ea și spuse:

— Presupun că asta înseamnă rămas-bun.

— Nu încă, zise Jack.

Bătrânul încuviință din cap.

— Nu încă, repetă el cu amărăciune. Nu încă.

— Teddy o să fie aici în curând.

— Sunt sigur. Cu stetoscopul lui. Ca și cum asta ar rezolva ceva.

Jack își drese glasul.

— A fost bine să fiu acasă. Chiar a fost.

Bătrânul ridică privirea și studie chipul fiului său.

— Tu nu mi-ai dat niciodată un nume. Nu unul cu care să mă strigi în față. De ce?

— Nici eu nu știu. Toate păreau greșite când le spuneam. Nu meritam să-ți vorbesc așa cum o făceau ceilalți.

— Oh! spuse tatăl său, și închise ochii. Asta așteptam. Asta voiam.

•

Glory ajunsese să aprecieze ziua de Sabat fiindcă atunci nu venea poșta. Acea duminică trecu într-o liniște tristă; tatăl ei se mai revigorase, iar Jack era plin de solicitudine față de amândoi, plin de regrete dar nu și de îndoială, jenat de propria dorință neclintită de a pleca. Luni dimineață îl auzi în camera lui, făcând ordine în dulap, punând deoparte, era sigură, toate lucrurile tatălui lor pe care i le dăduse ea, pentru a-și respecta acele concepții straniu de riguroase despre ceea ce îi aparținea cu adevărat. Ea nu mai cunoscuse vreodată vreun hoț, așa că nu putea generaliza, dar se gândea că hoția ar implica și o învălmășeală subtilă a simțului de ce e al meu și ce e al tău. O incapacitate de a găsi limitele scrupulozității. Asta ar fi justificat refuzul său de a părăsi casa cu o pereche sau două din șosetele tatălui lor. Austeritatea lui îi frângea inima. Batistele pe care le împrumutase erau spălate și călcate și puse înapoi în sertarul reverendului. Devenea iarăși acel Jack care apăruse la ușa bucătăriei susținând că-și pierduse un geamantan.

Nu, mai era și celălalt hoț, cel care ținuse socoteala banilor pe care i-i dăduse ea, poate chiar crezând că avea să i-i dea înapoi. Destul timp să se gândească la copii, spusese el, iar ea încuviințase, știind că nu era adevărat. Avea nevoie de puțini bani, puțin mai mulți bani, fiindcă începea o afacere cu un vechi amic din armată. Abia aștepta ca ei doi să se cunoască, avea să-l adore. Ea îi dăduse bani ca să nu mai vorbească, poate chiar ca să plece. Probabil el știa asta. Avea să plece și s-o lase cu gândurile despre el. Acele câteva detalii la amintirea cărora încă se emoționa, de pildă cum o lua de mână. Luke și Daniel și Faith așteptau cu toții pe verandă în ziua în care ea îl adusese acasă. Erau perfect cordiali, nu arătau pic de surprindere. Glory era destul de sigură că nu aveau să facă niciun comentariu sardonic după ce ea și logodnicul său plecau din cameră. Nu păreau să aibă nicio îndoială legată de caracterul sau intențiile sale. Totuși, în privirea pe care i-o aruncase el apăruse o scânteie de neliniște. Apoi o luase de mână.

Se gândea la toate aceste lucruri când veni poșta. Scrisori pentru ea de la Luke și Hope și o scrisoare pentru Jack de la Della Miles. Se duse în bucătărie și se așeză. Se obișnuise cu ideea că nu avea să se mai întâmple nimic important după ce ultima scrisoare pe care o trimisese Jack îi venise înapoi. Dar dacă femeia pe nume Lorraine – Glory scrisese plicul – ar fi sunat-o pe Della și i-ar fi citit scrisoarea lui – nu, tot ar fi sosit prea devreme. Era trimisă din Memphis, nu cu poșta aeriană. Era ametită. E groaznic cum scrisorile pot însemna atât de mult. Se gândi să o ardă. Se gândi chiar să o deschidă. Apoi avea să o ardă dacă era nevoie. Nu, unele lucruri sunt sacre, mai ales acest lucru care urma să-l rănească – de unde știa ea? Știa. Se duse la scări și-l chemă pe Jack, iar el coborî repede, crezând probabil că avea nevoie să o ajute cu tatăl lor.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă.

— Nimic. A venit scrisoarea asta pentru tine.

O lăsase pe masă. El o ridică și se uită la ea.

— Iisuse. Iisuse Hristoase.

— Vrei să te las singur?

— Da, răspunse el. Dacă nu te superi. Mulțumesc.

Așa că ea se duse în salon și se așeză lângă radio, așteptând un semn de la el. Era doar tăcere. În cele din urmă se ridică și merse la ușa bucătăriei. Jack o privi cu un zâmbet șters.

— Nu schimbă nimic, zise el, apoi își drese glasul. Nu e ostilă. Sunt bine. Plângi dacă vrei. Ești liberă.

Glory stătu cu el, gata să plece dacă el îi dădea vreun semn. Din când în când se uita la ea, ca și cum era ceva ce se gândea să spună și nu spunea, sau ca și cum știa că gândeau la fel deși niciunul dintre ei nu vorbea. Într-un târziu spuse:

— Încă vreau să stau pe aici până sună Teddy. N-o să fiu prea bun de altceva. Și mai spuse: Orice om din lume ar vrea un pahar acum.

Când îl auziră pe tatăl lor foindu-se, Jack se duse să aibă grijă de el. Bătrânul clipi către fiul său și spuse:

— Acum plânge, biata de ea. Nu știu ce să fac în privința asta. Iisus n-a trebuit să fie bătrân. Dar îl lăsă să-l spele și să-l îmbrace și să-l bărbierească, și o lăsă pe Glory să-l pieptene. Jack aduse Old Spice și îl dădu puțin pe obraji. Îl ajutară să meargă în salon, unde-l așezară în scaunul Morris. Glory făcu un

ou poșat, iar Jack se sprijini de ușă și o privi în timp ce îi dădea să mănânce tatălui lor.

Apoi se auzi o bătaie în ușa de la bucătărie, și intră Ames, ducând gentuța pe care o căra cu el când vizita bolnavii. Ochii tatălui său o găsiră și rămaseră fixați asupra ei în timp ce Ames saluta și făcea observații despre vreme. Glory știa că erau vizibil foarte triști, toți trei, însă doar blândețea vocii lui Ames avea să indice că observase asta. Tatăl ei bătea darabana pe marginea scaunului, așa cum făcea când era nerăbdător. Ames îi spuse: „Robert, sper că pot să-ți dau o împărtășanie”, iar bătrânul încuviință. Așa că puse gentuța pe polița de deasupra șemineului, o deschise și scoase un potir de argint. Umplu potirul dintr-o sticluță, apoi zise: „«Domnul Iisus, în noaptea în care a fost vândut, a luat pâine, și, mulțumind, a frânt și a zis: Luați, mâncați; acesta este trupul Meu care se frânge pentru voi. Aceasta să faceți spre pomenirea Mea.»”[97] „Da, răspunse Boughton. «Asemenea și paharul.»[98] Da. «Moartea Domnului vestiți până când va veni.»[99]” Și cei doi tăcură. Rostiseră aceste cuvinte de atâtea ori. Ames rupse pâinea și le dădu câte o bucată lui Boughton, lui Glory și lui Jack, însă acesta zâmbi și se îndepărtă. Apoi ținu potirul la buzele lui Boughton, i-l dădu lui Glory, bău el însuși. Cei doi bătrâni rămaseră tăcuți împreună o vreme.

Când Boughton ațipi, Ames veni în bucătărie. Părea că nu voia să le spună nimic, dar luă un scaun de la masă când îi fu oferit și primi o ceașcă de cafea. Grija sa față de tatăl lor, aducând împărtășania, ar fi adus o undă de lumină peste liniștea mohorâtă din acea zi. Dar rămase, și încercă să facă conversație. Jack se lăsă în scaun cu brațele încrucișate și îl privi, prea obosit ca să ajute la discuție. Glory se duse să vadă dacă tatăl ei era așezat comod și ca să-l învelească; atunci când se întoarse, Ames ieșea pe ușă, cu un aer ușor jenat și abătut.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea.

— A încercat să-mi dea bani. Să plec. I-am zis că plec oricum, să nu se deranjeze.

— Ah, Jack.

---

[97] 1 Corinteni 11:23-24 (n.tr.).

[98] 1 Corinteni 11:25 (n.tr.).

[99] 1 Corinteni 11: 26 (n.tr.).

— Știi că vrea să plec de aici. Vede ce am făcut. Ce i-am făcut tatei.

— A zis el asta?

— Bunul reverend Ames? Sigur că nu. A zis că se gândea că poate vreau să mă duc în Memphis.

— De ce să nu creadă asta? Noi doi am vorbit despre plecarea la Memphis.

El se gândi o clipă, apoi râse.

— Am vorbit, nu-i așa? Mi se pare că s-a întâmplat acum un milion de ani. În altă viață. Ai dreptate. Bietul bătrân. Să încerce să-mi dea niște bani pe care nu-i are. Ce fraier sunt. Se frecă la ochi. Era doar prietenie, nu-i așa? Ar fi trebuit să mă gândesc la asta. Începea să-i placă de mine, presupun.

Trecu ziua. Glory ar fi vrut să se bucure de ea, deși, desigur, nu era în stare. Probabil nu avea să-și mai revadă niciodată fratele – în viața asta, după cum spusese Teddy. „Doamne Sfinte, se gândi ea, iubește-l și pe hoțul acesta”. După o vreme Jack se trezi și se apucă de treabă, după cum planificase. Bătu în cuie o scândură slăbită din peretele șurii, și tăie câteva crengi uscate din tufa de liliac. Tăie un braț de surcele. Apoi intră și o rugă să-i dea cheile de la mașină, spunându-i: „Cred că am reparat-o destul de bine. O să încerc s-o pornesc”. Glory se duse pe verandă și auzi motorul demarând și apoi mergând în ralanti. Jack deschise ușile șopronului, apoi scoase mașina cu spatele în lumina după-amiezii. Deschise portiera din dreapta. „Mă gândeam să dăm o tură, să-l luăm și pe moșu”. Așa că se duseră în casă și Jack îl ridică pe tatăl său în brațe și-l duse la mașină. Și apoi îi conduse pe lângă biserică, locul unde, după mintea tatălui lor, stătuse și vechea biserică. Și îi conduse pe lângă casa unde locuise doamna Sweet, și pe lângă casa veche a familiei Trotțki, și pe lângă liceu și terenul de baseball, apoi spre periferii, unde orașul făcea loc fermelor și umbrele zilei târzii erau albastre printre rândurile de porumb, pe trunchiurile copacilor, pe umflăturile pajiștii și în crăpăturile izvorului. Mirosul de câmpuri ude, apă, vite și seară veni cu adierea vântului. „Da, zise tatăl lor. Era minunat. Îmi amintesc acum”.

Când se întoarseră acasă, Jack îi zâmbi și-i dădu cheile. După ce îl așezară pe tatăl lor confortabil pentru noapte, se regăsiră în bucătărie, unde încercară să citească și apoi să joace Scrabble. Era un obicei al ei să stea trează atâta timp cât stătea

și Jack, gândindu-se că ar fi fost mai reticent să plece de acasă dacă știa că ea avea să-și dea seama. În cele din urmă Jack se duse la etaj, și după jumătate de oră urcă și ea. Petrecu noaptea ascultând și făcându-și griji, îngrozită de absența lui, fiindcă gândul acesteia îi făcea viața să pară intolerabil de lungă. Se gândi: „Dacă eu sau tatăl meu sau orice Boughton a trezit vreodată compasiunea Domnului, atunci Jack va fi în regulă. Fiindcă pierzania lui ar însemna pierzania fiecăruia dintre noi”.

În zori, când coborî, Jack era deja în bucătărie, în costum și cravată, cu geamantanul la ușă.

— Sper că n-am deranjat prea tare. Sunt multe lucruri pe care le regret.

O spusese dintr-o suflare, ca și cum era singurul lucru pe care era hotărât să-l spună, singurul lucru pe care voia să-l știe Glory.

— Ah, Jack, oftă ea, iar el râse.

— Păi n-am fost chiar oaspetele ideal. Trebuie să recunoști asta.

— Tot ce regret e că pleci.

— Slavă Domnului. Puteam să-ți fi dat mai multe lucruri de regretat. Și mie. Chiar m-ai ajutat.

— Acum știi unde să vii când ai nevoie de ajutor.

— Da. Voi, cei osteniți, veniți acasă.

— Un sfat foarte bun.

— Nu sunt sigur că ar trebui să rămâi aici, Glory. Promite-mi că n-o să lași pe nimeni să te convingă. Nu face asta de dragul meu. N-ar fi trebuit să-ți vorbesc despre asta așa.

— Nu-ți face griji. Dacă trebuie vreodată să vii acasă, o să fiu aici. Sună mai întâi, să fii sigur. Nu, nu trebuie, de fapt. O să fiu aici.

— Mulțumesc, spuse el încuviințând din cap.

O ajută să-l spele pe tatăl lor și să-l îmbrace și să-i dea de mâncare, după care se făcu ora opt și sună telefonul. Teddy condusese toată noaptea ca să compenseze un apel de urgență și un start întârziat. Era în Fremont, unde se oprise la o cafea.

— Va trebui să-ți cer niște bani de drum, îi zise Jack surorii sale. Nu destui cât să mă bage în belea. Doar destui cât să ies din oraș.

Glory păstrase plicul de la Teddy și pusese în el bancnota de zece dolari pe care i-o dăduse Jack când abia sosise, precum și banii ascunși în cărțile de la Edinburgh.

Jack cântări plicul și i-l dădu înapoi.

— Prea mult. Știi câtă băutură mi-aș putea cumpăra de ei? Pierzanie de-a dreptul. Dacă nu am noroc și mi-i ia careva la zaruri.

— Doamne Sfinte, Jack. Cât să-ți dau atunci? Șaizeci? Sunt banii tăi. Nu-mi datorezi niciun cent.

— Patruzeci e destul. Nu-ți face griji. Sunt întotdeauna vase de spălat, cartofi de curățat. Mai puțin în Galaad.

— O să-ți păstrez restul. Sună-mă. Sau scrie-mi.

— Așa am să fac. Își ridică geamantanul, și apoi îl lăsă jos din nou și se duse pe verandă, unde tatăl său stătea în scaunul Morris. Se opri acolo, cu pălăria în mână. Bătrânul îl privi sever, din cauza efortului de a fi atent sau poate a furiei nerostite.

Jack ridică din umeri.

— Trebuie să plec acum. Am vrut să-mi iau la revedere.

Se duse la tatăl său și întinse mâna.

Bătrânul își trase mâna în poală și se întoarse.

— Am obosit! spuse el.

— Și eu, încuviință Jack. Mort de obosit. Se uită la tatăl său încă un minut, apoi se aplecă și îl sărută pe frunte. Se întoarse în bucătărie și își luă geamantanul. Pe curând, micuțo, îi spuse lui Glory, ștergându-i o lacrimă de pe obraz cu degetul mare.

— Trebuie să ai grijă de tine, zise ea. Trebuie.

El își ridică pălăria și zâmbi.

— Așa am să fac.

Glory se duse pe verandă să-l privească îndepărtându-se pe drum. Era prea slab și hainele îi erau ponosite de tot. Nu avea nimic tineresc în el, doar vigoarea trecătoare a unui om care acționa după o hotărâre la care refuza să se mai gândească sau pe care să o regrete. Nu, poate mai era vreo rămășiță din vechiul său aplomb. Cine avea să se obosească să fie bun cu el? Om al durerilor și cunoscător al suferinței, unul înaintea căruia să-ți acoperi fața.[100] Ah, Jack.

•

Teddy sosi și se făcu comod și deveni cel care citea pe verandă, care îl spăla pe tatăl său, îl hrănea și îl întorcea, și care ajuta cu pregătirile pentru ceilalți și făcea cumpărături de la băcănie. Nu întrebă multe despre fratele lor, iar Glory nu spuse prea multe despre el, amintind numai că fusese amabil și de

[100] Isaia 53: 3 (n.tr.).

ajutor. Jack era Jack. Nu puteai spune prea multe despre el fără să dai impresia de trădare, deși Teddy îl cunoștea destul de bine ca să-și imagineze cum își făcuse socotelile cu lumea. Cu timpul Glory avea să spună mai mult, când prezența sa avea să se fi estompat puțin.

La un moment dat, Teddy îngenunche lângă scaunul tatălui său să-l ajute cu masa, iar bătrânul întinse mâna să-l mângâie pe păr, pe față. Spuse: „Ți-ai luat rămas-bun, dar eu știam că n-o să pleci”, iar în ochi avea o sclipire de satisfacție.

•

A doua zi după ce plecă Jack, Glory era afară, în grădină, curățând vrejurile de castraveți și culegând pătlăgele verzi. Se schimbase brusc vremea și se lăsase bruma. Observă o mașină trecând încet pe partea cealaltă a străzii. O privi, gândindu-se că era cineva de la biserică, vreun prieten sau o cunoștință care se întreba dacă zvonurile erau adevărate, că tatăl său nu mai avea mult și că familia se întorcea acasă. Însă la volan era o femeie neagră, lucru curios, căci nu erau oameni de culoare în Galaad. În timp ce Glory își relua munca, mașina întoarse și se opri în dreptul casei. Văzu două femei de culoare pe bancheta din față și un copil în spate. Se uitară la casă din mașină timp de câteva minute, ca și cum s-ar fi gândit ce să facă, apoi o femeie ieși pe ușa din dreapta și porni pe alee. Era o femeie cu pielea închisă la culoare, uscățivă, într-un costum gri. Avea părul prins la spate sub o pălărie-clopot de aceeași culoare. Părea foarte metropolitană acolo, în Galaad, și conștientă de asta, ca și cum simțea că impresia cea mai bună pe care o putea lăsa era una care ar fi distins-o flagrant de ceilalți. Se întoarse și îi spuse copilului: „Robert, tu rămâi în mașină”. Așa că băiatul stătu la marginea drumului, sprijinind cu un picior portiera. Purta haine de duminică, un costum albastru și o cravată roșie.

Glory ieși din grădină să o întâmpine pe necunoscuta de pe trotuar.

— Bună ziua. Vă pot ajuta cu ceva?

— Caut casa reverendului Robert Boughton. Vocea femeii era delicată și serioasă.

— Aceasta este, zise Glory, dar e foarte bolnav. Eu sunt fiica sa Glory. Vă pot ajuta cu ceva?

— Îmi pare rău să aud că tatăl dumitale e bolnav. Foarte rău îmi pare. Se opri. Cu fiul lui speram să vorbesc, cu domnul Jack Boughton.

— Jack nu e aici. A plecat de marți dimineață.

Femeia se uită peste umăr la băiat. Scutură din cap, iar el se sprijini cu totul de mașină. I se adresă iarăși lui Glory:

— Știți cumva dacă are de gând să se întoarcă?

— Nu, nu-l aștept să se întoarcă. Nu prea curând. Nu știu ce planuri avea. Dacă avea. Nu știu unde intenționa să meargă.

Femeia își netezi mănușile, încercând să-și ascundă dezamăgirea. Apoi o privi pe Glory.

— Mă gândeam că poate e aici, dacă tatăl lui e bolnav. Aș crede că s-ar întoarce măcar. Se uită la casă, cu acoperământul ei încâlcit de vrejuri și cu ferestrele sale înalte și înguste, apoi zise: Bine, vă mulțumesc pentru deranj.

Pe când se îndrepta spre mașină, băiatul își șterse obrajii cu dosul palmelor.

Era o gravitate neîncrezătoare în atitudinea femeii, senzația că vorbea încet de la o distantă nemăsurată. Și totuși studiase chipul lui Glory ca și cum aproape și-l amintea.

— Așteptați! Așteptați, vă rog, zise Glory, iar femeia se opri și se întoarse. Sunteți Della, nu-i așa? Soția lui Jack.

După o tăcere prelungă, răspunse:

— Da, eu sunt. Sunt soția lui, și i-am trimis scrisoarea aceea! Și acum nici nu știu unde să dau de el ca să vorbim.

Avea o voce joasă, sfâșiată de durere. Se uită la băiat, care făcuse câțiva pași de la mașină ca să pună mâna pe trunchiul stejarului.

— Nu știam… Jack n-a avut destulă încredere în mine ca să-mi destăinuie ce era important pentru el. Întotdeauna a fost așa. Sunt multe lucruri pe care nu i le-am spus nici eu. Poate așa suntem noi.

— Dar mereu îmi scria cât de bună ați fost cu el. Vreau să vă mulțumesc pentru asta.

— Și el a fost bun cu mine.

Della încuviință.

— E un om bun.

Se lăsă liniștea. În cele din urmă, Della spuse:

— Locul arată exact cum l-a descris. Copacul acela mare și șopronul și casa mare și înaltă. Îi povestea lui Robert cum se suia în copac.

— N-aveam voie să facem asta. Chiar și cele mai joase ramuri sunt foarte sus.

— Zicea că erau leagăne care atârnau de el, și se cățăra pe sfori și apoi se urca pe ramurile din vârf. Se ascundea acolo, așa zicea.

— Mă bucur că mama nu știa asta. Mereu își făcea griji pentru el.

Della încuviință. Se uită mai departe de ea, la grădina ordonată, la sârma de rufe, și apoi la verandă, cu ghiveciul cu petunii pe treaptă. Ochii i se umeziră. Era ca și cum i se lăsase un mesaj, ceva trist și amuzant și grozav în intimitatea sa. Glory își închipui că Jack le desenase o hartă a locului, cu livada și pajiștea și șopronul. Poate că erau povești legate de fiecare lucru obișnuit, alte povești decât cele pe care le auzise ea, pe care le auzise oricare dintre ei. O vorbă despre Fulg-de-Nea. Întrebă:

— Vreți să intrați?

— Nu, nu, nu putem. Mulțumim, dar trebuie să ne întoarcem în Missouri până se lasă seara. Mai ales la cum sunt lucrurile acum. Avem unde să poposim acolo. Sora mea conduce, și i-am promis că nu stăm decât câteva minute. Ne-am pierdut căutând adresa, și zilele nu mai sunt lungi. Avem copilul cu noi. Tatălui său nu i-ar plăcea să riscăm.

— Jack mi-a zis că o să mă sune, sau o să trimită o adresă. Asta nu înseamnă că o s-o facă. Poate îl sună pe fratele său Teddy, așa că o să-i spun că ați fost pe aici. E atât de neașteptat. Sper că nu uit nimic.

Della îi văzu lacrimile și zâmbi. Încă un lucru care-i era aproape cunoscut.

— Mi se mai întâmplă, murmură Glory ștergându-și obrajii. Dar nu pot să-ți spun cât de fericit ar fi fost să vă vadă. Pe amândoi. Ar fi fost minunat. Dacă l-aș mai fi putut ține aici puțin.

— O să ne întoarcem la St. Louis, zise Della. Poate să vină acolo, în vechiul cartier. A plecat din cauza scrisorii mele? Fiindcă mi-aș face griji din cauza asta. Glasul îi era aproape o șoaptă.

— I-a fost greu. Dar a spus că scrisoarea nu era ostilă. Și avea să plece oricum. Avea motivele lui. Nu v-a învinovățit pentru nimic.

— Mulțumesc. Doamne-ajută. Ar trebui să plecăm acum, spuse Della. A fost amabil din partea surorii mele că a venit aici cu mine, și nu vreau s-o supăr. Nu credea că e o idee bună. Familia mea a crezut că e o idee proastă.

— Dacă vreți să mai așteptați un minut, totuși. Ar trebui să vă dau ceva să luați cu voi, dacă tot ați venit până aici – așteptați, vă rog. Intră în casă, și acolo erau toate cărțile, era mormanul nemuritor de mărunțișuri. Voia să ia ceva la întâmplare. Văzuse cum băiatul strângea ghinde și le băga în buzunar. Orice ar fi fost o amintire. O pagodă. O lebădă. Dar toate fleacurile erau atât de ciudate și de ridicole. Niciuna dintre cărțile mari și vechi nu era bună. Urcă în camera lui Jack de când era mic, luă fotografia înrămată a râului din cui și o aduse jos. Când i-o întinse Dellei, spuse:

— Lui Jack i-a plăcut întotdeauna. Nu știu de ce, sincer. Dar o păstra în camera lui.

— Mulțumesc. În acel moment, băiatul veni pe alee să vadă ce primise mama lui. E o poză cu râul, îi explică ea dându-i-o s-o studieze.

Glory se aplecă spre copil și întinse mâna, iar el i-o luă.

— Ești Robert, zise ea.

— Da, doamnă.

— Eu sunt Glory. Sunt sora tatălui tău.

— Da, doamnă. Apoi o privire lungă, ca și cum își amintea, sau se pregătea să-și amintească.

Jack avea un copil frumos, un fiu frumos, care într-o zi avea să se transforme într-un Boughton, fără îndoială, și avea să-și schimbe frumusețea pe ceea ce se numea distincție.

— Și tu joci baseball? întrebă ea.

— Da, doamnă, zâmbi el. Mă joc un pic.

— Crede că o să se facă preot, zise mama lui mângâindu-l pe păr. Sora ei deschise portiera din stânga și se ridică din mașină să se uite la ei peste capotă.

— Trebuie să plecăm acum, adăugă Della.

— Da. Jack știe cum să vă găsească? Dacă sună aici.

Della așeză băiatul pe bancheta din spate, apoi scoase un plic din torpedou și scrise pe el câteva numere și câteva nume. Sora ei pornise motorul, așa că se grăbi să-i dea biletul lui Glory.

— A fost o plăcere să vă cunosc. Sper că tatăl dumneavoastră are să se simtă mai bine. Dacă puteți să-i dați asta lui Jack, v-aș fi recunoscătoare.

Închise portiera, iar mașina o luă din loc.

•

Glory se așeză pe treptele verandei. Se gândi că, dacă Jack ar fi fost acolo, ar fi simțit acel șoc teribil al bucuriei – nu, mai rău decât bucurie, pace – care te inundă precum sângele care pompează într-un membru care a fost însetat de el, ca o salvare sălbatică, dureroasă și minunată și care te îndeamnă la modestie – umilitoare în amintirea ei, fiindcă fusese atât de neajutorată față de ea. Dar acesta era logodnicul. Della era soția lui Jack, o spusese cu gura ei, și era complet diferit. Della se uitase la lumea vieții lui de demult cu tandrețe, fericită că toate detaliile se confirmau, dovadă a sincerității lui Jack, care avea întotdeauna nevoie de dovezi. „Am locuit aici, nu eram mereu plecat, de obicei eram mai aproape de casă decât credea el”. Așa spusese Jack, și cum de li se păruse atât de înstrăinat atunci? Și cât de crud era faptul că încă iubea locul acela. Băiatul său care atinsese copacul, doar ca să-l atingă. Copacul care suna ca oceanul. Doamne, Dumnezeule, nu putea să schimbe nimic acolo! Cum să știe ea ce făcuse Jack sfânt în mintea copilului, cu poveștile lui, poveștile lui triste care-i făcuseră să râdă. „Îmi doream să locuiesc aici, spusese el. Să pot intra pe ușă cum făceați voi restul”.

Iar ei nu aveau să intre pe ușă. Trebuiau să se grăbească, să scape de pericolele întunericului. Băiatul era cu ele, și tatăl său nu ar fi vrut să riște. Știa că ar fi răspuns unui dor al lui Jack dacă și-ar fi închipuit măcar că spiritele lor trecuseră prin acea casă veche și stranie. Doar gândul acesta l-ar fi adus înapoi, iar locul le-ar fi părut schimbat și lui și ei. Ca și cum toate economiile și lucrurile pe care le păstrase tatăl lor erau o binecuvântare, iar noua iubire avea să transforme toată vechea iubire și să-i facă vestigiile minunate.

Della îl cunoscuse pe Jack într-o după-amiază ploioasă. El tocmai ieșise din închisoare, și purta costumul – aproape nou, spusese – pe care îl cumpărase cu banii care ar fi trebuit să-l

aducă acasă pentru înmormântarea mamei. Costumul îl vânduse pentru că-l făcea să semene cu un preot. Și dăduse cumva peste o umbrelă. Simpla teroare de a fi eliberat în lume, sigur că-și pierduse familia pentru totdeauna, l-ar fi făcut ironic și incandescent, la fel ca respectabilitatea neintenționată a unui costum închis la culoare și a unei umbrele bune. Iar în fața sa era o doamnă la ananghie. Spusese: „Mulțumesc, domnule reverend”. Niște ochi atât de blânzi, un glas atât de delicat. Uitase asta, plăcerea pe care o simțea când cineva i se adresa cu blândețe. Într-un târziu îi mărturisise că nu era un om al bisericii. Așa începuse el să învețe, pas cu pas, ce lucruri avea ea puterea să ierte.

„A iertat atât de multe, spusese el. N-ai idee”. Și cum să ierte asta, că percepuse călătoria la Galaad ca pe o incursiune într-o țară străină și ostilă? Galaadul acela vechi, modest, provincial, Galaadul câmpurilor de floarea-soarelui. Della se mișca cu rigiditatea unei femei care se simțea privită, simțea că lumea se întreba cine era. Jack abia dacă putea visa că ea avea să vină acolo, și avea destule motive să se îndoiască, deși nu se putea abține să nu viseze la asta. Aveau băiatul cu ele, Jack s-ar fi temut pentru băiat, așa că trebuiau să se întoarcă în Missouri până nu se lăsa întunericul. Aveau unde să stea în Missouri.

„Poate acest Robert are să vină acasă într-o bună zi, se gândi Glory. Tinerii sunt rareori circumspecți. Ce parte din Jack are să fie în el? Iar eu am să fiu aproape bătrână. Am să-l văd stând în drum lângă stejar, și am să-l cunosc după felul cum se cocoșează bărbații înalți, cu mâinile în șolduri. Am să-l invit pe verandă, iar el are să răspundă politicos și sudist, ceva în genul: «Da, doamnă, tare mulțumesc», sau cum spun ei. Și are să fie foarte bun cu mine. E fiul lui Jack, iar sudiștii sunt deosebit de politicoși cu femeile în vârstă. Are să fie curios în privința locului, deși curiozitatea sa nu are să-i depășească manierele. Are să-mi vorbească o vreme, prea timid să-mi spună de ce a venit, și apoi are să-mi mulțumească și să plece, mergând cu spatele câțiva pași, zicându-și: «Da, șopronul e aici, da, tufele de liliac, până și ghiveciul cu petunii. Asta a fost casa tatei». Iar eu am să mă gândesc: E tânăr. N-are de unde să știe că toată viața mea s-a redus la această clipă.

Că a răspuns rugăciunilor tatălui său.

Că Dumnezeu e minunat”.

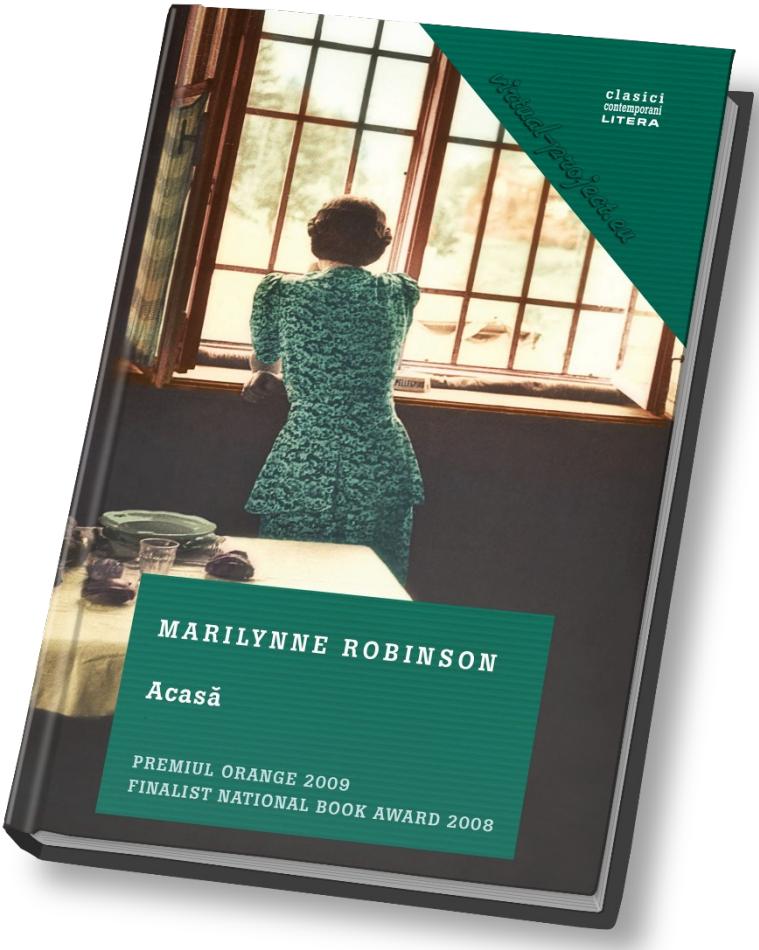

virtual-project.eu